

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Begroting 2024.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleidende samenvatting.....	3
Kerntaak 1: Ruimtelijke ordening en waterbeheer	8
Kerntaak 2: Milieu en energie	18
Kerntaak 3: Vitaal platteland	25
Kerntaak 4: Mobiliteit	36
Kerntaak 5: Regionale economie	51
Kerntaak 6: Cultuur en sociale kwaliteit	61
Kerntaak 7: Kwaliteit openbaar bestuur	70
Paragrafen	79
Provinciale heffingen	79
Weerstandsvermogen	83
Kapitaalgoederen	90
Investerings	95
Financiering.....	100
Bedrijfsvoering.....	105
Verbonden Partijen	109
Grondbeleid.....	137
Openbaarheidsparagraaf	139
Financiën	141
Budgettair perspectief.....	141
Toelichting budgettair perspectief	144
Meerjarig overzicht van baten en lasten	157
Structurele en incidentele baten en lasten	174
Balans	188
Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen	194
Personeelsgebonden lasten.....	199
Overhead, financiering en dekkingsmiddelen	202
Organisatie.....	202
Organisatie.....	202

Inleidende samenvatting

De schouders eronder

Het jaar 2023 stond grotendeels in het teken van de verkiezingen. In onze eerste begroting als nieuw college, zetten we concrete stappen in de uitvoering van het coalitieakkoord Schouder aan schouder. Nu is het moment om te bepalen welke acties er nodig zijn voor de grote opgaven in Overijssel. Dat doen we samen met u als Provinciale Staten.

De voorliggende begroting is voor wat betreft opbouw en stijl vergelijkbaar met de begrotingen uit voorgaande jaren. We beginnen nu samen aan een nieuwe periode. Wij zijn daarom benieuwd naar de ideeën van Provinciale Staten over de gewenste vorm, inhoud en bespreking van de planning- & controldocumenten, waaronder de begroting. Daarover gaan wij de komende tijd graag met u in gesprek, om op die manier werkende wijs te komen tot vernieuwing en een rapportagecyclus die is afgestemd op de wensen van de nieuwe Staten. Terwijl onze opgaven duidelijke keuzes en vastberadenheid vereisen, gaan we vanwege nieuwe landelijke verkiezingen met enige onzekerheid van start. We nemen samen met de andere provincies en gemeenten onze verantwoordelijkheid en blijven werken aan oplossingen.

Bij onze opgaven betrekken we inwoners, gemeenten, ondernemers en maatschappelijke partners per gebied of sector. We ontwikkelen een participatievisie die aansluit op de bestuursstijl zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Deze passen wij toe bij de uitwerking van de provinciale opgaven.

Hieronder staan de speerpunten per thema beschreven. In vervolg van deze begroting leest u via de doelenboom onze volledige inzet per kerntaak.

Ons platteland, landbouw en natuur

De vitaliteit van ons karakteristieke platteland blijft van onschatbare waarde en willen we voor de toekomst behouden. Een krachtig landelijk gebied is belangrijk om de komende transitie te kunnen dragen. Ook zijn we trots op onze natuurgebieden. Ze hebben een positieve invloed op ons welzijn en onze gezondheid. Het landelijk gebied moet een fijne plek blijven om te wonen, ondernemen of recreëren. Op dit moment staat de leefbaarheid onder druk en is er onvoldoende perspectief voor onze boeren.

Daarom investeren we in 2024 in een duurzame, toekomstbestendige landbouw en blijven we werken aan ons Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Onze drie doelen zijn duurzame verdienmodellen voor de agrarische sector, versterking van sociaaleconomische perspectief en versterking van de natuur. Het ontwerp-PPLG is inmiddels ingediend en we willen vóór de zomer van 2024 het definitieve PPLG Overijssel vaststellen.

Verder stimuleren we via het Agro & Food-programma slim samenwerken en het delen van kennis en nieuwe ideeën tussen (lokale) ondernemers in het landelijk gebied. Bijvoorbeeld op het gebied van kringlooplandbouw, voedselbossen, eiwittransitie, gewasteelt voor biobrandstoffen en technische en bedrijfsinnovaties.

Via het programma Natuur voor Elkaar maken we de leefomgeving van onze inwoners steeds iets groener, bijvoorbeeld door de aanleg van groene schoolpleinen, het aanplanten van bomen samen met buurtbewoners, de ontwikkeling van natuurinclusief bouwen en natuurinclusief bermbeheer als standaard.

Ons water- en energiesysteem

Wij zorgen ervoor dat ons water- en energiesysteem op de toekomst is voorbereid. Hitte, droogte en wateroverlast leiden vaker tot grote schade voor de natuur, landbouw, industrie, infrastructuur en gebouwen. Voldoende goed drinkwater is niet langer vanzelfsprekend en ook aan de grote vraag naar elektriciteit kan niet altijd worden voldaan.

Daarom werken we met onze partners naar een waterbestendig en klimaatrobuust Overijssel in 2050. We richten de provincie zo in dat de effecten van klimaatverandering zoals (langdurige) hitte, droogte of wateroverlast opgevangen kunnen worden. Dit vraagt om moeilijke keuzes zowel op korte, middellange als lange termijn. Met het Actieplan water werken we aan inzicht in het watergebruik en voldoende beschikbaarheid van water en een vermindering van vraag naar water. Ook gaan we in gesprek met onze partners en inwoners over de effecten van klimaatverandering en de maatregelen die we samen moeten nemen om deze effecten te verminderen.

Het realiseren van de energietransitie is urgent. We willen dit doen op een manier waarbij iedereen mee kan doen en die past bij onze bestuursstijl. We werken op verschillende manieren aan het behalen van onze energiedoelen. Zo maken we een energievisie voor de periode na 2030. Deze gaat over opwek, opslag en transport van verschillende duurzame energiebronnen, gebruik en besparing van energie en het stimuleren en toepassen van innovaties.

Aankomend jaar werken we samen met alle betrokkenen toe naar de Regionale

Energiestrategie 2.0.. We actualiseren de zonneladder en werken door aan de ontwikkeling van de vier aangewezen clusters voor windenergie. We vergroten de inzet op biomassa door ondersteuning van lokale biogasprojecten bij agrariërs en ontwikkeling van grootschalige biogasprojecten.

Onze woningen, bereikbaarheid en ruimte

Een goed bereikbare, veilige en comfortabele woonomgeving is essentieel voor het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Ook voor de toekomstige generaties moet Overijssel een plek blijven waar mensen goed kunnen wonen, werken en ontspannen. Om het woningtekort tegen te gaan staan we voor grote uitdagingen zoals de rentestijging, de beperkte bouw mogelijkheden door de stikstofruimte, stijgende bouwkosten, en minder personeel bij bouwers en gemeenten. Daarnaast zien we dat de drukte in steden, dorpen en op de wegen toeneemt en dat veiligheid en duurzaamheid een steeds grotere rol gaan spelen. Door stijgende prijzen en dalende inkomsten staat de toekomstbestendigheid van het OV op sommige verbindingen onder druk. Om ons regionaal OV betaalbaar te kunnen houden, is medewerking van het Rijk nodig.

Via de regionale woonagenda's stimuleren we planvorming en investeringen in woningbouwprojecten en faciliteren we goede contacten met de landelijke overheid. De in de woondeal van 2022 gemaakte afspraken, zien we graag zo snel mogelijk veranderen in echte woningen. We ondersteunen met kennis en zetten extra in op betaalbaarheid wonen, zorg en huisvesting van doelgroepen zoals ouderen.

Bij een goede bereikbaarheid van woningen en alle andere plekken in onze provincie hoort ook een geschikte invulling van de (soms schaarse) ruimte. De afgelopen periode zijn er verschillende dagen georganiseerd in en mét de gebieden waar keuzes nodig zijn tussen bijvoorbeeld woningbouw, de aanleg van duurzame energievoorzieningen en bedrijventerreinen. We zullen deze participatie de komende tijd nog intensiveren. Het komende jaar verwerken wij de resultaten van de gebiedsdagen en de verbrede participatie in onze nieuwe Omgevingsvisie.

Vanuit deze verstedelijkingsopgave zetten we in op een brede mobiliteitsaanpak. Alle mobiliteitssystemen zijn daarvoor noodzakelijk. Samen met onze inwoners en partners willen we een streefnorm voor bereikbaarheid ontwikkelen die kan dienen als basis voor ons mobiliteitsbeleid. We stimuleren het gebruik van de fiets, het OV, deelmobiliteit en de ontwikkeling van 'hubs'. Bij een hub parkeer je bijvoorbeeld de auto om de reis met de elektrische fiets voort te zetten. Tegelijkertijd werken wij door aan betaalbaar regionaal OV dat dorpen en steden goed verbindt. Via het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid werken we aan een veilige weginrichting en stimuleren we veilig (rij)gedrag bij verkeersdeelnemers. De (inter)nationale (spoor)verbindingen hebben een enorme waarde voor Overijssel. We blijven de mogelijkheden om die verbindingen te verbeteren benutten.

Onze economie

De provincie Overijssel floreert dankzij een sterke economische basis. Werk, zowel betaald als onbetaald, maakt het mogelijk om mee te doen in onze samenleving. Het ondernemerschap van Overijsselaars zien we terug in sectoren als technologie, agro & food, chemie, bouw, zorg en vrijetijdseconomie. We hebben een sterke mkb-sector en veel familiebedrijven. Toch zijn er, ook na de coronaperiode, nog allerlei uitdagingen voor onze regionale economie en ondernemers. Denk hierbij aan het moeilijk in kunnen vullen van vacatures, de stijgende kosten vanwege inflatie en rente en de benodigde investeringen in verduurzaming en digitalisering.

In 2024 willen we verder bouwen aan een regionale economie die positief bijdraagt aan maatschappelijke opgaven zoals energie, biodiversiteit, leefbaarheid en gezondheid. Het sterk aanwezige vakmanschap in Overijssel speelt hier een belangrijke rol bij. Wij verbinden

onderwijs, bedrijfsleven en andere organisaties om een arbeidsmarkt te creëren die op de toekomst voorbereid is. Ook ondersteunen we bedrijven bij de kansen en uitdagingen op het gebied van digitalisering, robotisering en dataficering met als doel het werk slimmer gedaan te krijgen.

We blijven ons inzetten voor lokale bedrijven en creëren gunstige voorwaarden voor economische groei. In Overijssel zijn regionale ondersteuningsloketten voor ondernemers waar de kennis van onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheden wordt gedeeld. We zetten ons in voor de bekendheid ervan zodat er waar nodig gebruik van gemaakt wordt. We hebben speciale aandacht voor kleine mkb-ondernemers in dorpen en kernen en zullen aandacht besteden aan de effecten van de transitie op het platteland voor de economie van Overijssel. Daarnaast blijven we fondsen inzetten om innovatie aan te jagen. Bijvoorbeeld via het Innovatiefonds Overijssel en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor Oost Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen.

We willen de mogelijkheden voor ons bedrijfsleven internationaal versterken. We baseren ons hierbij onder andere op de marktkennis van Oost-NL. We starten een verkenning naar de mogelijkheden van nieuwe grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden en bouwen bestaande samenwerkingsverbanden uit. Zo trekken we internationale bedrijven aan en met het programma GO4EXPORT helpen we ondernemers die internationaal door willen groeien. Onze provincie is een geweldige plek om te recreëren. We hebben bijzondere toeristische parels zoals de Hanzesteden, de Nationale Parken en het karakteristieke Twentse landschap. Recreatie en toerisme verbinden landschap, erfgoed, cultuur en ondernemerschap. We zijn onderdeel van netwerkorganisatie Gastvrij Overijssel en versterken zo samen met de ondernemers de vrijetijdsector.

Onze sociale samenleving

Bij alle opgaven waar we aan werken staat een sterke, sociale samenleving centraal. In Overijssel delen we onze identiteit, streektaal en tradities. Ons cultureel erfgoed heeft een grote verbindende kracht. We zijn dankbaar voor ons rijke verenigingsleven en alle vrijwilligers die er actief zijn. We zijn er voor elkaar wanneer het nodig is. Toch worden we ook op de proef gesteld.

In maart kwam het rapport 'Elke Regio Telt' uit, waarin grote verschillen in welvaart tussen regio's werd aangetoond. Ook in Overijssel zien we op diverse plaatsen dat leefbaarheid of toekomstperspectief onder druk staat. Een samenleving waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en met trots deel vanuit maakt, is daarom een van onze hoogste prioriteiten. We werken door aan een sterk bestuur in Overijssel, dat omziet naar elkaar en waar voor iedereen ruimte is om mee te doen.

We ontwikkelen onze participatie-instrumenten en versterken deze met de inzet van communicatie. We werken samen met belangenorganisaties zoals het Interprovinciaal Overleg (IPO) om de beste oplossingen te vinden voor de uitdagingen die er liggen. In de drie regio's Twente, Zwolle en Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer, Zutphen) werken we met gemeenten, de landelijke overheid en andere organisaties aan grote projecten om de kwaliteit van leven, wonen en werken te verbeteren. Dit doen we door mee te doen aan Regio Deals.

Ook bereiden we ons voor op het ontwikkelen van nieuw cultuurbeleid voor de periode 2025-2028. Daarbij hebben we speciale aandacht voor de doorontwikkeling van maatschappelijke bibliotheken en het stimuleren van cultureel ondernemerschap, onder andere met de inzet van cofinanciering van Rijkssubsidies. We blijven sport en positieve gezondheid stimuleren en zetten ons via onze Sociale Agenda in voor maatschappelijke ontmoetingsplekken en inzet van vrijwilligers.

We zien dat ons leefgebied kwetsbaar is voor ondermijnende criminaliteit. Dit heeft directe gevolgen voor de veiligheid van onze inwoners, het functioneren van het lokale en provinciale bestuur en het uitvoeren van de publieke taken. Deze vorm van criminaliteit leidt tot schade aan het leefmilieu en het ondernemersklimaat en vermindert het vertrouwen in

de rechtsstaat. We zetten de strijd tegen ondermijnende activiteiten voort door onze eigen weerbaarheid op orde te hebben en samen met gemeenten, politie en veiligheidspartners alert te zijn op concrete signalen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het buitengebied.

Onze financiën

Ten slotte zorgen we voor gezonde provinciale financiën. Daarbij horen verstandige en doelgerichte investeringen. Er is ruimte om deze coalitieperiode stevig te investeren. Dat is geen vanzelfsprekendheid. We hebben namelijk te maken met veel onzekerheden, zowel qua inkomsten als uitgaven. Zo heeft het Rijk besloten om de decentrale overheden vanaf 2026 flink te korten op de algemene uitkering en hebben we te maken met uitzonderlijk hoge inflatie. We houden rekening met deze onzekerheden en houden ruimte binnen de begroting om in de toekomst in te kunnen spelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen.

De begrote lasten voor 2024 bedragen in totaal € 491,5 miljoen. In één oogopslag is in het cirkeldiagram op de hoofdpagina van de begroting te zien hoeveel geld aan welke kerntaak besteed wordt. De begrote opbrengsten (baten) in 2024 zijn € 491,1 miljoen. De belangrijkste inkomsten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds (€ 257,3 miljoen) en de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting (€ 121,3 miljoen).

Deze coalitieperiode investeren we in totaal € 307 miljoen extra, boven op de structurele begroting. Een deel van dit bedrag (€ 46 miljoen) is direct verwerkt in de meerjarenbegroting. Een nadere verdeling van de investeringsimpuls is in een apart statenvoorstel, dat gelijktijdig met deze begroting is opgesteld, opgenomen. Daarin is ook aangegeven hoe en wanneer we dit uitwerken.

Het budgettair perspectief bij deze begroting is opgenomen in onderstaande tabel. Een nadere toelichting op dit perspectief vindt u op deze site onder het item 'Financiën' uit de menubalk bovenaan de startpagina.

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen en de formatieperiode die daarop volgt, dringen wij - ook in IPO-verband - bij het Rijk aan op het herstellen van de financiële verhoudingen. Deze staan onder druk door onzekerheid over de structurele financiën. Daarnaast zijn veel taken door het Rijk naar provincies overgedragen zonder dat er voldoende geld mee is gekomen om deze goed uit te voeren. De autonomie van de provincies wordt op deze manier aangetast en een snelle en effectieve aanpak van de opgaven wordt belemmerd.

Wij dringen er bij het Rijk op aan dat de adviezen uit het rapport 'Elke regio telt!' worden overgenomen en opgepakt. Het rapport toont aan dat het Rijk structureel meer investeert in sterke regio's, waardoor de kwetsbare regio's, vooral op het platteland, achterblijven. Wij compenseren al jaren vanuit eigen middelen voor deze scheve verdeling van Rijksmiddelen. Voor een gelijke welvaartsverdeling is het noodzakelijk dat het Rijk zijn beleid hierop aanpast.

Schouder aan schouder werken we samen met Provinciale Staten, onze medeoverheden, samenwerkingspartners, maatschappelijke organisaties en inwoners. Met deze begroting zetten we de schouders eronder!

Financiën

Budgettair perspectief totaal	(x € 1.000)				
	Vrije ruimte algemene reserve	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027

<i>Stand Begroting 2023</i>	11.754	25.220	24.832	19.287	19.287
Beïnvloedbare mutaties	40.000	-184.580	-29.930	-12.330	-12.980
Niet beïnvloedbare mutaties	92.140	18.655	7.242	-2.274	-4.507
Mutaties vrije ruimte Algemene Reserve	-140.705	140.705			
Stand Begroting 2024	3.189	-	2.144	4.683	1.800
<i>Totaal mutaties</i>	132.140	-165.925	-22.688	-14.604	-17.487
<i>waarvan incidenteel</i>	132.140	-171.375	-27.420	-9.845	-10.484
<i>waarvan structureel</i>	-	5.450	4.732	-4.759	-7.003

Statenvoorstel

Het Statenvoorstel is het besluitvormend stuk bij deze begroting. Daarin staan de (financiële) voorstellen nader beschreven. Het Statenvoorstel vindt u onder de knop 'Bijlagen' rechtsboven in het scherm.

Kerntaak 1: Ruimtelijke ordening en waterbeheer

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op de ruimtelijke inrichting en het waterbeheer in Overijssel. We willen dat het in Overijssel voor iedereen goed wonen, werken en ontspannen is, zowel nu als in de toekomst.

De ruimte in onze steden en ons landelijk gebied wordt steeds schaarser door de druk op de woningmarkt, de overgang naar duurzame energie, klimaatbestendigheid en kringlooeconomie. We werken samen met gemeenten, inwoners en andere partners om lokaal gebiedsgerichte keuzes te maken. De komende tijd moeten we lastige ruimtelijke keuzes maken in onze Omgevingsvisie.

We zetten in op betaalbare, klimaatbestendige en toekomstgerichte woningbouw. We zien erop toe dat de juiste woningen voor verschillende doelgroepen worden (her)ontwikkeld. Dit vraagt maatwerk, omdat de woningmarkt in elke regio anders is.

Bij een aantrekkelijke leefomgeving horen schoon en voldoende (drink)water en bescherming tegen overstromingen. Hierbij vervullen we als provincie een regierol vanuit onze kaderstellende en toezichhoudende taken. De effecten van hitte, droogte en wateroverlast leiden vaker tot grote schade voor natuur, landbouw, industrie, infrastructuur, bebouwing en scheepvaart. Ook nemen de risico's voor de gezondheid van mensen en onze drinkwatervoorziening toe. Daarom willen we onze provincie klimaatbestendig inrichten op korte, lange en middellange termijn. Daarvoor maken we vanuit onze wettelijke taak keuzes zowel voor het waterbeheer als voor de ruimtelijke inrichting, waarbij water en bodem sturend zijn.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

1.1 Een goede ruimtelijke ordening op en onder de grond

Wij zijn als provincie verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening op en onder de grond. De grote opgaven in het ruimtelijk domein vragen om herziening van de

Omgevingsvisie en -verordening (1.1.1). Om het beleid uit onze Omgevingsvisie uit te voeren, werken we via voorkantsamenwerking en netwerksamenwerking samen met partners. Waar nodig zetten we wettelijke instrumenten in zoals zienswijzen en inpassingsplannen (1.1.2). Wij werken aan de implementatie van de nieuwe Omgevingswet (1.1.5).

Prestaties

1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid

Acties 2024

1. Wij houden de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening actueel.
2. Wij werken het Fundament van de nieuwe Omgevingsvisie en het coalitieakkoord samen met onze partners via verbrede participatie uit in gebiedsgericht beleid en uitvoeringsinstrumenten. Deze landen in de nieuwe Omgevingsvisie en uitvoeringsinstrumenten (zoals de Omgevingsverordening en Catalogus Gebiedskenmerken).
3. In samenhang met de nieuwe Omgevingsvisie werken wij in overleg met onze partners in de regio en op rijksniveau aan de 'ruimtelijke puzzel' zoals aangekondigd in de brief aan de tweede kamer: Programma's Uitvoering NOVEX en Mooi Nederland.

Statenvoorstellen en -besluiten

Huidige Omgevingsvisie Overijssel

- Statenvoorstel - Vaststelling Revisie Omgevingsvisie PS/2017/119 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Vaststelling Actualisatie Omgevingsvisie en Omgevingsverordening 2017-2018 PS/2018/494 (bijbehorend besluit)
- Amendement Kerkhoff c.s. - Giethoorn toeristische trekpleister
- Statenvoorstel - Wijziging Omgevingsverordening Geitenstop PS/2019/69 (bijbehorend besluit)
- Amendement Folkerts c.s. - Uitzondering afmesten biologische geitenbokjes deel 1 ; deel 2
- Amendement Wertheim c.s. - Overgangsrecht deel 1 ; deel 2 ; deel 3
- Amendement Brommer c.s. - Uitzondering afmesten geitenbokjes
- Statenvoorstel - Actualisatie Omgevingsvisie en -verordening 2018-2019 2019/1100997 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Regionaal Waterprogramma Overijssel 2019/1101815 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Actualisatie Omgevingsvisie en -verordening 2019/2020 2020/1105210 (bijbehorend besluit)
- Motie Jansen c.s. – Niet meewerken aan olie-afvalwaterinjecties

Nieuwe Omgevingsvisie Overijssel

- Statenvoorstel - Startnotitie focus en bandbreedte 'Omgevingsvisie Overijssel; Herziening' 2020/1100931 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Omgevingsvisie: Opmaat naar beleid 2021/1101151 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie PS/2022/1106153
- Motie 'Overdracht Infectieziekten' (PvdD e.a.)
- Motie 'Zoekgebieden windenergie IJsseldelta' (SGP e.a.)
- Motie 'Kaarten' (CDA)
- Motie 'Oog voor Bestaand' (CDA)
- Motie 'Brede Participatie' (GL)
- Motie 'Natuurlijk inclusief' (GL e.a.)
- Motie 'Generatietoets' (D66 e.a.)

- Motie 'Gezondheid vergt verdieping' (D66)
- Motie 'Geen verschillen in benadering VAB's' (D66 e.a.)
- Motie 'Innovaties geven ruimte voor vergunning' (D66 e.a.)
- Motie 'Veenweide' (Groep Brommer e.a.)
- Motie 'Samenwerken voor een mooier Overijssel' (PvdA e.a.)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen

1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid

Acties 2024

1. Wij werken samen met gemeenten en waterschappen aan de ruimtelijke en waterstaatkundige inrichting van Overijssel.
2. Wij borgen de uitvoering van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in voorkantsamenwerking met onze partners en zetten indien nodig of wenselijk ons wettelijk ruimtelijk instrumentarium in.
3. Wij werken de ambitie uit het coalitieakkoord om te komen tot een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting uit in beleid, netwerksamenwerking en uitvoeringsinstrumentarium in het licht van de omschakeling naar de Omgevingswet.
4. Wij werken met partners bij gemeenten, waterschap en andere gebiedspartijen aan een integrale gebiedsvisie Zwolle, Staphorst, Dalfsen, Zwartewaterland.
5. Wij werken met onze partners aan de ruimtelijke ontwikkeling van Overijssel in de onderstaande netwerksamenwerkingen. We doen dit met een integrale blik op onder andere klimaatadaptatie (prestatie 1.2.1 en 1.4.1), wonen (prestatie 1.3.1) en mobiliteit (prestatie 4.6.2).
 - NOVEX gebied regio Zwolle, waarin we werken aan de realisatie van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle.
 - De bestuursovereenkomst Zwolle Kampen Netwerkstad (Spoorzone Zwolle) waarvan in 2024 het laatste onderdeel wordt gerealiseerd en opgeleverd, de passerelle bij station Zwolle.
 - Het uitvoeringsprogramma Ruimte voor de Vecht.
 - Agenda IJsselmeergebied 2050

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Investeringsvoorstel Werkprogramma Netwerkstad TwentePS/2013/846 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Spoorzone Zwolle PS/2013/537 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Investeringsbesluit Ruimte voor de Vecht PS/2015/917 (bijbehorend besluit).
- MV1 Geen extra gemeenschapsgeld naar budgetoverschrijdende kunst .

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen, Martijn Dadema

1.1.5 Implementatie Omgevingswet

Acties 2024

1. Wij maken onze interne werkprocessen Omgevingswet-proof en sluiten deze aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Hierbij volgen we de landelijke planning.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen

Dit is wat wij doen

1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen

Om te zorgen voor schoon en voldoende (drink)water en bescherming tegen overstromingen en wateroverlast werken we aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem (1.2.1). Dit doen we op basis van ons eigen beleid maar ook ter realisatie van Europese wetgeving zoals de Kaderrichtlijn water en Richtlijn Overstromingsrisico's. Ook werken we samen met ons netwerk aan klimaatadaptatie en waterbeheer (1.2.2) vanuit het deelstroomgebied Rijn-Oost. Hier werken we onder andere aan het programma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland. Vanuit onze wettelijke taak zorgen we voor voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst (1.2.3). Wij verlenen vergunningen, houden toezicht en handhaven op grond van de Waterwet, Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en onze Omgevingsverordening (1.2.5). Ook voeren we de laatste fase van het IJsseldeltaprogramma uit (1.2.7).

Prestaties

1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem

Acties 2024

1. Wij werken op de thema's waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid, klimaatadaptatie en bodem en ondergrond in programma's en projecten in samenwerking met onze mede-overheden en partners.
2. Wij stellen een actieplan Water op op basis van de ambities uit het coalitieakkoord. Dit doen wij ook in samenwerking met onze mede-overheden en partners.
3. Wij werken aan de actualisatie van het Regionaal Waterprogramma waarbij klimaatadaptatie en de agenda bodem en ondergrond worden toegevoegd.
4. Wij geven uitvoering aan de provinciale maatregelen uit de planperiode 2022-2027 van de Kaderrichtlijn Water en het provinciale deel van het impulsprogramma Kaderrichtlijn Water van het Rijk.
5. Wij implementeren instrumentarium en afspraken uit de Delta-aanpak waterkwaliteit en Zoetwater om de Kaderrichtlijn Water te realiseren.
6. Wij herzien met gemeenten en waterschappen het beleid ten aanzien van waterveiligheid in het kader van Water en Bodem sturend in de nieuwe omgevingsvisie.
7. Om de waterkwaliteit te verbeteren openen we in relatie met het nieuwe Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid in 2024 een subsidieregeling.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Rapport Rekenkamer Oost-Nederland - "Boven water; rol van de provincie Overijssel bij waterveiligheid en -overlast PS/2018/452 (bijbehorend besluit).
- Amendement Wertheim c.s. - Wijziging m.b.t. een aanbeveling in het Rekenkamer rapport Boven water.
- Motie Kleinsman c.s - Normering wateroverlast.
- Statenvoorstel - Regionaal Waterprogramma Overijssel 2019/1101815 (bijbehorend besluit). IS
- Statenvoorstel - Cofinanciering dijkverlegging en natuurontwikkeling Paddenpol 2020/110474 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Aanwijzing en normering regionale keringen in Overijssel 2021/1100067 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Hitte, Droogte en Wateroverlast 2021/0016746 (bijbehorend besluit).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema, Liesbeth Grijsen

1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer

Acties 2024

1. Wij voeren met partners het maatregelenprogramma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland 2022-2027 (onderdeel van het landelijke Deltaprogramma Zoetwater) uit. Wij vervullen hierbij de kassiersfunctie.
2. Wij vertalen de actualisatie van het waterakkoord Twentekanalen-Overijsselse Vecht naar onze Omgevingsvisie en Omgevingsverordening.
3. Wij werken samen met de andere partners van het deelstroomgebied Rijn-Oost aan de uitvoering van de bestuurlijke grondwateragenda.
4. Wij werken aan voldoende grondwater voor de Overijsselse drinkwaterwinningen, landbouw en natuur gericht op doelbereik voor de Europese Kaderrichtlijn Water. Wij doen dit mede binnen de uitvoering van ons PPLG.
5. Wij stemmen onze werkzaamheden in het kader van Kaderrichtlijn Water (zie 1.2.1) af met onze partners in het deelstroomgebied Rijn-Oost en waar nodig voeren we gezamenlijk onderzoeken uit. Wij vervullen hierbij de kassiersfunctie.
6. Wij maken afspraken met onze partners in het deelstroomgebied Rijn-Oost over de tussentijdse evaluatie van de planperiode 2022-2027 van de Kaderrichtlijn Water om het doelbereik zo hoog mogelijk te maken.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel - Hitte, Droogte en Wateroverlast 2021/0016746 (bijbehorend besluit).

Statenvoorstel - Provinciale cofinanciering Europese programma's 2021-2027 2021/1103304 (bijbehorend besluit)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst

Acties 2024

1. Wij voeren met onze partners de Adaptieve strategie drinkwatervoorziening uit, waarmee we werken aan voldoende drinkwaterbronnen en bewust drinkwatergebruik. We komen op basis van het Coalitieakkoord met een investeringsvoorstel. Hierin gaan wij onder andere in op het zorgvuldig gebruik van onze drinkwaterwinningen en nieuwe bronnen van drinkwater zoals oppervlaktewater.
2. Wij stellen een nieuw Maatregelenprogramma Gebiedsdossiers Drinkwaterwinning op, waarin we werken aan het veiligstellen van de bestaande drinkwaterwinningen.
3. Wij voeren de afspraken uit de landelijke 'BO nitraat' uit via de aanpak Boeren voor Drinkwater, waarmee we werken aan het terugdringen van de uitspoeling van nitraat uit landbouwgronden in grondwaterbeschermingsgebieden.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Actualisatie Belastingverordening Overijssel en tarieventabel voor het jaar 2019 PS/2018/647 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Rapport Rekenkameronderzoek Oost-Nederland: Drinkwaterbronnen grondig beschermd? 2019/1100893 (bijbehorend besluit)
- Amendement Van Toorn c.s. - Statenvoorstel Rapport Rekenkameronderzoek Oost-Nederland: Drinkwaterbronnen grondig beschermd?
- Statenvoorstel bij rapport Rekenkamer Oost-Nederland 'Follow-up grondwaterbescherming voor de publieke drinkwatervoorziening' 2022/1102259

- Statenvoorstel bij rapport Rekenkamer 'Als elke druppel telt' PS/1109453 (behorend besluit)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water

Acties 2024

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af, binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. We rapporteren hierover in het VTH jaarverslag.
3. Wij informeren inwoners, ondernemers en medeoverheden over de regelgeving om de bekendheid te vergroten.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema, Tijs de Bree

1.2.7 IJsseldelta programma

Acties 2024

1. Wij stellen de eindafrekening op voor de deelprojecten Recreatieterreinen Roggebot en N307 Roggebot-Kampen (zie ook prestatie 4.6.6), zodat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het MIRT4-besluit (Opleveringsbesluit) kan nemen.
2. Wij ronden de deelprojecten na het versturen van de eindfactuur aan het Ministerie financieel af.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Provinciale Coördinatie-regeling IJsseldelta fase 2 PS/2019/53 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Ombouw provinciale weg N307 Roggebot-Kampen PS/2019/54 (bijbehorend besluit).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

1.3 Woningbouwontwikkelingen die aansluiten bij de regionale vraag

De druk op de woningmarkt is ongekend hoog. Om voldoende woningen te realiseren die aansluiten bij de vraag werken wij met onze partners aan een evenwichtige woningmarkt. Belangrijk instrument hierbij zijn de regionale woonagenda's, landsdekkende woondeals en flexpools (1.3.1). Vanuit de rijksoverheid krijgen we naar verwachting nieuwe taken vanuit de volkshuisvestingswet en spreidingswet met name waar het gaat om huisvesting van aandachtsgroepen. Ook denken we na over regelingen die de woningbouw versnellen en de woningmarkt toekomstbestendiger maken (1.3.2).

Prestaties

1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's

Acties 2024

1. Wij voeren samen met ons netwerk en de rijksoverheid de woonagenda's en de landsdekkende woondeals uit.
2. Wij voeren onze wettelijke taken uit als toezichthouder huisvesten statushouders. We stimuleren gemeenten om hierbij regionaal samen te werken.
3. Wij bereiden ons voor op de eventueel aanvullende taak van de provincie op opvang van asielzoekers afhankelijk van besluitvorming bij de rijksoverheid over de spreidingswet.
4. Wij ondersteunen gemeenten bij het versnellen van de procedures voor woningbouwplannen via de regeling flexpools.
5. Wij voeren het initiatiefvoorstel arbeidsmigranten uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Rekenkamerrapport inzake wonen PS/2018/813 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Investeringsvoorstel Ruimte, Wonen, (Binnen)steden en Retail Fase 1 2019/1101901 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Investeringsvoorstel Ruimte Wonen en Retail fase 2 2020/1103074 (bijbehorend besluit).
- Motie Tattersall c.s. Versnelling bouwaanvragen 2022/1106660
- Initiatiefvoorstel Arbeidsmigranten PS23-000035 (inclusief besluit)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen

1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad

Acties 2024

1. We werken de ambities uit het coalitieakkoord 'schouder aan schouder' uit voor wat betreft de versnelling van de woningbouw en toekomst bestendig maken van de woningmarkt en de bouwbrigade in een investeringsvoorstel. Waarbij we aandacht hebben voor betaalbaarheid, wonen, zorg en huisvesting van doelgroepen zoals ouderen.

Startersleningen (voor 2016)

Onder deze prestatie wordt het financiële verloop verantwoord van de startersleningen die de provincie tot en met 2015 heeft verstrekt. Het betreft hypotheekleningen met een looptijd van 30 jaar. Het verloop bestaat uit de beheervergoeding aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en de rentebaten op verstrekte leningen. De baten en lasten op deze kostenpost zijn door ons niet te beïnvloeden.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen

Dit is wat wij doen

1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving

Vanuit het coalitieakkoord 'Schouder aan Schouder' werken we aan ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving. Wij ontwikkelen hiervoor in 2024 een

aantal nieuwe investeringsvoorstellen. Ook zorgen we er voor dat de leefomgeving in 2050 is aangepast op het feit dat het natter, droger en warmer wordt (1.4.1). We continueren onze financiële verplichtingen uit de vorige coalitieperiode voor ruimte, wonen en retail (1.4.2) en leefbaar platteland (1.4.3). Tot slot ondersteunen wij (het onderzoek naar) het ondergronds brengen van hoogspanningsleidingen in Kampen ('s Heerenbroek), Deventer, Raalte, Almelo en Enschede (1.4.4).

Prestaties

1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050

Acties 2024

1. Wij voeren het investeringsbesluit Hitte, Droogte en Wateroverlast uit samen met onze partners, waarbij we het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie werkregio's ondersteunen bij het uitvoeren van hun uitvoeringsprogramma's.
2. Wij stimuleren via de subsidieregeling Klimaatadaptatie gemeenten en waterschappen om concrete projecten en processen uit te voeren.
3. Wij voeren het provinciale programma klimaatadaptatie uit.
4. In het Regionaal Waterprogramma integreren wij Klimaatadaptatie en Water en Bodem Sturend. Bij de herijking van de Omgevingsvisie en- verordening doen wij dit ook.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Hitte, Droogte en Wateroverlast 2021/0016746 (bijbehorend besluit)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail

Acties 2024

1. Wij handelen een aantal langlopende subsidieverplichtingen af uit het Investeringsprogramma Ruimte Wonen en Retail (2019-2023).
2. Wij werken de ambities uit het coalitieakkoord 'schouder aan schouder' uit in een investeringsvoorstel voor retail samen met ons netwerk.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Investeringsvoorstel Ruimte, Wonen, (Binnen)steden en Retail Fase 1 2019/1101901 (bijbehorend besluit).
- Motie Brinkhuis c.s.- Groen bouwen.
- Motie Veltmeijer c.s. - Retail II.
- Motie Courtz c.s. - Retail en centra in en na Corona.
- Statenvoorstel - Crisisarrangementen voor de Retail 2020/1102359 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel - Investeringsvoorstel Ruimte Wonen Retail fase 2 2020/1103074 (bijbehorend besluit).
- Amendement Duitman - Monitoring investeringsprogramma Ruimte Wonen en Retail.
- Amendement Wissink - Sleutelprojecten compacte centra en wonen.
- Motie Wissink c.s. -Aanvullende ambities deel 1
- Statenvoorstel - Aanvullende ambities begroting 2022 PS/2021/110451 (bijbehorend besluit).
- Statenvoorstel onderzoeksrapport Rekenkamer Oost-Nederland 'Meer vitaliteit, minder leegstand? - De inzet van de provincie Overijssel bij leegstand' 2022/1102301

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen, Erwin Hoogland

1.4.3 Actieplan Leefbaar Platteland

Acties 2024

1 We ronden de financiële verplichtingen van het programma leefbaar platteland af.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen

Acties 2024

1. Voor de ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen in 's Heerenbroek maken wij in 2024 het tweede deel van onze financiële bijdrage over.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - Uitvoering motie ondergronds verkabelen 's Heerenbroek PS/2019/1100082 (bijbehorend besluit)
- Statenvoorstel - Financiering ondergrondse verkabeling 2020/1100066 (bijbehorend besluit)
- Motie Wissink c.s. - Aanvullende ambities deel 1
- Statenvoorstel - Aanvullende ambities begroting 2022 PS/2021/110451 (bijbehorend besluit).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's

Met de inzet van grondbeleid en grondeigendom ondersteunen we de doelen en opgaven van de provincie. We zorgen voor actueel en adequaat grondbeleid en leggen dat periodiek vast in de Nota Grondbeleid. We leggen met Provinciale Staten expliciet vast voor welke doelen en met welke financiële consequenties we het grondinstrumentarium inzetten. We werken marktconform, openbaar en transparant. Het gaat o.a. om aankoop en verkoop van gronden en opstallen, het beheer van het provinciaal eigendom, het maken van afspraken met eigenaren op basis van volledige schadeloosstelling ter voorkoming van onteigening daar waar dat aan de orde is, en afspraken over zelfbeheer. Waar nodig ontwikkelen we nieuwe instrumenten.

Prestaties

1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium

Acties 2024

1. Wij zorgen voor een actueel en adequaat grondbeleid om voor de doelen en projecten van de provincie in te zetten, met de juiste instrumenten voor de verschillende opgaven. Ons beleid ligt vast in de nota grondbeleid.
2. Wij kopen, verkopen en beheren gronden en opstallen ten behoeve van provinciale doelen en projecten, binnen de kaders van de Nota Grondbeleid 2022.

3. Wij beheren het Anticiperend Grondfonds (AGF).
4. Wij informeren u met de Meerjaren Investeringsprognose Grond (MIG) bij de jaarrekening over de ontwikkelingen in ons grondeigendom.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel nota Grondbeleid 2022 PS/2022/1107804 (behorend bij besluit)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond	
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	935
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	1.204
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond	2.139
1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	
1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem	1.036
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	7.363
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.119
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	96
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	9.614
1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht	
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	332
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	22
Totaal 1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht	355
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving	
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	725
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	4.534
1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen	1.100
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving	6.360
1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's	
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.434
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	9.829
Totaal Lasten	29.731
Baten	
1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	7.362
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.085
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	37
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	8.484
1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht	
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	175
1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's	
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	3.035

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Totaal Baten	11.694
Saldo baten en lasten	-18.037

Kerntaak 2: Milieu en energie

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het behouden van een schoon milieu en verduurzaming van de energievoorziening.

Onze inwoners hebben recht op een gezonde leefomgeving in de volle breedte: lucht, water, ondergrond, licht, geluid, welzijn en veiligheid. We investeren in een leefomgeving waarin de milieucondities op orde zijn en in een toekomstgericht energiesysteem.

We borgen de basiskwaliteit van het milieu. Niet alleen voor de huidige generatie, maar ook om toekomstige generaties een gezonde en veilige leefomgeving te verzekeren. Voor de gezondheid van onze inwoners zijn ook andere factoren in onze leefomgeving belangrijk, zoals de aanwezigheid van voldoende groen (kerntaak 3).

We werken toe naar een klimaatbestendig en CO₂-neutraal Overijssel in 2050. Daarvoor zijn besparing van energie en ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en aanpassing van de energie-infrastructuur nodig. We houden ons aan de afgesproken doelen voor duurzame energie voor 2030. Aankomend jaar werken we samen met alle betrokkenen toe naar de Regionale Energiestrategie 2.0. Zo dringen we de uitstoot van fossiele brandstoffen terug. De energietransitie biedt ook economische kansen op het gebied van innovatie en werkgelegenheid.

Terwijl we gericht werken aan het behalen van onze energiedoelen, vinden we participatie van betrokkenen belangrijk. We zien de zorgen die deze grote transitie met zich meebrengt. Daarom is bij onze projecten oog voor (gezondheid)risico's voor mens, dier en milieu en benutten we de in de samenleving aanwezige kennis bij het bereiken van onze doelen.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen
Wij borgen de basiskwaliteit van de leefomgeving door beleid te maken en kaders te stellen (2.1.1). Wij stellen de gezondheid van onze inwoners centraal in ons milieu- en omgevingsbeleid. Iedere vier jaar herzien we ons beleid ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Wij maken jaarlijks een uitvoeringsplan, waarin we de prioriteiten vastleggen. Wij stemmen vergunningverlening, toezicht en handhaving door verschillende bestuursorganen op elkaar af. Door vergunningverlening en toezicht zorgen de Omgevingsdiensten er namens ons en gemeenten voor dat de basiskwaliteit van de leefomgeving voldoet aan de wettelijke eisen (2.1.2). Indien geconstateerd wordt dat er niet aan de wettelijke eisen wordt voldaan, dan zullen wij handhavend optreden. We voeren milieueffectrapportages uit voor onze plannen, programma's en projecten (2.1.3). Met monitoring en evaluatie (2.1.4) kijken we of de basiskwaliteit van lucht, geluid en bodem blijft voldoen aan de wettelijke normen.

Prestaties

2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid

Acties 2024

1. Wij ontwikkelen samen met gemeenten, GGD en andere partners provinciaal milieubeleid waarbij gezondheid van inwoners centraal staat en verankeren deze in de Provinciale Omgevingsvisie. Wij actualiseren onze milieunota waarbij wij de verbinding leggen met de grote maatschappelijke opgaven.
2. Wij bevorderen een gezonde leefomgeving door projecten te initiëren en te ondersteunen gericht op beter bewustzijn, betrokkenheid en gedrag van inwoners op de thema's lucht, geluid en (zwerf)afval. We zetten in op kennisdeling en kennisontwikkeling door bijeenkomsten te organiseren voor en met diverse partners als GGD en gemeenten.
3. Wij werken samen met andere provincies aan (inter)nationale en interprovinciale beleid- en kennistrjecten.
4. Wij voeren de wettelijke coördinatietaak uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
5. Wij stellen het jaarprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving voor 31 december vast. Daarbij zetten we ook in op het toekomstbestendig maken van ons vergunning, toezicht en handhaving beleid (VTH-beleid) en de uitvoering daarvan op complexe dossiers als zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en circulaire economie.
6. Wij willen hinder van vliegtuiglawaai zoveel mogelijk beperken o.a. door laagvliegend verkeer te voorkomen vanuit onze verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Statenvoorstellen en -besluiten

Kenmerk 2021/0214119

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

Acties 2024

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. We rapporteren hierover in het VTH jaarverslag.
3. Wij geven opdrachten aan de omgevingsdiensten voor uitvoering van de ingebrachte taken.
4. Wij beoordelen bij risicovolle bedrijven de vergunningen jaarlijks op actualiteit, bij overige bedrijven doen wij dit eenmaal in de vijf jaar.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Tijs de Bree

2.1.3 Ondersteunen en (laten) uitvoeren van milieueffectrapportages / duurzaamheidsrapportages (plan MER)

Acties 2024

1. Wij ondersteunen en adviseren bij het in beeld brengen van milieu- en omgevingseffecten van (eigen) plannen, programma's en projecten, zoals de provinciale Omgevingsvisie, drinkwaterwinning, provinciaal inpassingplan (PIP) Natura 2000 gebieden, plannen rondom nieuwe energie, plannen en projecten die grensoverschrijdende invloed kunnen hebben en projecten rondom provinciale wegen.
2. Wij adviseren over en toetsen op het gebied van milieu- en omgevingseffecten van voorgenomen plannen en projecten van derden waar wij een rol als bevoegd gezag hebben.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.1.4 Monitoring en evaluatie milieu en gezondheid

Acties 2024

1. Wij monitoren de luchtkwaliteit in Overijssel.
2. Wij wisselen relevante data ten behoeve van milieu en gezondheid uit met onze partners, waaronder de GGD, en verspreiden deze via kennishub Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst

De milieusituatie in Overijssel is overwegend op orde. Voor de sanering van vervuilde bodems voeren we programma's uit voor met asbest verontreinigde bodems en beheersen spoedeisende en overige bodems (2.2.1). Asbestdaken blijft een vraagstuk als het gaat om het creëren van een gezonde leefomgeving. Wij blijven inzetten op een spoedige sanering van in Overijssel aanwezige asbestdaken (2.2.2). Goed beheer van stortplaatsen voorkomt dat de basiskwaliteit van bodem, lucht en leefmilieu wordt aangetast. Vanuit onze wettelijk taak verzorgen wij het financieel beheer voor de nazorg van stortplaatsen (2.2.3).

Prestaties

2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties

Acties 2024

1. Wij voeren voor Blekerijweg, IJsselmuiden de bodemsanering uit.
2. Wij beheersen bestaande spoedeisende bodemsaneringen.
3. Wij monitoren conform het programma 2024 Bureau Asbestbodem Sanering.
4. Indien er rijksmiddelen resteren of nieuwe (rijks-) middelen beschikbaar komen stellen wij het programma 2025 Bureau Asbestbodem Sanering vast.
5. Wij voeren de maatregelen uit die voortvloeien uit de Specifieke uitkering PFAS.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken

Acties 2024

1. Wij zorgen er door middel van leningen voor dat ook niet draagkrachtige eigenaren de sanering van hun asbestdak kunnen financieren.
2. Wij stimuleren verwijdering van asbest in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen door middel van subsidie.
3. Wij stimuleren gezamenlijke verwijdering van geschakelde asbesthoudende leidaken door middel van subsidie.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel nr.PS/2021/ 1101552

Besluit2021/1101

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.2.3 Beheer nazorgfonds

Acties 2024

1. Wij stellen het jaarverslag 2023 en de begroting 2025 op voor het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen in Overijssel.
2. Wij hebben één á twee keer per jaar een bestuurlijk overleg met de exploitanten van de stortlocaties.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem

Wij nemen de verantwoordelijkheid voor ons deel van de 35 terawattuur (TWh) uit het klimaatakkoord. Om de gezamenlijke RES-ambitie van 3,3 TWh voor 2030 te realiseren. Met het Provinciaal Programma Energiestrategie geven we uitvoering aan het realiseren van grootschalige energieopwekking, te beginnen met onze rolneming voor het realiseren van vier grootschalige windclusters. We actualiseren de zonneladder en sturen aan op een striktere toepassing daarvan in de lijn van het Rijksbeleid. We stellen voor daartoe de Omgevingsverordening aan te passen. In 2024 werken we aan het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (pMIEK 2.0) met daarin de prioritaire e-infraprojecten voor de middellange termijn (tot 2035). Samen met gemeenten en netbeheerders realiseren we een congestie-aanpak. We pakken onze rol als bevoegd gezag voor grote energie-infrastructurele projecten. We maken een energievizie voor de periode na 2030. We stimuleren en steunen initiatieven om het gebruik van fossiele energie terug te dringen en energie te besparen. (2.3.1). We maken met partners plannen voor een meer duurzame energievoorziening met minder CO₂-uitstoot. Binnen het programma Nieuwe Energie Overijssel (NEO) zet de provincie in op deze acht prioriteiten. We continueren de werkplaatsen in Twente en West-Overijssel in samenwerking met de alliantiepartners en de RES West-Overijssel en RES Twente. Met deze brede ondersteuning versnellen we samen de energietransitie.

Ook doen we dit mede door Regionale Energiestrategieën 2.0 (RES-en) voor 2030 op te stellen voor Twente en West-Overijssel. In de RES 2.0 zijn de regionale doelen verder uitgewerkt, de zoekgebieden voor grootschalige energie-opwekking bepaald, een Milieueffectrapportage uitgevoerd (plan-MER) en is gestart met Regionale Structuurvisie warmte. De uitvoering van de RES-en integreren we in het lopende programma Nieuwe Energie Overijssel.

Voor de warmtenetten onderzoeken we samen met onze partners wat de rol van de provincie kan zijn in publieke warmtenetten. Door duurzaam gas te gebruiken voor de opwekking van warmte en elektriciteit, vangen we een deel van de toenemende vraag naar energie op. Daarmee benutten we de potentie van duurzaam gas en verminderen we de aanvullende opgave voor de opwekking van duurzame energie.

Wij ondersteunen bedrijven op diverse manieren bij het verduurzamen: grote industrie met het maken van plannen voor het 6e cluster, bedrijventerreinen met het aanjagen van een collectieve aanpak en kleine MKB-ers ontzorgen we bij het concreet starten van de verduurzaming van hun pand.

Door het beschikbaar stellen van leningen, garanties en participaties via het Energiefonds Overijssel (2.3.2), maken we investeringsprojecten mogelijk gericht op energiebesparing en opwekking van hernieuwbare energie of energie-infrastructuur. Door het aandeelhouderschap in Enexis (2.3.3) beheren en ontwikkelen we de energie-infrastructuur voor inwoners, ondernemers en instellingen, gericht op energiezekerheid, betaalbaarheid, duurzaamheid en uitvoerbaarheid.

Prestaties

2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie

Acties 2024

1. Wij actualiseren de zonneladder en stimuleren de opwekking van extra zonne-energie op bedrijfsdaken.
2. Wij nemen de regie op vier grootschalige windclusters in Overijssel.
3. Wij vergroten de inzet op biomassa door ondersteuning van lokale biogas projecten bij agrariërs en ontwikkeling van grootschalige biogas projecten (biogashubs).
4. Wij zetten ons in voor de aansluiting op het landelijk transportnetwerk voor waterstof. Wij stimuleren Smart Energy Hubs (SEH) waar we opslag en distributie zo slim mogelijk gebruiken.
5. Wij ondersteunen de verdere ontwikkeling van duurzame energienetten zoals Geothermie.
6. Wij ondersteunen bedrijven op diverse manieren bij het verduurzamen: grote industrie met het maken van plannen voor het 6e cluster, bedrijventerreinen met het aanjagen van een collectieve aanpak en kleine MKB-ers ontzorgen we bij het concreet starten van de verduurzaming van hun pand.
7. We ondersteunen gemeenten met kennis en kunde via het Expertiseteam Gebouwde Omgeving. We stimuleren natuurvriendelijk isoleren. We werken aan de industrialisatie en opschaling van verduurzaming van woningen. We helpen eigenaren van klein maatschappelijk vastgoed te verduurzamen via het ontzorgingsprogramma Maatschappelijk vastgoed.
8. Wij stellen een energiesysteemvisie op die richtinggevend is voor het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMiek). In 2025 leveren we het pMiek 2.0 op. Daarin nemen we de prioritaire energie-infrastructuurprojecten voor de middellang termijn op. zodat we, in afstemming met gemeenten en netbeheerders, in 2024 keuzen kunnen maken over het verdere ontwikkelen van de regionale infrastructuur met daarin een voorkeursvolgorde van de investeringen in de tijd.

9. Wij organiseren een Overijsselse Energie Innovatie conferentie.
10. Wij stellen een investeringsvoorstel op voor de inzet van de middelen voor energie uit de investeringsimpuls bij het coalitie-akkoord 2023-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Vaststelling Res 1.0: besluitvorming RES Twente 1.0 en RES West-Overijssel 1.0
- Tussenevaluatie Programma Nieuwe Energie 2017 - 2023:
- Investeringsimpuls Energietransitie 1e tranche
- Investeringsimpuls Energietransitie 2e tranche

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.3.2 Financiering van projecten door Energiefonds Overijssel

Acties 2024

1. Vaststellen van het Jaarplan en Begroting 2025 waarbij wij zullen letten op efficiënte en doelmatige inzet van de verruimde randvoorwaarden en extra fondsmiddelen, ten behoeve van de provinciale doelen voor nieuwe energie en vervolgens;
2. Toe zien op de uitvoering van het Jaarplan 2024 van Energiefonds Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Scopeverbreding Energiefonds Overijssel (2021/1104719)
- Statenbesluit Scopeverbreding Energiefonds Overijssel (2021/1104724)
- Statenbrief Jaaroverzicht 2021 Overijsselse fondsen (2022/0107061)
- Statenbrief Onderzoek Rekenkamer Oost-Nederland naar effectiviteit revolverende fondsen
- Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel (PS23-000036)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.3.3 Realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk (deelneming Enexis)

Acties 2024

Wij oefenen het aandeelhouderschap van Enexis uit door:

1. Actieve betrokkenheid in het vinden van oplossingen voor - en het omgaan met - de capaciteitsschaarste op het provinciale elektriciteitsnet;
2. Toe te zien op de bedrijfsmatige en financiële ontwikkeling van Enexis;
3. De uitvoering van het Strategisch plan van Enexis te monitoren;
4. De jaarrekening over 2023 met winstbestemming vast te stellen en uitoefening van de aandeelhoudersbevoegdheden inzake wijzigingen in de governance van de onderneming;
5. Toe te zien op en u te rapporteren over de door Enexis voorgenomen en gerealiseerde investeringen in Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Afwegingskader provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PS22-000199)
- Uitkomsten Aandeelhoudersvergadering Enexis 13 april 2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

2.4 Een duurzaam landelijk gebied

In het landelijk gebied helpen wij met het programma Toekomstgerichte erven individuele erfeigenaren beslissingen te nemen over de toekomst van hun erf (2.4.1). Dit doen we in samenwerking met gemeenten. Hierbij hebben we aandacht voor de sociaal-economische problematiek in het landelijke gebied en verwijzen wij door waar nodig.

Prestaties

2.4.1 Programma Toekomstgerichte erven

Acties 2024

1. Wij stellen samen met gemeenten in heel Overijssel erfcoaches beschikbaar. Zij ondersteunen erfeigenaren om toekomstbestendige keuzes te maken bij actuele vraagstukken zoals stikstof, aanpassing in de bedrijfsvoering en leegstaande gebouwen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Tussenevaluatie Toekomstgerichte erven

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm Ten Bolscher

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen	
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	71
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	4.107
Totaal 2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen	4.178
2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	1.121
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	6
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55
Totaal 2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	1.182
2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	62
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	67
Totaal 2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	129
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	3.069
Totaal Lasten	8.558
Baten	
2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen	

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	558
2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	542
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	17
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55
Totaal 2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	614
2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	107
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	43
Totaal 2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	150
Totaal Baten	1.321
Saldo baten en lasten	-7.237

Kerntaak 3: Vitaal platteland

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het behouden en toekomstbestendig maken van ons landelijk gebied. We zijn trots op ons landelijk gebied met zijn prachtige (cultuur) landschappen, afwisselende natuur en vitale agrarische bedrijven. Tegelijkertijd gebeurt er veel op het gebied van leefbaarheid, sociale binding, natuur, water, klimaat, landbouw en economie. Een krachtig landelijk gebied is belangrijk om die transities te kunnen dragen.

Om ons karakteristieke landelijk gebied voor de toekomst te behouden, geloven we in een gebiedsgerichte aanpak waarbij betrokkenheid van inwoners, organisaties en bedrijven essentieel is. In ons Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) verenigen we drie doelen: een toekomstbestendige landbouwsector, een goed sociaaleconomisch perspectief en herstel van natuur, watersysteem en klimaat. Zo zorgen we ervoor dat onze inwoners er prettig kunnen leven, dat er goede natuur is en dat mensen er hun geld kunnen verdienen.

Wij zijn trots op onze boeren. Onze innovatieve agrarische sector is en blijft belangrijk voor Overijssel. We hebben de boeren nodig voor ons voedsel, de leefbaarheid, de regionale economie, de natuur en andere maatschappelijke opgaven. Als onderdeel van het PPLG ontwikkelen we een landbouwvisie voor Overijssel. We willen dat boeren een gezonde en duurzame bedrijfsvoering kunnen voeren. Vakmanschap en ondernemerschap geven wij de ruimte. We zoeken daarnaast effectieve oplossingen voor situaties waarin ondernemers worden getroffen door falend overheidsbeleid, zoals bij de PAS-melders (Programma Aanpak Stikstof melders).

We hebben in Overijssel 24 beschermde natuurgebieden die deel uit maken van het Europese Natura 2000-netwerk. We maken de kwetsbare natuur in deze gebieden sterker. Deze opdracht noemen we de Ontwikkelopgave Natura 2000. Binnen deze opdracht werken we met veel partners samen zoals met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Overijssel, particuliere natuurbeheerders, LTO, waterschappen en gemeenten. De natuur voorziet in onze menselijke behoeften: voedselproductie dankzij bodemvruchtbaarheid, verkoeling en zuivere lucht dankzij bomen, bestuiving van onze gewassen dankzij insecten, schoon water uit de kraan en grondstoffen zoals hout. Via het programma Natuur voor Elkaar maken we de leefomgeving van onze inwoners steeds iets groener, bijvoorbeeld door de aanleg van groene schoolpleinen, het aanplanten van bomen samen met buurtbewoners, de ontwikkeling van natuurinclusief bouwen en natuurinclusief

bermbeheer als standaard. We helpen (groepen) inwoners, bedrijven en organisaties met de uitvoering van waardevolle initiatieven.

In ons faunabeleid staat de balans tussen beschermen van soorten en het voorkomen van schade door soorten centraal. We zetten in op preventie en maken gebruik van onze bevoegdheid om diersoorten in aantallen te beperken wanneer dat noodzakelijk is. Het faunabeleid is zoveel mogelijk hetzelfde in heel Overijssel. In uitzonderingssituaties kan er maatwerk worden toegepast via de gebiedsgerichte aanpak.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit

Met beleidsontwikkeling op het gebied van natuur en landschap spelen we in op en/of geven we invulling aan nieuwe ontwikkelingen of nieuwe regelgeving (3.1.1). Met de andere provincies en het Rijk beïnvloeden we waar mogelijk het Europese natuurbeleid. Door onderzoek te doen, verwerven we kennis om beleidsvragen adequaat te beantwoorden. Wij borgen de basiskwaliteit van de natuur door vergunningen te verlenen voor de Wet Natuurbescherming en te controleren of regels worden nageleefd (3.1.2). Voor de Europees beschermde Natura2000-gebieden stellen we plannen op voor het beheer en we houden deze plannen actueel (3.1.3). We werken aan behoud en herstel van de biodiversiteit door het subsidiëren van natuurbeheer (3.1.4), agrarisch natuurbeheer (3.1.5) en projecten om de leefomgeving van bedreigde soorten te herstellen (3.1.6). Door te monitoren en te evalueren zien we hoe de natuur zich ontwikkelt en kunnen we bijsturen (3.1.7).

Prestaties

3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap

Acties 2024

1. Wij doen beleidsontwikkeld onderzoek in relatie tot provinciale opgaven en ambities voor natuur en landschap, biodiversiteit en klimaat, voor stedelijk en landelijk gebied.
2. Wij beoordelen of er aanleiding is voor bijstelling van ons natuurbeleid. Dit doen wij op basis van ervaringen bij de uitvoering van natuurbeleid en relevante ontwikkelingen, zoals nieuwe kennis, jurisprudentie of landelijke initiatieven zoals de Agenda Natuurinclusief.
3. Wij ontwikkelen producten en instrumenten waarmee we het voor initiatiefnemers gemakkelijker maken te voldoen aan de Wet natuurbescherming.
4. Wij stellen het jaarprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving vast voor 31 december.
5. Wij delen relevante beleidsontwikkelingen met onze partners, bijvoorbeeld via stakeholderbijeenkomsten, seminars en congressen.
6. Wij leveren een actieve bijdrage aan de landelijke Actualisatie van het Natura 2000 doelensysteem met als inzet om VHR-doelbereik (Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen) effectiever en efficiënter te maken, kansen te benutten en knelpunten op te lossen.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap

Acties 2024

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. We rapporteren hierover in het VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) jaarverslag.
3. Wij voeren onze wettelijke coördinatietaak met betrekking tot handhaving van de groene wetten uit.
4. Wij informeren inwoners, ondernemers en medeoverheden over de regelgeving om de bekendheid te vergroten.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Tijs de Bree

3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000

Acties 2024

1. Wij stellen het beheerplan (1.0) voor Wierdense Veld (in ontwerp) vast.
2. Wij stellen voor drie Natura 2000-gebieden een herzien beheerplan (in ontwerp) vast.
3. Wij stellen een addendum op het huidige beheerplan voor Wieden / Weerribben vast.
4. Wij starten voor vier andere Natura-gebieden de herziening van het beheerplan op.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.4 Beheer natuurterreinen

Acties 2024

1. Wij subsidiëren het beheer van natuur volgens het Natuurbeheerplan.
2. Wij actualiseren jaarlijks het Natuurbeheerplan.
3. Wij werken samen met de beheerders aan de verdere verbetering van de kwaliteit van het natuurbeheer.
4. Wij voeren veldcontroles uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied

Acties 2024

1. Wij subsidiëren agrarisch natuurbeheer volgens het Natuurbeheerplan.
2. Wij actualiseren jaarlijks het Natuurbeheerplan.
3. Wij stimuleren dat de agrarische collectieven maatregelen uitvoeren voor behoud en inrichting van de leefgebieden voor weidevogels.
4. Wij geven verder invulling aan het nationale Aanvalsplan grutto, onder meer met inzet van de instrumenten uit het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan).

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit

Acties 2024

1. Wij ontwikkelen, ondersteunen en stimuleren maatregelen om de condities voor aandachtsoorten te verbeteren.
2. Wij stimuleren ecologisch beheer van infrastructuur van andere weg- en waterbeheerders.
3. Wij stimuleren gemeenten om deel te nemen aan de pre-SMP methodiek (soorten managementplannen) voor de bescherming van gebouw bewonende soorten bij de na-isolatie van woningen.
4. Wij stellen een investeringsvoorstel voor een nieuw Uitvoeringsprogramma Natuur voor Elkaar op, waarin we aandacht besteden aan een actief soortenbeleid.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels. Martijn Dadema

3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap

Acties 2024

1. Wij monitoren het Natuur Netwerk Nederland in Overijssel en beoordelen de ontwikkeling van de kwaliteit.
2. Wij leveren de benodigde gegevens aan voor de landelijke Voortgangsrapportage natuur.
3. Wij leveren een financiële bijdrage aan de Nationale Database Flora en Fauna die telgegevens verzamelt, beheert en beschikbaar stelt.
4. Wij voeren de monitoring van het agrarisch natuurbeheer, Natura 2000 en het programma Natuur uit.
5. Wij monitoren soorten buiten het Natuur Netwerk Nederland.
6. Wij dragen bij aan het landelijk verbeterprogramma Vogel- en habitatrictlijn natuurmonitoring

Statenvoorstellen en -besluiten

- Staat van de biodiversiteit in Overijssel:

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur

De natuur toont zich in het landschap. Om ons mooie Overijsselse landschap te kunnen blijven beleven, moeten we dit beheren. Wij stimuleren dat lokale gemeenschappen zich eigenaar voelen van hun landschap en ondersteunen het beheer (3.2.1). Het beleven van de natuur bevorderen we door projecten uit te voeren waarin natuur en mensen elkaar ontmoeten (3.2.2). Wij brengen kinderen in aanraking met de natuur door het vergroenen van schoolpleinen, en door speelnatuur en natuureducatie te stimuleren. We stimuleren het

vergroenen van steden en dorpen, waarmee we ook negatieve effecten van klimaatverandering als hittestress en wateroverlast verminderen. Met projecten stimuleren we dat mensen die weinig toegang hebben tot de natuur, bijvoorbeeld vanwege ziekte of gezondheidsproblemen, toch van de natuur kunnen genieten en zo hun herstel of welzijn kunnen bevorderen.

Prestaties

3.2.1 Beheer landschap

Acties 2024

1. Wij zorgen voor structurele basisondersteuning van vrijwilligers in natuur en landschap, onder andere door relevante cursussen, opleiden en inzetten van mentoren, borging van veilig werken en door de onderlinge samenwerking tussen de organisaties die groene vrijwilligers ondersteunen te vergroten.
2. Wij verbreden samen met partners het vrijwilligerswerk in de natuur, waarbij we nieuwe vormen van vrijwilligerswerk verkennen die aansluiten bij de moderne vrijwilliger en actuele maatschappelijke ontwikkelingen.
3. Wij borgen de begeleiding van de initiatieven voor streekeigen landschapsbeheer die in de vorige coalitieperiode zijn ontstaan voor een periode van minimaal 5 jaar.
4. Wij bepalen de wijze waarop wij een vervolg kunnen geven aan het streekeigen landschapsbeheer.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Aanpak Streekeigen Landschapsbeheer

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen

Acties 2024

1. Wij stimuleren en ondersteunen initiatieven uit de samenleving, gericht op "natuurlijk vergroenen", met inhoudelijke kennis en met de subsidieregeling 'Natuur en Samenleving'.
2. Wij stellen een investeringsvoorstel op voor een nieuw uitvoeringsprogramma Natuur voor Elkaar.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van mensen met natuur

Uit de Natuurdoelanalyses (NDA) van 2023 blijkt dat de huidige staat van de natuur in de Natura 2000 gebieden onvoldoende is. Stikstof wordt beschouwd als één van de belangrijkste factoren. Rijksregelingen voor mogelijkheden om stikstof te reduceren zijn in ontwikkeling. Wij combineren deze met aanvullende maatregelen vanuit de provincie zelf (3.3.1). De Nationale Parken richten zich op de bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap en op het versterken van natuurgerichte recreatie. Wij ondersteunen deze

ontwikkeling (3.3.2). We bevorderen natuurinclusief denken en werken, onder andere in de bouw en infrastructuur (3.3.3). Soms staan natuur en economische belangen op gespannen voet. Door het beheren van in het wild levende dieren, minimaliseren we economische schade (3.3.4). Ook bieden wij, onder voorwaarden, een tegemoetkoming in de schade. Wij bestrijden niet-inheemse planten en dieren die onze Overijsselse natuur bedreigen (invasieve exoten)(3.3.5).

Prestaties

3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof

Acties 2024

1. Wij dragen bij aan de gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie van provincies voor het stikstofbeleid, waaronder een bijdrage voor het programma Aerius.
2. Wij werken nationale wetgeving en interprovinciale afspraken uit tot een passend Overijssels beleid op het gebied van stikstof. Voorbeelden hiervan zijn: ontwikkelen van beleidsregels, de uitvoering van bronmaatregelen en de verdeling van de stikstofruimte.
3. Wij ontwikkelen een beleidskader met duidelijke criteria voor een evenwichtige beoordeling van vergunningen.
4. Wij monitoren de reductie van stikstof in alle sectoren en brengen jaarlijks een rapportage uit.
5. Wij stimuleren innovatieve oplossingen/maatregelen om onder andere stikstof te reduceren (zie ook Agro&Food-programma).

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.3.2 Nationale parken

Acties 2024

1. In het eerste kwartaal van 2024 leggen wij een voorstel aan PS over de inzet van Overijssel i.r.t. het rijksbeleid voor de nationale parken.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Subsidieverzoeken Nationale Parken Weerribben-Wieden, Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal
- Statenbesluit Nationale Parken

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

3.3.4 Faunabeheer

Acties 2024

1. Wij verlenen, binnen de meerjarensubsidie 2021-2024, subsidie aan de Faunabeheereenheid (FBE).
2. Wij verlenen een meerjarensubsidie 2024-2029 aan de FBE.
3. Wij verlenen subsidie(s) aan de FBE voor het laten uitvoeren van onderzoeken naar populaties van specifieke soorten i.r.t. faunaschades en naar invloed van faunabeheer op andere natuurwaarden.

4. Wij betalen tegemoetkomingen in faunaschade conform beleidsregels.
5. Wij monitoren populaties van wilde dieren, in relatie tot het handhaven van een goede balans tussen natuurwaarden en hinder (vraatschade, ecologische schade, verkeersveiligheid).
6. Wij actualiseren indien nodig het beleid voor schade veroorzakende diersoorten, in overleg met de FBE en terreinbeherende organisaties.
7. Wij stellen een investeringsvoorstel op voor de inzet van de middelen die zijn opgenomen in het coalitieakkoord 2023-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Verkenning ganzenrustgebieden in Overijssel

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.3.5 Invasieve exoten

Acties 2024

1. Wij bestrijden of beheersen schadelijke plant- en diersoorten die van nature niet in Nederland voorkomen.
2. Wij verstrekken subsidie voor de bestrijding of beheersing van invasieve exoten op basis van de prioritering uit het plan van aanpak Invasieve exoten Overijssel.
3. Wij voeren onderzoek uit of monitoren exoten waar weinig over bekend is en dragen nieuwe inzichten uit voor bestrijding of beheersing.

Statenvoorstellen en -besluiten

Aanpak invasieve exoten Overijssel

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem

Het Rijk is primair verantwoordelijk voor het landbouwbeleid. Het Rijk zet in op een transitie naar kringlooplandbouw. Dat vraagt ingrijpende veranderingen van agrarische bedrijven, terwijl het verdienmodel onder druk staat. Wij willen deze transitie waar mogelijk faciliteren en stimuleren. Tegelijkertijd spelen in het landelijk gebied meerdere grote opgaven die elkaar onderling beïnvloeden. De transitie naar kringlooplandbouw vraagt om grote investeringen en daarmee om een perspectief voor de lange termijn en helderheid over de rol van de provincie (3.4.1.). Ondertussen zetten we onze inzet op concrete handelingsperspectieven voort: met ons Agro & Food programma stimuleren we verduurzaming door innovaties en concrete initiatieven gericht op een duurzame, toekomstbestendige landbouw in de Agro & Food-keten te ondersteunen (3.4.2). Door het ondersteunen van herverkavelingsprojecten (3.4.3) helpen wij de sector te optimaliseren en bevorderen we de realisatie van andere opgaven in het landelijk gebied.

Prestaties

3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw

Acties 2024

1. Wij werken met partijen de afspraken uit die voortvloeien uit het Perspectief op de landbouw dat eind 2022 is vastgesteld. Dit doen we door het Perspectief op de landbouw door te ontwikkelen tot een landbouwvisie, als onderdeel van het PPLG.
2. Wij werken het Nationaal Strategisch Plan (NSP) als uitwerking van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) uit in diverse regelingen en openstellingen.
3. Wij werken diverse instrumenten uit op basis van het Perspectief op de landbouw en op basis van de, bij 1 genoemde landbouwvisie, om de omschakeling naar een duurzame en toekomstbestendige bedrijfsvoering te bevorderen.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.4.2 Innovatieprogramma Agro&Food

Acties 2024

1. We stellen een investeringsvoorstel op voor een nieuw Agro & Food-programma 2024-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

3.4.3 Landbouwstructuurversterking

Acties 2024

1. Wij voeren het lopende landinrichtingsproject Blokzijl-Vollenhove uit en ronden het landinrichtingsproject Staphorst af.
2. Wij ondersteunen de lopende vrijwillige planmatige kavelruilprojecten via subsidie en het Revolving Fund.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.5 Ontwikkelen: Transitie naar een toekomstbestendig landelijk gebied

In het programma Ontwikkelopgave Natura 2000 werken we aan het herstel van de biodiversiteit door de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (3.5.1). We nemen in 24 natuurgebieden maatregelen om de natuur te behouden, herstellen en versterken. Elk van de 24 Natura 2000-gebieden is uniek en heeft specifieke maatregelen nodig voor behoud en herstel van biodiversiteit. Dit doen we samen met onze partners: natuurorganisaties, landbouworganisaties, waterschappen en gemeenten. Met aanvullende Rijksmiddelen uit het Programma Natuur nemen we extra maatregelen om het natuurherstel te versnellen en zo eerder weer (economische) ontwikkelingen mogelijk te maken.

Om de klimaatverandering tegen te gaan, moet de uitstoot van broeikasgassen in het Veenweidegebied worden teruggedrongen. Dat heeft gevolgen voor de hier gevestigde agrarische bedrijven. Voor het Veenweidegebied maken we met de huidige gebruikers een

gebiedsprogramma waarin de opgaven voor dit gebied in onderlinge samenhang worden uitgewerkt (3.5.2).

De Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof (GGA Stikstof) is daarmee als afzonderlijk onderdeel vervallen. Sinds de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof is duidelijk dat we geen hypotheek op de toekomst mogen nemen met betrekking tot de stikstofgevoelige natuur. Op basis van deze uitspraak heeft het Rijk specifiek beleid ontwikkeld. De uitvoering hiervan loopt vertraging op. In Overijssel zijn we in 2023 geconfronteerd met handhavingsverzoeken bij PAS-melders. Dit heeft voor een aantal bedrijven geleid tot een zeer gespannen situatie. Het uitvoeringsprogramma PAS-melders wordt in 2024 gecontinueerd (3.5.4).

Eind 2020 is door het ministerie LNV en de provincies een landelijke bossenstrategie opgesteld. Elke provincie werkt deze strategie uit in een provinciale bossenstrategie. In de Bossenstrategie richten we ons op biodiversiteitsdoelen én klimaatdoelen (vastlegging CO2). We geven prioriteit aan "boscompensatie", het realiseren van nieuwe bossen om de bomenkap die nodig is in het kader van het herstel van onze natuurgebieden te compenseren (3.5.5). De andere onderdelen van de bossenstrategie geven we vorm in samenhang met het PPLG. Voor de bossenstrategie wordt een Statenvoorstel geschreven. De Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) schrijft voor dat Gedeputeerde Staten vóór 1 juli 2023 een provinciaal gebiedsplan Wsn voorlegt aan de minister voor Natuur en Stikstof. In 2023 hebben we een concept Provinciaal Programma Landelijk Gebied opgesteld waarin de aanpak van natuurherstel, de uitvoering van de Kader Richtlijn Water, klimaatmaatregelen en de reductie van stikstof centraal staan en in samenhang worden opgepakt (3.5.6). Leefbaarheid van het landelijk gebied en toekomstperspectief voor de agrarische sector zijn daarbij overkoepelende doelstellingen van het programma. We zullen het concept programma definitief maken, waarna we ons tot het Rijk zullen wenden voor voldoende middelen voor de uitvoering van het programma. De uitvoering van het programma pakken wij, in samenwerking met onze partners, inwoners en ondernemers in gebiedsprocessen.

Prestaties

3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland

Acties 2024

1. Wij hebben voor 24 (deel)gebieden binnen Natura-2000 de (voor)ontwerp ruimtelijke plannen voor de externe maatregelen afgerond.
2. Wij werken voor 6 Natura-2000 gebieden aan de feitelijke uitvoering van de externe maatregelen en hebben voor 15 (deel)gebieden de externe maatregelen afgerond.
3. Binnen de Natura-2000 werken wij in 16 (deel)gebieden aan de feitelijke uitvoering van de interne maatregelen en hebben voor 20 (deel)gebieden de interne maatregelen afgerond.
4. Wij stimuleren de afronding van de verbetervoorstellen als onderdeel van het NNN en hebben de knelpunten in de voortgang inzichtelijk.
5. Wij voeren in alle gebieden gesprekken over schadeloosstelling met de grondeigenaren die geraakt worden door de uitvoering van de herstelmaatregelen.
6. Wij realiseren de aanvullende natuurherstelmaatregelen die met het Rijk zijn afgesproken in het kader van het Programma Natuur.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenbesluiten over EHS/Ontwikkelopgave Natura 2000:

- Samen verder aan de slag met de EHS
- Besluit decentralisatie natuurbeleid - Natuurpact ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland - Advies Commissie-Jansen 2 - Bestuursovereenkomst grond

- Besluit addendum kerntakenbegroting 2014
- Besluit uitvoeringsreserve EHS

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.2 Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest Overijssel

Acties 2024

1. Wij werken, samen met de andere overheden en maatschappelijke partners, aan een integraal toekomstperspectief voor het gebied. De Gebiedsagenda stikstof (GGA Stikstof) en de Regionale Veenweidestrategie (Klimaatakkoord) zijn hier onderdeel van.
2. Wij herijken de opgaven en het gebiedsproces op basis van de doelen en kaders van het Nationaal Programma voor het Landelijk Gebied en de doorvertaling daarvan in het Provinciaal Programma voor het landelijk gebied en het bijbehorende Gebiedsprogramma Noordwest Overijssel.
3. Wij investeren in kennis, onderzoek en pilots voor de reductie van CO2 uitstoot en het remmen van de bodemdaling. Wij maken samen de andere overheden en maatschappelijke partners een Regionale Veenweidestrategie 2.0 die vervolgens wordt opgenomen als een maatregelenpakket binnen het PPLG Overijssel.
4. Wij besteden de rijksmiddelen van de specifieke uitkering Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP) aan de met het rijk afgesproken projecten van onszelf en de andere gebiedspartners. Het gaat om projecten voor het tegengaan van bodemdaling, het vasthouden van CO2 en het versterken van landbouw, natuur en toerisme.
5. Wij besteden de rijksmiddelen uit de specifieke uitkering Impuls Veenweiden conform de afspraak met het rijk aan de aankoop en vernatting van landbouwgronden binnen de bestaande plannen voor de uitwerkingsgebieden N2000. Aanvullend kunnen we (op vrijwillige basis) grond of bedrijven in het veenweidegebied aankopen als hefboom voor het gebiedsproces.

Statenvoorstellen en -besluiten

<https://overijssel.notubiz.nl/document/11259751/1/Statenvoorstel+investeringsvoorstel+Gebiedsgerichte+aanpak+Noordwest+Overijssel> (PS 30 maart 2022) en

<https://overijssel.notubiz.nl/document/11390183/1/document> (besluit PS 30 maart 2022)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten

Acties 2024

1. Wij handelen de jaarbijdrage Groenfondsleningen (via het Nationaal Groenfonds en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) ten behoeve van particuliere natuurrealisatie (SKNL) administratief af.
2. Wij handelen de subsidieregeling Tender Particuliere Natuurrealisatie, gericht op het realiseren van 70 ha nieuwe natuur, administratief af.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.4 Aanpak PAS melders

Acties 2024

1. Wij geven uitvoering aan de Aanpak van de PAS-melders
2. Afronden MGA-1 (Opkoopregeling veehouderijen)

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof
Statenbesluit Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof
Investeringsvoorstel Aanpak Stikstof

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie

Acties 2024

1. Wij zetten de realisatie van 60 hectare bos voort, die in 2021 is gestart. Wij starten in samenwerking met inwoners met de realisatie van de volgende 110 hectare compensatie-bos zoals in 2022 is vastgesteld.
2. Wij leveren de Overijsselse inbreng in de landelijke uitwerking en uitvoering van de bossenstrategie.
3. Wij vragen een nieuwe subsidie aan bij het rijk voor de realisatie van bos.
4. Wij stimuleren het planten van bomen door inwoners, bedrijven, partners en maatschappelijke organisaties in het kader van het Actieplan 1,1 miljoen bomen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenbrief Actieplan 1,1 miljoen bomen
- Gezamenlijke bossenstrategie Rijk en provincies

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.6 Provinciaal programma landelijk gebied

Acties 2024

1. Wij stellen het definitieve Provinciaal Programma Landelijk Gebied op, op basis van lopende trajecten en programma's.
2. Wij brengen in beeld wat de impact is van de maatregelen op sociaal-economische vlak.
3. Wij actualiseren de gebiedsdossiers en het uitvoeringsprogramma drinkwaterwinnings Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit	

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	501
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	1.913
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	320
3.1.4 Beheer natuurterreinen	24.898
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.165
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	569
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	879
Totaal 3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit	33.246
3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur	
3.2.1 Beheer landschap	937
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	687
Totaal 3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur	1.624
3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van natuur en economie	
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof	1.214
3.3.4 Faunabeheer	2.797
3.3.5 Invasieve exoten	624
Totaal 3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van natuur en economie	4.635
3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem	
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	214
3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie	
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	60.607
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	3.763
Totaal 3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie	64.370
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	14.494
Totaal Lasten	118.583
Baten	
3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit	
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	707
3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie	
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	17.965
Totaal Baten	18.672
Saldo baten en lasten	-99.911

Kerntaak 4: Mobiliteit

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het optimaal bereikbaar houden van onze provincie. Overijssel moet goed en veilig bereikbaar zijn voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie en een aantrekkelijk leefklimaat. Daarom werken we aan een veilig en toekomstbestendig mobiliteitsnetwerk. We staan voor grote veranderingen. Een slimme inrichting van onze mobiliteit kan deze opgaven ondersteunen en versterken.

In onze visie op mobiliteit staan een veilige, duurzame en snelle verplaatsing in en door Overijssel centraal. We leggen de nadruk op het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsservices en deelmobiliteit, Privéauto) en op zero emissie vervoer, zowel voor

personen- als goederenvervoer. Via het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid werken we aan een veilige weginrichting en stimuleren we veilig (rij)gedrag bij verkeersdeelnemers. Daarnaast streven we naar betaalbaar regionaal OV dat dorpen en steden goed verbindt. We voeren de wettelijke regie en coördineren de inbreng van alle betrokken partijen binnen het beleidsveld mobiliteit. We zijn concessieverlener voor het regionaal openbaar vervoer en werken hiermee aan het verbeteren van onze bereikbaarheid, bijvoorbeeld door de introductie van mobiliteitshubs, elektrificatie van treindiensten en flexibel openbaar vervoersoplossingen. Als beheerder van provinciale (vaar)wegen werken we aan de instandhouding van een veilig en goed functionerend (vaar)wegennet.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken

We optimaliseren de (benutting van) vervoersystemen en netwerken. Op basis van de omgevingsvisie en het daaruit voortvloeiende RMP maken we keuzes ten aanzien van de kwaliteit van ons vervoerssysteem (4.1.1). In onze mobiliteitsaanpak zetten we met gemeenten en partners in op gedragsbeïnvloeding en een betere bereikbaarheid en onderlinge aansluiting van verschillende vervoerswijzen voor personen en goederen (4.1.2). Voor een betere bereikbaarheid stimuleren we het bewust kiezen of, hoe, en op welk tijdstip men zich verplaatst. Ook het slim combineren van systemen en netwerken draagt bij aan optimale bereikbaarheid (4.1.3). Dit gebeurt onder andere via de ontwikkeling van mobiliteitshubs (4.1.5)

Prestaties

4.1.1 Beleidsontwikkeling mobiliteit

Acties 2024

1. Wij stellen een Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) op als mobiliteitslijn voor, en tevens uitwerking van, de Nieuwe Omgevingsvisie Overijssel. Dit RMP vervangt in 2024 uiteindelijk de bestaande Koersdocumenten.
2. Wij voeren studies uit ter onderbouwing van mobiliteitsvraagstukken en/of lobbydossiers zoals bijvoorbeeld de haalbaarheid van een station Staphorst en de verbetering van onze spoorlijnen.
3. We werken verder aan het veilig, robuust, betrouwbaar en 'schoner' maken van het mobiliteitssysteem, o.a. door de elektrificatie van bestaande diesel treindiensten en het ontwikkelen van mobiliteitshubs. Daarbij gaan wij uit van het STOMP-principe.
4. Wij doen onderzoeken en voeren pilots uit naar de rol en combinatie van verschillende vervoerssystemen om te komen tot toegankelijke en slimme publieke mobiliteit zoals mobiliteitshubs en vraagafhankelijk openbaar vervoer.
5. Wij faciliteren en stimuleren regionale samenwerking op ruimtelijke, sociaalmaatschappelijke en economische opgaven langs de corridor Zwolle-Twente-Münster. Samen met partners werken wij aan de verkenning om elektrificatie van Enschede-Gronau mogelijk te maken.
6. Wij werken een streefnorm voor bereikbaarheid uit om te kijken of dat kan dienen voor de uitwerking van ons mobiliteitsbeleid.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.2 Regionale Mobiliteitsaanpak

Acties 2024

1. Wij actualiseren samen met onze partners ons meerjarig investeringsprogramma Mobiliteit op basis van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) en Strategische programma's.
2. Wij stellen vanuit onze gebiedsgerichte aanpak samen met onze partners de bestedingsplannen Mobiliteit 2025 voor Twente en West-Overijssel op en verwerken dit in onze begroting.
3. Wij stellen samen met de gemeenten het uitvoeringsprogramma (UVP) voor 2025 op van waaruit gemeentelijke en provinciale projecten en/of maatregelen worden gesubsidieerd/gefinancierd.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Integrale Netwerkvisie Overijssel
- Statenvoorstel Koersdocument Fiets
- Uitwerking Koersdocument Fiets Overijssel
- Koersdocument Openbaar Vervoer
- Rapport Referentiekader bereikbaarheid Kernnet auto Overijssel en rapport Aanpak knelpunten economische bereikbaarheid Kernnet auto Overijssel
- Koersdocument Goederenvervoer en Logistiek
- Beleidsimpuls Verkeersveiligheid
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Overijssel 2021-2024

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken

Acties 2024

1. Wij maken met het Rijk afspraken over het programma Veilige, Slimme en Duurzame mobiliteit en voeren deze uit.
2. Wij geven invulling aan de uitwerking van het Klimaatakkoord om onze systemen te verduurzamen. Dit doen we onder andere door de aanleg van openbare laadinfrastructuur te stimuleren.
3. Wij voeren meerjarig samen met onze partners innovatieve slimme mobiliteitsprojecten uit, waaronder: slimme verkeerslichten, innovaties rond fiets (zoals BITS) en innovatieve mobiliteitsdiensten. Wij werken samen met de wegbeheerders aan de borging van de digitaliseringsopgave mobiliteit.
4. Wij zetten met de werkgeversnetwerken in op minder, ander en schoner vervoer. Samen met de netwerkpartners wordt vanuit advies, kennisdeling en inzet van gedragsinterventies een verandering in mobiliteitsgedrag geregisseerd.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.5 Mobiliteitshubs

Acties 2024

1. Wij ontwikkelen een visie op hubs en programmaplan hubs in samenhang met een visie op en programmaplan voor de OV-transitie.
2. Wij brengen een investeringsvoorstel in voor besluitvorming over de aanwending van de impuls gelden voor Mobiliteitshubs.
3. We begeleiden de ontwikkeling en realisatie van de eerste tranche van vijf pilothubs door gemeenten.
4. We begeleiden de ontwikkeling van de tweede tranche van circa vijf hubs.
5. We bieden gemeenten hulp bij de ontwikkeling van gemeentelijke hublocaties en stimuleren de kennisverwerving en -deling rondom hubontwikkeling.
6. We analyseren en verbeteren bestaande OV-knooppunten samen met gemeenten, vervoerders en de spoorsector.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer

Als opdrachtgever voor het regionale openbaar vervoer verlenen wij OV-concessies voor bus en trein. Wij zetten in op kwaliteitsverbetering en stemmen het vervoersaanbod af op de vraag. We versterken het kernnet en vinden oplossingen voor de kleinere vervoersstromen. Met een omvorming van openbaar vervoer naar publieke mobiliteit krijgt de vraag naar mobiliteit een passender en meer toekomstbestendig aanbod.

We zetten ons in om de treintrajecten Zutphen – Hengelo – Oldenzaal , Almelo – Hardenberg en Enschede – Gronau (Münster) te elektrificeren om robuuste en duurzame treindiensten te realiseren. We werken door aan zero emissie busvervoer.

Openbaar vervoer moet veilig en toegankelijk zijn. De provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel hebben samen met de vervoerders en politie een convenant om sociale veiligheid zo goed mogelijk te garanderen binnen de kaders van budget, wet en beleid. Uitvoering gebeurt volgens gezamenlijke jaarplannen. Ons OV moet toegankelijk en vanzelfsprekend zijn, zodat iedereen er goed gebruik van kan maken (4.2.2 t/m 4.2.6).

We werken mee aan het Rijksprogramma 'Toekomstbeeld OV 2040' en behartigen daarin de belangen van Overijssel. We werken aan gezamenlijke kennisontwikkeling (4.2.1).

Prestaties

4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer

Acties 2024

1. Wij werken mee aan de uitwerking van het Rijksprogramma 'Toekomstbeeld OV 2040' en vertalen de concrete betekenis hiervan voor Overijssel. We identificeren de mogelijke maatregelen op regionaal en gemeentelijk niveau en realiseren deze in de lopende concessies of aan te besteden concessies. We verbeteren de positie van OV in het totale mobiliteitsaanbod.
2. Wij verkennen en realiseren samen met de bestuurlijke partners in Overijssel het vormgeven van passende publieke mobiliteit. Publieke mobiliteit is een slimme combinatie van regulier OV, middels Hubs en Maas (Mobility as a service) voor de aansluiting tussen lopen en fietsen. Ook de (deel)auto vormt hier een wezenlijk onderdeel van. De vervoersvraag en het vervoersaanbod laten we verder op elkaar aansluiten om de bereikbaarheid van heel Overijssel te borgen.

3. Wij begeleiden de vervoerders bij de uitrol van nieuwe betaalwijzen in het openbaar vervoer.
4. We verkennen, samen met onze bestuurlijk partners, belangengroeperingen en mobiliteitsaanbieders, oplossingen die de mobiliteitstransitie verder helpen te realiseren.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Koersdocument Openbaar Vervoer PS/2016/171

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.2 Verduurzamen spoorlijnen

Acties 2024

1. Wij zetten ons in op de elektrificatie van de spoorlijnen Almelo-Mariënberg en Zutphen-Hengelo-Oldenzaal. Wij zetten de voorbereidende studies voor de lijn Almelo-Mariënberg voort. Wij blijven provincie Gelderland en het Rijk aanspreken op hun mede verantwoordelijkheid om de elektrificatie van de lijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal (ook financieel) mogelijk te maken.
2. De (voorbereidingen op) elektrificatie van het spoor Enschede-grens(Gronau) wordt voortgezet. Daarnaast onderzoeken we samen met ProRail de mogelijkheden om de treinverbinding door te trekken richting Hengelo. De lobby voor een optimale verbinding tussen Zwolle en Münster wordt voortgezet.

Statenvoorstellen en -besluiten

- SV Verkenningfase elektrificatie spoorlijnen
- Besluit Verkenningfase elektrificatie spoorlijnen
- Brief GS voortgang verduurzaming spoorlijnen juli 2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein

Acties 2024

1. Wij beheren de concessies en contracten van het regionale openbaar vervoer.
2. Wij gunnen de aanbesteding van de treindiensten Zutphen-Hengelo-Oldenzaal (ZHO), Zwolle-Emmen en Almelo-Hardenberg (Vechtdallijnen) en begeleiden de implementatie.
3. Wij starten de voorbereiding van de aanbesteding van de OV concessie Twente (2027-2037).
4. Wij begeleiden de wervingsacties van vervoerders voor nieuwe reizigers.
5. Wij betrekken reizigers en chauffeurs bij het opstellen van de Programma's van Eisen voor nieuwe busconcessies.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Ontwerp PvE kortlopende concessie Twente - ZHO
- Besluit Ontwerp PvE kortlopende concessie Twente - ZHO
- Statenbrief Publicatie aanbestedingsstukken OV concessie Twente - ZHO

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer

Acties 2024

1. Wij zetten de onderzoeken naar verbetering van de lijn Zwolle-Twente-Münster door. Samen met onze Duitse projectpartners kijken we naar de mogelijkheden om het spoor te verbeteren en de treindiensten verder te ontwikkelen. In dit proces werken we samen met de betrokken regio's in Nederland en Duitsland, ProRail en het Rijk.
2. Wij werken samen met ProRail en de betreffende gemeenten aan de uitvoering van het programma 'niet actief beveiligde overwegen' (NABO). In 2024 ronden we dit programma af.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Aanpak niet actief beveiligde overwegen
- Besluit Aanpak niet actief beveiligde overwegen

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede

Acties 2024

1. Wij begeleiden de verdere uitvoering van de kwaliteitsverbeteringen van de treinverbinding Zwolle-Enschede (versnellen intercity en verbeteren perronveiligheid en bereikbaarheid stations Heino en Raalte) waarvoor wij samen met het Rijk aan ProRail opdracht hebben verstrekt.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenbrief investeringen in de spoorlijn Zwolle -Wierden (Blauwnet Zwolle-Enschede)
- Financiering fietstunnel bij station Raalte (besluit GS, inzicht via de openbare besluitenlijst)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.3 Vaker op de fiets

We zetten, vanuit het STOMP principe, sterk in op actieve mobiliteit: lopen en fietsen. Wij stimuleren het gebruik van de (elektrische) fiets op afstanden tot ongeveer vijftien kilometer. De fiets is belangrijk als vervoermiddel van en naar stations, mobiliteitshubs, bushaltes en carpoolplaatsen. Het belang van actieve mobiliteit is de bijdrage aan onze maatschappelijke opgaven zoals leefbare steden en dorpen, de bereikbaarheid van voorzieningen en economische kernen, minder CO2 uitstoot, gezonde en vitale bewoners. Een kwalitatief goed en veilig fietsnetwerk is een randvoorwaarde voor het stimuleren van fietsen. We blijven daarom gezamenlijk investeren in ons Kernnet fiets.

We zien steeds meer mogelijkheden voor het toepassen van intelligente transportsystemen en participeren daarom in het programma MEGA B-ITS (Mobilizing European Green Ambitions Bicycle and Intelligent Transport Systems). Daarnaast zetten we samen met onze partners in op gedragsinterventies, via o.a. de werkgeversaanpak en verkeersveiligheidsacties (4.3.1).

Prestaties

4.3.1 Stimuleren fietsgebruik

Acties 2024

1. Wij stimuleren het fietsgebruik door infrastructurele projecten te ontwikkelen en uit te voeren in samenhang met gedragsbeïnvloeding en techniek. De door uw Staten toegezegde financiële impuls maakt versnelling mogelijk. Dit doen wij samen met onze partners.
2. Wij werken samen met gemeenten en het Rijk aan realisatie van de 10 vastgestelde regionale snelle fietsroutes en deeltrajecten van de F35.
3. Wij stimuleren goede fietsvoorzieningen bij regionale hubs en goede fietsroutes van/naar regionale hubs.
4. Wij (mede)financieren gemeentelijke en provinciale fietsinfrastructuur om te komen tot een kwalitatief goed en veilig fietsnetwerk volgens de afspraken uit het gezamenlijk opstelde uitvoeringsprogramma.
5. Wij brengen in de eerste helft van het jaar een investeringsvoorstel in voor besluitvorming over de aanwending van de impulsgelden voor Fiets.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Investerings Fiets
- Besluit Investeringsvoorstel Fiets
- Atlas van Overijssel (Kernnet Fiets Overijssel)
- Statenbrief reactie onderzoek Rekenkamer Oost naar inzet op stimuleren fietsgebruik

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek

Onder de vlag van Logistics Overijssel werken we aan een toekomstbestendige sector (4.4.1). We hebben goed bereikbare werklocaties op strategische knooppunten aan (inter)nationale routes. Deze sterke logistieke positie willen we nog beter benutten (4.4.4). Samen werken we aan een efficiënt (4.4.2) en duurzame transitie van het goederenvervoer (4.4.3). Dat vergroot de bereikbaarheid, de werkgelegenheid en de toegevoegde waarde van de logistieke sector.

Prestaties

4.4.1 Logistics Overijssel

Acties 2024

1. Wij werken onder de vlag van Logistics Overijssel aan een toekomstbestendige logistieke sector. We werken aan goed bereikbare werklocaties op strategische knooppunten aan (inter)nationale routes. Deze sterke logistieke positie willen we nog beter benutten.
2. Wij ondersteunen Logistics Overijssel (secretariaat, aanjager kernteam en werktafels) en de logistieke netwerkorganisaties bij cluster- en netwerkactiviteiten.
3. We geven via de thema's Bereikbaarheid en ruimte, International business, Arbeidsmarkt en onderwijs en Circulaire economie en duurzaamheid uitvoering aan de gezamenlijke opgaven.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Investerings Goederenvervoer en Logistiek
- Besluit Investerings Goederenvervoer en Logistiek

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

4.4.2 Slimme logistiek (Smart Logistics)

Acties 2024

1. Wij voeren samen met partners projecten uit op het gebied van digitalisering, robotisering en dataficering om de logistieke sector slimmer te maken.
2. Wij bedenken met partners maatwerkoplossingen voor logistieke vragen, onder meer stadslogistiek (koppeling met het Klimaatakkoord), afvallogistiek, zorglogistiek en bouwlogistiek.
3. Wij realiseren slimme infrastructuur en corridors door het uitvoeren van projecten als Connecting Transport corridors , het slim ontsluiten en toepassen van data en door innovatieve projecten aan te jagen (zoals autonoom rijden).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Investerings Goederenvervoer en Logistiek
- Besluit Investerings Goederenvervoer en Logistiek

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

4.4.3 Verduurzaming goederenvervoer

Acties 2024

1. Via de Ports of Deventer, Twente en Zwolle en de 4 (inter)nationale hoofdassen stimuleren we de duurzame transitie van goederenvervoer. Op die manier blijft Overijssel een krachtige schakel in het (inter)nationale netwerk en blijven woon- en werklocaties leefbaar en toekomstbestendig.
2. De provincie ondersteunt de grotere steden en de omliggende gemeenten bij de transitie naar zero-emissie stadslogistiek. We stimuleren de bundeling van vervoerstromen naar de centra en ondersteunen gemeenten en bedrijfsleven bij verduurzaming van het vervoer en het wagenpark.
3. Wij organiseren mede de regiotafel binnenvaart Oost-Nederland en geven uitvoering aan de gezamenlijke uitvoeringsagenda.
4. Samen met onze partners werken we aan beleidsontwikkeling voor het verduurzamen van het vervoeren van goederen en geven hier uitvoering aan via projecten als Clean Energy Hubs, Gelderland-Overijssel Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (GO-RAL) en Smart Energy Hubs.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Investerings Goederenvervoer en Logistiek
- Besluit Investerings Goederenvervoer en Logistiek
- Nationale Agenda Laadinfrastructuur (website)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk

Acties 2024

1. Wij voeren een actieve lobby in Europa voor het realiseren van een robuuste, innovatieve en duurzame logistieke corridor en voor het versterken van de netwerksamenwerking op de North Sea Baltic Corridor.

2. Wij creëren een robuust vaarwegennet, onder meer door onze betrokkenheid bij het verruimen van de Twentekanal en project sluis Kornwerderzand, maar ook via onze rol bij de droogteproblematiek (laag water) en de bevaarbaarheid van de vaarwegen.
3. Wij werken samen met partners aan voldoende parkeercapaciteit langs de (inter)nationale corridors en ondersteunen gemeenten met lokale initiatieven voor uitbreiding van parkeercapaciteit.
4. Wij behartigen de belangen van Overijssel op het dossier Vrachtwagenheffing.
5. Wij werken, daar waar mogelijk, aan het realiseren van meer modal shift van weg naar spoor. Onder andere via onze betrokkenheid bij de railterminal Hessenpoort.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Visie vrachtwagenparkeren Overijssel
- Statenvoorstel Investeringsvoorstel Project Verruiming sluiscomplex Kornwerderzand

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Dit is wat wij doen

4.5 Iedereen elke dag veilig thuis

Verkeersveiligheid is fundamenteel voor de leefbaarheid in Overijssel.

De ongevallencijfers en de maatschappelijke kosten onderstrepen de noodzaak dat we ons blijven inzetten op het veiliger maken van het verkeer. Op basis van het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030 werken we aan onze uitvoeringsprogramma's en dragen wij bij aan de ambities om het aantal verkeersslachtoffers te verlagen. Dat doen we door gedragsbeïnvloeding (4.5.2.) en door het veiliger maken van het wegennetwerk in onze provincie (4.5.1.)

Prestaties

4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid

Acties 2024

1. Wij (mede) financieren gemeentelijke en provinciale infrastructurele projecten om de verkeersveiligheid te verbeteren volgens de afspraken uit het gezamenlijk opstelde uitvoeringsprogramma. We dragen op deze wijze bij aan de uitvoering van het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030, gezamenlijk met het Rijk.
2. We werken samen met de gemeenten aan Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid gebaseerd op de risico gestuurde aanpak.
3. Wij behartigen de regionale belangen bij de uitwerkingen van het Rijk voor het verkeersveiliger maken van Rijkswegen.
4. Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor de aanleg van een fysieke rijbaanscheiding op de N36 en de N50 op het wegvak Ramspol-Kampen. Wij adviseren over de door Rijkswaterstaat in 2024 en 2025 op te stellen planuitwerking voor de benodigde maatregelen op de deze wegen, brengen hierbij mogelijke meekoppelkansen in en stimuleren daar waar mogelijk de voortgang.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid

Acties 2024

1. Wij werken aan het gezamenlijk opgestelde Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Overijssel 2022-2024 voor de regionale samenwerking. Dit is opgesteld volgens de risico gestuurde aanpak. We geven daarmee uitvoering aan het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030.
2. Wij voeren het Werkplan Verkeersveiligheid en Gedragsbeïnvloeding voor Overijssel uit. Dit werkplan is gebaseerd op de belangrijkste risicothema's in het verkeer.
3. Wij verlenen subsidiebijdragen aan gemeentelijke verkeersveiligheidsprojecten en -programma's op het gebied van gedragsbeïnvloeding.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenbrief wijziging samenwerking Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Oost-Nederland

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer

Een goed en veilig wegennet in de provincie is en blijft noodzakelijk voor de bereikbaarheid van woningen, werklocaties en voorzieningen in Overijssel. Hierbij hechten we veel waarde aan goede (inter)nationale verbindingen. Samen met onze regiopartners maken wij er ons hard voor dat het Rijk blijft investeren in de verbetering van Rijkswegen in Overijssel. De opgaven voor woningbouw, duurzame mobiliteit met het STOMP principe, en ruimtelijke keuzes vragen om een integrale afweging voor nieuwe investeringen in het wegennet. Vanuit de Wegenvisie in de Integrale Netwerkvisie Overijssel (INO) werken wij dit uit in een Meerjarenprogramma Wegen (4.6.1 t/m 4.6.13).

Prestaties

4.6.1 A1

Acties 2024

1. Wij werken samen met de gemeenten langs de A1 de gebiedsplannen verder uit en begeleiden de uitvoering ervan (zoals de uitkijktoren Rijssense berg).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenbrief Stand van zaken A1 en gebiedsplannen A1-zone

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.2 A28

Acties 2024

1. Het in 2022 uitgevoerde gebiedsgericht MIRT onderzoek 'Bereikbaarheid Zwolle en omgeving' en de opgestelde Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle zetten in op een Regionale Mobiliteitsstrategie om de bereikbaarheid van de regio op peil te houden en de verstedelijkingsopgave te faciliteren. Wij participeren en faciliteren in het hiertoe opgestelde programma gericht op de mobiliteitstransitie en bewaken de voortgang

van de gemaakte afspraken in het BO-MIRT 2022 en nog te maken afspraken in het volgende BO-MIRT overleg.

2. Wij zetten de gezamenlijke werkgeversaanpak langs de A28 van de provincies Drenthe, Gelderland en Overijssel voort. Rijkswaterstaat gaat verder met de voorbereiding van de uitvoering van inframaatregelen op de A28.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Informatiebrief over Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle /MIRT Onderzoek Bereikbaarheid Zwolle e.o.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.3 N35 – Lopende projecten

Acties 2024

1. Project opwaardering Nijverdal-Wierden
Wij bewaken het proces richting een onherroepelijk Tracébesluit door Minister I&W en de voorbereiding van de realisatie van een autoweg met gescheiden rijbanen; 2x2 rijstroken met een maximum snelheid van 100 km/uur met ongelijkvloerse kruisingen.
2. Project Meer Veilig 3 Wijthmen-Nijverdal
Wij bewaken de voorbereiding van de realisatie van de maatregelen voor de verbetering van de verkeersveiligheid waaronder een circulair viaduct bij Haarle en een pakket aan maatregelen bij Marienheem en twee bajonetten bij Heino.

Statenvoorstellen en -besluiten

- N35 Wijthmen - Nijverdal nieuwsbrief 2021-09
- Motie van Moorsel N35 fietstunnel Haarle 2020/1105434
- Statenvoorstel Provinciale bijdrage aan de opwaardering van de N35 Zwolle-Twente, 25e wijziging van de Kerntakenbegroting 2013 (PS/2013/793)]
- Investeringsvoorstel N35 Nijverdal - Wierden (PS/2014/439)]
- Principebesluit Gedeputeerde Staten stikstof ruimte N35 Nijverdal - Wierden

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.4 N35 – Marsroute

Acties 2024

1. We begeleiden de MIRT-Verkenning N35 Wijthmen-Nijverdal, die naar verwachting eind 2024 wordt afgerond en blijven actief inzetten op onze lobby voor behoud van Rijksfinanciering.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel cofinanciering N35 MIRT afspraak Wijthmen – Raalte, Mariënheem en kruispunten
- Besluit Statenvoorstel cofinanciering N35 MIRT afspraak Wijthmen - Raalte, Mariënheem en kruispunten
- Toezegging Statenvoorstel cofinanciering N35 MIRT afspraak Wijthmen - Raalte, Mariënheem
- Verdiepend onderzoek N35 - informatiebrief

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.5 N50

Acties 2024

1. Op het wegvak Kampen - Kampen-Zuid bewaken wij de voortgang van de nog uit te voeren stikstofberekeningen voor de permanente maatregelen voor capaciteitsuitbreiding en fysieke rijbaanscheiding op dit wegvak.
2. Voor de opwaardering van het wegvak Kampen-Zuid – Hattemerbroek bepalen wij samen met onze regionale partners de meest passende lobbystrategie.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Perspectiefnota 2023 (extra 1,9 miljoen)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.6 N307

Acties 2024

1. Wij ronden de werkzaamheden aan de N307 Roggebot-Kampen af en stellen de eindafrekening op.
2. Wij voeren het project uit onder regie van Flevoland en in nauwe samenhang met het IJsseldelta Programma (zie ook prestatie 1.2.7 IJsseldelta Programma).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Investeringsvoorstel Ombouw provinciale weg N307 Roggebot-Kampen
- Plan in Hoofdlijnen en Reactienota N307 Roggebot - Kampen
- Plan in Hoofdlijnen, inclusief Reactienota N307 Ontsluiting Schandsdijk

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.7 Vechtdalverbinding (N340/N377 en N48)

Acties 2024

1. Wij ronden de laatste restwerkzaamheden af.

Statenvoorstellen en -besluiten

Inpassingsplan Vechtdalverbinding [PS/2018/167]

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten

Acties 2024

1. Wij realiseren de rotonde De Meente Olst (N337) onder voorbehoud van een vergunning Wet Natuurbescherming (stikstof).
2. Wij bereiden de realisatie van de rondweg Weerselo (N343) voor.
3. Wij realiseren de rotonde N315/N768 Danspaleis.
4. Wij realiseren de nieuwe snelfietsroute Vriezenveen-Vroomshoop (zie ook prestatie 4.3.1).
5. Wij realiseren de nieuwe snelfietsroute Wijhe-Zwolle (zie ook prestatie 4.3.1).
6. Wij realiseren diverse faunavoorzieningen langs provinciale wegen.
7. Wij treffen de voorbereidingen voor de aanleg van een bediencentrale voor vijf bruggen in Noordwest Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid

Acties 2024

1. Wij (mede-) financieren gemeentelijke en provinciale projecten ter verbetering van de wegbereikbaarheid volgens de afspraken uit het gezamenlijk opstelde uitvoeringsprogramma.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.12 Vloedbeltverbinding

Acties 2024

1. Wij ronden de ruimtelijke procedure af (Provinciaal Inpassingsplan) voor de aanleg van de Vloedbeltverbinding, waartoe de Staten in december 2021 hebben besloten.
2. Wij starten met de minnelijke verwerving van gronden en de voorbereiding van de realisatie.

Statenvoorstellen en -besluiten

- SV en IV Start ruimtelijke procedure aanleg Vloedbeltverbinding middels Provinciaal Inpassingsplan
- Besluit en Investeringsvoorstel start ruimtelijke procedure aanleg Vloedbeltverbinding middels Provinciaal Inpassingsplan
- Webpagina Vloedbeltverbinding

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.13 N35 Knooppunt Raalte

Acties 2024

1. Wij bereiden een investeringsbesluit voor over het vervolg van het project Knooppunt Raalte en de benodigde financiering.
2. Bij een positief besluit starten wij het project opnieuw op en maken met gemeente Raalte, Rijkswaterstaat en ProRail afspraken over het vervolg van de planstudiefase.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Bezuinigingsmaatregelen voor N35 Knooppunt Raalte (2022/0108862)
- Statenvoorstel Investeringsvoorstel Knooppunt Raalte (PS/2017/168)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur

Wij werken aan de instandhouding van onze provinciale infrastructuur (4.7.1). Wij houden daarbij rekening met verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid en het milieu. (4.7.2, 4.7.3 en 4.7.5). Daarnaast voeren wij de Schaderegeling Kanaal Almelo de Haandrik (4.7.4) uit.

Prestaties

4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur

Acties 2024

1. Wij voeren metingen, inspecties en onderzoek uit om de kwaliteit van de infrastructuur vast te stellen. De gemeten kwaliteit gebruiken wij om te bepalen of én welke maatregelen nodig zijn om duurzaam te voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Dit is de basis voor de uitvoering van het dagelijks onderhoud.
2. Wij bevorderen een verkeersveilige doorstroming door het beter benutten van de bestaande infrastructuur. Dit doen wij door samen met de andere wegbeheerders in Overijssel verkeersmanagement uit te voeren. Daarnaast handelen wij incidenten op onze infrastructuur af.
3. Wij zien er op toe dat (vaar)wegen niet anders gebruikt worden dan vanuit wet- en regelgeving bepaald is. Waar nodig wordt gehandhaafd.
Wij bedienen bruggen en sluizen om doorgang te verlenen aan beroeps- en pleziervaart op de gepubliceerde tijden.
4. Wij voeren gladheidsbestrijding uit om ook in winterse omstandigheden de wegen begaanbaar te houden.
5. Wij onderhouden provinciale infrastructuur conform het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Beheerplan Infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur

Acties 2024

1. Wij voeren het geprogrammeerde onderhoud aan de provinciale infrastructuur uit op basis van het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen en conform de tabel in de paragraaf Kapitaalgoederen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Beheerplan Infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur

Acties 2024

1. Wij vervangen provinciale infrastructuur conform het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen, zoals vastgesteld door PS voor de jaren 2020-2023 (PS/2018/414) en 2024-2027 (PS22-000124). Voor een overzicht wordt verwezen naar de paragraaf Investerings.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel PS/2018/414 Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023
- Statenvoorstel Uitvoeringsprogramma vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur 2020-2023
- Statenvoorstel PS22-000124 Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024 - 2027

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik

Acties 2024

1. Wij voeren de schaderegeling uit zoals die door Provinciale Staten is vastgesteld, , inclusief de eventuele aanpassingen voortkomende uit het rapport van bemiddelaar mw. Keijzer.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik 1 juli 2020
- PS besluit (geammenteerd voorstel) 1 juli 2020
- Vaststelling regeling aanpak schades langs kanaal Almelo-De Haandrik 17 november 2021
- Aangepaste regeling vergoeden schade Kanaal Almelo - De Haandrik 26 oktober 2021

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.5 Zwartewaterbrug Hasselt

Acties 2024

1. Wij voeren een planstudie uit naar de (gedeeltelijke) vervanging van de Zwartewaterbrug in Hasselt.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Uitkomsten verkenning vervanging N331 Zwartewaterbrug Hasselt

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken	
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.407
4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer	
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	108.713
4.3 Vaker op de fiets	
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	8.898
4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek	

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	753
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	2.469
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	4.615
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	7.084
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	1.985
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	1.454
4.6.6 N307	83
4.6.7 Vechtdalverbinding (N340/N377 en N48)	4.640
4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten	6.622
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	14.784
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	13.963
4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur	
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	16.918
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	23.906
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	1.117
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	724
Totaal 4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur	42.665
Totaal Lasten	198.266
Baten	
4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer	
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	50.016
4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur	
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	399
Totaal Baten	50.415
Saldo baten en lasten	-147.851

Kerntaak 5: Regionale economie

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het behouden en verbeteren van onze regionale economie. We streven naar een krachtige en toekomstbestendige regionale economie in Overijssel. Naast werkgelegenheid staat ook het welzijn van onze inwoners hierbij centraal. Als provincie stimuleren we een dynamische economie, samen met partners zoals Novel-T, Kennispoort Regio Zwolle en Oost NL. Deze economie innoveert en draagt bij aan maatschappelijke uitdagingen zoals gezondheid, energie, digitalisering, biodiversiteit, landelijk gebied/leefbaarheid en circulariteit. Wij stimuleren innovatie, geven ruimte om te ondernemen en werken mee aan een arbeidsmarkt met voldoende vakmensen. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is cruciaal om hoogwaardige bedrijven voor de regio's in Overijssel aan te trekken en te behouden. We bevorderen en versterken van de internationale positie van bedrijven in Overijssel. Dit vereist goed bereikbare werkplekken op strategische knooppunten en samenwerking met kennisinstellingen en innovatielabs. Op bestaande en nieuwe werklocaties koppelen we mogelijkheden om te werken aan maatschappelijke opgaven als energietransitie, vergroening en klimaatadaptatie.

De vrijetijdseconomie is een sector die aanzienlijk bijdraagt aan werkgelegenheid in

Overijssel. We willen de potentie hiervan benutten, samen met beeldbepalende evenementen en onze culturele sector.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

5.1 Arbeidsmarkt en onderwijs in verbinding

Samen met het onderwijs, ondernemers en andere overheden werken we aan een inclusieve, wendbare en toekomstgerichte arbeidsmarkt. (5.1.1). Wij richten ons op de prioriteiten inclusiviteit, tegengaan van krapte en mismatch en werken met nieuwe technologieën. We leggen de focus op projecten en initiatieven op het gebied van digitalisering, de energietransitie en een circulaire economie.

Prestaties

5.1.1 Arbeidsmarkt en onderwijs

Acties 2024

1. Sturing, monitoring en kennisdeling
 - o Wij voeren zoveel mogelijk datagedreven beleid om te komen tot een betere feitelijke onderbouwing van beleid en besluitvorming.
 - o Wij ondersteunen het GrensInfoPunt Euregio Gronau (GIP). Het GIP draagt bij aan het bevorderen van een grensoverschrijdende arbeidsmarkt door het wegnemen van drempels en belemmeringen en het versterken van het internationale profiel van de Overijsselse beroepsbevolking.
2. Pilots skillsgerichte arbeidsmarkt
Wij ondersteunen de uitrol en verdere doorontwikkeling van de tool skillsgericht werven en ontwikkelen voor MKB.
3. Wij stellen in 2024 een investeringsvoorstel op voor het thema arbeidsmarkt-onderwijs en vakmanschap zoals beschreven in het Coalitieakkoord.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Samen naar een wendbare, inclusieve en toekomstgerichte arbeidsmarkt 2020-2023
- Motie vergrijzing als kans i.p.v. bedreiging
- GS Reactie motie vergrijzing als kans i.p.v. bedreiging
- Beantwoording Statenvragen over subsidie Jongeren in het MKB
- Evaluatie en actualisatie arbeidsmarktprogramma
- Beantwoording Statenvragen 'Infarct op de arbeidsmarkt'

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

Dit is wat wij doen

5.2 Regiodeals

Met onder andere de regiodeals dragen we bij aan de regionale agenda's (5.2.1 t/m 5.2.4). Met een helicopterview en vanuit onze ongebonden positie organiseren we de zaken slim, brengen we partijen met elkaar in contact, verknopen we initiatieven en jagen we innovaties aan. In 2024 willen we de samenwerkingsverbanden in het kader van de Regio Deals

voortzetten en werken we mee aan toekomstige deals. Verder ondersteunen wij bij aanvragen in het kader van het Nationaal Groeifonds (prestatie 5.2.5.) om op deze wijze de lange termijn groei van de Overijsselse economie te bevorderen.

Prestaties

5.2.1 Regio Deals Twente en Zuid- en Oost-Drenthe

Acties 2024

Samen met Twente hebben wij in 2019 en 2023 een Regio Deal met het Rijk gesloten. De Regio Deal 2019-2025 kent vier actielijnen: Techniek als motor, Arbeidsmarkt & Talent, Bereikbaarheid & Vestigingsklimaat en Circulaire Economie & Duurzaamheid. De tweede Regio Deal voor Twente 2023-2028 gaat over drie opgaven, namelijk Druk op het regionale bedrijfsleven, Alle talent is nodig en Toegankelijkheid zorg staat onder druk. Ook zijn wij partner in de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe 2023-2027, inclusief de gemeente Hardenberg, waarin vier programmalijnen centraal staan: Leven Lang Ontwikkelen, Zorg en welzijn, Economische structuurversterking en Aantrekkelijke regio.

1. Wij monitoren en werken mee aan de uitvoering van de Regio Deals in Twente en Zuid- en Oost-Drenthe.
2. Wij beheren de lening van €10 miljoen ten behoeve van het Nationale Fotonica Innovatieprogramma Photon Delta die in 2023 volledig opgevraagd is en die wordt benut voor enerzijds productie-ontwikkeling en anderzijds de proefproductiefoundry van New Origin. Zie: New Origin secures € 6M to build independent photonic chip foundry (photondelta.com). Daarnaast investeren wij via Oost NL met risicofinanciering in bedrijven die actief zijn in deze snel groeiende hightech markt.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Kansen in Overijssel Regio Deal Twente
- Statenvoorstel Investeringsvoorstel Regio Deals (vierde tranche)
- Statenvoorstel Investeringsvoorstel fotonica

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.2.2 Regio Deal Zwolle

Acties 2024

De Regio Deal Zwolle 2019-2025 stimuleert de brede welvaart in de regio. We streven samen naar een regio met een weerbare, wendbare en inclusieve arbeidsmarkt, met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor innovatieve, circulaire bedrijvigheid, waar stad en platteland in balans met elkaar verweven zijn en waar de delta zorgt voor een uitstekend leefklimaat.

1. Wij monitoren de uitvoering van de Regio deal Zwolle 2019-2025 derde tranche.
2. Wij bereiden ons voor op een cofinancieringsvraag van Regio Zwolle voor een toekomstige Regio Deal (5e tranche).

Statenvoorstellen en -besluiten

Regio Deals 2018

Informatiebrief Regio Deal Zwolle 2020

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

5.2.3 Stedendriehoek "Cleantech"

Acties 2024

De Regio Deal Cleantech heeft als ambitie om samen te investeren en randvoorwaarden te creëren om de (economische) veerkracht van de Cleantech Regio te versterken. Dit doen we door een duurzame en inclusieve economische groei te bewerkstelligen met behoud van de groene omgeving.

1. Wij monitoren de uitvoering van de regiodeal Cleantech Regio.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cleantech Regio Regiodeal, PS/2019/1101201
- Besluit Cleantech Regio Regiodeal, PS/2019/1101327
- Stand van zaken Regiodeals derde tranche Regio Zwolle en Cleantech Regio, PS/2020/1102303

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

5.2.4 Meerjarenprogramma Leefbaar Giethoorn

Acties 2024

1. Wij ondersteunen de door de gemeente Steenwijkerland ingediende projecten ter uitvoering van het programma Leefbaar Giethoorn 2019-2021, dat t/m 2024 is verlengd.
2. In 2024 wordt het programma afgerekend.

Statenvoorstellen en -besluiten

- PS/2019/13 voor het programma Leefbaar Giethoorn 2019-2021
- PS/2020/1101129 Perspectiefnota 2021

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.2.5 Nationaal Groeifonds

Acties 2024

1. Wij ondersteunen aanvragen in het kader van het Nationaal Groeifonds waarbij Overijsselse bedrijven, kennisinstellingen en overheden zijn betrokken.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel Nationaal Groeifonds
Nationaal Groeifonds (NGF) - 2e ronde projecten en vooruitblik op vervolg
Effectuering financiële bijdrage aan Nationaal Groeifonds programma's

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Dit is wat wij doen

5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie

Wij brengen bestaande werklocaties op orde door te sturen op de kwantiteit en kwaliteit van werklocaties. We hebben hierbij aandacht voor problematiek rondom energielevering, waterverbruik en stikstof en proberen via slimme oplossingen duurzame en toekomstbestendige bedrijvigheid te faciliteren.

Prestaties

5.3.1 Werklocaties: basis op orde

Acties 2024

1. Wij monitoren de uitvoering van de met de gemeenten gemaakte Programmeringsafspraken bedrijventerreinen 2023-2026 en werken in de regio's West-Overijssel en Twente samen aan de uitvoering van de kwantitatieve afspraken en kwalitatieve ambities.
2. Wij geven uitvoering aan de gebiedsgerichte aanpak werklocaties met gerichte investeringen door de Herstructureringsmaatschappij Overijssel.
3. Wij stellen een investeringsvoorstel 'toekomstbestendige werklocaties' op om een goed fysiek vestigingsklimaat voor ondernemers te kunnen blijven bieden.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel "Aanpak Toekomstbestendige Werklocaties 2021-2023
- Brief van GS over GS-nota regionale programmeringsafspraken bedrijventerreinen 2023 -2026 Provincie Overijssel

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.3.2 Werklocaties provinciale participaties

Acties 2024

1. Wij beheren de bestaande participaties Regionaal Bedrijventerrein Twente, Special Purpose Vehicle Stork en Technology Base.
2. We ontwikkelen een plan om de gemeenschappelijke regeling voor Regionaal Bedrijventerrein Twente op te heffen en voeren dit plan uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel investeren met rendement en risico (2020/1101002)
- Besluit investeren met rendement en risico (2020/1101213)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.3.3 Topwerklocaties

Acties 2024

1. Wij maken en houden samen met overheden, ondernemers en kennisinstellingen de topwerklocaties aantrekkelijk.
2. Wij geven een invulling aan de adviezen uit de evaluatie op de topwerklocaties.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Investeringsvoorstel Technology Base Twente
- Brief van GS over evaluatie Topwerklocaties Provincie Overijssel

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.3.4 Internationaliseren

Acties 2024

De voortgang en resultaten van het 'Investeringsprogramma MKB 2020-2023' worden via beleidsprestaties 5.3.4, 5.5.1 en 5.5.2 gerapporteerd. Het investeringsprogramma kent 7 actielijnen.

In 2024 maken wij een Investeringsvoorstel voor Provinciale Staten voor de Overijsselse Economie 2024-2027.

Actielijn E: Investeren in internationalisering (Investeringsprogramma MKB 2020-2023)

1. Wij stimuleren de acquisitie van bedrijven en de uitbreidingsinvesteringen van buitenlandse bedrijven. Hiervoor zetten wij Oost NL in, de regionale ontwikkelingsmaatschappij.
2. Wij ondersteunen het MKB in Overijssel bij de voorbereiding en marktentree ten behoeve van export door middel van het programma GO4EXPORT. Het GO4EXPORT programma ondersteunt 400 unieke bedrijven bij het internationaliseren.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel 2019/1101899 Investeringsprogramma MKB 2020-2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Dit is wat wij doen

5.4 Vrijtijdseconomie als banenmotor

De vrijetijdsector is van grote maatschappelijke waarde voor Overijssel vanwege onder andere de grote werkgelegenheid. Recreatie en toerisme brengen natuur en landschap, ondernemerschap, erfgoed, kunst, cultuur, sport, landbouw en mensen met elkaar in verbinding. Wij willen de potentie daarvan optimaal benutten met behoud van de kwaliteiten voor Overijssel. Met de partners van Gastvrij Overijssel werken we daaraan. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor de toeristische parels in Overijssel, zoals de Hanzesteden, de Nationale Parken en het karakteristieke Twentse landschap.

Prestaties

5.4.1 Gastvrij Overijssel

Acties 2024

1. Met de netwerkorganisatie Gastvrij Overijssel bezien wij de inzet op het domein van de vrijetijdseconomie en toerisme&recreatie in 2024-2027. Dit programma maakt deel uit van het Investeringsvoorstel voor Provinciale Staten voor de Overijsselse Economie 2024-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Investeringsvoorstel Gastvrij Overijssel 2020-2023
- Corona-oplegger Investeringsvoorstel 'Overijssel een bewuste en gastvrije bestemming 2020-2023'
- Motie Hof c.s. - Verpaupering recreatieparken
- Statenvoorstel - Beleidsaanpassing omgevingsbeleid voor verblijfsrecreatie 2020/1100794 (bijbehorend besluit).
- Motie Hof c.s. - Ondernijning door verpaupering
- Statenvoorstel - Perspectiefnota 2022 2021/1103154 (bijbehorend besluit)
- Motie Recreatie & Waterbed (aangenomen). Link naar Notubiz
- Motie Wissink c.s. - Aanvullende ambities deel 1
- Statenvoorstel - Aanvullende ambities begroting 2022 PS/2021/110451 (bijbehorend besluit).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.4.2 Festivals en evenementen

Acties 2024

1. Wij ondersteunen en dragen financieel bij aan beeldbepalende, regionale en eenmalige, onvoorziene cultuur- en sportevenementen in Overijssel.
2. Wij komen in 2024 met een voorstel voor het nieuwe evenementenbeleid.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel Evenementenbeleid 2020-2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

5.5 Krachtig MKB

In Overijssel investeren wij in de basisinfrastructuur met Oost NL, Novel-T en innovatieloketten van waaruit het MKB wordt geholpen met ondernemerschaps-, innovatie- en internationaliseringsvraagstukken (5.5.1). De vele MKB en familiebedrijven vormen de motor van de Overijsselse economie. Het MKB staat voor veel uitdagingen met betrekking tot energieprijzen, inflatie en grondstoffen schaarste. De noodzaak voor verduurzaming, innovatie en circulariteit is groter dan ooit. Met behulp van instrumentarium en projecten van de provincie wordt het MKB daarbij ondersteund (5.5.2). In Europees verband werken Gelderland en Overijssel samen. Wij bevorderen regionale concurrentiekracht door het benutten van de Europese mogelijkheden door programma's als EFRO, POP/GLB-NSP en Interreg (5.5.3). Met het verstrekken van risicokapitaal aan Overijsselse ondernemers dragen wij bij aan het verbeteren van de toegang tot financiering (5.5.4). Met generieke en specifieke instrumenten en interventies stimuleren wij de ontwikkeling naar een innovatieve, duurzame, circulaire economie (5.5.5).

Prestaties

5.5.1 Basisinfrastructuur

Acties 2024

Over de resultaten van het 'Investeringsprogramma MKB 2020-2023' wordt via beleidsprestaties 5.3.4, 5.5.1 en 5.5.2 gerapporteerd. Het investeringsprogramma kent 7 actielijnen. In 2024 loopt dit programma af.

In 2024 maken wij een Investeringsvoorstel voor Provinciale Staten voor de Overijsselse Economie 2024-2027.

Actielijn A - Onderhouden van een effectieve en ondernemersvriendelijke basisinfrastructuur.

We zorgen voor een efficiënte ondersteuning aan het brede MKB, waarbij de vraag en behoefte van de ondernemer steeds centraal staat. Door middel van een opdracht aan Oost-NL, Novel-T en Kennispoort zorgen wij ervoor dat ondernemers toegang hebben tot kennis, kapitaal en afzetmarkt. Specifieke aandacht is er voor duurzaamheid en digitalisering.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel 2019/1101899 Investeringsprogramma MKB2020-2023

- Factsheet MKB-programma juni 2021 inclusief Infographic Arbeidsmarkt
- Onderzoek naar mkb-dienstverlening provincie Overijssel
- Presentaties en infographics Stateninfosessie d.d. 15-06-2022

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap

Acties 2024

Over de resultaten van het 'Investeringsprogramma MKB 2020-2023' wordt via beleidsprestaties 5.3.4, 5.5.1 en 5.5.2 gerapporteerd. Het investeringsprogramma kent 7 actielijnen. Actielijn A - onderhouden effectieve en ondernemersvriendelijke basisinfrastructuur, is opgenomen onder prestatie 5.5.1 - basisinfrastructuur en innovatie. In 2024 loopt het programma af.

In 2024 maken wij een Investeringsvoorstel voor Provinciale Staten voor de Overijsselse Economie 2024-2027.

Actielijn B - MKB-vriendelijke dienstverlening Provincie Overijssel

Wij bedienen ondernemers op een zo MKB-vriendelijk mogelijke manier (toegankelijk subsidie-instrumentarium en online dienstverlening (website).

Via het Kennisnetwerk Regionale Economie Overijssel zijn Overijsselse organisaties die ondernemers ondersteunen in hun ondernemerschap met elkaar verbonden. Het kennisnetwerk deelt actief kennis, expertise en voorbeelden en versterkt het netwerk door het organiseren van themagerichte netwerkbijeenkomsten.

Actielijn C – Investeren in ondernemerschap

Wij leggen de focus op familiebedrijven, starters, startups & scale-ups en ondernemers met maatschappelijke impact (actieprogramma impactondernemen). In 2024 gaan we door met de regeling Jonge Bedrijfsopvolgers. Dit geldt ook voor het programma Startversneller, dat Oost NL samen met een aantal regionale ondernemershubs uitvoert.

Actielijn D - Investeren in innovatief MKB en missies

Dit onderwerp zal deel uitmaken van het Investeringsvoorstel Overijsselse Economie 2024-2027.

Actielijn F - Investeren in digitalisering binnen het MKB

Elk bedrijf zal een doorontwikkeling moeten maken naar een meer digitale bedrijfsvoering. Dit geldt zowel voor bedrijfsprocessen als de digitale vaardigheden van werknemers. De European Digital Innovation Hub is hiervoor het instrument. Ook loopt de voucherregeling 'digitale en circulaire industrie' door in 2024. Ten slotte gaan we met de drie digitale werkplaatsen in gesprek over hun inzet na 2023.

Actielijn G – Investeren in kennis en innovatie voor één of meerdere specifieke thema's (topclusters).

ThinkEast Netherlands, de innovatieagenda van Oost Nederland, richt zich op twee doelen:

1. Het gezamenlijk nationaal en internationaal positioneren van Oost Nederland;
2. Het vergroten van de kansen van bedrijven en kennisinstellingen in Oost Nederland om Europese en nationale middelen voor innovaties op het gebied van veilig en duurzaam voedsel, gezondheidszorg, digitalisering, schone energie en circulaire economie te verwerven.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel 2019/1101899 Investeringsprogramma MKB 2020-2023
- Factsheet MKB-programma juni 2021 inclusief Infographic Arbeidsmarkt
- Onderzoek naar MKB-dienstverlening
- Overzicht mkb-subsidies - Uitvoering Motie Jonker c.s. SMART

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland en Gert Harm ten Bolscher

5.5.3 Europese programma's

Acties 2024

1. Wij voeren het programmamanagement voor het Overijsselse deel van de Europese Programma's EFRO, Interreg en ELFPO 2014-2020 (afroding) en 2021-2027. Wij zien toe op tijdige realisatie van projecten en tijdige besteding van de via onze provincie in te zetten Europese middelen om, via projecten, een bijdrage te leveren aan de ambities voor Overijssel. We zorgen dat wij binnen de door EU gestelde kaders blijven.
2. Wij bevorderen dat Overijssel, en in het bijzonder het MKB, de Europese (Thematische) fondsen benut. Dit doen we door te informeren, te stimuleren, te faciliteren en (mede) te ontwikkelen. Dit doen we onder meer via samenwerkingsverband Think East Netherlands, hét innovatieprofiel van Oost-Nederland, het participeren in Europese netwerken als Vanguard en het organiseren van leergangen Europa voor collega's, medeoverheden en kennisinstellingen.
3. We informeren, enthousiasmeren en faciliteren de interne organisatie om meer gebruik te maken van de mogelijkheden van beschikbare EU-fondsen. Dit doen we onder meer via EU-trajecten op het gebied van lobby, fondsen en netwerken (het instrumentarium uit de Europa agenda) voor beleidsprogramma's en het organiseren van de leergangen Europa.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Overijssel en Europa, realisatie 2014-2020 en vooruitblik 2021-2027 Provincie Overijssel 2022/1110002
- Statenvoorstel Provinciale cofinanciering Europese programma's 2021-2027 Provincie Overijssel (2021/1103304)
- Statenvoorstel Integrale Public Affairs Agenda en Europa/Duitsland Agenda Provincie Overijssel (2021/1101554)
- Oorspronkelijk besluit cofinanciering Europese programma's 2014 -2020 (PS/2016/7)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.5.4 Verstrekken risicokapitaal

Acties 2024

1. Wij dragen financieel bij aan het Participatiefonds van Oost NL en monitoren de uitvoering en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.
2. Wij dragen financieel bij aan het Innovatiefonds Overijssel en monitoren de uitvoering en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.
3. Wij monitoren de uitvoering van de strategie van Wadinko en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel investeren met rendement en risico (2020/1101002)'
- Reactie van GS op brief van Audit Commissie over het Statenvoorstel 'Investeren met rendement en risico'
- Statenvoorstel Aanpassing kaders Innovatiefonds Overijssel (2021/1104717)
- Jaaroverzicht Overijsselse fondsen (2021)
- Statenvoorstel Voortgang harmonisatie Overijsselse fondsen
- Statenbrief Onderzoek Rekenkamer Oost-Nederland naar effectiviteit revolverende fondsen

- Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel (PS23-000036)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland (Wadinko), Gert Harm ten Bolscher (Innovatiefonds Overijssel en Oost NL).

5.5.5 Circulaire economie

Acties 2024

1. Wij ronden de uitvoering van de acties in het Uitvoeringsprogramma 2020-2023 af met ons algemene instrumentarium én met de middelen uit prestatie 5.5.5.
2. Wij maken een investeringsvoorstel circulaire Economie 2024-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel 2020/1100634 Circulaire Economie 2020-2023
- Besluit 2020/1100805 Circulaire Economie 2020-2023
- Statenvoorstel 2021/1105225 bij rapport RON Circulaire Economie
- Statenbrief Voortgang Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2023
- Statenbrief 2022/0076390 Voortgang Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2023
- Statenbrief 2023/007508 Brief aan PS Actualisatie Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
5.2 Regiodeals en Nationaal Groiefonds	
5.2.1 Regio Deals Twente en Zuid- en Oost-Drenthe	571
5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie	
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	87
5.3.3 Topwerklocaties	240
5.3.4 Internationaliseren	200
Totaal 5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie	527
5.4 Vrijtijdseconomie als banenmotor	
5.4.1 Gastvrij Overijssel	465
5.5 Innovatief bedrijfsleven	
5.5.1 Basisinfrastructuur	4.942
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	155
5.5.3 Europese programma's	12.534
Totaal 5.5 Innovatief bedrijfsleven	17.631
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	4.873
Totaal Lasten	24.066
Baten	
5.5 Innovatief bedrijfsleven	

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
5.5.1 Basisinfrastructuur	0
Saldo baten en lasten	-24.066

Kerntaak 6: Cultuur en sociale kwaliteit

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het behouden van een bruisend cultureel leven met sociale kwaliteit in Overijssel.

Een sterke sociale binding is een belangrijke basis voor een gezonde en vitale samenleving. De maatschappelijke en economische ontwikkeling van onze provincie wordt voor een groot deel bepaald door onze cultuur. Het verbindt ons en versterkt onze lokale en regionale identiteit. Denk aan onze streektaal, het historisch erfgoed en tradities. Culturele en sociale voorzieningen dragen bij aan beter onderwijs, hebben positieve effecten op de gezondheid en stimuleren actieve deelname aan de samenleving.

We zetten ons in voor een levendige provincie, die bol staat van initiatieven. Onze culturele basisinfrastructuur, cultuur educatie- en participatie, cultureel erfgoed en talentontwikkeling zijn belangrijke pijlers voor ons cultuurbeleid. We hebben oog voor de behoeften per regio en willen dat iedereen kan genieten van cultuur, ongeacht leeftijd, achtergrond, inkomen of woonplaats. Als regenboogprovincie vinden wij het belangrijk dat iedereen in Overijssel zich veilig voelt om zichzelf te kunnen zijn.

We investeren in kansrijke initiatieven die het zelforganiserend vermogen van inwoners versterken en bijdragen aan levendige gemeenschappen in de stad en op het platteland. Als het gaat om evenementen vinden we het belangrijk om de betekenis voor Overijssel, toegankelijkheid voor een breed publiek en verbinding tussen stad, platteland en mensen mee te wegen.

Bibliotheken hebben een essentiële rol in onze samenleving. Hier ontmoeten lokale organisaties en initiatieven elkaar die zich bijvoorbeeld inzetten tegen bestrijding van laaggeletterdheid en het aanleren van (digitale) basisvaardigheden.

We dragen actief bij aan een verbeterde sportinfrastructuur voor talentontwikkeling en -herkenning. Gezonde en energieke inwoners hebben de veerkracht om voor zichzelf te zorgen en initiatieven te ontplooiën die anderen ten goede komen. Sport speelt hierbij een verbindende rol.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn hier te vinden.

Dit is wat wij doen

6.1 Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst

Op basis van de Erfgoedwet worden wij eigenaar van archeologische vondsten in Overijssel en zijn wij verplicht deze op te slaan en beschikbaar te stellen voor onderzoek en bruikleen (6.1.1.). Wij zetten ons in voor grote restauraties van rijksmonumenten en het behoud van cultureel erfgoed (6.1.2). Met ons provincie-brede programma voor immaterieel erfgoed, nedersaksisch en streekcultuur en met het stimuleren van initiatieven die het verhaal van Overijssel vertellen houden we het verleden levend.

Prestaties

6.1.1 Materieel erfgoed

Acties 2024

1. Wij bewaren en beheren onze archeologische vondsten in het provinciale depot voor bodemvondsten.
2. Wij ontsluiten onze archeologische bodemvondsten en monitoren gemaakte afspraken hierover met het provinciale depot voor bodemvondsten door middel van het publieksprogramma 'Vondst van Overijssel'.
3. Wij monitoren gemaakte afspraken met de Monumentenwacht Overijssel-Flevoland over de inspecties van monumenten en wij monitoren onze afspraken met het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel over de ondersteuning van de Overijsselse gemeenten bij de uitvoering van hun wettelijke taken op het gebied van monumentenzorg.
4. Wij maken met de regeling 'Restauratie rijksmonumenten' ten minste 10 projecten mogelijk. In afstemming met het programma Nieuwe Energie Overijssel stimuleren wij tevens het treffen van duurzaamheidsmaatregelen.
5. Wij spreken met Stichting RIBO (Restauratie & Innovatie in de bouw in Overijssel) af dat ten minste 20 leerlingen worden begeleid naar een leerling-werkplek in de restauratiebouw.
6. Op het gebied van religieus erfgoed zetten wij in op het delen van kennis, het verbinden van mensen en organisaties en het bieden van inspiratie. Dit doen we onder andere met het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

6.1.2 Immaterieel erfgoed

Acties 2024

1. Wij monitoren onze gemaakte afspraken met:
 - Collectie Overijssel over de inzet van de Nedersaksische taal en cultuur in verschillende maatschappelijke domeinen;
 - Collectie Overijssel en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland over ondersteuning van een netwerk van Overijsselse kleinere erfgoedorganisaties en erfgoedgemeenschappen;
 - Landschap Overijssel en het Overijssels Particulier Grondbezit over het vertellen van onze landschapsgeschiedenis en het slim inzetten van ons erfgoed in verschillende maatschappelijke opgaven. Met deze organisaties maken we hierover tevens arrangementsafspraken.
2. Met de subsidieregeling 'Verhaal van Overijssel' maken wij ten minste 20 projecten mogelijk die het verhaal achter ons erfgoed vertellen.
3. Wij werken samen met de ruimtelijke programma's aan de opgaven van Overijssel en brengen in deze processen erfgoed in als integraal onderdeel van de ruimte.
4. Wij maken ten minste 65 projecten mogelijk met het Fonds Kleine culturele initiatieven (KCIPO) van het Prins Bernhard Cultuurfonds (zie ook 6.3.1.).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (voorstel PS/2022/1107857)
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (besluit PS/2022/1108455)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

Dit is wat wij doen

6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod

In een cultuurconvenant 2021-2024 heeft het Rijk samen met de overheden in landsdeel Oost afspraken gemaakt over de cofinanciering van culturele instellingen. Wij stimuleren een gezond productieklimaat, waarin makers en podia voor een levendig en spannend cultureel aanbod. Wij ondersteunen nieuwe makers en culturele instellingen in hun ontwikkeling, in samenwerking en in profilering.

Prestaties

6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod

Acties 2024

1. Wij monitoren onze cofinancieringsafspraken met culturele instellingen in Overijssel die voor 2021-2024 meerjarige subsidie van het Rijk ontvangen (BIS en cultuurfondsen, zie ook 6.3.2). Dit geldt ook voor de gemaakte afspraken met een aantal Gelderse instellingen die door het Rijk gefinancierd worden en die van belang zijn voor heel Oost-Nederland.
2. Wij monitoren onze prestatieafspraken met Museum De Fundatie, ons museum met nationale uitstraling, over diens activiteitenplan voor 2021-2024 en geven het museum opdracht tot beheer, onderhoud en vernieuwing van de provinciale collectie.
3. Wij monitoren de prestatieafspraken die wij voor de periode 2023-2024 met het Filmkenniscentrum hebben gemaakt over de versterking van de filminfrastructuur in Overijssel.
4. Wij monitoren de samenwerkingsafspraken met onze partners in Landsdeel Oost (cultuurregio's en provincie Gelderland) en het Rijk voor 2021-2024 en besluiten over onze positionering en toekomstige samenwerking in landsdeel Oost.
5. Wij monitoren onze prestatieafspraken met culturele instellingen over de uitvoering van elf projecten die wij in 2021-2024 mogelijk hebben gemaakt ter versterking van het professionele maakklimaat kunst en cultuur in Overijssel.
6. Wij evalueren instrumenten die met het programma Versterking culturele sector zijn ontwikkeld, zoals de regeling Versterking Maakklimaat, de leergang Leiderschap in Cultuur (LinC) en het project De Generator en passen of vullen de instrumenten zo nodig en mogelijk aan.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024
- Uitvoering Cultuur 2023-2024 (PS/2022/1107857)
- Cultuurconvenant 2021-2024 ministerie OCW en Landsdeel Oost
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (voorstel PS/2022/1107857)
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (besluit PS/2022/1108455)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.2.2 Cultureel aanbod vernieuwen en ontwikkelen

Acties 2024

1. Wij monitoren onze prestatieafspraken met het OKTO (Overleg Kleine Theaters Overijssel) voor 2023-24 over de professionalisering van de aangesloten theaters en hun programmering van het zo genaamde kwetsbare aanbod, waaronder nieuw Overijssels talent.
2. Wij evalueren de regeling waarmee wij experimenten mogelijk maken die onder andere

cultuur met andere sectoren en opgaven verbinden (zie ook 6.2.1.).

3. Wij monitoren onze afspraken met Stichting 4Oost over de inzet van het Programmeringsfonds.

4. Wij maken de resultaten van ons cultuurbeleid zichtbaar onder andere tijdens ons Cultuurcongres, sociale media en met onze nieuwsbrieven.

5. Wij monitoren onze prestatieafspraken met culturele instellingen over de uitvoering van elf projecten die wij in 2021-2024 mogelijk hebben gemaakt ter versterking van het professionele maakklimaat kunst en cultuur in Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (voorstel PS/2022/1107857)
- Uitvoering Cultuurbeleid 2023-2024 (besluit PS/2022/1108455)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor talent

Op basis van het landelijke Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs 2013 – 2023, het Overijsselse Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs 2019-2026 en het Cultuurconvenant Oost-Nederland 2021-2024 stimuleren wij dat onze partners zich inzetten voor e goed cultuuronderwijs (6.3.1) en voor talentontwikkeling (6.3.3).

Prestaties

6.3.1 Cultuur is jong geleerd en meedoen is de kunst

Acties 2024

1. Wij maken in ten minste drie gemeenten de ontwikkeling van lokale convenanten mogelijk, waarin lokale partners zoals scholen, bedrijven en culturele en maatschappelijke partners zich verbinden aan goed cultuuronderwijs.

2. Wij monitoren de afspraken met scholen en gemeenten over goed cultuuronderwijs, waarbij we ons in het bijzonder richten op de 12 pilotprojecten binnen het speciaal onderwijs. Hierover monitoren wij de gemaakte afspraken met Rijnbrink die deze partners ondersteunt.

3. Wij maken ten minste 20 projecten mogelijk met de subsidieregeling 'Cultuurparticipatie' .

4. In ten minste 12 gemeenten maken wij met de subsidieregeling 'Overijssel Toont Talent' de organisatie van amateurkunstpodia mogelijk.

5. Wij monitoren de afspraken die wij met 15 gemeenten hebben gemaakt over de inzet van cultuurmakelaars om nieuwe culturele initiatieven te starten, deskundigheid te vergroten en slimme verbindingen te maken met andere sectoren.

6. Wij maken ten minste 65 kleinschalige projecten mogelijk met het Fonds Kleine Culturele Initiatieven Overijssel (KCIPO) van het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel (zie ook 6.1.2.)

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.3.3 Talent heeft de toekomst

Acties 2024

1. Wij monitoren de prestatieafspraken die wij hebben gemaakt met Stichting Poppunt Overijssel over de versterking van haar netwerkfunctie en haar rol ten aanzien van talentontwikkeling in de popsector.
2. Wij monitoren de cofinancieringsafspraken met culturele instellingen uit Overijssel die voor 2021-2024 subsidie van het Rijk ontvangen (BIS of cultuurfondsen, zie ook 6.2.1).
3. Wij stimuleren activiteiten ter versterking van de culturele sector; zo voeren we de regeling Startversneller uit en monitoren wij de uitvoering van de elf projecten die wij mogelijk hebben gemaakt ter versterking van het maakklimaat Overijssel (zie ook 6.2.2.)
4. Wij maken de resultaten van ons beleid zichtbaar onder andere via onze sociale mediakanalen en door ondersteuning van de Cultuurprijs Overijssel die door de gelijknamige stichting wordt georganiseerd.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.4 Toekomstbestendige bibliotheken in Overijssel

Op basis van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken ondersteunen wij het Overijsselse bibliotheeknetwerk, bevorderen wij het interbibliothecair leenverkeer en stimuleren wij bibliotheekinnovatie. De bibliotheek ontwikkelt zich steeds meer tot een ontmoetingsplaats in de lokale samenleving, een plek om te lezen en te leren, voor lokale organisaties en initiatieven. Bibliotheken worden met succes ingezet bij leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid.

Prestaties

6.4.1 Een leven lang lezen en leren

Acties 2024

1. Wij monitoren onze prestatieafspraken met Rijnbrink over de uitvoering van onze wettelijke taken op het gebied van bibliotheken en over het beheer en uitlenen van bladmuziek aan Overijsselse amateurorkesten en -musici (Musidesk).
2. Vanuit de wettelijke taak om bibliotheekinnovatie te stimuleren ondersteunen wij gemeenten en bibliotheken met het programma 'Toekomstkracht Overijsselse bibliotheken'. Wij voeren hierbij onze regeling 'Bibliotheek van de toekomst' uit, waarmee wij in 2024 streven naar het in gang zetten van zes innovatietrajecten.
3. Wij evalueren de regeling 'De bibliotheek op school' die wij in 2023 hebben uitgevoerd.
4. Wij monitoren onze prestatieafspraken met gemeenten, Rijnbrink en het Netwerk van Overijsselse Bibliotheken over het provinciale convenant dat zich richt op het leesoffensief, (de bestrijding van) laaggeletterdheid en digitale inclusie.

5. Wij voeren de drie programmalijnen 'preventie en onderwijs', 'arbeidsmarkt' en 'brede inclusie' van ons investeringsprogramma 'Basisvaardigheden 2022-2024' verder uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Cultuurbeleid 2021-2024

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die meer bewegen

Inwoners van Overijssel zijn een leven lang gezond en vitaal, kunnen zichzelf zijn en meedoen in een inclusieve samenleving. Een inclusieve en gezonde samenleving zonder fysieke of sociale beperkingen waarin iedereen mee kan doen en zich veilig voelt om zichzelf te zijn.

Vanuit het Overijssels Sport- en Bewegakkoord werken we samen met partners aan een beweegvriendelijke, sportieve en gezonde provincie (6.5.1).

Een inclusieve samenleving is de rode draad in ons beleid en we ondersteunen initiatieven die helpen om Overijssel inclusiever te maken. (6.5.2).

We helpen professionals en organisaties om te kunnen werken vanuit positieve gezondheid. In vier samenwerkingsverbanden werken we hieraan met onze netwerkpartners, zoals gemeenten, GGD, maatschappelijke partners en zorgverzekeringen. (6.5.4).

Prestaties

6.5.1 Overijsselaars bewegen een leven lang

Acties 2024

1. We geven uitvoering aan ons beleid Sociale Kwaliteit 2021-2026 'Op naar een vitale, inclusieve samenleving'. In 2024 evalueren we onze Sociale Agenda 2023-2024 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda op voor 2025-2026.
2. Wij richten een Academiehuis Sociale Kwaliteit op waarbij we (academische) kennis kunnen koppelen aan vraagstukken op het gebied van onze speerpunten zoals positieve gezondheid, sport en bewegen, sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligersbeleid. We stellen de opgedane kennis beschikbaar voor de Overijsselse samenleving.
3. Wij faciliteren en monitoren de alliantie Sportnetwerk Overijssel (SNO) om te komen tot een duurzame krachtige samenwerkings- en kennisinfrastructuur voor sport en bewegen in Overijssel en werken mee aan de uitvoering van het provinciaal sportakkoord door ten minste 10 lokale en/of bovenlokale projecten mogelijk te maken, waarbij wij middelen vrij maken voor Overijssel-breed inclusief sporten en bewegen.
4. We organiseren in samenwerking met onze sportpartners de Overijsselse Sportontmoeting en monitoren het project 'Samenwerking betaald voetbal', waar de maatschappelijke takken van de betaald voetbalorganisaties in Overijssel samenwerken aan maatschappelijke thema's.
5. Wij volgen de landelijke ontwikkelingen rondom een nieuw sportstelsel (mogelijke Sportwet) en nemen de gevolgen hiervan voor de provincie op in ons uitvoeringsplan 2025-2026.
6. Wij geven invulling aan Sociale Kwaliteit als rode draad in de Omgevingsvisie, door onze expertise op het gebied van sport en bewegen in te brengen en ons netwerk

beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de regiodeals (Twente, Zwolle, Hardenberg-Drenthe en Stedendriehoek)

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Sociale Kwaliteit 2020-2024
- Statenvoorstel Provinciale inzet op het Overijssels Sport- en Beweegakkoord
- Statenvoorstel Beleid Sociale Kwaliteit vaststellen tot en met 2026

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.5.2 Iedereen doet mee

Acties 2024

1. We geven uitvoering aan ons beleid Sociale Kwaliteit 2021-2026 'Op naar een vitale, inclusieve samenleving'. In 2024 evalueren we onze Sociale Agenda 2023-2024 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda op voor 2025-2026.
2. Wij richten een Academiehuis Sociale Kwaliteit op waarbij we (academische) kennis kunnen koppelen aan vraagstukken op het gebied van positieve gezondheid, sport en bewegen, sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligersbeleid. We stellen de opgedane kennis beschikbaar voor de Overijsselse samenleving.
3. Wij evalueren onze inzet als regenboogprovincie, waaronder de subsidieregeling 'Impuls aan sociale acceptatie en veiligheid' en het samenlevingsonderzoek naar het welbevinden van lhbtq+ doelgroep in Overijssel en nemen de bevindingen mee in ons inclusiebeleid.
4. Wij geven uitvoering aan de aanbevelingen uit het Kompas 'Meest inclusieve provincie van Nederland' en maken ten minste 5 projecten mogelijk op het gebied van inclusie door middel van een arrangement of subsidieregeling.
5. Wij geven invulling aan Sociale Kwaliteit als rode draad in de Omgevingsvisie en de invulling van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk gebied, door onze expertise op het gebied van inclusie in te brengen en ons netwerk beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de regiodeals (Twente, Zwolle, Hardenberg-Drenthe en Stedendriehoek).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Sociale Kwaliteit 2020-2024
- Statenvoorstel Beleid Sociale Kwaliteit vaststellen tot en met 2026

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.5.4 Verbetering van gezondheid voor iedereen

Acties 2024

1. We geven uitvoering aan ons beleid Sociale Kwaliteit 2021-2026 'Op naar een vitale, inclusieve samenleving'. In 2024 evalueren we onze Sociale Agenda 2023-2024 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda op voor 2025-2026.
2. Wij richten een Academiehuis Sociale Kwaliteit op waarbij we (academische) kennis kunnen koppelen aan vraagstukken op het gebied van positieve gezondheid, sport en bewegen, sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligersbeleid. We stellen de opgedane kennis beschikbaar voor de Overijsselse samenleving.
3. Wij zetten onze samenwerking in de 4 regio's positieve gezondheid met gemeenten en (zorg/maatschappelijke)partners voort, sluiten gezondheidsarrangementen en

vervullen daarbij onze rol als kennisverbinder en netwerkpartner. We ondersteunen de implementatie van gezamenlijke projecten en blijven op zoek naar nieuwe mogelijkheden om kennis te delen en houden daarbij oog voor nieuwe verbindingen.

4. We zetten onze inzet op mentale gezondheid en mantelzorg voort en bekijken wat onze rol is op deze vraagstukken. Hiervoor entameren we minimaal 2 projecten.
5. Wij geven invulling aan Sociale Kwaliteit als rode draad in de Omgevingsvisie en de invulling van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk gebied, door onze expertise op het gebied van positieve gezondheid in te brengen en ons netwerk beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de regiodeals (Twente, Zwolle, Hardenberg-Drenthe en Stedendriehoek).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Sociale Kwaliteit 2020-2024
- Statenvoorstel Investeringsvoorstel Actieplan urgente Overijsselse zorgthema's 2021-2023

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.6 Een sterk zelforganiserend vermogen

We versterken het zelforganiserend vermogen van inwoners van Overijssel met duurzame voorzieningen en verbindingen.

Een eigentijdse ontmoetingsplek in dorpen en wijken is de plek waar inwoners elkaar ontmoeten en waar goede ideeën ontstaan voor een aantrekkelijke leefomgeving. We ondersteunen deze sociale ontmoetingsplekken om te komen tot toekomstbestendige accommodaties. We geven hen de kans om nieuwe activiteiten te ontwikkelen en inkomsten te verhogen. (6.6.1)

Vrijwilligers en initiatiefnemers zijn de basis voor een aantrekkelijke en vitale leefomgeving. Als provincie waarderen en stimuleren wij de Overijsselse vrijwilligers en initiatiefnemers door middel van kennisuitwisseling. Onze initiatievencoaches ondersteunen initiatiefnemers om te komen tot mooie projecten. (6.6.2).

Prestaties

6.6.1 Duurzame en eigentijdse voorzieningen en diensten

Acties 2024

1. We geven uitvoering aan ons beleid Sociale Kwaliteit 2021-2026 'Op naar een vitale, inclusieve samenleving'. In 2024 evalueren we onze Sociale Agenda 2023-2024 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda op voor 2025-2026.
2. Wij richten een Academiehuis Sociale Kwaliteit op waarbij we (academische) kennis kunnen koppelen aan vraagstukken op het gebied van positieve gezondheid, sport en bewegen, sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligersbeleid. We stellen de opgedane kennis beschikbaar voor de Overijsselse samenleving.
3. Wij evalueren de subsidieregeling 'Sociale hypotheek' en op basis van de onderzoeksbevindingen gebruiken we verder uitvoering aan het instrument Sociale Hypotheek.
4. Wij voeren onze rol als partner uit in het vervolg op het actieprogramma Leefbaar Platteland gericht op sociale vraagstukken.

5. Wij faciliteren het netwerk rondom sociaal maatschappelijk vastgoed (kultuurhusen en multifunctionele sportvoorzieningen), met onder de leergang Maatschappelijk Vastgoed en stellen de inmiddels opgedane kennis en ervaringen over exploitatie van en programmering zo optimaal mogelijk beschikbaar.
6. Wij geven invulling aan Sociale Kwaliteit als rode draad in de Omgevingsvisie en de invulling van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk gebied, door onze expertise op het gebied van sociale ontmoetingsplekken in te brengen en ons netwerk beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het sociaal economisch perspectief in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de regiodeals (Twente, Zwolle, Hardenberg-Drenthe en Stedendriehoek).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Sociale Kwaliteit 2020-2024
- Statenvoorstel Beleid Sociale Kwaliteit vaststellen tot en met 2026

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.6.2 Versterking maatschappelijke initiatieven en inzet vrijwilligers

Acties 2024

1. We geven uitvoering aan ons beleid Sociale Kwaliteit 2021-2026 'Op naar een vitale, inclusieve samenleving'. In 2024 evalueren we onze Sociale Agenda 2023-2024 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda op voor 2025-2026.
2. Wij richten een Academiehuis Sociale Kwaliteit op waarbij we (academische) kennis kunnen koppelen aan vraagstukken op het gebied van positieve gezondheid, sport en bewegen, sociale ontmoetingsplekken en vrijwilligersbeleid. We stellen de opgedane kennis beschikbaar voor de Overijsselse samenleving.
3. Wij bouwen samen met onze sociaal-maatschappelijke partners het digitale platform 'Samen voor elkaar' uit en gaan op zoek naar nieuwe vormen van samenwerkingen met partners of bedrijven om de website en het crowdfundingplatform) beter aan te laten te laten aansluiten op de vraag van de inwoners van Overijssel. We maken minstens 30 initiatieven via crowdfunding mogelijk.
4. We ondersteunen maatschappelijke initiatieven van onderop, door de inzet van initiatievencoaches en het organiseren van een Fondsenfestival. Daarnaast helpen we initiatiefnemers om de impact van het project op de samenleving (Brede welvaart) beter zichtbaar te maken. Dit doen wij door ze te faciliteren bij de opstelling van een Social handprint (een beoordeling op basis van de Sustainable Development Goals). Minstens 50% van de initiatieven waar we subsidierelatie mee hebben maken een Social handprint of laten op een andere manier zien welke impact zij op brede welvaart hebben.
5. Wij waarderen de Overijsselse vrijwilligers door de uitreiking van de Overijsselse vrijwilligersprijzen. Wij evalueren dit en ontwikkelen het concept desgewenst door.
6. Wij geven in samenwerking met de collega's van Natuur en Milieu, Mobiliteit en Cultuur uitvoering aan de motie 'Vrijwilligers, cruciaal voor Overijssel (PvdA e.a.)', door onder andere de inzet van bestuurscoaches die vrijwilligere besturen ondersteunen bij complexe vraagstukken waarmee we de bestuurlijke druk willen verlichten.
7. Wij ontwikkelen onze kennis en ervaring met vrijwilligerswerk door op vraagstukken zoals mentale gezondheid van ouderen en jongeren en werken samen met de VOSVI (in de ondersteuning van vrijwilligerssteunpunten) en met MDT Nederland (m.b.t. het opschalen van Maatschappelijke diensttijd projecten in Overijssel).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel Sociale Kwaliteit 2020-2024
- Platform Samen voor elkaar
- Subsidieloket
- Statenvoorstel Beleid Sociale Kwaliteit vaststellen tot en met 2026

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
6.1 Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst	
6.1.1 Materieel erfgoed	4.246
6.1.2 Immaterieel erfgoed	2.507
Totaal 6.1 Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst	6.753
6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod	
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	5.317
6.2.2 Cultureel aanbod vernieuwen en ontwikkelen	526
Totaal 6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod	5.843
6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor talent	
6.3.1 Cultuur is jong geleerd en meedoen is de kunst	2.315
6.3.3 Talent heeft de toekomst	1.399
Totaal 6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor talent	3.714
6.4 Toekomstbestendige bibliotheken in Overijssel	
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	4.143
6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die meer bewegen	
6.5.1 Overijsselaars bewegen een leven lang	725
6.5.2 Iedereen doet mee	1.137
Totaal 6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die meer bewegen	1.862
6.6 Een sterk zelforganiserend vermogen	
6.6.1 Duurzame en eigentijdse voorzieningen en diensten	997
6.6.2 Versterking maatschappelijke initiatieven en inzet vrijwilligers	724
Totaal 6.6 Een sterk zelforganiserend vermogen	1.721
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.036
Totaal Lasten	26.073
Baten	
6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod	
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	333
Saldo baten en lasten	-25.739

Kerntaak 7: Kwaliteit openbaar bestuur

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op een sterk en betrokken openbaar bestuur in Overijssel. Voor een goed functionerende democratie is het belangrijk dat iedereen meedoet. We betrekken inwoners en partners bij onze opgaven, op een passende manier voor elke doelgroep. Daarnaast zorgen we ervoor dat onze belangen goed vertegenwoordigd zijn in Europa en Den Haag.

We willen de kwaliteit van het openbaar bestuur in Overijssel optimaal waarborgen. We zien om naar onze medeoverheden en kijken waar we kunnen bijdragen, bijvoorbeeld met menskracht of het delen van kennis. Verder streven we naar doelmatige en toegankelijke subsidieregelingen waarbij gebruikers zo min mogelijk administratieve lasten ervaren. Overijssel moet een veilige plek zijn en blijven voor iedereen. We zetten de strijd tegen ondermijnende activiteiten voort door onze eigen weerbaarheid op orde te hebben en samen met gemeenten, politie en veiligheidspartners alert te zijn op concrete signalen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het buitengebied.

We willen de mogelijkheden van digitalisering en data nog beter benutten om ons beleid en de kwaliteit van ons bestuur te ondersteunen.

Alleen samen kunnen en willen we de opgaven realiseren. We werken daarom aan goede relaties met inwoners en partners.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden

Dit is wat wij doen

7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel

Voor een goed openbaar bestuur in Overijssel werken wij samen met Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. We zien dat er veel op onze gemeenten afkomt. Wanneer nodig en wenselijk bekijken we per opgave of en op welke wijze we de gemeenten kunnen helpen en of het binnen onze mogelijkheden past. (7.1.1).

Als toezichthouder zien wij erop toe dat Overijsselse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun taken zorgvuldig uitvoeren en dat zij financieel gezond zijn en blijven. In dit kader bereiden we ons onder meer voor op de nieuwe Archiefwet, die naar verwachting in 2025 in werking treedt.

Wij ondersteunen onze partners in de strijd tegen ondermijning en zetten in op verdere verbetering van de weerbaarheid en integriteit van de eigen organisatie (7.1.5).

De Commissaris van de Koning draagt als voorzitter van Provinciale en Gedeputeerde Staten bij aan een transparant en goed openbaar bestuur. Daarnaast geeft hij invulling aan zijn Rijkstaken, zoals de benoeming van burgemeesters en het uitvoeren van ambtsbezoeken bij gemeenten.

Wij bereiden ons voor op het vieren van 500 jaar Provincie Overijssel in 2028 (7.1.6).

Prestaties

7.1.1 Bestuurlijke inrichting en samenwerking

Acties 2024

1. In het coalitieakkoord worden belangrijke elementen van bestuursstijl genoemd: luisteren en verbinden, eerlijk en betrouwbaar, open en uitlegbaar en betrokken. Het komend jaar ontwikkelen we een plan van aanpak hoe we deze elementen kunnen versterken.
2. Samen met gemeenten staan we voor de aanpak van grote opgaven. Wanneer een gemeente het (financieel) te zwaar krijgt, zal dit van invloed zijn op de slagkracht als partner bij de aanpak van die opgaven. Wanneer dit aan de orde is, voeren we

- hierover het gesprek met de gemeente en verkennen samen eventuele oplossingen en mogelijkheden tot samenwerking. Hetzelfde geldt voor de waterschappen.
3. We voeren minimaal 3x per jaar bestuurlijk overleg met het bestuur van de VNG Overijssel over mogelijke verbeterpunten over de samenwerking rond de grote opgaven. Dat kan bijvoorbeeld ook gaan over de slagkracht van gemeenten (zie hiervoor). Daarnaast nemen we, wanneer we daarvoor worden uitgenodigd, deel aan de bestuurlijke platforms van de VNG Overijssel (financieel, ruimtelijk, sociaal en infosamenleving).
 4. Binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) brengen we de Overijsselse belangen voor het voetlicht en benutten we samen met relevante partners onze lobbykracht richting het rijk en de Europese Unie.
 5. We versterken de informatievoorziening tussen GS en PS omtrent IPO-zaken, mede aan de hand van het IPO-traject 'Naar meer Slagvaardigheid'.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema en Liesbeth Grijsen

7.1.2 Interbestuurlijk toezicht

Acties 2024

1. Wij houden interbestuurlijk toezicht (IBT) op basis van een constructieve dialoog met degenen op wie wij toezicht houden en begeleiden gemeenten en/of waterschappen met een oranje of rode totaal IBT-kleur met als doel zorgvuldige uitvoering van taken (het beeld wordt groen).
2. Wij zorgen jaarlijks in april voor een totaalbeeld van het interbestuurlijk toezicht per gemeente en waterschap en bespreken, indien nodig, deze voor de zomer met de betreffende gemeente of het waterschap.
3. Wij houden financieel toezicht op onze 25 gemeenten, 1 waterschap en 17 gemeenschappelijke regelingen.
4. Wij begeleiden gemeenten die onder preventief toezicht staan, met als doel zo snel mogelijk terug te keren naar een financieel gezonde situatie waarbij repressief toezicht volstaat.
5. Wij stellen vanuit archief toezicht voor 25 gemeenten 1 waterschap en een aantal gemeenschappelijke regelingen IBT-beoordelingen op en leggen in dat kader 10 tot 15 inspectiebezoeken af.
6. Wij investeren in capaciteit en kennis om uitvoering te kunnen geven aan nieuwe archief- en informatiewetgeving.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema (IBT/AT) en Tijs de Bree (FT)

7.1.5 Ondernijning

Acties 2024

1. Wij passen de bevoegdheden uit de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) toe op vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties en monitoren de effectiviteit hiervan.

2. Wij hebben periodiek overleg met/geven voorlichting aan vergunningverlening, subsidieverlening, grondzaken en aanbestedingen (ONS) over de samenwerking i.r.t. de toepassing van de Wet Bibob.
3. We informeren medewerkers, bestuur, gemeenten en (veiligheids-)partners structureel over ondermijning via: bijeenkomsten/workshops, nieuwsoverzichten en onze in- en externe communicatiekanalen.
4. Wij delen informatie over ondermijningssignalen/fenomeensignalen met de deelnemers van het samenwerkingsverband Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Oost-Nederland (RIEC-ON) om gezamenlijk op te trekken tegen ondermijning.
5. We dragen bij aan de preventie en aanpak van criminele activiteiten door de samenwerking met de districten IJsselland en Twente en voeren daartoe projecten/activiteiten uit die overeengekomen zijn in de Samenwerkingsagenda Ondermijning Overijssel (zoals bijvoorbeeld vakantieparken, leegstand agrarische gebouwen, bestuurlijke weerbaarheid).
6. We verkennen of en op welke wijze de provincie van meerwaarde kan zijn bij het voorkomen dat jongeren in het criminele circuit belanden.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van de Koning

Acties 2024

1. Wij behandelen de procedures voor (nieuwe) benoeming burgemeesters en de herbenoemingsprocedures voor zittende burgemeesters en bereiden de reguliere klankbordgesprekken met alle 25 burgemeesters voor.
2. Wij bereiden de ambtsbezoeken, gemiddeld 6 per jaar, aan de Overijsselse gemeenten voor.
3. Wij bereiden (werk)bezoeken van het Koninklijk Huis (mede) voor en adviseren over voorstellen voor Koninklijke onderscheidingen en Koninklijke predicaten.
4. Wij behandelen bemiddelingsverzoeken aan de Commissaris van de Koning (in het kader van de Ombudsfunctie).
5. Vanuit de rol van de Commissaris van de Koning bevorderen we de bestuurlijke weerbaarheid, integriteit en veiligheid van onze provinciale Overijsselse bestuurders en volksvertegenwoordigers. Dit bewaken we eveneens voor de bestuurders van de 25 Overijsselse gemeenten. Dat vindt zowel collectief als individueel plaats.
6. Wij verzorgen de reguliere inhoudelijke ondersteuning van de Provinciale Regietafel Asiel en de beleidsadvisering op de thema's asiel en vluchtelingen. Dit doen we omdat de Commissaris van de Koning als Rijksorgaan o.a. voorzitter is van de Provinciale Regietafel Asiel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Dit is wat wij doen

7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur

Om tijdig en adequaat in te spelen op ontwikkelingen die relevant zijn voor het openbaar bestuur, volgen wij de trends en ontwikkelingen in de maatschappij. We investeren in

kennisontwikkeling en de dialoog over openbaar bestuur en democratie (7.2.1). Via het Trendbureau Overijssel bevorderen we met trendverkenningen een meer toekomstgerichte (politieke) besluitvorming bij Overijsselse overheden (7.2.2). Wij verzamelen en analyseren data om de ontwikkeling van beleid te ondersteunen en de realisatie te monitoren; we zijn transparant over deze data en zorgen voor zover mogelijk dat ze beschikbaar zijn voor iedereen die daar belang bij heeft. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen binnen de provincie. Onze inwoners en andere samenwerkingspartner willen we breder betrekken in lijn met ons coalitieakkoord, dat doen we op verschillende manieren passend bij de doelgroepen. (7.2.4).

Prestaties

7.2.1 Kennisontwikkeling en -deling

Acties 2024

1. Wij verzorgen ongeveer 100 provinciespelen en 3 debat- en verkiezingsactiviteiten voor jongeren, met name gericht op mbo-studenten, onder de vlag Overijssel doet mee! (ODM). Als actieve regionale partner van Prodemos, Huis voor Democratie en Rechtsstaat, organiseren wij samen zo'n 300 gastlessen en activiteiten op scholen in Overijssel en bij de Overijsselse gemeenten.
2. Wij begeleiden de Jongerenraad Overijssel en verbinden deze met het provinciebestuur om samen te bepalen hoe jongeren betrokken kunnen worden bij politiek en democratie enerzijds, en hoe het geluid van jongeren meegenomen kan worden bij beleidsvorming en -bepaling anderzijds.
3. Wij werken samen met scholen op het thema burgerschap, onder meer door gezamenlijk lesprogramma's te ontwikkelen en 'democratie' met 'burgerschap' te verbinden. In 2024 hebben we een structurele samenwerking met minimaal 3 grote scholenclusters.
4. Wij ondersteunen minimaal de helft van de gemeenten in Overijssel bij 'democratische activiteiten' en faciliteren en coördineren lokale activiteiten die voor alle gemeenten beschikbaar zijn, zoals de Democratiefabriek. Uiterlijk in 2026 willen we alle gemeenten betrokken hebben bij democratische activiteiten.
5. ODM zoekt – samen met jongeren en de Jongerenraad – naar innovaties om de jongeren beter te betrekken bij democratie en samenleving. Wij voegen daartoe elk jaar minimaal één nieuw product of een sterke innovatie van een bestaande activiteit toe aan het activiteitenpalet van ODM.
6. Op basis van de evaluatie uit 2023 van ODM herijken we onze doelen en activiteiten.

Statenvoorstellen en -besluiten

.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen en Andries Heidema

7.2.2 Trendbureau Overijssel

Acties 2024

Trendbureau verantwoordt financieel in de provinciale begroting en inhoudelijk en qua programmering aan de programmaraad. Met de programmaraad zijn de volgende prestaties voor 2024 afgesproken:

1. Verkenning over betekenis kunst en cultuur voor vitale gemeenschappen;
2. Verdieping verkenning Toekomst voor Werk, Werk voor Toekomst t.a.v. zorg in de woonomgeving;

3. Eén of meerdere signaleringen i.k.v. Europese Verkiezingen;
4. Op verzoek bijdrage leveren aan activiteiten van derden, in vorm van presentaties, workshops, hulp bij vraagarticulatie, schriftelijke bijdragen/commentaar, deelname werksessies etc..

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.2.3 Digitale overheid, datastrategie en data-analyse

Acties 2024

1. Wij faciliteren het datagedreven werken binnen de provincie door innovatieve projecten uit te voeren, een dataplatform in te richten en te zorgen voor een solide databasis door goed databeheer en gebruik van de wettelijk verplichte basisregistraties.
2. Wij benutten de mogelijkheden van ons geografische informatiesysteem ten volle om het data-gedreven werken binnen de hele organisatie te ondersteunen.
3. We beheren de Overijsselse monitor Brede Welvaart die ingezet kan worden ten behoeve van de grote programma's en voor monitoring van het coalitieakkoord.
4. Als provinciale kennismakelaar delen we actief onze kennis, bijvoorbeeld door samen te werken met gemeenten en kennisinstellingen, de Kennishub Overijssel en het jaarlijkse beleidsinformatiecongres.
5. Wij zien het belang van kwalitatief onderzoek groeien, bijvoorbeeld in de vorm van lerende evaluaties. Wij zorgen voor voldoende capaciteit en blijven ons op dit vlak door ontwikkelen en innoveren.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

7.2.4 Eigentijdse invulling participatie

Acties 2024

1. We stellen een participatievisie en -aanpak op als basis voor het realiseren van onze provinciale opgaven en aansluitend bij de gewenste bestuursstijl;
2. We betrekken de Jongerenraad bij de uitwerking van jongerenparticipatie in de visie (zie ook prestatie 7.2.1.);
3. We geven de opbrengsten en het vervolg van het programma Studio Vers Bestuur een plek in de Participatievisie en -aanpak
4. We bepalen bij het realiseren van onze opgaven hoe wij daarin samenwerken met inwoners en partners;
5. We brengen het totaal aan participatie instrumenten waarmee wij al werken in beeld en onderzoeken of en in hoeverre andere participatie instrumenten aanvullend ingezet kunnen worden, zoals bijvoorbeeld het burgerberaad;
6. We werken de inzet van communicatie t.b.v. participatie verder uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen en Andries Heidema

Dit is wat wij doen

7.3 Effectief eigen bestuur

Wij behartigen de Overijsselse belangen en werken aan maatschappelijke resultaten voor onze provincie. Dit doen wij door samenwerking in ons eigen bestuur en een goede samenwerking met overheden, en gezamenlijk met maatschappelijke organisaties, onderwijs en bedrijfsleven in onze regio's Stedendriehoek, Zwolle en Twente. Door relatiebeheer en lobby willen we de zichtbaarheid en betrouwbaarheid in onze netwerken vergroten. Hiermee bevorderen we de samenwerking en de realisatie van onze doelen 7.3.1 en 7.3.2.

Daarnaast zorgen wij voor passend en transparant communicatiebeleid en voldoen wij aan de regelgeving uit de Wet open Overheid (WOO) (7.3.3).

Bij de afhandeling van bezwaar en beroep richten wij ons op de dialoog en het oplossen van conflicten volgens de door ons vastgestelde 'Methode Overijssel' (7.3.4).

Gezamenlijk zetten Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in op de maatschappelijke opgaven en een versteviging van de samenwerking en samenspel (7.3.5 en 7.3.6).

Prestaties

7.3.1 Samenwerking met partners

Acties 2024

1. Regionale Samenwerking:
 - * In Regio Zwolle werken wij samen aan de meerjarige agenda, het Novex-gebied, en de aanvraag regiodeal;
 - * In Stedendriehoek werken wij samen aan de uitvoeringsagenda, het investeringsplatform en de aanvraag regiodeal;
 - * In Twente werken we samen aan de uitvoering van de regiodeal, vervullen we de kassiersfunctie en werken we aan een agenda voor Twente.
2. We vertalen onze bestuurlijke ambities n.a.v. het rapport "Elke regio telt!" in beleid en in een lobbystrategie, stemmen dit af met onze regionale partners en trekken waar dat kan samen op.
3. Wij lobbyen op Nederlandse-, Duitse- en Europese schaal op basis van een geprioriteerde provinciale lobbyagenda, met focus op de opgaven van Overijssel, zoals overeengekomen met onze partners en vastgelegd in het Coalitieakkoord.
4. Wij werken op internationale schaal samen via de agenda's met Noordrijn-Westfalen, Nedersaksen en het Münsterland en stimuleren onder meer grensoverschrijdende arbeidsmarkt en zetten in op verbetering van de corridor Zwolle-Twente-Münster. We verkennen hoe we de samenwerking met Nedersaksen kunnen intensiveren.
5. We lobbyen samen met onze partners voor het beschikbaar komen van Europese fondsen voor Oost-Nederland/Overijssel in de periode 2021-2027. (Zie ook prestatie 5.3.3 Realisatie Europese programma's). Ten behoeve van de regionale economie willen we de mogelijkheden voor ons bedrijfsleven internationaal versterken. We baseren ons op de marktkennis van Oost-NL. We starten een verkenning naar de mogelijkheden van nieuwe samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld de Baltische Staten.
6. Wij organiseren relatie- en netwerkbijeenkomsten en ontmoeten partners in Nederland, Duitsland en Europa: onder andere de externe nieuwjaarsreceptie, werkbezoeken van het college, werkbezoeken van Kamerleden en Europarlementariërs, de Koningsdagreceptie in Düsseldorf en de European Week of Regions and Cities (EWRC) in Brussel.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

7.3.3 Communicatie

Acties 2024

1. De websites voor provinciale projecten en programma's die los van de provinciale website bestaan, worden geïntegreerd in de provinciale website of krijgen een eigen plek in het centrale content management systeem. Zodanig dat deze ook aan alle wet- en regelgeving voldoen.
2. Om aan digitale toegankelijkheid te voldoen, worden acties die volgen uit de impactanalyse (2023) in 2024 uitgevoerd.
3. De te behalen doelen uit de Wet Open Overheid (W.O.O.) voor de passieve openbaarmaking zijn als volgt;
 - * De wettelijke behandelingstermijnen worden behaald tenzij er een uitzonderlijke reden is om dit niet te doen zoals; omvang van het verzoek, niet bestaande documenten of niet gespecificeerde scope van een Woo verzoek;
 - * Woo verzoeken, die herkenbaar zijn als zodanig, worden binnen 2 werkdagen beantwoord met een ontvangstbevestiging;
 - * De extern gedeelde documenten inzake een Woo verzoek; ontvangstbevestiging, verzoek tot precisering, verdagingsbesluit, deelbesluit, eindbesluit, zijn uniform door het gebruik van sjablonen en zijn allemaal van dezelfde kwaliteit;
 - * Woo besluiten worden inclusief de te openbaren documenten gepubliceerd op een daarvoor centraal aangesteld portaal, zodat herhaalverzoeken eenvoudig te doen zijn;
 - * Het publicatie portaal is goed vindbaar, zowel via de website als via de nationale centrale verwijzingsindex.
4. De te behalen doelen voor de actieve openbaarmaking zijn als volgt;
 - * de wettelijk verplichte informatie categorieën en de daarbinnen vallende stukken, worden gepubliceerd op een daarvoor centraal aangesteld portaal;
 - * de informatie stromen die betrekking hebben op de 11 vastgestelde informatie categorieën worden in kaart gebracht en er wordt gekeken naar de beste en snelste manier om deze informatie te publiceren.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Liesbeth Grijsen en Andries Heidema

7.3.4 Bezwaar en beroep

Acties 2024

1. Wij handelen bezwaarschriften en klachten vanuit een open houding en gericht op een goede communicatie, in een begrijpelijke taal. Indien nodig schakelen wij een mediator of onafhankelijke deskundigen in om te komen tot een duurzame oplossing.
2. Wij benutten bezwaren, klachten en claims als leerpunten om het handelen van de provincie te verbeteren en adviseren intern over kansen voor verbeteringen.
3. We streven ernaar om minstens 75% van de bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn af te handelen. Daarbij houden we rekening met wettelijke verdagingsmogelijkheden en opschorting van de termijn in overleg met belanghebbenden.
4. Wij voeren een onderzoek uit onder circa 100 bezwaarmakers over de tevredenheid over de gevolgde procedure en de genomen beslissing.

Statenvoorstellen en -besluiten

Procedurebesluit bezwaar, administratief beroep en klachten 2019

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.3.5 Bestuur

Acties 2024

1. Wij brengen focus aan in onze verantwoording aan PS, door bij het gesprek uit te gaan van onze integrale bijdrage aan maatschappelijke opgaven.
2. Wij versterken de informatiepositie van PS, onder andere door meer te werken met startnotities bij het proces van beleidsvorming.
3. We willen inwoners breder betrekken, op verschillende manieren, passend bij de doelgroepen.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.3.6 Provinciale Staten

Acties 2024

1. We willen inwoners breder betrekken, op verschillende manieren, passend bij de doelgroepen.
2. We blijven ons inzetten voor bestuurlijke vernieuwing op basis van de principes 'doen', 'leren' en 'delen'. Participatie-instrumenten zijn een middel en geen doel op zich. We bekijken de komende periode het totaal aan instrumenten dat we hebben en welke instrumenten een waardevolle toevoeging kunnen zijn.
3. We faciliteren gesprekken om gezamenlijk te komen tot kaders voor participatie en te onderzoeken hoe participatie verder onderdeel dient te worden van de agenda van Provinciale Staten.
4. We willen meer werken via voorkantsturing met kaders en criteria die vooraf de speelruimte bepalen. Participatie en horizontale samenwerking zijn hiervan voorbeelden.

Statenvoorstellen en -besluiten

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak. De tabel is uit te klappen voor meer details. Een meerjarig overzicht is te vinden in het onderdeel financiën - meerjarig overzicht baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	
7.1.1 Bestuurlijke inrichting en samenwerking	26
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	9
7.1.5 Ondernijning	125
7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	207
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	367
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
7.2.1 Kennisontwikkeling en -deling	277
7.2.2 Trendbureau Overijssel	309
7.2.3 Kennis, onderzoek en datagedreven werken	851
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	1.437
7.3 Effectief eigen bestuur	
7.3.1 Samenwerking met partners	945
7.3.3 Communicatie	1.367
7.3.4 Bezwaar en beroep	21
7.3.5 Bestuur	2.124
7.3.6 Provinciale Staten	2.447
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	6.904
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten	
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	5.743
Totaal Lasten	14.450
Baten	
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	
7.2.1 Kennisontwikkeling en -deling	30
7.2.3 Kennis, onderzoek en datagedreven werken	55
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	85
7.3 Effectief eigen bestuur	
7.3.1 Samenwerking met partners	143
Totaal Baten	228
Saldo baten en lasten	-14.222

Paragrafen

Provinciale heffingen

Dit is hoe wij denken

Het beleid provinciale heffingen staat in de Belastingverordening Overijssel. De wijzigingen in de Belastingverordening die ingaan per 1 januari 2024 leggen wij in dezelfde vergadering als deze Begroting ter vaststelling aan u voor.

We heffen de provinciale opcenten op de Motorrijtuigenbelasting (MRB) volgens artikel 222 van de Provinciewet. De grondslag voor deze heffing is de Wet Motorrijtuigenbelasting. De opbrengsten uit de opcenten MRB zijn afhankelijk van het opcententarief en de volumes (het aantal voertuigen, de categorie-indeling en het gewicht van de voertuigen).

Dit is wat wij doen

Wij leggen heffingen op in het kader van de opcenten motorrijtuigenbelasting, leges, precario, grondwateronttrekkingen en de nazorg van stortplaatsen. Het beleidskader daarvoor is opgenomen in de Belastingverordening Overijssel. Daar vindt u ook de vastgestelde tarieven.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

We heffen de provinciale opcenten op de Motorrijtuigenbelasting volgens artikel 222 van de Provinciewet. De grondslag voor deze heffing is de Wet Motorrijtuigenbelasting. De opbrengsten uit de opcenten MRB zijn afhankelijk van het opcententarief en de volumes (het aantal voertuigen, de categorie-indeling en het gewicht van de voertuigen).

De opcenten motorrijtuigenbelasting worden geheven over het tarief van de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. Het is een percentage van de hoofdsom zoals die in 1995 opgelegd zou worden. De basis voor de opcentenheffing verandert dus niet als het tarief voor de hoofdsom wordt verhoogd of verlaagd. De omvang van de hoofdsom is wel afhankelijk van het ledig gewicht van het voertuig (hoe zwaarder, hoe hoger de hoofdsom) en de brandstofsoort (benzine, diesel, LPG). De Belastingdienst int de opcenten voor de provincies.

Opcententarium Motorrijtuigenbelasting

Het Rijk stelt de maximale hoogte van de opcenten vast. Het maximale opcententarium voor 2024 is bepaald op 138,3 (2023: 125,8). In het coalitieakkoord is opgenomen dat in 2024 het tarief voor de opcenten op de MRB in verband met de inflatie wordt geïndexeerd met het reguliere indexpercentage van 2,9%. Het tarief komt daardoor uit op 82,2 (was 79,9 in 2023).

Leges

Leges zijn een heffing voor een door de provincie geleverde administratieve dienst zoals het verstrekken van stukken en het afgeven van vergunningen. U actualiseert tegelijkertijd met het vaststellen van de begroting 2024 de Belastingverordening en de bijbehorende tarieventabel per 1 januari 2024. Het betreft de Belastingverordening die is aangepast op de Omgevingswet. Deze zal per 1 januari 2024 in werking treden. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- indexatie van de tarieven met 2,9%;
- een andere systematiek voor de leges bij projectbesluiten en omgevings-planactiviteiten van provinciaal belang. In plaats van een vast bedrag zullen GS onder de nieuwe systematiek leges op basis van een begroting vaststellen.

Precario

Precario is een heffing voor het hebben van voorwerpen in, op of boven provinciale grond of provinciaal water. Overijssel heft vanaf 2010 alleen nog precario van benzinepompinstallaties. De precario heffen we via een belastingaanslag.

Grondwaterheffing

Op basis van de Waterwet (artikel 7.4) zijn Provinciale Staten bevoegd om een heffing in te stellen op het onttrekken van grondwater. De heffingsopbrengst gebruiken we onder andere voor onderzoeken die voor het grondwaterbeheer noodzakelijk zijn en voor de vergoeding van schade. De heffing leggen we op naar de in het heffingsjaar onttrokken hoeveelheid grondwater, gemeten in kubieke meters per jaar.

Nazorgheffing stortplaatsen

De Wet Milieubeheer regelt dat gesloten stortplaatsen geen of zo weinig mogelijk gevolgen voor het milieu hebben (Leemtewet genoemd). De Leemtewet legt de financiële- en bestuurlijke verantwoordelijkheid bij de provincie voor de permanente nazorg van stortplaatsen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort. Wij moeten erop toezien dat bij gesloten stortplaatsen zodanige maatregelen worden getroffen dat de stortplaatsen geen of een zo klein mogelijk negatief effect hebben op het milieu. Uw Staten kunnen een heffing instellen ter bestrijding van de kosten van de nazorgmaatregelen bij stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval gestort is of wordt. Wij leggen de heffing, gebaseerd op een besluit van uw Staten van 30 maart 1999, op aan de exploitanten van de stortplaatsen in Overijssel. De hoogte van de heffing is gebaseerd op de berekening van het doelvermogen vanaf het moment dat de nazorg start en op de rendement- en inflatieprognoses.

Provinciale heffingen

Hieronder is weergegeven hoe de inkomsten uit de provinciale heffingen zijn opgebouwd. De opcenten op de Motorrijtuigenbelasting beslaan ongeveer 98% van onze inkomsten uit heffingen.

Inkomsten uit provinciale heffingen

(x € 1.000)

	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Opcenten MRB	117.728	117.000	121.300	124.800	124.800	124.800
Leges, precario ov. heffingen	830	1.248	1.347	1.657	1.657	1.657
Grondwaterheffing	1.174	1.065	1.085	1.107	1.129	1.129
Nazorgheffing stortplaatsen	40	40	40	40	40	40
Totaal	119.772	119.353	123.772	127.604	127.626	127.626

Toelichting opbrengsten heffingen

Motorrijtuigenbelasting

Bij de Begroting 2024 hebben wij de opbrengsten voor 2024 geraamd op € 121,3 miljoen en vanaf 2025 op € 124,8 miljoen. De ramingen ten opzichte van de actuele begroting 2023 zijn gestegen met jaarlijks € 4,3 miljoen. Deze stijging is gebaseerd op een verwachte volumeontwikkeling (€ 1 miljoen) en de indexering van het opcententarief (€ 3,3 miljoen). Op basis van de meest recente tellijsten van de belastingdienst is de verwachting dat de inkomsten uit de MRB structureel toenemen met € 1,0 miljoen. Dit komt door een stijging van het aantal auto's en het gemiddelde gewicht. De volumestijging zal ook leiden tot hogere inkomsten in 2023. Eventuele meevallers / tegenvallers over de verwachte inkomsten in het lopende jaar verwerken wij in de Monitor 2023-II.

Vanuit het klimaatakkoord zijn elektrische voertuigen vrijgesteld van de MRB en daarmee ook de provinciale opcenten. Hierdoor heeft de provincie opbrengsten misgelopen. Het Rijk heeft op basis van een rapport van de Raad Openbaar Bestuur besloten de gemiste inkomsten van de afgelopen en de komende jaren te compenseren. Deze compensatie wordt in 2022 tot en met 2024 uitgekeerd. Voor Overijssel gaat het om een bedrag van € 7,2 miljoen per jaar. Dit bedrag wordt ontvangen via het provinciefonds en is dus niet meegenomen in de tabel bij deze paragraaf. Omdat de vrijstelling van elektrische voertuigen vanaf 2025 vervalt, verwachten we vanaf dan ook structureel extra opbrengsten te ontvangen (€ 3,5 miljoen).

Leges

De leges laten in 2024 een stijging zien ten opzichte van 2023 en in 2025 nog eens een stijging. Dit heeft te maken met de milieuleges die vanaf 2024 geheven mogen worden in het kader van de omgevingswet conform het besluit wat bij de perspectiefnota 2021 is genomen. Voor 2024 is uitgegaan van een half jaar voor de legesinkomsten, omdat er een doorlooptijd zit tussen de aanvraag en het versturen van de factuur. Vanaf 2025 gaan we uit van een volledig jaar.

Precario

Opbrengsten hebben betrekking op ongeveer de helft van de twintig benzinstations die geëxploiteerd worden op grond die in eigendom is van de provincie. De andere stations betalen huurpenningen. Zij zijn daardoor vrijgesteld van precario.

Nazorgheffingen

De nazorgplannen voor de drie Overijsselse stortlocaties zijn in 2016 herzien. Voor de locatie Elhorst Vloedbelt is het vereiste doelvermogen zodanig gewijzigd dat we voorzien dat het doelvermogen niet gerealiseerd zal worden op basis van het geprognosticeerde rendement. Voor de andere twee locaties is de verwachting dat het vereiste doelvermogen gerealiseerd gaat worden. Op basis van het verwachte langjarige fondsrendement en het nu aanwezige vermogen voor de locatie Elhorst Vloedbelt, zou in 2082 een tekort resteren van circa € 5,5 miljoen. Aan Twence (de beheerder) is daarom per 1 januari 2017 een jaarlijkse heffing opgelegd van € 40.000.

Kwijtscheldingsbeleid

In de Belastingverordening Overijssel staat het kwijtscheldingsbeleid als bedoeld in artikel 26 van de Invorderingswet 1990. In artikel 4.4 van deze verordening staat dat wij geen kwijtschelding verlenen bij de invordering van de nazorgheffing stortplaatsen. Verder kennen we geen innings- en kwijtscheldingsbeleid voor de opcenten MRB. De reden hiervan is dat niet wij, maar de Belastingdienst deze belasting int. De provincie heeft geen invloed op de wijze van inning of kwijtschelding.

Opcenten motorrijtuigenbelasting per provincie

Hieronder is een vergelijkingstabel opgenomen van de opcenten per provincie.

Opcenten per provincie		2023	2024
Zuid Holland	1	95,7	98,7
Gelderland	2	93,0	97,9
Groningen	3	95,7	95,7
Drenthe	4	92,0	92,0
Fryslân	5	87,0	89,6
Zeeland	6	84,4	84,4
Limburg	7	80,6	83,1
Flevoland	8	82,2	83,0
Noord Brabant	9	80,8	82,8
Overijssel	10	79,9	82,2
Utrecht	11	79,4	81,9
Noord Holland	12	67,9	77,4

Kostendekkenheid heffingen

De volgende tabellen geven de mate van kostendekkendheid van de heffingen weer.

Berekening kostendekkendheid leges Wet natuurbescherming		Berekening kostendekkendheid Ontgrondingenwet	
Kosten taakveld(en)	€ 569.826	Kosten taakveld(en)	€ 28.458
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 569.826	Netto kosten taakveld(en)	€ 28.458
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 136.758	Overhead	€ 6.585
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 706.584	Totale kosten	€ 35.043
Opbrengst heffingen	€ 706.584	Opbrengst heffingen	€ 35.043
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	100%

Berekening kostendekkendheid leges WABO		Berekening kostendekkendheid leges Waterwet	
Kosten taakveld(en)	€ 131.067	Kosten taakveld(en)	€ 28.105
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 131.067	Netto kosten taakveld(en)	€ 28.105
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 41.500	Overhead	€ 8.900
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 172.567	Totale kosten	€ 37.005

Opbrengst heffingen	€ 172.567	Opbrengst heffingen	€ 37.005
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	100%

Berekening kostendekkendheid leges Wet luchtvaart		Berekening kostendekkendheid grondwaterheffing	
Kosten taakveld(en)	€ 11.756	Kosten taakveld(en)	€ 1.254.500
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld(en)	€ 11.756	Netto kosten taakveld(en)	€ 1.254.500
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 2.821	Overhead	€ 93.770
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 14.577	Totale kosten	€ 1.348.270
Opbrengst heffingen	€ 14.577	Opbrengst heffingen	€ 1.085.000
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	80%

Berekening kostendekkendheid leges Milieubelastende activiteiten	
Kosten taakveld(en)	€ 250.000
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 250.000
Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 60.000
BTW	
Totale kosten	€ 310.000
Opbrengst heffingen	€ 310.000
Dekkingspercentage	100%

Weerstandvermogen

Dit is hoe wij denken

We voeren als provincie zelfstandig of met partners grote projecten van maatschappelijk belang uit. Dit brengt risico's met zich mee, deze gaan we niet uit de weg. Het tijdig signaleren en beheersen van risico's is essentieel, zodat we goed kunnen anticiperen op potentiële risico's en tegenslagen.

Provinciale Staten stellen het risicomanagementbeleid elke vier jaar vast. Dit is begin 2022 voor het laatst gebeurd via vaststelling van de Kadernota risicomanagement. Hierin staan de strategische kaders beschreven om de organisatie te sturen met betrekking tot alle typen risico's op alle niveaus binnen de organisatie. We zijn integraal verantwoordelijk voor alle provinciale risico's en de acties die we nemen om de risico's te beheersen. Met de Uitvoeringsnotitie risicomanagement geven we invulling aan integraal risicomanagement.

Deze notitie vormt de leidraad voor het risicomanagement binnen de ambtelijke organisatie, waar het lijnmanagement verantwoordelijk is voor het beheersen van risico's. Het weerstandsvermogen van de provincie verwijst naar het vermogen om (onverwachte) financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de kerntaken in gevaar brengt. Het is een indicator van de financiële veerkracht en stabiliteit van de provincie. De ratio weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit, ofwel reserves, en de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel de risico's waaraan de provincie is blootgesteld. We houden voor wat betreft de ratio van het weerstandsvermogen 'ruim voldoende' aan, de ondergrens van deze waardering is 1,4. Het streven naar een gezonde financiële positie en het verantwoord omgaan met risico's dragen bij aan het versterken van het weerstandsvermogen van de provincie. Het weerstandsvermogen is op dit moment toereikend.

Dit is wat wij doen

Wij stellen periodiek het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen vast. Onderstaand gaan wij in op deze items.

Grootste risico's weerstandscapaciteit

Risico's met grootste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit		
Omschrijving risico	Invloed op benodigde weerstandscapaciteit	Kerntaak
<p>Ontwikkelopgave</p> <p>Binnen de ontwikkelopgave komen risico's rondom verwerving, inrichtingsmaatregelen, eindbeheer en verbetervoorstellen naar voren. Er speelt veel in de omgeving van het programma. De komst van het NPLG/PPLG, veranderende samenstellingen van gemeenteraden en de Staten en een veranderende belangenbehartiging (met name in de vertegenwoordiging vanuit de landbouw), maken dat het programma opereert in een complexe omgeving. De kans is groter geworden dat er vertraging ontstaat in de gebiedsprocessen bij de besluitvorming en in de verwervingstrajecten. Vertraging als gevolg van een toename van proceskosten en indexatie leidt tot hogere kosten. De gevolgen van inflatie zijn inmiddels goed merkbaar en kunnen op termijn verder toenemen.</p>	23%	Vitaal platteland
<p>Concessie en contractbeheer openbaar vervoer</p> <p>Er bestaan meerdere risico's omtrent verhoogde kosten en tegenvallende opbrengsten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor het gebruik van het spoor is een jaarlijkse gebruiksvergoeding verschuldigd. De toerekeningssystematiek van het gebruik is gewijzigd, maar nog niet volledig afgewikkeld. - Risico omtrent de aanbesteding van de Vechtdal concessie in 2025. - De invoering van het European Rail Traffic Management System (2028) die eisen stelt aan het materieel leidt tot een risico voor een aantal van de Overijsselse treindiensten. - Als gevolg van de coronacrisis is de verwachting dat opbrengsten van de OV-concessies minder snel stijgen dan de contractueel te vergoeden kostprijs. - Er bestaat onzekerheid over de reizigersopbrengsten van het Studenten OV vanwege ontwikkelingen in de aanzienlijke bijdrage van het Rijk. 	14%	Mobiliteit
<p>Informatieveiligheid</p> <p>Er bestaan risico's rondom de beschikbaarheid van kritische bedrijfsprocessen dan wel processen die de rol van de Provincie in het openbaar bestuur kunnen beïnvloeden. De informatievoorziening van de provincie Overijssel is essentieel om processen ongestoord te laten functioneren. Het voorzien in informatie aan inwoners, partners en medewerkers is een taak van alle eenheden. Momenteel wordt aan een plan gewerkt om een cybersecurity framework neer te zetten om op termijn aan de BIO (Baseline Informatieveiliging Overheid) en ISO27001 norm te voldoen. Daarbij werken we nauw samen met het SSC Ons en delen we kennis met het IPO.</p>	10%	Kwaliteit openbaar bestuur
<p>Tecbase</p> <p>De provincie neemt risicodragend deel in de gemeenschappelijke regeling Technology Base en dient de risico's in de onderliggende grond- en luchthavenexploitatie op te vangen via het weerstandsvermogen. De gebiedsontwikkeling Technology Base vindt plaats vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Technology Base, waaraan de Provincie Overijssel voor 50% deelnemer is. Zowel de grondexploitatie voor de realisatie van het bedrijvenpark als de exploitatie van de luchthaven zijn verliesgevend. Ter afdekking van de verwachte verliezen is een verliesvoorziening gevormd en wordt het jaarlijkse exploitatietekort aangevuld door de deelnemers.</p>	10%	Regionale economie

<p>MAVKW - Machine richtlijn en Arbo veiligheid 25 kunstwerken Overijssel</p> <p>Er zijn meerdere risico's van dit project die de provincie financieel kunnen raken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kans op afwijkende situatie ter plaatse ten opzichte van (detail)engineering opdrachtnemer; - Risico op vertraagde doorlooptijd van de levering van materialen; - Leverantie van de machines en componenten vindt niet plaats conform planning, waardoor het risico op uitloop ontstaat; - Lange besluitvorming en geen vastgestelde projectplanning kunnen risico's veroorzaken. 	8%	Mobiliteit
<p>Omgevingswet</p> <p>Er zijn risico's gemoeid met de beperkte werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Risico is dat het DSO bij invoering nog niet stabiel genoeg is, niet gebruikersvriendelijk en dat er (financiële) onzekerheid is over de doorontwikkeling van het systeem. Er is voortdurende discussie over de financiering van de doorontwikkeling en de financiering van de beheerkosten. Gevolg is dat er mogelijk extra beheerkosten en/of ontwikkelkosten op ons afkomen als het Rijk niet mee financiert. Een ander gevolg is dat er mogelijke claims komen van gebruikers van het systeem doordat bijvoorbeeld vergunningen niet goed zijn afgegeven als de dienstverlening niet voldoende is. Ook kan het intern extra herstelwerk opleveren.</p>	7%	Ruimtelijke ordening en waterbeheer
<p>Kanaal Almelo de Haandrik</p> <p>De kosten die nog gemaakt moeten worden voor de aanpak van schades langs kanaal Almelo de Haandrik kunnen hoger zijn dan voorzien. Voor de aanpak hebben Provinciale Staten een regeling vastgesteld om de schade die bewoners hebben gemeld aan te pakken. Door verschillende redenen kan de aanpak van schades langer duren en/of duurder worden dan gedacht. Enkele mogelijke oorzaken hiervan zijn dat er niet genoeg gespecialiseerde bedrijven beschikbaar zijn, dat juridische geschillen tijd in beslag nemen en dat prijzen stijgen door inflatie.</p> <p>Voor de schaderegeling heeft de provincie een afzonderlijk budget gereserveerd (financiële voorziening), waaruit de betaling van subsidies en schadevergoedingen kan plaatsvinden. Elk jaar wordt deze voorziening bijgewerkt op basis van de meest recente gegevens over het aantal gemelde woningen en de aard van de gemelde schade. Hierbij wordt ook rekening gehouden met extra kosten die we niet hadden voorzien. Toch kunnen we niet uitsluiten dat de voorziening misschien niet genoeg zal zijn.</p>	6%	Mobiliteit

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van de risico's die wij hebben geïnventariseerd. Niet alle risico's zijn te voorzien, het risicoprofiel is daardoor nooit 100% volledig. Wij berekenen de benodigde weerstandscapaciteit op basis van een kansberekening. Hierbij gaan wij uit van een zekerheidspercentage van 90%. Dit betekent 90% kans dat alle geïnventariseerde risico's zich op hetzelfde moment voordoen. De aansluiting tussen de risicotabel en de tabel met het actuele weerstandsvermogen is daardoor niet één op één te maken.

Periodiek actualiseren wij de risico's en beheersmaatregelen van de organisatie. Deze inventarisatie heeft geleid tot een actueel beeld van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt volgens dit laatste beeld € 47,6 miljoen.

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen incidentele en structurele risico's. Bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit behandelen we alle risico's als incidenteel. Indien structurele risico's zich voordoen kunnen we hier namelijk binnen een jaar maatregelen voor treffen ter voorkoming van dergelijke risico's in de toekomst. In de risicotabel geven we weer welke activiteiten de grootste impact hebben op de benodigde weerstandscapaciteit. In de tabel hebben we drie risico's niet genoemd die wel aandacht verdienen. Dit zijn risico's ten aanzien van vermogensbeheer, grond en het Provinciaal Programma Landelijk Gebied.

Vermogensbeheer

De marktontwikkelingen zijn van invloed op de obligatieportefeuille. Dit heeft effect op de omvang van het vermogen. De onderliggende renterisico's en koersrisico's beschrijven we in de Paragraaf financiering. Het financiële gevolg van dit risico nemen we niet mee in de benodigde weerstandscapaciteit.

Grond

In de Paragraaf grondbeleid gaan we in op de risico's van ons grondbezit, waarvan de financiële gevolgen zijn afgedekt door de algemene reserve grond (ARG). Het financiële gevolg van deze risico's nemen we niet mee in de benodigde weerstandscapaciteit.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

Ten aanzien van het PPLG bestaat er nog veel onzekerheid. Echter zijn er op dit moment nog geen operationele risico's. De komende periode zal in het teken staan van goede afstemming met het Rijk, waarbij we Provinciale Staten tijdig informeren over de plannen en het proces. In gebieden zullen we blijvend sturen op participatie van de verschillende belangengroepen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor het vaststellen van het beschikbare weerstandsvermogen inventariseren wij de hoogte van de risicoreserves van de provincie. Dit zijn reserves die voor het opvangen van risico's zijn aangemerkt. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 100,0 miljoen. Hierin hebben wij de onbenutte belastingcapaciteit niet meegenomen. Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is het beschikbaar weerstandsvermogen afgenomen met € 15,9 miljoen:

- Het aandeel van de Algemene risicoreserve in het weerstandsvermogen is € 14,3 miljoen lager. Van het gereserveerde bedrag voor TechBase heeft € 2,7 miljoen betrekking op een concrete verplichting. Bovendien worden op basis van PS-besluiten de volgende bedragen in 2023 ten laste van deze reserve gebracht:
 - € 5,0 miljoen voorfinanciering PPLG,
 - € 3,1 miljoen vrijval van geormerkte middelen voor de Vechtdalverbinding, ten gunste van de Algemene reserve.
 - € 2,6 miljoen vanuit de daarvoor in de reserve geormerkte middelen, ten gunste van de Voorziening Kanaal Almelo de Haandrik schadeloosstelling.

- € 0,9 miljoen voor de vervroegde aanpak boordvoorzieningen Kanaal Almelo de Haandrik.
- De uitvoering van een aantal mobiliteitsprojecten vordert waardoor de projectbudgetten afnemen net als de daaraan gekoppelde risicobuffers. . In totaal leiden deze factoren tot een afname van het beschikbare weerstandsvermogen met € 1,5 miljoen.
- De risicobuffer binnen de Uitvoeringsreserve natuurnetwerk Nederland bedraagt € 14,2 miljoen en is daarmee € 0,1 miljoen lager dan bij de jaarrekening 2022.

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Reserve	Bedragen (x € 1 miljoen)
Algemene risicoreserve	45,3
Diverse bestemmingsreserves	48,8
Risicoreservering binnen projecten	5,6
Totaal incidenteel	99,7
Onvoorzien	0,3
Totaal structureel	0,3
Totaal beschikbare weerstandsvermogen	100
Ongebruikte belastingcapaciteit	82,8

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is op dit moment toereikend. De confrontatie van de beschikbare weerstandscapaciteit van € 102,7 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit van € 47,6 miljoen levert een ratio op van 2,1.

Actueel weerstandsvermogen op concernniveau (x € 1 miljoen)		
Benodigde weerstandscapaciteit	Beschikbare weerstandscapaciteit	Ratio weerstandsvermogen
€ 47,6	€ 100,0	2,1

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	-142%	-80%	-78%	-81%	-74%	-100%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-225%	-175%	-170%	-175%	-174%	-178%
Solvabiliteitsratio	82%	81%	83%	84%	84%	84%

Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	10%	0%	5%	4%	1%	0%
Belastingcapaciteit: Opcenten	95%	95%	97%	97%	97%	97%

Definities kengetallen

In bovenstaande tabel treft u zes verplichte kengetallen aan. Deze geven inzicht in onze financiële positie. De cijfers lichten we hieronder verder toe.

- De netto schuldquote drukt de netto schuld uit in een percentage van de totale baten. De netto schuld is het saldo van de uitstaande schulden enerzijds en de in het bezit zijnde liquide middelen en vorderingen anderzijds. Onze netto schuldquote is door het ontbreken van enige vaste schuld van betekenis uitstekend te noemen. De bezittingen overtreffen de schulden, waardoor het kengetal negatief wordt. Zolang de netto schuldquote negatief is, heeft dit kengetal een beperkte waarde. De netto schuldquote is ten opzichte van de jaarrekening 2022 fors minder negatief. Dit is vooral een gevolg van de voortgang van de uitvoering van de investeringsprogramma's en de daarmee samenhangende afname van onze liquiditeitspositie.
- In de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn ook de leningen aan deelnemingen, openbare lichamen en overige verstrekte leningen opgenomen. Het kengetal wordt door het opnemen van de verstrekte leningen nog negatiever dan de netto schuldquote. Ook dit kengetal heeft een beperkte waarde.
- De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn om aan onze financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio geeft de omvang van het eigen vermogen (= reserves) weer als percentage van het balanstotaal. Onze solvabiliteit is uitstekend. In de literatuur wordt een minimum van tussen de 25 en 40% genoemd om een niet-financiële onderneming gezond te mogen noemen. Met een solvabiliteitspercentage van 83% komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie.
- Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Wij hebben geen grondexploitaties, waardoor dit kengetal 0% bedraagt en geen betekenis heeft.
- De structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen. Het saldo van de structurele baten en lasten wordt daartoe uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Onze structurele lasten worden geheel gedekt met structurele baten. Vanaf 2026 wordt dit kengetal lager door een verlaging van de opbrengsten uit het provinciefonds als gevolg van de korting van het rijk.
- De belastingcapaciteit geeft aan hoe de belastingdruk in Overijssel zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De belastingcapaciteit wordt berekend door het aantal opcenten in het begrotingsjaar te vergelijken met het gemiddelde aantal opcenten van alle provincies in jaar in het voorgaande begrotingsjaar. Uit dit kengetal blijkt dat wij minder belasting heffen dan het gemiddelde in Nederland. Het door ons jarenlang gehanteerde tarief van 79,9 hebben we geïndexeerd voor prijsinflatie en bedraagt in 2024 82,2. Twee provincies (Utrecht en Noord-Holland) hanteren een lager tarief. Zie voor het volledige overzicht de Paragraaf Heffingen.

Kapitaalgoederen

Dit is hoe wij denken

We zijn verantwoordelijk voor het in stand houden van de infrastructuur bestaande uit provinciale wegen, kunstwerken en waterwegen en de provinciale gebouwen, waaronder het provinciehuis. Dit omvat dagelijks beheer (exploitatie), onderhoud (jaarlijks en niet-jaarlijks) en vervanging.

Provinciale infrastructuur

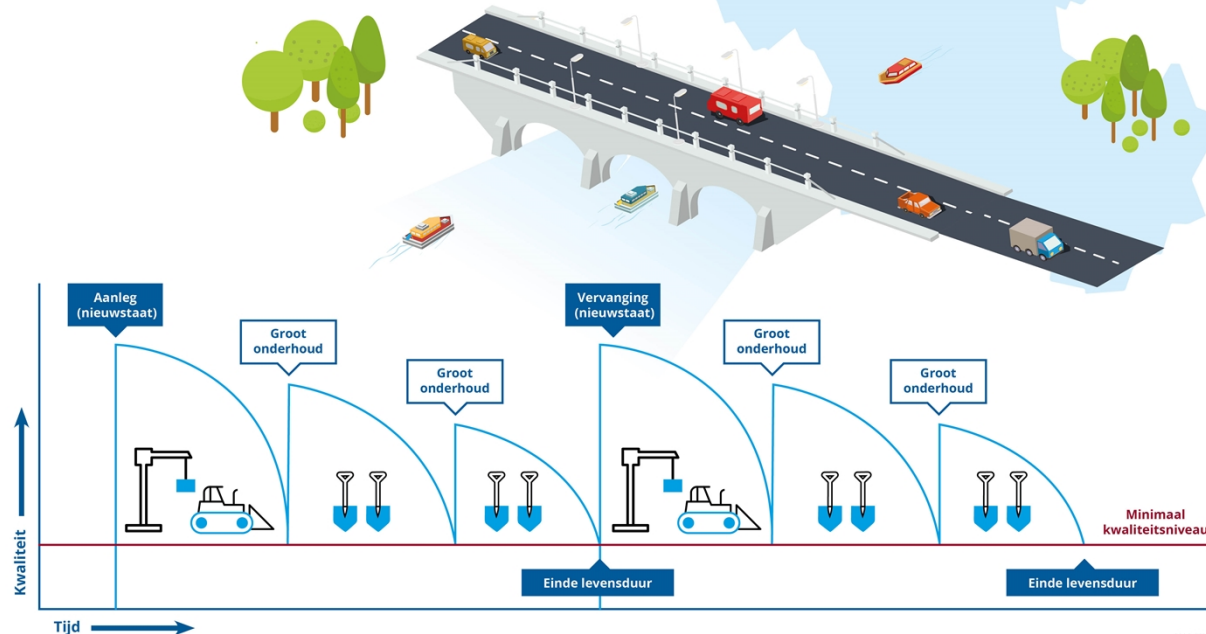
In het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (2024 t/m 2027, PS22-000124) hebben we afgesproken dat we voor beheer en onderhoud van alle voorzieningen van de provinciale infrastructuur het kwaliteitsniveau 'basis' hanteren. De landelijke kennisinstelling CROW heeft dit kwaliteitsniveau gedefinieerd, dat staat voor efficiënt en effectief beheer op de langere termijn. De risico's op het niet bereiken van beleidsdoelstellingen of imagoschade zijn bij dit kwaliteitsniveau voor de provincie doorgaans beperkt en beheersbaar. U heeft de budgetten gebaseerd op dit kwaliteitsniveau. Het beleidskader wordt in de praktijk verder uitgewerkt in (strategische) beheerplannen en assetmanagementplannen. In onze projecten hebben we aandacht voor innovatie, circulariteit, klimaatverandering en verduurzaming.

Samenhang beheer, onderhoud en vervanging

Om de beschikbaarheid van de infrastructuur te garanderen, wordt de technische onderhoudsstaat in de gaten gehouden. Infrastructuur kent daarin een 'levenscyclus'. Na aanleg (nieuwstaat) vindt er dagelijks beheer plaats totdat de infrastructuur het kwaliteitsniveau bereikt dat er groot onderhoud nodig is. Het na te streven kwaliteitsniveau is door PS vastgesteld in het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK). Voor wegen (na ca. 60 jaar) en kunstwerken (na ca. 80 jaar) is in de regel complete vervanging nodig omdat de infrastructuur dan aan het einde van haar levensduur is. Voor een toelichting op de (vervangings-)investeringen verwijzen wij u naar de paragraaf investeringen. In onderstaande grafiek is de levenscyclus schematisch weergegeven.

Aanleg, onderhoud en vervanging van infrastructuur

Wegen, waterwegen en kunstwerken in Overijssel

Voorziening beheer en onderhoud

Bij het bepalen van toekomstige vervangingsinvesteringen is rekening gehouden met het benodigde beheer en onderhoud. Deze hangen immers ook nauw samen: goed en slim vormgegeven dagelijks en groot onderhoud zorgt voor optimale vervangingstermijnen. Daarmee is dus inzicht in de totale cyclus van beheer, onderhoud en vervanging van onze infrastructuur. Het budget voor groot onderhoud wordt in de voorziening beheer en onderhoud gestort. Dit geeft de flexibiliteit om de noodzakelijke beheermaatregelen op het juiste moment uit te voeren, in plaats van in de vooraf aangegeven jaarschijf.

Provinciale gebouwen

In 2006 is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor de provinciale gebouwen. Met het onderhoudsplan waarborgen we dat de gebouwen met de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een deskundige wijze worden beheerd en onderhouden. In het onderhoudsplan zijn drie zaken opgenomen: het jaarlijks onderhoud, het niet-jaarlijks onderhoud en de vervanging. Momenteel wordt het MJOP grondig herzien. Door innovatie op het gebied van duurzaamheid zijn de omvang, levensduur en wijze van onderhoud ten opzichte van het vorige MJOP gewijzigd. Dit heeft mogelijk budgettaire gevolgen. Wij komen hier via onze P&C-cyclus bij u op terug.

Met het jaarlijks onderhoud waarborgen we de bedrijfszekerheid van de gebouwen en de installaties, garanderen we de veiligheid en houden we de uitstraling van de gebouwen in stand. Met dit onderhoud voldoen we aan regelgeving en zijn we verzekerd van de ondersteuning van leveranciers (garanties). Het meerjarig onderhoud omvat het onderhoud aan verwarmings- en koelinstallaties, gevels, kozijnen, zonwering, vloeren, wanden, verlichting, liften, brandveiligheidsvoorzieningen, enzovoorts. De uitvoering vindt plaats in een periode van vijf tot dertig jaar. De gebruikte normering (NEN 2767 niveau 3) gaat uit

van een redelijke tot goede conditie en wordt ook bij andere overheidsorganisaties als leidraad voor het meerjarig onderhoud gebruikt.

Dit is hoe wij doen - provinciale infrastructuur

Voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur

Wij voeren de werkzaamheden conform het BIK uit. Dit betreft zowel de afwikkeling van het BIK 2019-2023 als de uitvoering van het BIK 2024-2027. De werkzaamheden uit het BIK worden verder uitgewerkt in het meerjarenuitvoeringsprogramma.

In de onderstaande tabel is de meerjarenraming voor het beheer en onderhoud van wegen, vaarwegen en kunstwerken opgenomen.

Zoals ook bij de Monitor 2023-I is vermeld, zijn de kosten op het gebied van de infrastructuur voor een belangrijk deel afhankelijk van de inflatie binnen de sector Grond-, Weg, en Waterbouw (hierna GWW). De prijsindex van de GWW-sector wijkt in 2022 en 2023 veel af van de geharmoniseerde consumptie-index (HICP) op grond waarvan wij onze budgetten indexeren. In 2023 is de prijsindex van de GWW-sector 10% hoger dan de HICP waarmee in de begroting is geïndexeerd. Naar verwachting is daardoor een extra dotatie benodigd. Daarnaast is in het BIK aangegeven dat de opgave van het baggeren van de vaarwegen voorzien is, maar nog niet exact te ramen valt en hiervoor een apart voorstel komt. Begin 2024 zal er een actualisatie van de voorziening groot onderhoud gemaakt worden, waarin zowel de prijsontwikkeling als de baggeropgave in beeld worden gebracht. Zowel voor de prijsstijgingen als de baggeropgave zijn als onderdeel van het coalitieakkoord aanvullende middelen gereserveerd (zowel structureel als incidenteel). De benutting hiervan wordt naar verwachting bij de Perspectiefnota 2025 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Meerjarenraming Beheer en onderhoud (x € 1 miljoen)					
	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Structureel</i>					
- Beheer en dagelijks onderhoud	16,3	16,2	16,2	16,2	16,2
- Groot onderhoud (Voorziening Beheer en Onderhoud)	23,9	23,7	23,7	23,7	23,7
Totaal	40,2	39,9	39,9	39,9	39,9

Areaalgegevens en kwaliteitsniveau provinciale infrastructuur

Provinciale infrastructuur			Peildatum 1 januari 2023
Infrastructuur	Onderdeel	Areaal	Kwaliteitsniveau
Wegen	Hoofdrijbaan	647 km	Basis
	Rotondes	104 st.	
	Parallelweg	201 km	
	Fietspad	528 km	
	VRI	51 st.	
	Verlichtingspunten	5700 st.	
	Bermen	935 ha.	
	Bomen	36000 st.	
	Faunapassages	19 st.	
	Faunarasters	86 st.	

Kunstwerken	Totaal	589 st.	Basis
	Vaste bruggen	122 st.	
	Viaducten	47 st.	
	Tunnels	44 st.	
	Beweegbare bruggen	32 st.	
	Sluizen	11 st.	
	Overige objecten (o.a. duikers, onderdoorgangen, schutsluizen)	333 st.	
Waterwegen	Oeverbeschoeiing	241 km	Basis
	Waarvan hout	86 km	
	Beton en staal	82 km	
	Natuurvriendelijk	73 km	
	Oevers	62 ha.	

Legenda kwaliteitsniveau			
Kwaliteitsniveau's	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie met wegbeheer
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Er is enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden
B	Basis	Functioneel	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud nodig of binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling of sociale onveiligheid	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig.

Meerjaren uitvoeringsprogramma groot onderhoud 2024-2027

Type infrastructuur	Jaartal	(Vaar)Wegnr. + wegvak	Benaming	Traject lengte	traject van km / Objectnr.	tot km
Hoofdrijbaan						
	2024	N337c	Wijhe (N 756) - Zwolle	12,2	16,2	28,4
	2024	N346e	De Poste/ N 347 - N 741 (Delden)	4,3	36,6	41,7
	2024	N736a	Oldenzaal-Rossum	3,2	1,1	4,3
	2024	N736b	Rossum-Ootmarsum	5,4	4,3	9,7
	2024	N350c	Rijssen-Wierden	9,5	3,9	13,4
	2024	N332c	Heeten - nieuw Heeten	5,3	0,1	5,4
	2025	N341c	Vroomshoop - Westerhaar	2,3	9,3	11,6
	2025	N341d	Traverse Westerhaar	1,8	11,6	13,4
	2025	N341e	Westerhaar - Kloosterhaar	3,2	13,4	16,6
	2025	N341f	Traverse Kloosterhaar	0,6	16,6	17,2
	2025	N342e	Denekamp-grens Duitsland	1,2	70,2	71,4
	2025	N377e	N343 - grens Drenthe	7,8	31,9	39,7
	2025	N731a	Glanerbrug-Losser	3,8	0,7	4,5

	2025	N731b	Losser - Overdinkel	1,9	4,5	6,3
	2025	N733a	Enschede - Oldenzaal	1,6	1,3	2,9
	2025	N761b	einde kom Oldemarkt - Willemsoord	4,1	7,4	11,5
	2025	N761c	Willemsoord-N334 (Steenwijk)	0,4	11,5	11,9
	2025	N762a	N331 (Vollenhove) - N334 (Blauwe Hand)	3,5	2,2	5,7
	2025	N764a	Zwolle -Ijsselmuiden	5,9	4,7	10,6
	2025	N764b	IJsselmuiden - N 50 (Kampen)	1,1	10,6	11,7
	2025	N824a	gr. Gelderland - Diepenheim	2,4	10	12,4
	2025	N855a	grens Drenthe - Steenwijk (A 32)	3,7	26	29,7
	2026	N342c	Zijtak N342 - N735 (Rondweg)	1,9	57,3	60,5
	2026	N342d	N735-Denekamp/N349	0,3	60,4	60,7
	2026	N348d	N35-Lemelerveld	5,2	66,6	71,8
	2026	N743a	Almelo - N744 (Zenderen)	0,5	52,9	53,5
	2026	N743b	N744 (Zenderen)-Borne (Platenkamp)	0,4	53,4	53,8
	2026	N743c	Borne (Platenkamp)-Hengelo	2,7	55,4	58,1
	2026	N763a	Kampen - grens Gelderland	4,7	4	8,7
	2027	N332b+c	Rondweg Heeten	1,6	3,8	5,4
	2027	N332d	Nieuw Heeten - N344	0,8	14,1	14,9
	2027	N332e	N344 - grens Gelderland	1,5	14,9	16,4
	2027	N337a	Deventer - Olst	5,9	3,8	9,7
	2027	N347c	N346 (De Posten) - A1	6,4	10,4	16,8
	2027	N347d	A1 - N350 (Rijssen)	4,3	17,3	21,6
	2027	N739a	Haaksbergen - Beckum	0,8	6	6,8
	2027	N739b	Beckum - Hengelo	0,8	9,3	10,1
	2027	N751a	Wierden - Daarle	7,2	1,1	8,3
	2027	N751b	Daarle - Den Ham	2,7	9,5	12,2
Parallelweg						
	2024	N346e	De Poste/N347 - N741(Delden)	0,3	36,6	36,9
	2025	N764a	Zwolle - IJsselmuiden	3,3	7,3	10,6
	2025	N764b	IJsselmuiden - N 50 (Kampen)	1,1	10,6	11,7
	2025	N764b	IJsselmuiden - N 50 (Kampen)	0,4	12,1	12,5
	2026	N334f	N333-N761	3,1	17,2	20,3
	2026	N761c	Willemsoord - N334 (Steenwijk)	0,4	12,5	12,9
Fietspad						
	2024	N346e	De Poste/N347 - N741(Delden)	0,5	37,8	38,3
	2025	N342e	Denekamp - grens Duitsland	1,5	70,3	71,8
	2025	N731a	Glanerbrug-Losser	0,3	3,2	3,5
	2025	N731a	Glanerbrug-Losser	0,2	3,6	3,8
	2025	N761a	Oldemarkt-einde kom Oldemarkt	1,6	3,9	5,5
	2025	N761b	einde kom Oldemarkt-Willemsoord	6,1	5,4	11,5
	2025	N762a	N 331 (Vollenhove) - N 334 (Blauwe Hand)	2,2	5,6	7,8
	2025	N764a	Zwolle - IJsselmuiden	1,7	5,6	7,3
	2025	N855a	grens Drenthe-Steenwijk (A 32)	3,7	26	29,7
Kunstwerken						
	2024	V8	Arembergsluis	N.v.t.	V8-010	N.v.t.
	2024	V7	Blokzijlophaalbrug	N.v.t.	V7-011	N.v.t.

	2024	V8	Ronduitebrug	N.v.t.	V8-020	N.v.t.
	2024	V80	Scheeresluis	N.v.t.	V80-010	N.v.t.
	2025	N333	Heerenbrug	N.v.t.	333-040	N.v.t.
	2025	N375a	Beukerssluisophaalbrug	N.v.t.	V1-011	N.v.t.
	2025	V77	Gouden Ploegdraaibrug	N.v.t.	V77-180	N.v.t.
	2025	N331	Zwartewaterbrug	N.v.t.	331-052	N.v.t.
	2025	V7	Blokzijlsluis	N.v.t.	V7-010	N.v.t.
	2026	V77	Geerdijkbrug	N.v.t.	V77-120	N.v.t.
	2026	V2	Hesselingenbrug	N.v.t.	V2-020	N.v.t.
	2026	N332	Bloemendaalse brug	N.v.t.	332-110	N.v.t.
	2026	N347	Besthemertunnel	N.v.t.	347-130	N.v.t.
	2026	V4	Kuinresluis	N.v.t.	V4-010	N.v.t.

Dit is hoe wij doen - provinciale gebouwen

Financiële tabellen investeringen, onderhoud en afschrijvingen provinciaal vastgoed

De budgetten voor meerjarig onderhoud (inclusief afschrijvingen) zijn eerder door u geautoriseerd. Het meerjarenoverzicht van de beschikbare onderhoudsbudgetten vindt u in onderstaande tabel. Zoals gemeld zijn wij op dit moment bezig met een herziening van ons MJOP. Over de mogelijke budgettaire gevolgen wordt u geïnformeerd.

In de paragraaf investeringen gaan wij in op de voorgenomen investeringen.

Meerjarig onderhoud (incl. afschrijvingen): Provinciehuis en overige provinciale panden

x € 1000

	2024	2025	2026	2027
	4.211	4.946	5.034	5.116

Investerings

Dit is hoe wij denken

In het kader van onze provinciale opgaven houden wij de provinciale infrastructuur en gebouwen (zie paragraaf kapitaalgoederen) en onze ICT voorzieningen (zie paragraaf bedrijfsvoering) in stand door tijdig vervangingsinvesteringen uit te voeren en eventueel nieuwe investeringen te doen. Hiervoor stellen Provinciale Staten de investeringskredieten vast. De bijbehorende kapitaallasten verwerken wij in deze Begroting conform de uitgangspunten in de financiële verordening, waaronder de daarin opgenomen afschrijvingstermijnen.

Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK)

Eens per vier jaar wordt aan Provinciale Staten een Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK) aangeboden. Hierin stelt u de kaders vast, zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag het kosten), voor het beheer en onderhoud en de vervanging van de infrastructurale kapitaalgoederen: wegen, kunstwerken en vaarwegen. Het BIK 2024-2027 is op 25 januari 2023 vastgesteld door Provinciale Staten. Voor het beheer en onderhoud verwijzen we naar de paragraaf kapitaalgoederen.

Reserve Dekking Kapitaallasten Activa

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten investeringen in provinciale infrastructuur (investeringen met maatschappelijk nut) geactiveerd en afgeschreven worden. Provinciale Staten hebben besloten de bestemmingsreserve Reserve dekking kapitaallasten activa (RDKA) in te stellen voor dekking van de kapitaallasten (afschrijvingskosten) van deze investeringen.

Op het moment van investeren reserveren wij een bedrag ter hoogte van de investering in de RDKA. Daarmee dekken we de structurele kapitaallasten. Voor investeringen die via deze reserve lopen, worden dus vooraf de volledige dekking van toekomstige kapitaallasten geregeld.

Nieuwe investeringen in eigen infrastructuur

Bij de Perspectiefnota 2022 heeft Provinciale Staten de uitgangspunten voor investeringen in provinciale infrastructuur vastgesteld. In de kern betekenen de uitgangspunten dat alle vervangingsinvesteringen (met een maatschappelijk nut) en lopende investeringen via de RDKA blijven lopen. Voor nieuwe investeringen in eigen infrastructuur hanteren we de 'directe afschrijvingsmethodiek'. De afschrijvingen komen dan direct ten laste van de meerjarige structurele begroting.

In het budgettair perspectief willen we zicht houden op de structurele lasten die gepaard zullen gaan met toekomstige, geplande investeringen. Daarom nemen we bij nieuwe investeringen waarvan de afronding (en dus de structurele afschrijvingslasten) buiten de vierjarige scope van het budgettair perspectief liggen, een structurele reservering op in het laatste jaar van het budgettair perspectief. Daartegenover ramen we een incidentele vrijval zolang de afschrijving niet loopt. Zo kan op een realistisch structureel saldo worden gestuurd.

Dit is wat wij doen

In deze paragraaf geven wij een totaaloverzicht van de investeringen in de materiële vaste activa en de wijze waarop wij de bijbehorende kapitaallasten verwerken in onze begroting. Wij investeren in provinciale infrastructuur, provinciaal vastgoed en ICT.

Investeringen		
Investering	Beleidsdoel	Dekking
<i>Provinciale infrastructuur</i>		
Vervangingsinvesteringen	4.7 Goed functionerende infrastructuur	Via RDKA
Lopende nieuwe investeringen (voor Perspectiefnota 2022)	4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	Via RDKA
Nieuwe investeringen (vanaf Perspectiefnota 2022)	4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	Structurele last in begroting
(Vervangings)investeringen in economisch nut	4.7. Goed functionerende infrastructuur	Structurele last in begroting
<i>Provinciale gebouwen</i>		
	10.0 Overhead	Structurele last in begroting

Provinciale infrastructuur

Ten aanzien van provinciale infrastructuur is er sprake van twee type investeringen: vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vanaf de Perspectiefnota 2022 passen we bij nieuwe investeringen in eigen infrastructuur de directe afschrijvingsmethodiek toe. Om die reden maken we voor nieuwe investeringen onderscheid tussen de op dat moment

al lopende investeringen en de vanaf dat moment nog toe te kennen nieuwe investeringen. De kapitaallasten van de lopende investeringen worden gedekt uit de Reserve dekking kapitaallasten activa. De kapitaallasten van de nog toe te kennen nieuwe investeringen worden gedekt vanuit de algemene middelen en als structureel verwerkt in het budgettair perspectief.

Vervangingsinvesteringen (activa met maatschappelijk nut)

We voeren de vervangingsinvesteringen uit conform het BIK. We werken aan de voltooiing van het BIK 2020-2023 en we starten met de uitvoering van het BIK 2024-2027. Daartoe is het nodig om bestaande investeringskredieten te verhogen of nieuwe investeringskredieten beschikbaar te stellen. De dekking hiervoor is al in eerdere besluitvorming opgebouwd in de RDKA.

De raming van de vervangingsopgave in het nieuwe BIK 2024-2027 was gebaseerd op het prijspeil 2022. De prijsstijgingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) sector waren de afgelopen jaren veel hoger dan de gemiddelde inflatie. Om het BIK conform de uitgangspunten (sober en doelmatig) uit te kunnen voeren, zijn daarom bovenop de reguliere indexering van onze begroting aanvullende budgetten noodzakelijk. Bij deze begroting wordt de raming voor vervangingsinvesteringen bijgesteld op basis van de prijsindex van de GWW-sector. Dat leidt tot een aanvullende structurele storting van € 1,6 miljoen bovenop de reguliere indexering van 2023 en 2024. Hiermee is rekening gehouden in het budgettair perspectief.

Vanaf 2024 storten we daarmee jaarlijks circa € 16,5 miljoen in de RDKA. Daarmee kan de komende BIK periode (2024-2027) in totaal 4 x € 16,5 miljoen = € 66 miljoen aan vervangingsinvesteringen worden gepleegd (op basis van het prijspeil 2024). De timing van deze investeringen is niet gelijk verdeeld over de komende vier jaar en is afhankelijk van verschillende factoren. Van de € 66 miljoen is reeds € 20,8 miljoen beschikbaar gesteld via eerdere statenbesluiten. Dit is opgenomen in de tabel Investerings Materiële Vaste Activa aan het einde van deze paragraaf.

Bij deze begroting stellen wij voor om de investeringskredieten van in totaal € 14,4 miljoen voor 2024 beschikbaar te stellen. Naast het beschikbaar stellen gaat het om verhoging van bestaande investeringskredieten in verband met inflatie. In onderstaande tabel staat hiervan een overzicht.

Voor de komende jaren zal er in totaal nog € 30,8 miljoen aan kredieten nodig zijn en dit zal bij de toekomstige besluitvorming aan u worden voorgelegd.

Vervangingsinvesteringen (activa met economisch nut)

We doen voor het onderhoud van onze (vaar)wegen ook vervangingsinvesteringen voor activa met een economisch nut. Daar vallen onder andere de jaarlijkse vervanging van de zoutstrooiers onder.

Lopende investeringen

In de RDKA is daarnaast in totaal ruim € 319 miljoen beschikbaar voor investeringen die voor 2021 in gang zijn gezet. In het totaaloverzicht hieronder is weergegeven hoeveel daarvan de komende jaren wordt geïnvesteerd.

Nieuwe investeringen

Conform de uitgangspunten investeringen in infrastructuur verwerken wij de kapitaallasten van nieuwe investeringen in infrastructuur vanaf 2022 structureel in de Begroting. Bij de Perspectiefnota 2022 is besloten deze systematiek toe te passen. In het totaaloverzicht hieronder is weergegeven welke investeringen dit zijn.

Beschikbaar te stellen of op te hogen kredieten		2024	2025-2027
William Thomsonbrug Kamperzeedijk		0,1 miljoen	
N377a Hasselt-Lichtmis		0,1 miljoen	
N760 IJsselmuiden		5,2 miljoen	

N737 Enschede	0,7 miljoen	
Kunstwerken machineveiligheid	2,8 miljoen	
Constructieve veiligheid	4,0 miljoen	
Kanaal Almelo de Haandrik	0,5 miljoen	
Vervanging oeverconstructies	1,0 miljoen	
Totaal		14,4 miljoen
Nog beschikbaar te stellen 2025-2027*		30,6 miljoen

* Dit is excl. een budget van € 200.000. We anticiperen hierbij op de besluitvorming over de voorbereidingskredieten voor N737 Enschede en de Vervanging van de Oeverconstructies bij Monitor 2023-II.

Provinciale gebouwen

(Vervangings)investeringen

Zoals beschreven in de paragraaf kapitaalgoederen hebben we een meerjarig onderhoudsplan en vervangingsplan (MJOP) voor zowel het provinciehuis als de overige provinciale gebouwen. In 2024 staan, na uitstel door corona, een groot aantal (vervangings)investeringen gepland in het kader van TOP werken (tijd,- omgevings en plaatsbewust werken). De kantoorruimten worden verbouwd en functioneler ingedeeld, meubilair wordt gerefurbished en vloerbedekking wordt waar nodig vervangen. In het bestuurscentrum worden fractiekamers verbouwd en het meubilair in de Statenzaal wordt vervangen. Zowel de kantooromgeving als het bestuurscentrum krijgen door deze aanpassingen een andere uitstraling.

Verduurzaming provinciehuis

In 2024 zetten wij de volgende stappen in de verduurzaming van het provinciehuis. Zo wordt de bestaande verlichting vervangen door LED-verlichting, worden slimme stopcontacten geïnstalleerd, investeren we in koude opwekking en nemen we maatregelen om regenwater op te vangen. De investeringen worden voor een groot deel terugverdiend doordat ons energieverbruik wordt gereduceerd en doordat wij steeds meer energie (elektriciteit) zelf opwekken.

Steunpunten

De steunpunten worden conform ons TOP-werken concept verbouwd en verduurzaamd (o.a. gasloos).

Financieel totaaloverzicht investeringen

Onderstaand geven wij een totaaloverzicht van de reeds toegekende investeringen en nog beschikbaar te stellen investeringen (€ 14,4 miljoen), zoals hierboven genoemd.

Investeringsprojecten (water)wegen en kunstwerken x € 1.000	Prestatie	Bijdrage provincie	Bijdrage derden	Totaal budget	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
					2017 t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Lopende investeringen (niet vervangingsinvesteringen)										
N307	4.6.6	19.385	(6.394)	25.780	15.475	3.197	713	-	-	-
N348 fase 1 en 2	4.6.9	10.570	(2.515)	13.085	12.394	(1.824)	-	-	-	-
N35 Knooppunt Raalte	4.6.13	22.842	(5)	22.847	2.226	2.814	1.896	4.135	16.066	(4.295)
N340 Vechtdalverbinding	4.6.7	135.781	(4.384)	140.165	120.428	15.352	-	-	-	-
N343 Rondweg Weerselo	4.6.9	11.304	(1.500)	12.804	2.373	2.311	800	804	4.432	584
N315-N768 Danspaleis	4.6.9	1.661	-	1.661	328	1.333	-	-	-	-

(N18)										
N737 Aanleg faunapassage	4.6.9	1.746	-	1.746	143	1.603	-	-	-	-
N351 Kuinre - Grens Flevoland verbreding	4.6.9	1.335	-	1.335	1.174	161	-	-	-	-
Overige lopende investeringen in afronding	4.6.9	42.606	(22.979)	65.584	40.923	1.683	-	-	-	-
<i>Totaal lopende investeringen</i>		<i>247.230</i>	<i>(37.777)</i>	<i>285.007</i>	<i>195.464</i>	<i>26.630</i>	<i>3.409</i>	<i>4.939</i>	<i>20.498</i>	<i>(3.711)</i>
2. Vervanginvesteringen maatschappelijk nut*										
Kunstwerken (BIK)	4.7.3	36.196	-	36.196	15.276	13.202	7.716	-	-	-
Waterwegen (Kanaal Almelo de Haandrik) (BIK)	4.7.3	32.435	(69)	32.504	12.802	6.231	4.402	3.000	3.000	3.000
Wegen (BIK)	4.7.3	39.463	(40)	39.503	10.513	17.748	9.987	405	405	405
DRIS	4.2.3	8.900	(2.209)	11.109	3.162	5.738				
<i>Totaal vervangingsinvesteringen maatschappelijk nut</i>		<i>116.994</i>	<i>(2.318)</i>	<i>119.312</i>	<i>41.753</i>	<i>42.919</i>	<i>22.105</i>	<i>3.405</i>	<i>3.405</i>	<i>3.405</i>
3. Vervangingsinvesteringen met economisch nut										
Ploegen rijbaan en fietspad	4.7.1	530	-	530	110	82	85	85	85	85
Zoutstrooiers rijbaan en fietspad	4.7.1	1.725	(1)	1.726	647	-	271	269	269	269
Patrouilleboot De Buffel	4.7.1	799	(500)	1.299	-	800	-	-	-	-
<i>Totaal Vervangingsinvesteringen economisch nut</i>		<i>3.054</i>	<i>(501)</i>	<i>3.555</i>	<i>757</i>	<i>882</i>	<i>356</i>	<i>354</i>	<i>354</i>	<i>354</i>
4. Nieuwe investeringen										
10 faunaknelpunten	4.6.9	3.500	-	3.500	41	3.459	-	-	-	-
Bediencentrale bruggen	4.6.9	1.900	-	1.900	8	1.892	-	-	-	-
Nieuwe provinciale fietspaden	4.6.9	3.008	-	3.008	-	2.248	760	-	-	-
Vervanging Zwartewaterbrug	4.7.5	1.200	-	1.200	187	1.013	-	-	-	-
Vloedbeltverbinding	4.6.12	750	(50)	800	191	559	-	-	-	-
<i>Totaal nieuwe investeringen</i>		<i>10.358</i>	<i>(50)</i>	<i>10.408</i>	<i>427</i>	<i>9.171</i>	<i>760</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal investeringsprojecten (water)wegen en kunstwerken		377.636	(40.646)	418.282	238.401	79.602	26.630	8.698	24.257	48
5. Provinciale gebouwen										
Provinciehuis	10.0	25.207	-	25.207	4.599	5.761	12.374	680	1.326	1.267
Overige gebouwen	10.0	4.683	-	4.683	1.031	1.210	549	1.045	289	559
<i>Totaal provinciale gebouwen</i>		<i>29.890</i>	<i>-</i>	<i>29.890</i>	<i>5.630</i>	<i>6.971</i>	<i>12.923</i>	<i>1.725</i>	<i>1.615</i>	<i>1.826</i>
Totaal investeringen		407.526	(40.646)	448.172	244.031	86.573	39.553	10.423	25.872	1.874

* Dit is exclusief de nog toe te kennen middelen van € 30,8 miljoen vanuit het BIK 2024-2027.

Financiering

Dit is hoe wij denken

In deze paragraaf Financiering gaan we in op het beleid en beheer van onze financiële middelen. Financiering ("treasury") richt zich op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De eerste pijler hierbij is dat we tijdig kunnen beschikken over voldoende financiële middelen. Zo kunnen we steeds aan onze betalingsverplichtingen voldoen. We maken hierbij gebruik van een meerjarige liquiditeitsprognose.

De tweede pijler is het beheer van (tijdelijk) overtollige middelen. We hebben een omvangrijke liquide positie, ontstaan vanuit de aandelenverkoop van Essent in 2009. Een deel van deze middelen is ondergebracht in een obligatieportefeuille. Een belangrijk uitgangspunt bij het beheer van deze obligatieportefeuille is het aanhouden van een laag risicoprofiel.

Daarnaast zijn we gehouden aan specifieke regelgeving rond tijdelijk overtollige middelen: we moeten dit geld stallen bij de schatkist ("schatkistbankieren"). Wel mogen we geld uitlenen aan decentrale overheden, voor zover ze niet onder het toezicht van de Provincie Overijssel vallen (dus buiten de provinciegrens liggen).

De derde pijler betreft het beheersen van uitzettingen vanuit de publieke taak. Deze geldverstrekkingen zijn uitgezonderd van het verplichte schatkistbankieren. Veel middelen uit de publieke taak zijn ondergebracht in fondsen en verstrekte leningen met een maatschappelijk doel. We sturen hierbij vooral op maatschappelijk rendement ("publiek belang"). Het financieel rendement is relevant, maar ondergeschikt aan het maatschappelijk rendement.

Vanzelfsprekend zijn we gehouden aan wettelijke richtlijnen en onze eigen kaders. Het gaat dan om de Provinciewet (art 216 2c), de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), ministeriële regelingen zoals de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de Regeling Schatkistbankieren (Skb) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikel 13).

De provinciale regels liggen vast in de Financiële Verordening (artikel 8) en het daaraan gerelateerde Treasurystatuut. Dit Treasurystatuut gaat met name in op:

- het aantrekken van voldoende middelen en uitzetten van overtollige middelen,
- het beheersen van financiële risico's zoals het renterisico, kredietrisico en koersrisico,
- het optimaliseren van het rendement op de liquiditeitspositie (binnen de kaders).

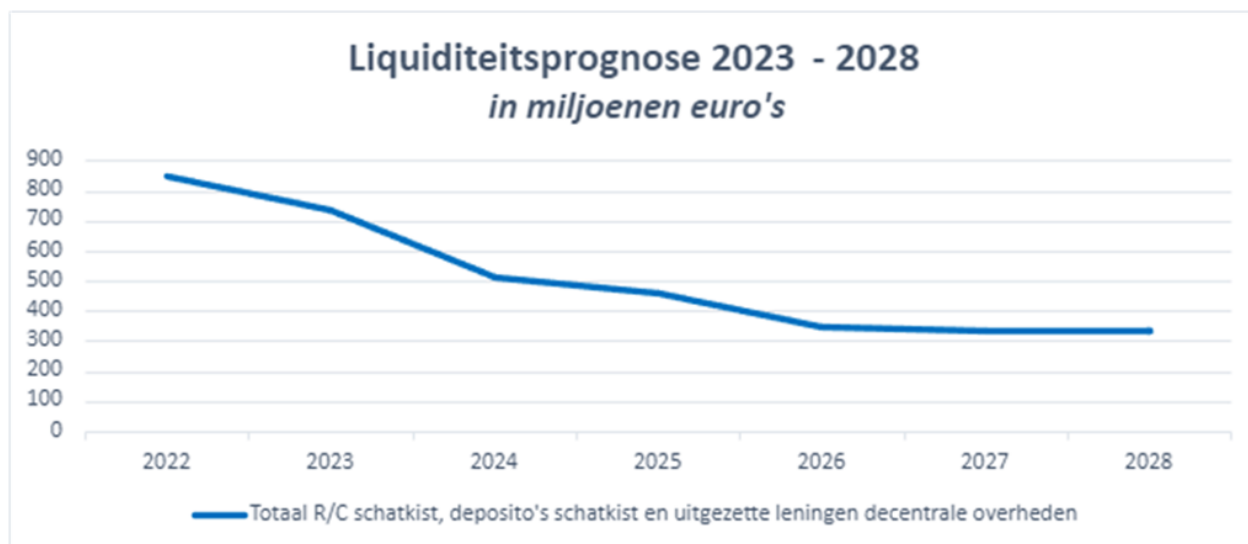
Liquiditeitspositie

Waarde

Onze liquiditeitspositie bedroeg op 1 januari 2023 € 850 miljoen. Deze direct beschikbare middelen waren gestald bij het Rijk op de schatkistrekening. Dit zijn we als decentrale overheid verplicht. We ontvangen rente over het saldo bij de schatkist.

Liquiditeitsprognose

Op basis van de gegevens op 1 augustus 2023 ziet het verwachte verloop van onze liquiditeitspositie er als volgt uit:

Analyse liquiditeitsprognose

De dalende lijn heeft meerdere oorzaken (allen met een incidenteel karakter, alleen omvangrijke posten geselecteerd):

- Investeringsimpuls coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is € 201 miljoen gereserveerd voor investeringen in platteland, landbouw en natuur (€ 41 miljoen), water- en energiesysteem (€ 35 miljoen), woningen, bereikbaarheid en ruimte (€ 44 miljoen), economie (€ 48 miljoen) en sociale samenhang (€ 33 miljoen). We hebben in de jaren 2024 t/m 2027 jaarlijks € 40 miljoen opgenomen.
- Uitgaven uit de reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel. Voor de jaren 2023 t/m 2026 is ingeschat dat we vanuit deze reserve nog € 149 miljoen gaan uitgeven. Het gaat om diverse posten, zoals bijvoorbeeld € 22 miljoen voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie, € 12 miljoen voor verbetermaatregelen aan het spoor Zwolle-Wierden en € 11 miljoen voor het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit van bebouwd gebied.
- Uitgaven uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland. Voor de jaren 2023 t/m 2026 is ingeschat dat we vanuit deze reserve nog € 124 miljoen gaan uitgeven voor de inrichtingskosten vanuit de ontwikkelopgave. Specifieke uitkeringen. Deze SPUKS leiden tot uitgaven van in totaal € 113 miljoen in de jaarschijven 2023 en verder.
- Grondaankopen. Voor de komende jaren is opgenomen in de prognose dat de provincie voor in totaal € 112 miljoen meer grond aankoopt dan verkoopt.
- Investeringsimpuls materiële vaste activa. Voor de komende jaren staan diverse uitgaven vanuit investeringen gepland, zoals de Vloedbeltverbinding (€ 40 miljoen), Vechtdalverbinding (€ 27 miljoen) en N35 knooppunt Raalte (€ 20 miljoen).
- Uit onze financiële vaste activa ontvangen we de komende jaren € 115 miljoen meer dan we uitgeven. De grootste post hierbij is de aflossing door EFO op de lening faciliteit van € 80 miljoen. Ook hebben we in 2023 € 20 miljoen dividend ontvangen uit de verkoop van Enexisdochter Fudura.

Disclaimer

De liquiditeitsprognose kijkt een aantal jaren vooruit. Consequentie daarvan is dat de prognose van nature onzeker is. Onzekerheden zitten in de omvang van de ontvangsten en uitgaven en het tijdstip waarop deze gelden ontvangen en uitgegeven worden. De grootste onzekerheden in de liquiditeitsprognose, met een potentieel forse impact, zijn:

- specifieke uitkeringen. We ontvangen steeds meer geld via specifieke uitkeringen (spuks) van het Rijk. Het is lastig inschatten voor de komende jaren hoeveel spuks we gaan ontvangen, om hoeveel geld dit gaat en wanneer de uitgaven op deze spuks

gaan lopen. We hebben daarom de spuks Natuur 2e fase en PPLG (uitvoeringskosten) ook nog niet opgenomen, er was nog geen goede inschatting te maken. Bij de spuks is sprake van een gesloten geldsysteem: alle ontvangsten leiden uiteindelijk tot uitgaven of moeten (indien niet uitgegeven) terugbetaald worden aan het Rijk. De geldontvangsten zijn dus altijd gelijk aan de gelduitgaven.

- grondaankopen. De (omvang en tijdstip van) grondaankopen zijn lastig te ramen. De provincie is hierbij afhankelijk van veel verschillende variabelen die niet altijd te beïnvloeden zijn.
- rijksweg N35. Het Rijk heeft aangegeven geen geld beschikbaar te stellen voor de verbreding van de N35. Onduidelijk is wat dit betekent voor de provinciale gereserveerde gelden.
- elektrificatie spoorlijnen. Het is nog onduidelijk wanneer en hoeveel geld ingezet gaat worden voor de elektrificatie van de dieselsporen in Overijssel.
- benutting lening faciliteit door Energiefonds Overijssel (EFO). EFO kan binnen haar huidige lening-faciliteit bij de provincie nog enkele tientallen miljoenen euro's opvragen. Het is lastig inschatten wanneer en hoeveel geld EFO de komende jaren gaat opvragen, temeer daar EFO ook een lening-faciliteit van € 50 miljoen bij de Europese Investeringsbank heeft.
- lening BNG Bank. We hebben in 2016 een lening van € 25 miljoen verstrekt aan de BNG Bank. De BNG Bank heeft het recht, maar niet de plicht, om de lening jaarlijks ineens af te lossen. We gaan er in de prognose van uit dat de BNG Bank de lening de komende jaren niet aflost.
- herijking verdeelmodel provinciefonds. Het Rijk werkt aan een nieuw model om de gelden vanuit het Provinciefonds te verdelen over de Provincies. Dit kan voor Overijssel leiden tot lagere inkomsten uit het provinciefonds. De invoering van een nieuw verdeelmodel zal op zijn vroegst in 2025 gerealiseerd worden.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren is het maximale bedrag dat een decentrale overheid buiten de schatkist mag aanhouden. Het drempelbedrag is bedoeld om te voorkomen dat een provincie of gemeente elke dag de laatste euro naar de schatkist moet overboeken. De berekening van het drempelbedrag bestaat uit het begrotingstotaal vermenigvuldigd met 2%, voor zover het begrotingstotaal minder dan € 500 miljoen bedraagt. Voor een begrotingstotaal van € 500 miljoen of meer wordt het drempelbedrag verder verhoogd met 0,2% van het bedrag boven € 500 miljoen. Voor onze provincie bedraagt het begrotingstotaal in 2024 € 783,0 miljoen. Het drempelbedrag wordt dan berekend als 2 % van € 500 miljoen (€ 10 miljoen), vermeerderd met 0,2% van € 283 miljoen (€ 0,6 miljoen). Het drempelbedrag voor 2024 bedraagt daarmee € 10,6 miljoen.

Obligatieportefeuille

Waarde

Op 1 januari 2024 bedraagt de nominale waarde van onze obligatieportefeuille € 47 miljoen. In 2024 bedraagt de aflossing op de portefeuille € 4 miljoen. Dat betekent dat er eind 2024 nog € 43 miljoen resteert. De vrijkomende middelen uit de obligatieportefeuille (zie de tabel hieronder) mogen we niet meer herbeleggen vanwege het verplichte schatkistbankieren. Onze portefeuille loopt op termijn dan ook terug naar nihil.

Verloopoverzicht rente en aflossing

Nog te ontvangen rente- en aflossingsbedragen uit onze obligatieportefeuille:

Jaar	Rente	Aflossing
2024	2,3	4,1

2025	0,9	14,8
2026	0,3	-
2027	0,3	-
2028	0,3	-
2029	0,3	-
2030	0,3	8,6
2031	0,3	
2032	0,3	-
2033	0,3	-
2034	0,3	-
2035	0,3	-
2036	0,3	-
2037	0,3	19,8
Totaal	6,8	47,3

Bedragen afgerond op miljoenen euro's

Risicobeheersing

We hebben onze obligatieportefeuille ondergebracht bij de bewaarbank Caceis. ASR-Vermogensbeheer beheert onze obligatieportefeuille en is onze intermediair naar de Caceisbank.

De mate waarin we risico lopen op onze obligatieportefeuille maken we inzichtelijk via toegekende ratings op onze obligaties door externe ratingbureaus. Ratings geven inzicht in de kredietwaardigheid van een uitgevende instelling of instrument. Bij een rating van AAA (de hoogste rating) is de kans zeer klein dat de hoofdsom of rentebetalingen niet ontvangen zullen worden. Instrumenten met rating AAA, AA, A of BBB worden Investment Grade instrumenten genoemd en zijn (zeer) kredietwaardig. Instrumenten met een lagere rating dan BBB hebben een meer speculatief karakter. Deze zijn voor ons niet toegestaan (Wet Fido).

Onze obligatieportefeuille heeft een sterk risicomijdend profiel:

Rating	Nominale waarde	
AAA	28,4	60,1%
AA+	14,8	31,3%
A-	4,1	8,6%

Totaal 47,3 100%

Bedragen afgerond op miljoenen euro's

De A- rating betreft de Spanje obligaties. Deze lossen af in januari 2024.

Alle obligaties in de beheerportefeuille luiden in euro's zodat er geen valutakoersrisico is.

Optie vervroegde verkoop

Voor onze obligatieportefeuille hanteren wij een "niet verkopen" strategie, wat betekent dat we de obligaties in principe aanhouden tot de aflossingsdatum. Bij een dalende kapitaalmarktrente stijgt vaak de marktwaarde van de (vastrentende) obligaties. Dan kan het aantrekkelijk zijn om deze obligaties eerder te verkopen. De boekwinst is dan hoger dan de renteopbrengsten die we mislopen. Een vervroegde verkoop doen we alleen bij obligaties met een aflossingsdatum in het lopende boekjaar.

In 2025 evalueren we of we de gehele obligatieportefeuille vervroegd willen verkopen.

Uitgezette middelen vanuit de publieke taak

Naast het gestalde geld bij de schatkist en de middelen die zijn ondergebracht in de obligatieportefeuille, zijn er ook substantiële bedragen uitgezet bij fondsen, nutsbedrijven en andere partijen. Het gaat hierbij om kapitaalverstrekkingen en leningen vanuit de publieke taak van de provincie.

Een totaaloverzicht van deze verstrekte middelen is opgenomen in het overzicht Financiële vaste activa, in het financieel bijlagenboek bij deze begroting.

Samenvattend, naar de verwachte stand per 31-12-2024: aan kapitaalverstrekkingen is € 201 miljoen uitgezet, met name bij onze fondsen Herstructureringsmaatschappij Overijssel (€ 56 miljoen) en Innovatiefonds Overijssel (€ 30 miljoen) en bij de nutsbedrijven Enexis (€ 46 miljoen) en Vitens (€ 35 miljoen). Aan leningen is eind 2024 naar verwachting € 427 miljoen uitgezet. Grote posten hierbij zijn de leningen aan Energiefonds Overijssel (€ 265 miljoen) en Enexis (€ 102 miljoen).

In de paragraaf Verbonden Partijen is meer informatie opgenomen over de organisaties waarin wij een publiek en financieel belang hebben.

Beheersing renterisico's

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) benadrukt het belang van financiële risicobeheersing. Dit vanuit de gedachte dat een overheid voorzichtig hoort om te gaan met publieke middelen. Om de renterisico's te beheersen en forse rentelasten te voorkomen hanteert de wet FIDO twee normen: de kasgeldlimiet (beperken risico's bij kortlopende schulden) en de renterisiconorm (beperken risico's bij langlopende schulden). Aangezien de provincie Overijssel geen leningen heeft aangetrokken en dus ook geen rente hierover betaalt, zijn deze normen voor de Provincie Overijssel niet van toepassing.

De provincie heeft geen derivaten.

Renteresultaat

De provincie ontvangt rente over haar uitstaande saldo bij de schatkist, over eventuele deposito's bij de schatkist, over haar obligatieportefeuille, over eventuele uitgezette leningen bij andere decentrale overheden en over verstrekte leningen vanuit haar publieke taak (Enexis, BNG Bank).

De provincie heeft geen opgenomen geldleningen. Het toerekenen van rentekosten aan taakvelden is daarmee niet nodig.

Het begrote renteresultaat voor 2024 geeft het volgende beeld:

Renteschema 2024		(x € 1.000)
Rentebaten uit r/c schatkist en leningen aan decentrale overheden		15.000
Rentebaten uit hybride lening aan Enexis		2.194

Rentebaten uit obligatieportefeuille	933
Rentebaten uit lening aan BNG Bank	438
Rentebaten uit leningen SVn	298
Renteresultaat 2024	18.863

EMU-saldo

In de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) zijn de afspraken over de Europese begrotingsdoelstellingen vertaald naar de Nederlandse overheid. De uitgaven en inkomsten van de provincies en gemeenten tellen mee bij het bepalen van het EMU-saldo voor Nederland. Elke provincie (en gemeente) heeft een individuele EMU-referentiewaarde, oftewel een doorvertaling van de macronorm voor Nederland naar het individueel niveau van een provincie op basis van het aandeel van het begrotingstotaal van de provincie ten opzichte van het begrotingstotaal van alle provincies. De berekening is opgenomen in het financieel bijlagenboek bij deze begroting.

Bedrijfsvoering

Dit is hoe wij denken

Onze opgaven stellen eisen aan de ambtelijke organisatie: wij zijn betrokken bij wat er om ons heen gebeurt, wij zijn aanspreekbaar voor onze burgers en betrouwbaar in wat wij voor hen doen. Bedrijfsvoering maakt dat mogelijk. Hoe doen wij dat?

Wij zijn professionals. Die oplossingen bedenken, de kunst van het weglaten verstaan en de uitvoering versnellen. Met hart voor de publieke zaak.

Wij luisteren en vragen door. Wij kijken vanuit het perspectief van betrokken burgers en de samenleving. Het contact met de provincie is open en oprecht. Wij kiezen voor een prettige omgang, laten merken dat vragen en klachten van burgers doordringen en geven duidelijke uitleg.

Wij laten zien wat wij doen. Een gelijkwaardige informatiepositie is belangrijk, dan kun je rekenen op meer begrip voor elkaar. Iedereen moet daarom kunnen zien hoe provinciale besluiten tot stand zijn gekomen, welke overwegingen daarbij zijn betrokken.

Wij communiceren in begrijpelijke taal. In onze mailberichten, brieven en webteksten. Onze taal mag niet te moeilijk zijn, bijvoorbeeld door het gebruik van jargon en abstracte woorden, want dan haken lezers af.

Wij hebben grip op financiën. Door Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie betrouwbare financiële informatie te geven. Door risico's in te schatten en daarvoor maatregelen te treffen.

Wij dagen uit. Jaarlijks kopen wij voor plusminus € 150 miljoen in. Dat is veel geld, niet voor niets zien wij daarom 'de kracht van inkoop': slim inkopen levert een bijdrage aan onze maatschappelijke opgaven.

Dit is wat wij doen

Ons HR team werkt mee aan een eigentijdse, vitale provinciale organisatie. Vanuit onze visie op aantrekkelijk werkgeverschap bouwt HR mee aan de uitdagingen van de organisatie en een prettige werkomgeving. De focus ligt daarbij op advisering, arbeidsmarkt en instroom, arbeidsrelaties en rechtspositie, vitaliteit en inclusie, en de provincie als lerende organisatie. Ons juridisch team heeft een specialistische rol. De juristen staan voor rechtmatigheid van het handelen van de provincie. Hun adviezen zijn oplossingsgericht. Deregulering en de-escalatie zijn belangrijke uitgangspunten.

Onze communicatieprofessionals werken aan het versterken van de relaties van de provincie met burgers, bedrijven, andere overheden, belangengroepen en overige partners. Zij stellen kaders en geven uitvoering aan de (digitale) communicatiestrategie, nieuws- en informatievoorziening. Daarnaast organiseren zij de representatie van GS.

De provincie wil de continuïteit van dienstverlening waarborgen. Daarvoor is (weerbare) informatievoorziening cruciaal, met inbegrip van een betrouwbare en veilige ICT-infrastructuur. Team Informatievoorziening en Digitalisering verzorgt dit, samen met het SSC ONS (opdrachtnemer).

Onze financiële teams staan opgesteld voor het financieel beleid, zijn de regisseur van de begroting en de jaarrekening, en staan aan de lat voor de tweede- en derdelijnscontrol. Aan de basis staat een up-to-date financiële administratie en betrouwbare financiële verslaglegging.

Ons team Facilitair ten slotte werkt full service en met speciale aandacht voor gastvrijheid. Ze geven uitvoering aan onder andere de receptie, de schoonmaak en de beveiliging. Belangrijk is het verminderen van het energiegebruik en het vergroten van de CO₂ - neutraliteit van de organisatie.

Actualiteiten

Financiën

Gezonde financiële positie: duurzaam, wendbaar en weerbaar

We staan voor een gezond financieel beleid, dat bijdraagt aan de mogelijkheden om nu, maar ook in de toekomst de opgaven in Overijssel te kunnen oppakken. We zijn daarbij kritisch op onze financiële uitgangspunten en scherp op de gevraagde budgetten en bestaande reserveringen. Dit vormt de basis voor de nieuwe nota reserves en voorzieningen en financiële verordening, die we aan PS zullen voorleggen.

Stevige inbreng landelijke dossiers: elke regio telt, financiële verhoudingen, toekomstig belastinggebied

De financiën van de provincie Overijssel zijn onlosmakelijk verbonden met de landelijke ontwikkelingen. Keuzes van het Rijk over bijvoorbeeld het provinciefonds, de belasting op mobiliteit en 'Elke regio telt' hebben een directe impact op onze begroting. De belangen zijn groot. We zetten deze periode daarom in op een stevige inbreng van uit Overijssel.

Kernpunten voor onze inbreng zijn: een stabiele en passende groei van het provinciefonds, een reële en uitlegbare verdeling van het provinciefonds, het behoud van een provinciaal belastinggebied met stabiele inkomsten en een (in financiële zin) zichtbaar rechtvaardige regionale verdeling van rijksmiddelen.

Faciliteren van PS bij vervullen sturende en controlerende taak

Deze begroting is voor wat betreft opbouw en stijl in lijn met de begrotingen uit de afgelopen jaren. Wij gaan met PS in gesprek over de gewenste vorm, inhoud en bespreking van de planning- & controldocumenten om zo werkende wijs te komen tot vernieuwing en een passende rapportagecyclus.

HR

Ons HR-team werkt mee aan een organisatie die toegerust is om de opgaven goed uit te voeren. Als belangrijke thema's zien wij hierbij:

- Aantrekkelijk werkgeverschap
- Behouden en ontwikkelen van medewerkers
- Leiderschap
- Cultuur en organisatieontwikkeling.

Het coalitieakkoord geeft duidelijk aan dat wij als provincie een overheid zijn die midden in de samenleving staat. Die het perspectief van inwoners, ondernemers en andere organisaties betreft bij haar opgaven en taken. Het HR-team ziet dit als een duidelijke oproep om onze organisatie en haar medewerkers daarop verder te ontwikkelen. Indien mogelijk zoeken wij daarbij ook de samenwerking met onze provinciale partners.

Aantrekkelijk werkgeverschap

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in arbeidsmarktcommunicatie, recruitment en onboarding (o.a. welkomst dag). Gezien de krapte op de arbeidsmarkt geven wij dit een vervolg. Om ook een aantrekkelijke werkgever voor onze zittende medewerkers te zijn, richten wij ons op het meer inzetten van hun kwaliteiten. In 2024 zullen wij samen met de medewerkers onderzoeken hoe wij meer kunnen aansluiten op hun wensen. De onderstaande thema's vormen daar een belangrijk onderdeel van.

Behouden en ontwikkelen van medewerkers

De wensen en behoeften van medewerkers staan centraal in het te ontwikkelen beleid voor het behouden en ontwikkelen van onze medewerkers. De organisatie heeft daarbij behoefte aan een pragmatische inzet van een strategische personeelsplanning zodat de medewerker op de juiste plek zit (met het ook op de opgave van de provincie). We moedigen zowel teams als individuele medewerkers aan om hun Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI) in te zetten, gericht op duurzame inzetbaarheid, persoonlijke groei en beroepsmatige ontwikkeling.

Leiderschap

We ondersteunen leidinggevendenden in hun vaardigheden zodat zij hun essentiële rol kunnen vervullen. In collectieve managementmeetings bevorderen we de onderlinge samenhang en prikkelen we met nieuwe thema's. In de teams geven we ruimte voor ontwikkeling, ontdekken, experimenteren en groei. Voor individuele leidinggevendenden zetten we vakontwikkeling, kennis, vaardigheden en reflectie centraal.

Cultuur & organisatieontwikkeling

Onze organisatieontwikkeling is nauw verbonden met het bevorderen van leiderschap. Alleen zo kunnen we onze doelstellingen te verwezenlijken. Centraal staat het voortdurende streven naar een open en inclusieve werkcultuur. Hierin richten we ons op belangrijke organisatieontwikkelingsthema's, zoals het bouwen aan verbinding en vertrouwen, het omarmen van digitalisering en dataficering, en het effectief sturen op samenwerking.

Informatievoorziening en Digitalisering

Samen Vooruit

In de Perspectiefnota 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld om onze I&D-organisatie te versterken. Vanaf 2024 kunnen we stellen dat de hoofdlijnen van deze organisatie solide zijn. Voor de komende jaren gaat deze netwerkstructuur (ecosysteem) zijn vertaling krijgen naar de gehele organisatie. 2024 vormt daarvoor een belangrijk transitiejaar. Na het planten en zaaien, kunnen we de komende jaren gaan oogsten.

Van buiten naar binnen en andersom

We weten wat er speelt in de buitenwereld en blijven up-to-date, daarbij houden we aansluiting met de samenleving. We handelen ethisch verantwoord in een digitale wereld. De aandachtspunten voor 2024 zijn: Kwaliteit openbaar bestuur (openbaar digitaal bestuur), Digitale participatie, Ethiek en Innovatie.

Participatie en datademocratie

De publieke sector heeft meer en meer te maken met de invloed van digitalisering. In alle complexe maatschappelijke opgaven speelt data een voorname rol. Door de opkomst en het gebruik van artificial intelligence en big data kunnen wij ook steeds beter data-gedreven besluitvorming organiseren. Daarbij hebben we niet alleen te maken met technische vraagstukken, maar ook met maatschappelijke en ethische vraagstukken. Hier hebben wij aandacht voor. Door (technologische) innovatie, het delen van data en platformisering willen wij komen tot een digitale omgeving (digital twin) waarin we de verbinding met het bedrijfsleven en onze inwoners vereenvoudigen en versterken. Dit helpt ons in de besluitvorming rondom grote opgaven zoals het PPLG, ruimtelijke ordening en energie. Door deze onderwerpen in een bestuurlijke portefeuille (Digitale Transformatie) en concernbreed programmatisch op te pakken kan een noodzakelijke impuls worden gegeven. In het coalitieakkoord heeft u daarvoor € 1 miljoen beschikbaar gesteld. In 2024 leggen wij

u een Statenvoorstel voor waarmee we de toegekende middelen een goede bestemming geven.

De basis voor joint fact finding

We willen samen met partners komen tot gedeelde en geaccepteerde kennis, zodat betere beleidskeuzes kunnen worden gemaakt (joint fact finding). We werken aan een stevige basis om dit te realiseren en hanteren eenduidige architectuurprincipes, inrichtingskaders en uitgangspunten. Onderwerpen voor 2024 zijn: Common ground, Informatie architectuur inzichtelijk, Informatieveiligheid, Data inzichtelijk/beschikbaar en toegankelijk.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid blijft een belangrijk thema. Zeker nu informatie door de komst van technologieën als AI eenvoudiger te verzamelen en te verwerken zijn. Het is daarom des te belangrijker dat informatie betrouwbaar en beschikbaar is. Met de door u bij de Perspectiefnota 2023 toegekende middelen hebben wij onze personele inzet op informatieveiligheid verstevigd. Wij zetten in 2024 stappen om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en om certificeerbaar te zijn voor ISO27001. Wij werken daarbij intensief samen met SSC ONS, dat een belangrijk deel van onze IT basisinfrastructuur beheert. Met andere gemeenten en partners werken we steeds meer op een geüniformeerde manier samen.

De wet als kader

We gaan op een integere manier om met informatie. We dragen inhoudelijk bij aan informatiewetten en zijn vanuit verschillende rollen betrokken op de informatie en digitalisatie component bij overige wet- en regelgeving. In 2024 hebben de volgende onderwerpen onze bijzondere aandacht: Wet Open Overheid, Wet Digitale Overheid, Archiefwet en de AI act.

Actief met ons Archief

De archiveringsachterstanden zijn voor een groot deel ingelopen, mede door uitbreiding van onze formatie. Wij gaan in 2024 aan de slag met de aanbesteding van een eDepot, zodat onze informatie op een duurzame manier toegankelijk is en blijft. Het eDepot helpt ons om aan wet- en regelgeving ten aanzien van archivering en openbaarmaking te blijven voldoen.

Facilitair

(Verdere) verduurzaming

In 2024 nemen we verduurzamingsmaatregelen om onze CO2 uitstoot verder te reduceren en energie onafhankelijker te worden. Op het provinciehuis vervangen wij de bestaande verlichting door LED-verlichting en plaatsen wij slimme stopcontacten om ons energieverbruik te reduceren, dit doen wij gefaseerd in de periode 2024-2026. Onze steunpunten maken wij gasonafhankelijk door installaties aan te passen en verduurzamingsmaatregelen door te voeren. Deze investeringen verdienen zich voor een groot deel zelf terug.

In overleg met de gemeente Zwolle gaan wij het regenwater opvangen, zodat de water toe- en afvoer in het Almelose kanaal beter kan worden gereguleerd. Het opgevangen regenwater zal hergebruikt worden.

TOP-werken

Wij stimuleren tijd- omgeving- en plaatsbewust (TOP) werken. De nieuwe manier van werken vraagt om een andere kantoorinrichting waar ontmoeting centraal staat. Het wijzigen van de kantoorinrichting doen wij op een sobere en doelmatige manier en waar mogelijk combineren we werkzaamheden om kosten te besparen.

Na de renovatie in 2012 is het meubilair toe aan een opknapbeurt. Wij refurbishen waar mogelijk en vervangen waar nodig. Circulariteit staat daarbij hoog in het vaandel.

Ook het bestuurscentrum wordt aangepast aan het TOP-werken concept. De inrichting en indeling van fractiekamers en lobby worden aangepast en de Statenzaal wordt voorzien van nieuw meubilair.

Ontwikkeling facilitaire dienstverlening

De restaurant- en cateringservice is in 2023 in eigen beheer genomen. Op deze manier

kunnen wij beter sturen op belangrijke maatschappelijke thema's als regionale en duurzame inkoop en arbeidsparticipatie. In 2024 professionaliseren wij onze organisatie om onze dienstverlening te optimaliseren.

Juridische zaken

Het team juridische zaken is het 'interne advocatenkantoor'. Vanuit het team geven juristen advies aan eerste lijnjuristen in de eenheden. In grote projecten en programma's zijn de centrale juristen dikwijls direct betrokken. Dat geldt onder meer voor het PPLG en de stikstofaanpak en de ontwikkelopgave. In voorkomende gevallen vertegenwoordigen juristen van BVJZ het college bij de rechtbank of Raad van State.

Inschakeling van externe advocaten gebeurt altijd vanuit het team juridische zaken dat ook de accountmanager is voor het contract huisadvocaatdiensten, dat gezamenlijk met de gemeenten Zwolle en Kampen is afgesloten.

Naast juridisch advies heeft het team een rol in kwaliteitszorg. In het 'juridisch netwerk' verzorgen of organiseren we scholingsbijeenkomsten en jurisprudentie-overleggen. Ook zijn we nauw betrokken bij de implementatie van nieuwe wetgeving, zoals komend jaar de Omgevingswet. Ook behandelt het team vrijwel alle aansprakelijkstellingen en nadeelcompensatieverzoeken bij de provincie. In het verlengde daarvan beheren we de provinciale verzekeringsportefeuille.

Concern control

Rechtmatigheidsverantwoording door Gedeputeerde Staten

Wij zijn staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Maar waar het tot op heden de accountant is die hierover verslag uitbrengt, stellen wij met ingang van verslagjaar 2023 zelf een rechtmatigheidsverantwoording op, die opgenomen wordt in de jaarstukken. Daarnaast nemen wij in de Paragraaf bedrijfsvoering een nadere toelichting op van alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen.

Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Jaarlijks voeren wij een onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in het kader van artikel 217a PW. Wij hebben het onderzoeksplan vastgesteld met als onderwerp 'inkoop en aanbesteding'. De doelstelling van dit onderzoek is om inzichten te geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de inkoopfunctie binnen de provincie Overijssel in relatie tot het inkoopbeleid.

Verbonden Partijen

Dit is hoe wij denken

Beleid verbonden partijen

Ons beleid voor verbonden partijen is vastgelegd in de Kadernota verbonden partijen Overijssel. In het najaar van 2022 heeft u een geactualiseerde versie van deze kadernota - en de uitgangspunten daarbij - vastgesteld. Er is sprake van een 'verbonden partij' als wij een bestuurlijk én financieel belang hebben in een organisatie. Dit kan een privaatrechtelijke organisatie zijn (vennootschap, stichting of vereniging) of een publiekrechtelijke organisatie (bedrijfsvoeringsorganisatie of openbaar lichaam).

Er is 'bestuurlijk belang' als wij een zetel hebben in het bestuur van de verbonden partij of stemrecht kunnen uitoefenen. Van een 'financieel belang' is sprake als wij middelen (risicodragend kapitaal) ter beschikking stellen die we kwijt zijn in geval van faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie op de provincie kunnen worden verhaald.

We gebruiken dit instrument als wij betrokken willen zijn bij de uitvoering en zeggenschap willen hebben in de wijze waarop het provinciaal belang behartigd wordt. Bij de keuze voor een verbonden partij gaan wij ervan uit dat deze partij dezelfde activiteiten uit kan voeren met een grotere doelmatigheid en doeltreffendheid en met meer kwaliteit en continuïteit dan wij zelf zouden kunnen. Door met externe partijen samen te werken, kunnen we ons volledig

richten op onze eigen taken en doelen, terwijl deze externe partijen zich specialiseren in hun specifieke taken. Ook kan een externe partij beschikken over specifieke expertise, die wij niet in huis hebben en ook niet in huis kunnen of willen halen.

Periodieke evaluatie

Iedere Statenperiode evalueren wij de portefeuille verbonden partijen aan de hand van de volgende instrumentele vragen:

- is het instrument verbonden partij (nog steeds) het meest geschikte instrument om het onderliggende provinciale belang te behartigen?
- is een ander instrument (subsidie, opdracht) intussen wellicht passender?
- (of) kunnen we het inmiddels geheel aan de markt over laten?

De meeste recente evaluatie van de Overijsselse portefeuille heeft u in 2022 ontvangen. De eerstvolgende instrumentele evaluatie is voorzien in 2026.

Dit is wat wij doen

Het instrument verbonden partij

Om te bepalen of het publieke belang behartigd zou moeten worden in de vorm van een verbonden partij, gebruiken wij het afwegingskader op pag. 43 van de Kadernota verbonden partijen Overijssel. Provinciale Staten worden nadrukkelijk betrokken bij het besluitvormingsproces en de motivering voor de keuze van een verbonden partij. Iedere algemene (bestuurs)vergadering wordt voorbereid in ons College. Bij de besluitvorming houden wij rekening met de verschillende rollen die de provincie heeft ten aanzien van de verbonden partij (o.a. eigenaar, opdrachtgever en toezichthouder).

Overijsselse fondsen

De provincie Overijssel is (mede)aandeelhouder van vijf fondsen: Innovatiefonds Overijssel (IFO), Energiefonds Overijssel (EFO), Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO), regionale ontwikkelingsmaatschappij Oost NL (Oost NL) en participatiemaatschappij Wadinko. Deze fondsen ondersteunen de Overijsselse bedrijven in verschillende levensfasen.

De fondsen verschillen in omvang, instrumentarium en doelstelling. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze ieder op hun eigen manier bijdragen aan een toekomstbestendige Overijsselse economie: ze versterken de innovatiekracht, de energietransitie, circulariteit en dragen bij aan het vestigingsklimaat en (behoud van) werkgelegenheid. Ze investeren daar waar reguliere financiers dat nog niet (volledig) doen, waar sprake is van 'marktfalen'. De betrokkenheid van een publiek fonds kan andere partijen vertrouwen geven en mede-investeerders over de streep trekken.

Eens per jaar informeren wij u in het Jaaroverzicht Overijsselse fondsen over de fondsresultaten over het afgelopen jaar. In het Coalitieakkoord 'Schouder aan schouder' hebben wij aangegeven de inzet van onze fondsen te willen voortzetten. Tevens hebben wij aangegeven de kaders van de fondsen de komende periode te herijken. Wij gaan daarover uiteraard met u in gesprek.

Risico's

Bij verbonden partijen is sprake van een getrappt risico. De verbonden partijen nemen beleids- en beheersmaatregelen ter voorkoming van het ontstaan van risico's. Op onze beurt stellen wij per verbonden partij een risicoprofiel op. In een aantal gevallen leidt dat tot een risicovoorziening. Het deel dat niet is opgenomen in een risicovoorziening wordt gedekt vanuit de Algemene financieringsreserve (AFR).

Voor onderstaande verbonden partijen is een risicovoorziening gevormd:

Innovatiefonds Overijssel I (IFO I)

IFO I heeft in 2022 een positief resultaat behaald van € 1,9 miljoen. Het eigen vermogen van IFO I bedraagt ultimo 2022 € 17,5 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 20,0 miljoen) houden wij een

voorziening aan van
€ 2,5 miljoen (voorziening Innovatiefonds I).

Innovatiefonds Overijssel II (IFO II)

IFO II heeft in 2022 een negatief resultaat behaald van € 40.000. Het eigen vermogen van IFO II bedraagt ultimo 2022 € 1,3 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 3,8 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 2,5 miljoen (voorziening Innovatiefonds II).

Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO)

HMO heeft in 2022 een positief resultaat behaald van € 0,2 miljoen. Het eigen vermogen van HMO bedraagt ultimo 2022 € 52,3 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 55,9 miljoen) houden wij een voorziening aan van

€ 3,6 miljoen (voorziening Participatie HMO).

Energiefonds Overijssel (EFO)

EFO heeft in 2022 een positief resultaat behaald van € 0,2 miljoen. Het eigen vermogen van EFO bedraagt ultimo 2022 € 1,7 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 15,8 miljoen) houden wij een voorziening aan van

€ 14,1 miljoen (voorziening Energiefonds Overijssel). De voorziening en de AFR samen bedragen eind 2022 € 199,122 miljoen. Het maximaal door de provincie gestelde fondsvermogen - exclusief het tijdelijke overbruggingskrediet van € 80 miljoen - bedraagt € 200 miljoen.

Technology Base (TB)

De jaarrekening 2022 van Technology Base gaat uit van een grondexploitatie van € 18,5 miljoen negatief (netto contante waarde) per 1 januari 2023. Ons aandeel (50%) in het tekort op deze grondexploitatie - zijnde € 9,25 miljoen - is afgedekt in de voorziening Resultaten gebiedsexploitaties. In de toetsing van het provinciale weerstandsvermogen houden wij rekening met een kans van 50% op een negatiever resultaat dan begroot voor de grondexploitatie (impact € 3,9 miljoen) en de luchthaven- en vastgoedexploitatie (impact € 0,75 miljoen).

Daarnaast heeft Technology Base in de periode 2016-2021 een vordering opgebouwd voor de verrekening van tekorten op de luchthavenexploitatie met de beide deelnemers. Het provinciale aandeel (50%) van deze vordering bedroeg circa € 1,25 miljoen. In 2022 is de volledige vordering verrekend. De toekomstige exploitatietekorten worden vanaf nu jaarlijks verrekend.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partijen

Bedrijfsvoeringsorganisatie Shared Service Centrum ONS (SSC ONS) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

Voor SSC Ons zijn geen specifieke prestaties geformuleerd. De werkzaamheden van het centrum vallen onder de paragraaf Bedrijfsvoering.

Provinciaal publiek belang

SSC Ons richt zich op de bedrijfsvoeringstaken inkoop en contractmanagement, ICT en personeels- en salarisadministratie. De samenwerking in SSC Ons beoogt het volgende resultaat:

- continuïteit door beperking van organisatorische kwetsbaarheid;
- verhoging van de (erkenning van) professionaliteit en deskundigheid van medewerkers;

- verhoging van de kwaliteit van de werkprocessen;
- efficiency ten aanzien van de inzet van beschikbare medewerkers;
- een gebundeld investeringsvermogen;
- realisatie van besparingen door schaalvoordelen.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Bedrijfsvoeringsorganisatie, Wet gemeenschappelijke regelingen). De gemeenschappelijke regeling is op 28 november 2017 gepubliceerd en op 1 januari 2018 in werking getreden. In december 2020 is de gemeenschappelijke regeling aangepast op de toetreding van de gemeente Zwartewaterland per 1 januari 2021.

Partijen

Provincie Overijssel en gemeenten Zwolle, Kampen, Dalfsen, Westerveld en Zwartewaterland. Het aandeel van Overijssel in het resultaat is steeds meer afhankelijk van het aantal producten en diensten dat wordt afgenomen (p*q). Het aandeel fluctueert daarmee gedurende het begrotingsjaar. Op dit moment voorzien wij in 2024 een lichte daling in het aandeel van de provincie Overijssel van 30,7% naar 30,4%. De belangrijkste verklaring hiervoor is een (verwachte) minder sterke groei van het aantal medewerkers ten opzichte van deelnemende partners.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurslid: Gedeputeerde G.H. ten Bolscher (in rol van eigenaar). Het hoofd eenheid bedrijfsvoering neemt zitting in het bedrijfsvoeringsberaad (in rol van opdrachtgever).

Financieel belang

SSC Ons heeft een begroting voor 2024 en een meerjarenraming voor de periode 2024-2027 opgesteld. Voor 2024 is in totaal € 33,89 miljoen begroot. Met name door CAO-stijgingen en inflatie is het kostenniveau gestegen. De budgettaire gevolgen voor Overijssel zijn verwerkt in het budgettaire perspectief bij deze Begroting.

Op basis van een door de colleges in 2016 vastgestelde verrekensystematiek wordt bepaald welke bijdrage iedere deelnemer verschuldigd is voor instandhouding van de bedrijfsvoeringsorganisatie en het uitvoeren van de taken, onderverdeeld naar standaarddienstverlening, maatwerkdienstverlening en meerwerk. De bijdrage vanuit de provincie voor 2024 is geraamd op € 9,96 miljoen.

Omdat de bedrijfsvoeringsorganisatie te allen tijde aan zijn verplichtingen jegens derden moet kunnen voldoen is bepaald dat een negatief saldo naar evenredigheid over de deelnemers wordt verdeeld. Afspraken hierover zijn vastgelegd in de verrekensystematiek. SSC ONS mag een weerstandsvermogen van maximaal 5% van de jaaromzet opbouwen. Als de gekwantificeerde risico's hoger zijn dan 5% van de jaaromzet, dient het weerstandsvermogen daarop te worden aangepast.

Bijzonderheden

De komende jaren staan in het teken van continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid. Tevens wordt er de komende jaren stevig inzet gepleegd om de digitale weerbaarheid van Ons én partners te vergroten.

Per 1 juli 2024 dient de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen geïmplementeerd te zijn. SSC Ons past de regeling voor deze datum aan. De impact van de wijzigingen is gering. In de Statenvergadering van 13 juli 2023 heeft u de mogelijkheid gekregen een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022.

Meer informatie

Openbaar lichaam Omgevingsdienst IJsselland (OD-IJ) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

Provinciaal publiek belang

Omgevingsdienst IJsselland (OD-IJ) is een bestuurlijke samenwerking op basis van een overeenkomst. OD-IJ heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst vorm te geven. Dit belang is ook verankerd in de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJsselland.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen). De gemeenschappelijke regeling is op 4 januari 2017 gepubliceerd en op 5 januari 2017 in werking getreden. De gemeenschappelijke regeling is in 2020 gewijzigd en op 2 juli 2020 gepubliceerd (stcrt-2020-42900). De gewijzigde regeling is met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 in werking getreden.

Partijen

Provincie Overijssel en elf gemeenten uit de regio IJsselland: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle. In 2024 bedraagt het aandeel van de provincie in het resultaat 8,25%.

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter). Dagelijks bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree, (lid/vicevoorzitter).

In 2024 zal namens de provincie vanuit de rol van opdrachtgever aandacht zijn voor het doorontwikkelen van de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving en daarnaast op een efficiënte uitvoering. Vanuit de eigenaarsrol ligt de focus op de continuïteit van de organisatie, risicobeheer, de noodzakelijke versterking van de planning- en controlfunctie en een evenredige verdeling van kosten tussen de deelnemende partijen.

Financieel belang

OD-IJ heeft voor 2024 een begroting opgesteld van in totaal € 15,3 miljoen. De bijdrage van de provincie Overijssel aan de OD-IJ bedraagt € 1,1 miljoen, welke gedekt is in de provinciale begroting.

De deelnemers zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor eventuele financiële risico's/tekorten van de OD-IJ, naar rato van hun inbreng. Uit de resultaten die jaarlijks behaald worden, mag de OD-IJ een eigen weerstandscapaciteit opbouwen om tegenvallers op te vangen. Voor 2024 heeft het Algemeen Bestuur deze weerstandscapaciteit vastgesteld op maximaal € 311.000. In 2024 zal een nieuwe risico-inventarisatie worden opgesteld.

Bijzonderheden

OD-IJ is een gemeenschappelijke regeling, opgericht vanuit een wettelijke verplichting. De deelnemers zijn en blijven bevoegd gezag. Bevoegdheden worden niet gedelegeerd, maar in mandaat overgedragen. Conform de gemeenschappelijke regeling verzendt de OD-IJ

jaarlijks het financieel jaarverslag, de begrotingsstukken van het eerstvolgende jaar rechtstreeks naar de Staten. In het VTH-jaarverslag worden de werkzaamheden van de OD-IJ verantwoord ten opzichte van het vastgestelde VTH-jaarprogramma. In het Interbestuurlijk programma ter verbetering van het VTH stelsel worden de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen in zes pijlers uitgewerkt. Onderdeel van deze aanbevelingen is om naar de 'robuustheid' van de omgevingsdiensten te kijken. De OD-IJ zal moeten bekijken hoe ze aan deze criteria gaan voldoen.

Meer informatie

Website Omgevingsdienst IJsselland
Ontwerpbegroting 2024 Omgevingsdienst IJsselland

Openbaar lichaam Omgevingsdienst Twente (ODT) (Almelo)

Hoort bij prestatie

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

Provinciaal publiek belang

Omgevingsdienst Twente (ODT) is een bestuurlijke samenwerking op basis van een overeenkomst. ODT heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieutaken in Twente kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de Twentse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst vorm te geven. Dit belang is verankerd in de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Twente.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen). De gemeenschappelijke regeling is op 17 oktober 2017 gepubliceerd en op 18 oktober 2017 in werking getreden. De gemeenschappelijke regeling is in 2020 gewijzigd en op 3 juli 2020 gepubliceerd (stcrt-2020-40694).

Partijen

Provincie Overijssel en veertien gemeenten uit de regio Twente: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. In 2024 bedraagt het aandeel van de provincie in het resultaat 6,6%.

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter). Dagelijks bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree, (lid/vicevoorzitter).

In het jaar 2022 en 2023 is met alle partners gezamenlijk een traject in gang gezet om de financiering van de ODT te herijken. Hierover heeft u een informatiebrief ontvangen. Middels objectieve criteria is toegewerkt naar een duurzame begroting 2024. De begroting 2024 is opgebouwd op basis van outputfinanciering in plaats van input. Hiermee betalen de partners hun bijdragen op basis van werkelijk gemaakte uren. In de begroting is per partner een ureninschatting gemaakt voor 2024.

Financieel belang

ODT heeft voor 2024 een begroting opgesteld van in totaal € 17,3 miljoen. Over de eerste jaren vindt de financiering van ODT plaats op basis van input: elke deelnemer betaalt de kosten van de medewerkers die worden ingebracht, vermeerderd met een percentage voor

formatieve- en materiële overhead. Vanaf 2022 is toegewerkt naar output gestuurde financiering. De bijdrage van de provincie Overijssel aan ODT voor 2024 bedraagt € 1,1 miljoen, welke gedekt is in de provinciale begroting.

De deelnemers zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor eventuele financiële risico's/tekorten van ODT, naar rato van hun inbreng. Uit de resultaten die jaarlijks behaald worden mag ODT een eigen weerstandscapaciteit (reserves en post onvoorzien) opbouwen. Voor 2024 heeft het Algemeen Bestuur deze weerstandscapaciteit vastgesteld op maximaal € 799.000.

Bijzonderheden

ODT is een gemeenschappelijke regeling, opgericht vanuit een wettelijke verplichting. De deelnemers zijn en blijven bevoegd gezag. Bevoegdheden worden niet gedelegeerd, maar in mandaat overgedragen. Conform de gemeenschappelijke regeling verzendt de ODT jaarlijks het financieel jaarverslag en de begrotingsstukken van het eerstvolgende jaar rechtstreeks naar staten. In het VTH-jaarverslag worden de werkzaamheden van de ODT verantwoord ten opzichte van het vastgesteld VTH-jaarprogramma.

In het Interbestuurlijk programma ter verbetering van het VTH stelsel worden de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen in zes pijlers uitgewerkt.

Onderdeel van deze aanbevelingen is om naar de 'robuustheid' van de omgevingsdiensten te kijken. ODT geeft aan dat ze aan deze criteria voldoen.

Meer informatie

Website Omgevingsdienst Twente

Ontwerp Programmabegroting 2024 Omgevingsdienst Twente

Openbaar lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) (Almelo)

Hoort bij prestatie

5.3.2 Werklocaties provinciale participaties

5.3.3 Topwerklocaties

Provinciaal publiek belang

Gebiedsontwikkeling gericht op realisatie van een regionaal grootschalig en duurzaam bedrijventerrein. De verbonden partij richt zich op vestiging van grootschalige bedrijven die actief zijn in de logistieke sector of in de industrie, uitgaande van 20 tot 50 arbeidsplaatsen per hectare en een ruimtebehoefte vanaf 2 hectare. Dit belang is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente, die de taak van de verbonden partij omschrijft als 'het (duurzaam) ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein'.

RBT (XL Businesspark) behoort samen met Technology Base, Kennispark Twente en Hightech Systems Park (HTSP) tot de vier economische topwerklocaties in Twente.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen), in werking getreden op 5 april 2005. De gemeenschappelijke regeling is in 2019 gewijzigd naar een zogenaamde 'collegeregeling' en gepubliceerd (Staatscourant - publicatienummer 37368).

Partijen

De provincie Overijssel (23%), Almelo (23%), Hengelo (23%), Enschede (23%) en Borne (8%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen bestuur: E. G. Grijsen (lid) en E.N.W. Hoogland (lid). Dagelijks bestuur: E.N.W. Hoogland (lid).

Vanuit de opdrachtgeversrol stuurt de provincie op het realiseren van grondverkopen en daarmee op regionale werkgelegenheid. Vanuit de eigenaarsrol ligt de focus op het bewaken van de kaders, het beheersen van de risico's en borging van de kwaliteit van besluitvorming door RBT.

Financieel belang

De grondexploitatie is met peildatum 1 januari 2023 geactualiseerd. Het verwachte resultaat van de grondexploitatie komt nu uit op een positief resultaat van € 11,6 miljoen op einddatum 31 december 2025. Vanwege het positieve resultaat is geen sprake meer van een verliesvoorziening waarvoor de provincie een last moet nemen. Ook is het project inmiddels dusdanig vergevorderd dat er door de provincie geen weerstandsvermogen meer dient te worden aangehouden voor financiële tegenvallers. Mochten deze zich nog voordoen, dan is de verwachting dat deze uit het positief resultaat kunnen worden opgevangen. Het positieve resultaat wordt in de periode 2022-2025 stapsgewijs uitgekeerd aan de deelnemende overheden. Het provinciale aandeel hierin bedraagt 23% en bedraagt naar schatting tussen de € 2,2 miljoen en € 2,7 miljoen.

Bijzonderheden

De verwachting is dat de laatste uitgiften plaatsvinden in 2024 en dat de gemeenschappelijke regeling, aansluitend op het proces van opheffing en vereffening in 2024, in 2025 kan worden beëindigd. De directie is gevraagd om de processtappen tot liquidatie van de gemeenschappelijke regeling verder uit te werken.

Meer informatie

Website XL Business Park
Begroting 2024 en meerjarenraming RBT

Openbaar lichaam Technology Base (Enschede)

Hoort bij prestatie

5.3.2 Werklocaties provinciale participaties

5.3.3 Topwerklocaties

Provinciaal publiek belang

Deze verbonden partij draagt bij aan de ontwikkeling van de voormalige vliegbasis Twente tot Technology Base. De gemeenschappelijke regeling Technology Base omschrijft de opgave als een integrale gebiedsontwikkeling ten behoeve van toekomstbestendige bestemmingen die een belangrijke bijdrage leveren aan de economie, ecologie, natuur, woningbouw en leefbaarheid van de regio.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen), in werking getreden op 23 november 2010. De laatste wijziging van de gemeenschappelijke regeling was in 2020, waarbij de regeling is omgezet naar een collegeregeling. Daarbij is ook de naam gewijzigd van Area Development Twente (ADT) naar Technology Base (TB). De gewijzigde regeling is op 17 juli 2020 gepubliceerd (Staatscourant 2020, 38979).

Partijen

Provincie Overijssel (50%) en gemeente Enschede (50%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: G.H. ten Bolscher (lid), E.G. Grijsen (lid), E.N.W. Hoogland (lid) en M.R.H.M. von Martels (lid). Dagelijks Bestuur: E.N.W. Hoogland (lid) en E.G. Grijsen (lid). In 2022 is de gebiedsontwikkeling Technology Base geëvalueerd. De gebiedsontwikkeling is voor een belangrijk deel afgerond. Er is een resterende opgave voor het bedrijvenpark en de luchthaven Twente Airport. Volgens het coalitieakkoord 2023-2027 gebruiken we de periode tot 2025 om tot een zorgvuldig besluit over Technology Base te komen. Voor een positief besluit over blijvende betrokkenheid van de provincie is het noodzakelijk dat er een sluitende businesscase ligt, waarbij structurele financiering van de provincie niet nodig is.

Financieel belang

De jaarrekening 2022 van Technology Base gaat uit van een grondexploitatie van € 18,5 miljoen negatief (netto contante waarde) per 1 januari 2023. Ons aandeel (50%) in het tekort op deze grondexploitatie - zijnde € 9,25 miljoen - is afgedekt in de voorziening Resultaten gebiedsexploitaties.

In de toetsing van het provinciale weerstandsvermogen houden wij rekening met een kans van 50% op een negatiever resultaat dan begroot voor de grondexploitatie (impact € 3,9 miljoen) en de luchthaven- en vastgoedexploitatie (impact € 0,75 miljoen).

Daarnaast kent de exploitatie van de luchthaven op dit moment een jaarlijks negatief resultaat. Het tekort dat hierdoor ontstaat voor de Gemeenschappelijke Regeling wordt ieder jaar aangevuld door de beide deelnemers (beide 50%).

Bijzonderheden

Via de Gebiedsvisie (2016), bestemmingsplannen en het Luchthavenbesluit (2017) zijn de kaders vastgesteld. Voor de resterende opgave voor de luchthaven Twente Airport en het bedrijvenpark is naar aanleiding van de externe evaluatie eind 2022 besloten vast te houden aan de huidige koers en kaders.

Voor een duurzaam toekomstperspectief van de luchthaven worden samen met (boven)regionale publieke en private partners concrete en onderbouwde voorstellen ontwikkeld. Mede op basis daarvan heroverweegt de provincie haar risicodragende rol in de luchthavenexploitatie. Verder zijn wij met de gemeente Enschede in gesprek om te komen tot afspraken over het toekomstig beheer en onderhoud van de buitenruimte op het bedrijvenpark. Het streven is vanaf 1 januari 2032 tot overdracht van de buitenruimte te komen.

Gelet op de nabijheid van overbelast Natura 2000-gebied Lonnekermeer is het bij het vergunnen van (grotere) activiteiten en bedrijfsvestigingen op Technology Base qua stikstofruimte nodig aanvullende maatregelen te treffen.

Behalve luchtvaart en nieuwe bedrijvigheid, voorziet de herontwikkeling van de voormalige vliegbasis in nieuwe natuur, wonen en evenementen. Op de voormalige legeringskampen rond de vliegbasis is 80 hectare aan woonparken in ontwikkeling. De verkoop van de panden en de kaveluitgifte verloopt conform de aangepaste planning. De gebieden voor natuur en evenementen zijn aan nieuwe eigenaren overgedragen. Tegen het bestemmingsplan dat geldt voor de natuurontwikkeling (eigendom provincie) en de evenementenlocatie loopt een beroepsprocedure.

Meer informatie

Website Technology Base

Statenvoorstel Evaluatie Technology Base

Statenbrief over (o.a.) 'Routekaart toekomstig beheer en onderhoud'

Meerjarenbegroting 2024-2027 Technology Base

Overige verbonden partijen

Verbonden partijen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel (Nazorgfonds) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

2.2.3 Beheer nazorgfonds

Provinciaal publiek belang

De Leemtewet (aanvulling Wet milieubeheer) waarborgt dat gesloten stortplaatsen geen of zo weinig mogelijk gevolgen voor het milieu hebben. Op grond van deze wet zijn wij bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort.

Juridische vorm

Het fonds is opgericht door het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel (art. 15.47, lid 1 Wm) en is een rechtspersoon bij wet (art. 15.47, lid 3 Wm). De rechtspersoon is in 2014 ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Partijen

Provincie Overijssel, N.V. ROVA en Twence B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen bestuur: het voltallige college van Gedeputeerde Staten.

Dagelijks bestuur: T.A. de Bree en G.H. ten Bolscher.

Bestuurlijk Overleg Nazorgfonds: T.A. de Bree en G.H. ten Bolscher, een vertegenwoordiger van N.V. ROVA en een vertegenwoordiger van Twence B.V..

ROVA en Twence hebben in dit orgaan recht van inspraak, maar geen beslissingsbevoegdheid.

Financieel belang

Om invulling te geven aan de verantwoordelijkheid van de Leemtewet bepaalt de wet (art. 15.44 Wm) dat u een heffing instelt ter bestrijding van de kosten van de nazorgmaatregelen bij stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval gestort wordt. Deze heffing wordt bij belastingverordening opgelegd aan de exploitanten van de stortplaatsen in Overijssel. U heeft deze belastingverordening op 30 maart 1999 vastgesteld.

Wij zijn verplicht de opbrengsten van de heffing af te dragen aan het 'Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel'. De bijbehorende tarieventabel is een aantal jaren buiten werking gesteld, omdat de verwachting was dat de omvang van het fonds en de verwachte rendementen voldoende zouden zijn om de vereiste doelvermogens te realiseren. Dit laatste is niet meer het geval voor de locatie Elhorst Vloedbelt.

Bijzonderheden

De laatst vastgestelde jaarrekening is die van 2022. Het eigen vermogen van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel bedraagt ultimo 2022 ruim € 12,8 miljoen. Dit vermogen is ondergebracht bij vermogensbeheerder Rabobank. Door de Rabobank is circa € 3,2 miljoen belegd in aandelen en € 7,8 miljoen in obligaties. Daarnaast wordt € 1,8 miljoen beheerd op een spaarrekening. Gelet op de huidige rentetarieven is het onzeker of het afgesproken te behalen rendement van 5,06% gerealiseerd kan worden.

Door een afname van de stortvolumes ten opzichte van de verwachte volumes, zullen de stortlocaties langer open blijven dan voorzien. Dit kan gevolgen hebben voor de opbouw van de vereiste doelvermogens. De voor de stortlocaties opgestelde nazorgplannen zijn in 2016

geheel herzien, waarbij een herberekening van de vereiste doelvermogens is gedaan. In 2020 besloot u de nazorgplannen voor de drie stortlocaties te verlengen tot en met 2025. De Rabobank heeft een langjarige rendementprognose afgegeven van 3,1%. Op basis van deze prognose en het reeds opgebouwde vermogen voor Elhorst Vloedbelt is de verwachting dat in 2082 - jaar van sluiting - nog een tekort van circa € 5,5 miljoen resteert. Op basis hiervan is besloten om voor de locatie Elhorst Vloedbelt een jaarlijkse heffing van € 40 duizend op te leggen aan Twence. De verwachting is dat het vereiste doelvermogen door deze heffing wel bereikt zal worden.

Meer informatie

--/--

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partijen

Interprovinciaal Overleg (IPO) ('s-Gravenhage)

Hoort bij prestatie

Algemene dekkingsmiddelen en financiering.

Provinciaal publiek belang

Het lidmaatschap van IPO is van belang voor de bestuurlijke betrokkenheid bij de kerntaken die de provincies gezamenlijk uitvoeren. De vereniging IPO heeft tot doel:

- de belangen van provincies te behartigen;
- een platform te bieden voor uitwisseling van kennis en ervaringen;
- vernieuwingsprocessen binnen de provincies stimuleren en entameren.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (vereniging, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De twaalf provincies. De provincie Overijssel heeft een aandeel van 9,43 % in het resultaat van de vereniging.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurslid E.G. Grijsen. Provinciale Staten van iedere provincie wijzen uit hun midden twee personen aan ter vertegenwoordiging van hun provincie in de Algemene Leden Vergadering. Voor de provincie Overijssel zijn dit mevrouw I. Hoogveld en mevrouw A. Nijhuis.

Financieel belang

De laatst vastgestelde jaarrekening is die van 2022. Op 9 september 2014 stemden wij in met het afgeven van een borgstelling ter hoogte van € 0,6 miljoen aan het IPO voor een lening van BNG, ten behoeve van de overbrugging van de verhuizing naar en inrichting van nieuwe kantoorruimte van het IPO. De garantstelling vervalt op 15 oktober 2024. Betaling van aflossing en rente verloopt via de jaarlijkse provinciale bijdrage aan het IPO. Bij een eventueel inroepen van de garantstelling wordt het effect voor Overijssel verrekend met de IPO-bijdrage.

Bijzonderheden

In 2022 heeft de betaling van de achtste termijn plaatsgevonden, waardoor de hoogte van de garantstelling ook navenant lager wordt en uitkomt op € 0,12 miljoen.

Meer informatie

Website IPO

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partijen

BNG Bank N.V. ('s-Gravenhage)

Hoort bij prestatie

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen.

Provinciaal publiek belang

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen met een publiek belang. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, samen met het statutair beperkte werkterrein van de bank, biedt financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Combinatie van beide elementen geeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de samenleving tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Doordat de bank alleen publieke aandeelhouders heeft, is zij onderdeel van de publieke sector. Met het aandeelhouderschap in BNG Bank geeft de provincie Overijssel invulling aan haar publieke taak.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Het is statutair bepaald dat alleen publieke lichamen aandeelhouder kunnen zijn van BNG Bank. De Staat houdt de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap. De provincie Overijssel heeft een belang van 0,16% in BNG Bank.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie Overijssel hierin: T.A. de Bree). De bestuurlijke betrokkenheid is - gezien de geringe financiële participatie - beperkt.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 87.750 aandelen met een boekwaarde van (afgerond) € 0,2 miljoen. Afhankelijk van het resultaat van BNG Bank, ontvangt de provincie jaarlijks een dividend. De opbrengst uit dividend betrof de afgelopen boekjaren € 200.070 over 2021 en € 219.375 over 2022.

Bijzonderheden

De provincie Overijssel heeft in 2015 en 2016 voor in totaal € 74,5 miljoen deel genomen in door BNG Bank uitgegeven hybride leningen (van in totaal € 424 miljoen). Met de uitgifte van deze hybride leningen (looptijd 60 jaar) heeft BNG Bank haar solvabiliteit en weerstandsvermogen kunnen verbeteren. Met ingang van mei 2022 heeft BNG Bank jaarlijks de mogelijkheid (niet de verplichting) om beide leningen vervroegd af te lossen. Wij ramen de renteopbrengsten over de leningen daarom steeds voor één jaar. In mei 2022 heeft de bank de 1e tranche leningen afgelost. We hebben hieruit € 49,5 miljoen ontvangen. Daarmee staat er nog € 25 miljoen open. In mei 2023 heeft de BNG Bank geen gebruik gemaakt van haar recht om deze lening vervroegd af te lossen. Met ingang van 2021 meet BNG Bank de maatschappelijke impact van haar klanten en publiceert hier jaarlijks over in haar jaarverslag. BNG Bank rapporteert hierbij specifiek over het verlagen van de CO2-emissies van haar kredietportefeuille. Eind 2022 heeft BNG Bank het Klimaatplan Going Green gepresenteerd. Hiermee zet de bank een volgende stap in de energietransitie en CO2-reductie.

Over het eerste halfjaar van 2023 werd een nettowinst gerealiseerd van € 141 miljoen. In dezelfde periode vorig jaar kwam de nettowinst uit op € 206 miljoen. Voornaamste oorzaak van de lagere nettowinst is een lager gerealiseerd resultaat financiële transacties op grond van de liquiditeitsportefeuille. Ook voerde de bank in het eerste half jaar een klanttevredenheidsonderzoek uit en kreeg als rapportcijfer een 7,9.

Meer informatie

Website BNG Bank
Halfjaarbericht 2023 BNG Bank

Coöperatie Samenwerkingsverband DOVA U.A. (Utrecht)

Hoort bij prestatie

4.2.1 Transitie openbaar vervoer

Provinciaal publiek belang

De provincie Overijssel werkt in verschillende verbanden samen met het Rijk, de provincies en vervoersregio's aan efficiënt en doeltreffend openbaar vervoer voor reizigers. Het doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger.

Dit belang is ook verankerd in de statuten van de coöperatie, waarin het doel omschreven is als 'het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer, om zo in de stoffelijke behoeften van haar leden te voorzien krachtens overeenkomsten met hen te sluiten in het bedrijf dat zij te dien einde ten behoeve van haar leden uitoefent of dat één of meer van haar dochtervennootschappen/deelnemingen uitoefent of doet uitoefenen.'

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (coöperatieve vereniging, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De twaalf provincies, Vervoerregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en OV Bureau Groningen-Drenthe. Het aandeel van de provincie Overijssel in het resultaat bedraagt 5,24%.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Ledenvergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: M. Dadema).

De bestuurlijke aandacht gaat in 2023 en 2024 uit naar het verder normaliseren van de afspraken in de OV-sector na de corona crisis en met de huidige voortdurende personeelscrisis bij de vervoerders. Daarnaast wordt gekeken naar verdere (door)ontwikkeling van de OV-sector om het openbaar vervoer toekomstbestendig te maken en te houden. Dit in de wetenschap dat het rijk als systeemverantwoordelijke partij dit ook graag wil, maar hier geen geld voor heeft gereserveerd.

Financieel belang

Het betreft een coöperatieve vereniging met uitgesloten aansprakelijkheid (U.A.). Dit betekent dat de (voormalige) leden van de coöperatie niet aangesproken kunnen worden wanneer zich een tekort voordoet bij ontbinding van de coöperatie. De jaarlijkse winst wordt toegevoegd aan de algemene reserve, tenzij de algemene ledenvergadering, op voorstel van het bestuur, besluit tot een algehele of gedeeltelijke winstuitkering. Indien de winst uitgekeerd wordt aan alle leden, gebeurt dit naar rato van de voor de leden vastgestelde jaarlijkse bijdragen.

De laatst vastgestelde jaarrekening is die van 2022. De financiële bijdrage van Overijssel aan het samenwerkingsverband DOVA was in lijn met de begroting.

Bijzonderheden

In november 2018 stemde u in met deelname van de provincie Overijssel aan Samenwerkingsverband DOVA. De nieuwe organisatie komt voort uit twee bestaande samenwerkingsverbanden:

- NDOV - een samenwerking van Rijk, provincies en de decentrale OV autoriteiten en vervoerders gericht op het beschikbaar stellen van actuele gegevens voor OV reisinformatie;
- DOVA - een samenwerking van decentrale OV-autoriteiten gericht op doeltreffend en efficiënt OV voor de reiziger.

Het nieuwe samenwerkingsverband is op 1 januari 2019 van start gegaan. De organisatie bestaat uit de clusters OV-netwerk en OV-data. Samen met CROW-KpVV vormen zij de OV-campus. De deelnemers zijn zowel eigenaar (lid) van de coöperatie, als afnemer van de diensten van de coöperatie. De leden sluiten een overeenkomst met de coöperatie waarin zij vast leggen welke diensten zij afnemen en de voorwaarden daarbij.

Onze deelname aan het samenwerkingsverband geeft ons zeggenschap over de inzet vanuit de coöperatie in ondersteuning van (onder meer) de provincies bij vragen op het gebied van exploitatie, infrastructuur en informatievoorziening van het openbaar vervoer.

In 2022 en 2023 was de inzet van het samenwerkingsverband vooral gericht op het ondervangen van de gevolgen van de coronacrisis op de OV-sector. Bij onderwerpen zoals de coronacrisis en 'OV betalen', brengt DOVA de belangen van de verschillende OV autoriteiten bij elkaar en organiseert en regisseert zij de lobby. Ze bereidt de inbreng in het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB) voor - waarin Rijk, vervoerders en OV autoriteiten samenkomen - en ze houdt de bestuurders op de hoogte van de ontwikkelingen. Hiermee worden ook de belangen van Overijssel op deze onderwerpen geborgd.

Meer informatie

Website DOVA

CSV Amsterdam B.V. ('s Hertogenbosch)

Hoort bij prestatie

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen.

Provinciaal publiek belang

Deze verbonden partij draagt niet bij aan een provinciaal beleidsdoel. Het betreft een tijdelijke verbonden partij voor de afwikkeling van de verkoop van Essent. De vennootschap heeft tot doel:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON);
- namens de verkopende aandeelhouders van Essent eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");
- het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (besloten vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Groningen (6,0%), provincie Drenthe (2,3%), provincie Overijssel (18,7%), provincie Flevoland (0,02%), provincie Noord-Brabant (30,8%), provincie Limburg (16,1%) en gemeenten in deze provincies en de provincie Friesland.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: T.A. de Bree). Verder heeft de provincie Overijssel een vaste zetel in de Aandeelhouderscommissie. De bestuurlijke betrokkenheid bij deze verbonden partij is - gezien de aard van de verbonden partij - minimaal.

Financieel belang

Het aandelenbezit van de provincie Overijssel vertegenwoordigt een boekwaarde van € 47.000.

Bijzonderheden

Het streven is CSV Amsterdam op te heffen. De opheffing wordt belemmerd door een al enkele jaren lopende bezwaarprocedure tegen de Belastingdienst. CSV Amsterdam bestrijdt de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting 2014 van 29 november 2019 voor een bedrag van € 8,5 miljoen. Wij en de andere deelnemers in de Aandeelhouderscommissie hechten aan een spoedige afwikkeling van de bezwaarprocedure, zonder dat daarbij ons financieel belang wordt geschaad.

Meer informatie

--/--

Energiefonds Overijssel B.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie

2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel

Provinciaal publiek belang

Energiefonds Overijssel verstrekt leningen, participaties en garanties aan projecten op het gebied van energiebesparing en productie van hernieuwbare energie en draagt zo bij aan de provinciale doelen voor nieuwe energie. Dit belang is verankerd in de statuten van het fonds

waarin het doel van de verbonden partij omschreven is als: het versterken van de ontwikkeling en toepassing van hernieuwbare energie, energiebesparing, CO₂-emissiereductie en de energietransitie in (met name) de provincie Overijssel. Energiefonds Overijssel is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast Innovatiefonds Overijssel, HMO, Oost NL en Wadinko.

Juridische vorm

Energiefonds Overijssel bestaat uit:

- Energiefonds Overijssel I B.V. voor het verstrekken van risicofinanciering en het beheren van Energiefonds II B.V.;
- Energiefonds Overijssel II B.V. voor het verstrekken van leningen en garanties.

Beide vennootschappen zijn privaatrechtelijke organisaties (besloten vennootschappen, Burgerlijk wetboek, boek 2). Het fonds wordt beheerd door CL Venture Partners B.V. en heeft een Raad van Commissarissen van drie leden en een Adviescommissie van vijf leden.

Partijen

De provincie Overijssel is 100% eigenaar van Energiefonds Overijssel I B.V.. Energiefonds Overijssel I B.V. is op haar beurt 100% eigenaar van Energiefonds Overijssel II B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: T.A. De Bree).

In 2024 zal de bestuurlijke betrokkenheid gericht zijn op het vaststellen van het jaarplan en begroting 2024. Tevens wordt gekeken hoe het fonds bij kan dragen aan de beleidsdoelen voor nieuwe energie voor de komende jaren. Dit krijgt zijn beslag in een strategisch plan voor de periode t/m 2027.

Financieel belang

Energiefonds Overijssel heeft een revolverend fondsvermogen van € 200 miljoen. Daarnaast beschikt het fonds tot eind 2027 over een overbruggingskrediet van de provincie van € 80 miljoen. Sinds 2022 heeft het fonds een tijdelijke kredietfaciliteit van maximaal € 50 miljoen van de Europese Investeringsbank (EIB). Naar verwachting zal het fonds hier eind 2024 € 30 miljoen uit 'getrokken' hebben als co-financiering op de provinciale middelen. De provincie staat garant voor de faciliteit bij de EIB.

De laatst vastgestelde jaarrekening is die van 2022. Energiefonds Overijssel heeft in 2022 een positief resultaat behaald van € 0,2 miljoen. Het eigen vermogen van Energiefonds Overijssel bedraagt ultimo 2022 € 1,7 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 15,8 miljoen) houden wij een voorziening aan van

€ 14,1 miljoen (voorziening Energiefonds Overijssel).

Op een tweetal participaties is een bedrag van € 878 duizend definitief oninbaar geworden (zie ook prestatie 2.3.2). Het effectieve fondsvermogen - en daarmee de verdien capaciteit van het fonds - neemt daarmee af van € 200 miljoen naar € 199,122 miljoen.

Voor het door de provincie beschikbaar gestelde fondsvermogen van € 200 miljoen, geldt ultimo 2027 een vermogensbehoud van minimaal 90% (zijnde 180 miljoen) als randvoorwaarde. Ultimo 2022 bedraagt de revolverendheid 92,5%. Het fonds voorziet voor 2024 een bescheiden positief resultaat.

Bijzonderheden

Het fonds beschikt over een totale financieringsruimte van € 330. Ultimo 2022 is hiervan € 229 miljoen uitgezet bij bedrijven en organisaties. Daarnaast heeft het fonds voor € 20 aan middelen toegekend aan projecten, maar nog niet uitgeboekt. De stijgende marktrente zorgt in 2023 voor een versnelling van het aantal en de omvang van uitzettingen. Het fonds

heeft een belangrijke rol in de ondersteuning van lokale energie-initiatieven, zowel in de ontwikkelfase, als in de realisatiefase.

In 2024 verwacht de fondsbeheerder in 2023 14 nieuwe risicofinancieringen (EFO I) en 20 leningen (EFO II) te kunnen verstrekken. Uitgaand van één exit en aflossing op leningen, verwacht het fonds ultimo 2024 per saldo € 300 miljoen aan middelen uit te hebben staan. De stijging van de energie- en CO2 prijs wakkert de urgentie van de energietransitie aan. Externe factoren, bijvoorbeeld netcongestie (het 'vol 'zijn) van het elektriciteitsnetwerk, kunnen vertraging geven in de realisatie van projecten.

Meer informatie

Website Energiefonds Overijssel

Jaarverslag 2022 Energiefonds Overijssel

Presentatieverslag 2022 Energiefonds Overijssel

Statenvoorstel Scopeverbreding Energiefonds Overijssel

Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel

Enexis Holding N.V. ('s-Hertogenbosch)

Hoort bij prestatie

2.3.3 Realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk (deelneming Enexis)

Provinciaal publiek belang

Enexis Netbeheer B.V. (één van de drie werkfondsen van Enexis Holding N.V.) beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor ca. 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Deze verbonden partij draagt bij aan het realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk. In de statuten staat dit als volgt:

- Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie;
- Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie;
- Het doen uitvoeren van alle taken die als gevolg van de Elektriciteitswet en de Gaswet zijn toebedeeld aan de netbeheerder.

De energie-infrastructuur is een belangrijk fundament voor de energietransitie en daarmee cruciaal in het realiseren van de klimaatdoelen.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Groningen (6,57%), provincie Drenthe (2,37%), provincie Overijssel (19,68%), provincie Noord-Brabant (30,83%), provincie Limburg (16,13%) en gemeenten in deze provincies en in de provincie Flevoland. Wettelijk is bepaald dat alleen publieke lichamen aandeelhouder van een netwerkbedrijf kunnen zijn.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: T.A. de Bree).

Daarnaast hebben wij een vaste zetel in de Aandeelhouderscommissie (AHC). Ook stemmen we over eventuele mutaties in de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.

In de AV van 14 april 2022 is het strategisch plan voor de periode 2022 - 2026 vastgesteld.

Via deelname aan de AHC zijn wij hier nauw bij betrokken geweest. De strategische richting

die Enexis voorstaat is op hoofdlijnen in lijn met onze ambitie. De focusstrategie is erop gericht dat Enexis er met haar infrastructuur voor zorgt dat mensen en bedrijven zoveel mogelijk duurzame energie kunnen gebruiken en terug leveren. Daarnaast wil Enexis helpen om richting te geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daar naartoe.

Vanuit onze rol als aandeelhouder in de AHC en de AV zien wij toe op de realisatie van de doelen in het Strategisch plan van Enexis en zijn wij op strategisch niveau betrokken in de bedrijfsmatige ontwikkelingen en de grote financieringsbehoefte van Enexis om met investeringen de energietransitie te faciliteren. Zo hebben wij geparticipeerd in het traject om met een afsprakenkader met het Rijk te komen dat het mogelijk maakt dat het Rijk in de toekomst, als de financieringsbehoefte van Enexis daarom vraagt, toe kan treden als aandeelhouder.

U bent in februari 2023 in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te uiten over het Afsprakenkader met het Rijk en de winstbestemming van de verkoop van dochteronderneming Fudura. In de AV van 13 april 2023 heeft de AV goedkeuring verleend voor het aangaan van het Afsprakenkader.

Daarnaast heeft de AV ingestemd met de éénmalige uitkering van € 100 miljoen dividend over de boekwinst van € 1,1 miljard voortvloeiend uit de verkoop van dochteronderneming Fudura en heeft de AV ingestemd met continuering van het huidige dividendbeleid inhoudende een uitkering van maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering, voor de boekjaren vanaf 2023.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 29.465.662 aandelen, met een boekwaarde van € 46,3 miljoen. In 2020 verstrekten 5 provinciale en 66 gemeentelijke aandeelhouders een converteerbare hybride aandeelhouderslening van € 500 miljoen aan Enexis Holding. De provincie Overijssel nam € 102 miljoen voor haar rekening.

Het in 2023 ontvangen dividend over de winst 2022 uit reguliere bedrijfsvoering bedroeg € 18,4 miljoen voor de provincie Overijssel. Daarnaast ontvingen we een incidenteel dividend van € 19,7 miljoen uit de verkoop van Fudura. De dividenduitkering in 2024 over het verslagjaar 2023 zal aanzienlijk lager zijn. In de begroting is een raming van € 9,8 miljoen opgenomen. Er is een beperkt risico dat het werkelijke dividend lager uitvalt dan deze raming.

Bijzonderheden

De rol van Enexis is essentieel voor realisatie van de Overijsselse energietransitie. Enexis is een partner voor de provincies, gemeenten en waterschappen bij de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën (RES'en).

De elektrificering verloopt momenteel echter zo snel dat de wachttijden voor nieuwe of zwaardere aansluiting op ons elektriciteitsnet toenemen. Medio 2023 stonden in het verzorgingsgebied van Enexis meer dan 2.000 grootzakelijke bedrijven in de rij en loopt het aantal laagspanningsstoringen door overbelasting sterk op. Door de huidige versnelling van de energietransitie neemt de druk(te) op het netwerk zo snel toe, dat extra investeringen in de infrastructuur alléén niet genoeg zijn. Het is noodzakelijk om het netwerk (kosten)efficiënter te gebruiken en de beschikbare middelen te investeren waar deze de meeste maatschappelijke waarde opleveren. Hierin ligt een taak voor het Rijk om de regelgeving op dit vlak aan te passen. De provincie zet zich in om Enexis te helpen om tot efficiënte en geprioriteerde inzet van schaarse middelen te komen en tegelijkertijd de energietransitie verder te brengen. Initiatieven op dit vlak zijn o.a. het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, het stimuleren van Smart Energy Hubs en de samenwerking met de netbeheerders en RES-regio's in het platform "Samen Naar Integraal Programmeren (SNIP)".

Het beheer en uitbreiding van het elektriciteits- en gasnet en de leveringszekerheid is de belangrijkste opgave voor Enexis. In 2023 bedroeg het werkpakket van Enexis Netbeheer € 1.340 miljoen (2022: € 1.044 miljoen, 2021: € 959 miljoen, 2020: € 882 miljoen). Door de toename in vraag en aanbod van duurzaam opgewekte energie zal de omvang van het werkpakket in de toekomst nog verder toenemen.

In augustus 2023 werd bekend dat de voorzitter van de Raad van Bestuur van Enexis zijn functie neerlegt. De Raad van Commissarissen van Enexis zal de AHC betrekken bij de opvolging.

Meer informatie

Website Enexis Holding

Halfjaarbericht 2023 Enexis Holding

Strategisch plan 2022-2026 Enexis Holding

Investeringsplan Enexis Netbeheer (2022-2031)

Jaarplan 2023 Enexis Netbeheer (met werkpakket per provincie)

Herstructureringsmaatschappij Overijssel N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail

5.3.1 Werklocaties: basis op orde

Provinciaal publiek belang

De Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) draagt bij aan de kwantiteit en kwaliteit van alle typen werklocaties. HMO draagt zorg voor een goede basiskwaliteit van de werklocaties, zodat bedrijven goed kunnen functioneren en werkgelegenheid behouden blijft of kan groeien.

Dit belang is verankerd in de statuten van HMO waar het (hoofd)doel omschreven is als: Samen met publieke en private partijen bijdragen aan het op een duurzame wijze realiseren van herstructurering en bestrijding van leegstand van werklocaties en overige registergoederen in Overijssel, met als doel zorgvuldig ruimtegebruik te bewerkstelligen en een goed economisch vestigingsklimaat voor ondernemers te (doen) waarborgen. HMO is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast Innovatiefonds Overijssel, Energiefonds Overijssel, Oost NL en Wadinko.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Overijssel (100%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: E.N.W. Hoogland). Als aandeelhouder zien wij toe op de uitvoering van het Actieplan 'Versneld investeren in coronatijd'.

Financieel belang

De stand van het eigen vermogen van HMO bedraagt ultimo 2022 € 52,3 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 55,9 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 3,6 miljoen (voorziening Participatie HMO).

HMO heeft een actieplan ontwikkeld ter verzachting van de economische gevolgen van de coronacrisis in Overijssel. In het najaar van 2020 hebben wij, met uw kennisneming,

besloten om HMO voor dit actieplan een lening te verstrekken van € 10,0 miljoen in 2020 en € 7,2 miljoen in 2021.

Bijzonderheden

HMO werkt in 2024 verder aan de uitvoering van het Actieplan Versneld investeren in coronatijd uit 2020. Daarin zijn 22 concrete projecten opgenomen waarin HMO investeert. Het actieplan sluit aan bij de doelen zoals opgenomen in het strategisch beleidsplan. Daarin zijn de volgende doelen opgenomen:

- De basis op orde houden van alle type werklocaties;
- Behoud en versterking van werkgelegenheid;
- Versterking ruimtelijke kwaliteit;
- Behoud van waarde van werklocaties;
- Revolverende inzet van provinciale middelen.

Daarnaast zal 2024 in het teken staan van de uitwerking van de brede evaluatie van werkzaamheden die in 2023 wordt uitgevoerd. Deze uitkomsten van de evaluatie vormen mede de basis voor het Strategisch beleidsplan 2024-2027.

Meer informatie

Website HMO

Actieplan Versneld investeren in coronatijd

Jaaroverzicht Overijsselse fondsen (met jaarverslag 2021 HMO 2021)

Innovatiefonds Overijssel I (Zwolle)

Hoort bij prestatie

5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie

5.5.4 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Innovatiefonds Overijssel I B.V. draagt bij aan de versterking van de regionale economie in Overijssel. Zij stimuleert andere vennootschappen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken. Deze economische activiteiten liggen dicht tegen de markt aan en zijn relatief risicovol. De inzet van provinciale middelen stimuleert dat andere (private) investeerders mee investeren. Innovatiefonds I B.V. richt zich op het verstrekken van risicofinanciering.

Dit belang is verankerd in de statuten van IFO waar het (hoofd)doel omschreven is als: Het direct en indirect ondersteunen, versterken en verankeren van het economisch klimaat en economisch beleid voor en met name in de Provincie Overijssel door ondersteuning van ondernemingen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken.

Innovatiefonds Overijssel (I en II) is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast Energiefonds Overijssel, HMO, Oost NL en Wadinko.

Juridische vorm

Innovatiefonds Overijssel I B.V. is een besloten vennootschap (Burgerlijk wetboek, boek 2). De vennootschap wordt beheerd door Oost NL en heeft een Raad van Commissarissen van drie leden.

Partijen

In 2021 is de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel (HFO) ontbonden en is de provincie Overijssel rechtstreeks (100%) aandeelhouder geworden van Innovatiefonds Overijssel I B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: G.H. ten Bolscher). De portefeuillehouder zal in 2024 namens de provincie inzetten op een goede uitwerking van uw besluitvorming in het Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel. Daarnaast zet de portefeuillehouder in op bewaking van een goede uitvoering van het jaarplan van Innovatiefonds Overijssel.

Financieel belang

Het eigen vermogen Innovatiefonds Overijssel I B.V. en II B.V. samen bedraagt per ultimo 2022 € 17,5 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 20,0 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 2,5 miljoen (voorziening Innovatiefonds I).

Het door u vastgestelde maximale investeringsvolume van de vennootschap is € 32,1 miljoen. Dit investeringsvolume wordt - conform uw besluit uit 2016 - jaarlijks opgehoogd met middelen die vrijvallen door aflossing op de lening aan SPV Hengelo.

Bijzonderheden

In 2022 heeft Innovatiefonds Overijssel een nieuw meerjarenplan vastgesteld. Aan de hand hiervan gaat het fonds in 2023 aan de slag.

Eind 2022 hebben de 14 Twentse gemeenten gevraagd of Innovatiefonds Twente (IFT) overgenomen kan worden door Innovatiefonds Overijssel I. De doelstellingen van het uitgeinvesteerde fonds IFT kunnen zo langjarig gewaarborgd worden. In 2023 wordt verder onderzocht hoe hier uitvoering aan gegeven kan worden.

Meer informatie

Website Innovatiefonds Overijssel

Jaaroverzicht Overijsselse fondsen (met jaarverslag 2021 Innovatiefonds Overijssel)

Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel

Statenvoorstel Aanpassing kaders Innovatiefonds Overijssel

Innovatiefonds Overijssel II (Zwolle)

Hoort bij prestatie

5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie

5.5.4 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Innovatiefonds Overijssel II B.V. draagt bij aan de versterking van de regionale economie in Overijssel. Zij stimuleert andere vennootschappen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken. Deze economische activiteiten liggen dicht tegen de markt aan en zijn relatief risicovol. De inzet van provinciale middelen stimuleert dat andere (private) investeerders mee investeren. Innovatiefonds Overijssel II B.V. richt zich op het beheer van nog uitstaande leningen en innovatiekredieten.

Dit belang is verankerd in de statuten van IFO waar het (hoofd)doel van de vennootschap omschreven is als: Het direct en indirect ondersteunen, versterken en verankeren van het economisch klimaat en economisch beleid voor en met name in de Provincie Overijssel door ondersteuning van ondernemingen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken.

Innovatiefonds Overijssel (I en II) is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast Energiefonds Overijssel, HMO, Oost NL en Wadinko.

Juridische vorm

Innovatiefonds Overijssel II B.V. is een besloten vennootschap (Burgerlijk wetboek, boek 2). De vennootschap wordt beheerd door Oost NL en heeft een Raad van Commissarissen van drie leden.

Partijen

In 2021 is de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel (HFO) ontbonden en is de provincie Overijssel rechtstreeks (100%) aandeelhouder geworden van Innovatiefonds Overijssel II B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: G.H. ten Bolscher). De portefeuillehouder zal in 2024 namens de provincie inzetten op een goede uitwerking van uw besluitvorming in het Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel. Daarnaast zet de portefeuillehouder in op bewaking van een goede uitvoering van het jaarplan van Innovatiefonds Overijssel.

Financieel belang

Het eigen vermogen van Innovatiefonds Overijssel II B.V. bedraagt ultimo 2022 € 1,3 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 3,8 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 2,5 miljoen (voorziening Innovatiefonds II).

Bijzonderheden

Innovatiefonds Overijssel II is sinds enkele jaren een passief fonds. De producten sluiten niet meer aan bij wat de markt wenst. Eind 2023 worden naar verwachting de laatste financieringen afgelost. De op dat moment vrijkomende middelen worden dan ingezet bij Innovatiefonds Overijssel I.

Meer informatie

Website Innovatiefonds Overijssel
Jaaroverzicht Overijsselse fondsen (met jaarverslag 2021 Innovatiefonds Overijssel)
Statenvoorstel Aanpassing kaders Innovatiefonds Overijssel
Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland naar effectiviteit fondsen provincie Overijssel

Ontwikkelingsmaatschappij Oost NL (Apeldoorn)

Hoort bij prestatie

5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie
5.5.4 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Oost NL versterkt de economie en werkgelegenheid van Oost-Nederland en draagt bij aan het Overijsselse vestigingsklimaat voor innovatieve ondernemers. De inspanningen op het gebied van innoveren, internationaliseren (acquisitie en handelsbevordering) en investeren (verstrekken van risicofinanciering), zijn gericht op HTSM (High Tech Systems en Materials) en haar belangrijkste toepassingsgebieden. Dit belang is verankerd in de statuten van Oost NL waar het doel van verbonden partij omschreven is als het versterken van de economische structuur en de werkgelegenheid in Gelderland en Overijssel door:

De targets die voor de business units International en Business Development zijn gesteld zijn grotendeels gerealiseerd en overtroffen. Ondanks de coronacrisis hebben beide business units goede resultaten kunnen halen. Voor de business unit Capital zijn de doelstellingen grotendeels behaald. Daarmee heeft Oost NL laten zien goed in te kunnen spelen op de coronasituatie en de behoefte van ondernemers. Ga hier naar een overzicht van showcases. De voorzieningen zijn in 2022 toegenomen van € 10,8 miljoen naar € 16,0 miljoen. De meerwaarde van de portefeuille op basis van de 'fair market value' ten opzichte van de boekwaarde is in het verslagjaar gedaald met € 2,7 miljoen en bedroeg ultimo 2022 € 11,1 miljoen (2021: € 16,6 miljoen), mede veroorzaakt door de verkoop van een aantal portefeuillebedrijven.

Meer informatie

Website Oost NL
Jaarverslag 2022 Oost NL
Activiteitenplan Oost NL 2023

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ('s-Hertogenbosch)

Hoort bij prestatie

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen.

Provinciaal publiek belang

Deze verbonden partij draagt niet bij aan een provinciaal beleidsdoel. De vennootschap is indertijd opgericht om namens de verkopende aandeelhouders van Essent te bemiddelen in het geschil met EPZ (de exploitant van onder meer kerncentrale Borssele).

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (besloten vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Groningen (6,0%), provincie Drenthe (2,3%), provincie Overijssel (18,7%), provincie Flevoland (0,02 %), provincie Noord-Brabant (30,8%), provincie Limburg (16,1%) en gemeenten in deze provincies en de provincie Friesland.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: T.A. de Bree). Verder heeft de provincie Overijssel een vaste zetel in de Aandeelhouderscommissie. Het betreft een tijdelijke verbonden partij voor de afwikkeling van de verkoop van Essent. De bestuurlijke betrokkenheid bij deze verbonden partij is minimaal.

Financieel belang

Het aandelenbezit van de provincie Overijssel vertegenwoordigt een boekwaarde van € 19.000.

Bijzonderheden

Het streven is de vennootschap op te heffen. In 2023 is hiervoor de weg geëffend door uittreding van PBE uit enkele convenanten met andere partijen, waaronder het ministerie van EZK. Naar verwachting wordt de uittreding eind 2023 geformaliseerd, gevolgd door ontbinding van de vennootschap in 2024. De resterende liquiditeit in de vennootschap bedraagt afgerond € 1,4 miljoen. Dit restant zal - na aftrek van de kosten van de ontbinding en naar rato van de omvang van deelname in de vennootschap - aan de aandeelhouders worden uitgekeerd.

Meer informatie

--/--

SPV Hengelo B.V. (Enschede)

Hoort bij prestatie

5.3.2 Werklocaties provinciale participaties

Provinciaal publiek belang

SPV (Special Purpose Vehicle) Hengelo B.V. is in 2013 opgericht met als doel het verkrijgen, beheren, (ver)huren, exploiteren en vervreemden van onroerende zaken. In de praktijk zorgt SPV Hengelo voor de verhuur van een fabrieksgebouw aan Stork Thermeq in Hengelo. Het onroerend goed is in 2015 in gebruik genomen.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (besloten vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2). SPV Hengelo wordt beheerd door Oost NL.

Partijen

Met de ontbinding van de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel in 2021, is de provincie Overijssel rechtstreeks (100%) aandeelhouder geworden van SPV Hengelo B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: E.N.W. Hoogland). De portefeuillehouder zal in 2024 namens de provincie inzetten op een goede uitvoering van het jaarplan van SPV Hengelo.

Financieel belang

Het aandelenkapitaal van SPV Hengelo bedraagt per ultimo 2022 € 100. Er zit geen verschil tussen het aandelenkapitaal van SPV Hengelo en het totale door de provincie gestorte vermogen. De boekwaarde bedraagt daarmee € 100.

Conformafpraak benutten wij de aflossing op de lening die wij aan SPV Hengelo hebben verstrekt voor de verplaatsing van Stork voor twee doelen. Een deel benutten wij ter dekking van interne kosten die wij maken vanwege het wegvallen van de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel. Het overgrote deel benutten wij voor de versterking van Innovatiefonds Overijssel.

Bijzonderheden

U heeft ingestemd met het Statenvoorstel Investeren met rendement en risico, waarin u onder meer besloot tot ontbinding van de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel. Deze ontbinding heeft in 2021 plaatsgevonden, waarbij wij de aandelen van SPV Hengelo hebben overgenomen.

Meer informatie

--/--

Vitens N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst

Provinciaal publiek belang

Met ons aandeelhouderschap borgen wij onze verantwoordelijkheid voor een goede en veilige drinkwatervoorziening in Overijssel. Dit belang is verankerd in de statuten van Vitens waar het doel van de vennootschap omschreven is als: De uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.

Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Het belang van de provincie Overijssel als aandeelhouder in Vitens is historisch gegroeid.

In het omgevingsbeleid worden de omgevingsfactoren vastgelegd waarbinnen Vitens haar primaire taak kan uitvoeren. Via ruimtelijke ordening, milieubeleid en waterbeleid geven wij invulling aan de zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 97 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel (13,40%), provincie Flevoland en provincie Utrecht en 92 van de in deze provincies liggende gemeenten.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: T.A. de Bree). Verder heeft de provincie Overijssel een vaste zetel in de Commissie van Aandeelhouders, die adviseert aan de Algemene Vergadering over de te nemen besluiten. De portefeuillehouder ziet namens de provincie toe op uitvoering van het strategisch plan en daarmee samenhangend, het financieel beleid van de onderneming.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 774.096 aandelen. De boekwaarde daarvan bedraagt € 34.990.000. Zoals reeds eerder met u gedeeld zullen wij - in ieder geval tot 2027 - geen dividend ontvangen, vanwege de forse investeringsopgave waar Vitens voor staat.

Bijzonderheden

De waterafzet van Vitens is de afgelopen zeven jaren met 10% gestegen. En het aantal nieuwe aansluitingen stijgt. Dit vraagt nieuwe investeringen in de bijbehorende infrastructuur. Daarnaast is de periode gekomen dat grote vervangingsinvesteringen in bestaande infrastructuur (zowel leidingwerk als in de productielocaties) noodzakelijk zijn om continuïteit van de drinkwatervoorziening te kunnen waarborgen.

De stijging van de watervraag maakt het noodzakelijk om extra inzet te plegen om bestaande waterreserves veilig te stellen en waar nodig nieuwe te ontwikkelen. Daarin wordt samengewerkt met provincie, waterschappen, gemeenten en andere relevante partijen.

Vitens zet in op bewustwording van de waarde van (drink)water. En daarmee op het gebruik van drinkwater. Vitens is actief op het bevorderen van waterbewustzijn. Niet als losse campagne, maar als structurele boodschap. Uit klantonderzoek door Vitens is naar voren gekomen dat klanten bereid zijn hun gedrag aan te passen.

In de veranderende omgeving staat Vitens voor een zeer grote opgave. Er is sprake van een toenemende vraag, klimaatverandering, drukte in de ondergrond, nieuwe wensen van klanten en verdergaande digitalisering. Dit alles vraagt om toekomstbestendig bronnen en drinkwaterinfrastructuur om ook met toenemende onzekerheden de drinkwatervoorziening op langere termijn te borgen.

Vitens constateert een sterke stijging van het drinkwatergebruik over de afgelopen zeven jaar, hoewel deze in 2022 enigszins getemperd lijkt te zijn door hoge energieprijzen. De stijging komt door een combinatie van demografische ontwikkeling, groei van het hoofdelijk gebruik, economische groei en klimaatverandering. De droge hete zomers hebben geleid tot een sterke vraagstijging.

Het beleid van Vitens is erop gericht om voldoende productiecapaciteit te hebben om deze totale vraag te kunnen leveren en actief in te zetten op drinkwaterbesparing bij bedrijven en particulieren. Additionele reserve-bouwstenen worden ontwikkeld. Dit vraagt naast extra investering in productie- en distributie- infrastructuur ook een versnelling op uitbreiding van de benodigde vergunningscapaciteit. In het investeringsplan 2021-2030 staat een structureel hoger investeringsniveau dan in voorgaande jaren aangegeven. In 2022 is een investeringsniveau van 205 miljoen euro gerealiseerd. Voor de jaren 2023-2030 groeien de investeringen verder door tot een niveau van € 274 miljoen.

Meer informatie

Website Vitens

Jaarverslag 2022 Vitens

Wadinko N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

5.5.4 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Wadinko versterkt de economische bedrijvigheid - en daarmee behoud en groei van de werkgelegenheid - in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Zij stuurt actief op maatschappelijk rendement en ontwikkelthema's zoals innovatie, digitalisering, health & safety, diversiteit, circulariteit en duurzaamheid en sluit daarmee aan op de maatschappelijke agenda en opgaven van de provincie Overijssel.

Dit belang is verankerd in de statuten van Wadinko, waar het doel van de verbonden partij omschreven is als:

- het deelnemen in andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in het gebied dat door de aandeelhouders van de vennootschap wordt vertegenwoordigd;
- het versterken van de economische bedrijvigheid en daarmee het behoud en groei van de werkgelegenheid in het gebied dat door de aandeelhouders van de vennootschap wordt vertegenwoordigd.

Wadinko neemt rechtstreeks deel in het aandelenkapitaal van ondernemingen. De vennootschap financiert bedrijven die willen groeien of innoveren, willen verzelfstandigen of opvolgingsvraagstukken hebben. Wadinko participeert bij voorkeur in bedrijven die behoren tot de maakindustrie, de zakelijke dienstverlening en logistiek. Daarnaast zet Wadinko kennis, managementondersteuning en netwerken in om haar doelen te bereiken.

Wadinko is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast Innovatiefonds Overijssel, Energiefonds Overijssel, Oost NL en HMO.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Overijssel (25,12%) en de gemeenten Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Hardenberg, Hellendoorn, Hof van Twente, Kampen, Losser, Meppel, Noordoostpolder, Olst – Wijhe, Ommen, Raalte, Rijssen – Holten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Urk, Westerveld, Wierden, Zwartewaterland en Zwolle.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin: E.N.W. Hoogland). Vanuit de provincie vragen we in de aandeelhoudersvergaderingen en de periodieke overleggen aandacht voor investeringen/participaties door Wadinko die een bijdrage leveren aan onze provinciale doelen.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 600 van de 2.389 aandelen welke een boekwaarde van nihil vertegenwoordigen.

Bijzonderheden

In het strategisch beleidsplan van Wadinko voor de periode 2021 – 2026 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- Werkgelegenheid groeit van 4.336 fte naar 6.000 fte;
- De actuele waarde van bezittingen stijgt van € 95 miljoen naar € 120 miljoen;
- De komende 6 jaar handhaving uitkeren dividend;
- Het jaarlijks gemiddelde rendement is tenminste 5% op geïnvesteerd vermogen.

In 2021 besloot de aandeelhoudersvergadering om vanaf 2022 jaarlijks een dividend van € 1,5 miljoen uit te keren. Voor de provincie betekent dit een dividend van € 375 duizend per jaar. Deze baat nemen wij structureel op in de provinciale begroting. Voorwaarde voor uitkering van dit dividend is een liquiditeit van Wadinko van meer dan € 10 miljoen, zodat er voldoende ruimte blijft voor (vervolg)investeringen in participaties.

Meer informatie

Website Wadinko
Jaarrekening 2022 Wadinko

Financiële tabel

	Financiële betrokkenheid (per 01.01.2024)		Financiële kengetallen 2024 (x € 1 miljoen)					Geraamde opbrengsten in 2024 (x € 1 miljoen)	
	percentage van aandelenkapitaal	percentage het aandeel in het resultaat	Geraamd eigen vermogen per 01.01	Geraamd eigen vermogen per 31.12	Vreemd vermogen per 01.01	Vreemd vermogen per 31.12	Geraamd resultaat	Dividenden / Rente winstuitkeringen	
Gemeenschappelijke regelingen									
SSC ONS		30,40	0,5	0,5	3,1	3,0	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Technology Base*		50,00	0,0	0,0	42,6	46,8	-0,1	0,0	0,0
Omgevingsdienst IJsselland		8,25	0,3	0,3	3,3	3,3	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente		6,60	1,1	1,1	0,7	0,8	0,0	n.v.t.	n.v.t.
RBT*		23,00	14,6	17,6	70,8	54,7	2,4	0,0	0,0
Vennootschappen en coöperaties									
BNG Bank	0,16		4.615,0	4.615,0	107.459,0	107.459,0	300,0	0,2	0,4
Coöperatie DOVA		5,24	0,9	0,5	3,2	3,3	0,1	0,0	0,0
CSV Amsterdam**	18,71		0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Energiefonds Overijssel	100,00		2,8	3,7	251,0	290,3	0,9	0,0	0,0
Enexis***	19,68		5.400,0	5.500,0	5.520,0	5.620,0	150,0	9,8	2,2
HMO	100,00		49,2	46,6	36,1	36,1	-2,6	0,0	0,0

Oost NL	13,97	146,8	146,8	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0
PBE**	18,71	1,4	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Vitens	13,40	666,3	714,9	1.550,1	1.636,7	41,2	0,0	0,0
Wadinko	25,12	82,1	80,6	8,5	8,5	0,0	0,4	0,0
Innovatiefonds Overijssel I	100,00	19,5	22,5	1,2	1,9	1,2	0,0	0,0
Innovatiefonds Overijssel II	100,00	0,4	0,3	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
SPV Hengelo B.V.	100,00	2,3	2,3	17,5	16,8	0,2	0,0	0,0
Verenigingen								
IPO	9,43	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Overige								
Nazorgfonds Overijssel	n.v.t.	13,2	13,4	0,0	0,0	0,3	n.v.t.	n.v.t.

* Het geraamde resultaat betreft de netto contante waarde over de looptijd van de grondexploitatie.

** Uitgegaan wordt van liquidatie van beide BV's in 2024. Het negatieve saldo t.l.v. ontbinding en vereffening is opgenomen onder het geraamd resultaat

*** Dit betreft een door de provincie gemaakte inschatting op basis van de halfjaarcijfers 2023.

De financiële ontwikkeling over 2024 is onderhevig aan (o.m.) de ontwikkeling van de energieprijzen en de inflatie.

Grondbeleid

Dit is hoe wij denken

Grondbeleid is een middel voor het realiseren van provinciale doelen. In het grondbeleid wordt aangegeven welke grondinstrumenten beschikbaar zijn en hoe die worden toegepast. Ook geeft het grondbeleid randvoorwaarden en spelregels voor de inzet van de grondinstrumenten.

Succesvolle toepassing van het grondbeleid vergt aansluiting bij ons ruimtelijk beleid en actief signaleren van ontwikkelingen en kansen. Op projectniveau wordt het grondbeleid beschreven in grondstrategieën en realisatieplannen grond.

Met de toepassing van het grondbeleid verkrijgen wij gebruiksrechten van gronden en opstallen om realisatie van provinciale doelen mogelijk te maken. Het verkrijgen van eigendom is niet altijd nodig. Voorbeelden van andere instrumenten die wij inzetten zijn:

- de bedrijfsverplaatsingsregeling;
- particuliere zelfrealisatie als onderdeel van de strategie "interventieladder" voor het verkrijgen van grondgebruik in de circa twintig Natura Netwerk Nederland/ Natura2000 gebieden;
- (tijdelijk) beheren en ontwikkelen van opstallen;
- incidenteel langjarig laten beheren van ingerichte natuurgronden.

Als wel gekozen wordt om het eigendom te verkrijgen, spreken we over project-, ruil- en restgronden.

- Projectgronden zijn nodig voor de realisatie van het provinciale doel en waarden we na verkrijging tegen de waarde van de nieuwe functie (bijvoorbeeld tegen natuurwaarde, of tegen € 0 als de grond is aangekocht voor infrastructuur).
- Ruilgronden verwerven wij om de aankoop (dan wel het beschikbaar krijgen) van projectgronden te kunnen compenseren.
- Zijn de gronden niet meer nodig dan worden het restgronden en zoeken we een alternatieve aanwending of de gronden worden verkocht. De ruil- en restgronden waarden we tegen de waarde van de huidige bestemming (in de meeste gevallen agrarische marktwaarde).

Aan het bezit van gronden zijn risico's verbonden. Gronden en daarop aanwezige opstallen kunnen in waarde dalen. Ook is het mogelijk dat gronden langer in bezit moeten worden gehouden dan gedacht, waardoor de beheerkosten hoger uitvallen dan verwacht. Voor de dekking van deze risico's houden wij de Algemene Reserve Grond (ARG) aan. Behalve als risicobuffer gebruiken we deze reserve ook voor de afwikkeling van positieve en negatieve transactieresultaten op de verkoop van gronden. Bovendien worden de kosten en opbrengsten van het tijdelijk beheer van gronden en opstallen verrekend met de ARG.

Dit is wat wij doen

In september 2022 is de Nota Grondbeleid 2022 "Grond voor Verbinding" door PS vastgesteld (statenvoorstel PS/2022/1107804). Deze nota sluit beter aan bij de praktijk en versterkt de realisatiekracht van ruimtelijke programma's en projecten met een grondopgave.

In de nota grondbeleid staat dat voor een ruimtelijke opgave met grondbehoefte een grondstrategie en een realisatieplan grond worden opgesteld. Hiermee reguleren wij de toepassing van het grondbeleid in een project. In grote lijnen wordt de toepassing van de grondinstrumenten in onderstaand figuur aangegeven.

Project / Programma	zelfrealisatie	verwerving en schadeloosstelling
Revolving Fund		x
Ontwikkelopgave Natura 2000	x	x
Wegenprojecten		x
Grond voor Grond		
Overtollig bezit		
Anticiperend Grondfonds (AGF)		x

Jaarlijks stellen wij de Meerjaren Investeringsprognose Grond (MIG) op. Hierin geven wij de financiële effecten van de grondinstrumenten weer, gaan we in op de omvang van de grondvoorraad en de daarmee samenhangende risico's. Ook geeft de MIG inzicht in de gewenste en werkelijke hoogte van de Algemene reserve grond. De MIG vormt een bijlage bij de jaarrekening.

Verloopoverzicht grondbezit

Het verloop van het grondbezit in 2024 ziet er als volgt uit. In 2024 verwerven wij voor € 39,7 miljoen aan projectgronden voor het Natuurnetwerk Nederland. Voor hetzelfde project willen wij voor circa € 21,7 miljoen aan ruilgronden verwerven. De aan te kopen projectgronden worden afgewaardeerd naar natuurwaarde: 15% van de aankoopsom. Voor €43,7 miljoen willen wij gronden vervreemden. Voor een groot deel (€38,9 miljoen) betreft dit gronden in het kader van Natuurnetwerk Nederland. De vervreemding vindt plaats door verkoop of ruiling. Ruiling zetten wij in om gronden binnen het Natuurnetwerk te verkrijgen.

Naast de verwerving en vervreemding van gronden, worden de gronden die tijdelijk in bezit van de provincie zijn zo goed mogelijk beheerd. Dit beheer brengt kosten en opbrengsten met zich mee. Deze zijn verantwoord op prestatie 1.5.1. Grondbeleidsinstrumentarium. Het saldo van de begrote kosten en opbrengsten wordt verrekend met de Algemene reserve grondzaken.

Project	Grondvoorraad per 1-1-2024		Vermeerderingen in 2024		Verminderingen in 2024		Grondvoorraad per 31-12-2024	
	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)
Aanschafwaarde gronden in bezit								
(Ruil)gronden IJsseldelta-Zuid	-	0					-	0
(Ruil)gronden N340 / N377 / N48	9	501			-2	-100	7	401

(Ruil)gronden N34	-0	-0					-0	-0
(Ruil)gronden NNN (incl. Grond voor Grond)	3.264	215.115	932	61.446	-	-43.065	3.543	233.496
(Ruil)gronden Revolving fund kavelruil	154	9.237			653		154	9.237
(Ruil)gronden N348	11	473					11	473
(Ruil)gronden Ruimte voor de Vecht	68	224					68	224
(Ruil)gronden N331 (VOC's Hasselt)	0	1.500					0	1.500
Dijkverlegging Paddenpol	12	-					12	-
Overige WK-projecten	6	-					6	-
Kanaal Almelo - De Haandrik	0	2.365					0	2.365
Voorraad grond Overtollig Bezit	201	3.495			-32	-550	169	2.945
Voorraad gronden en opstallen bodemsanering	-	350					-	350
Voorraad opstallen AGF	-	5.000		5.000			-	10.000
Voorraad grond AGF	230	21.100		20.000			230	41.100
Voorraad grond Boscompensatie	23	1.805		1.525			23	3.330
Structureel eigendom (incl. afgewaardeerd eigendom)	2.869	-					2.869	-
Totale aanschafwaarde in bezit zijnde gronden		261.164		87.971		-43.715		305.420
Afwaardering gronden								
Afwaardering ILG Gronden binnen NNN		-15.954						-15.954
Afwaardering natuurgronden ontwikkelopgaaf NNN		-72.582		-33.780				-106.362
Afwaardering natuurgronden Programma Natuur		-1.951						-1.951
Afwaardering natuurgronden Veenweidegebied		-687						-687
Voorziening Waarderisico ILG opstallen		-825						-825
Waardevoorziening Grondvoorraad		-7.382						-7.382
Waardevoorziening Opstallen		-4.115						-4.115
Voorziening Revolving Fund Grondvoorraad		-32						-32
Voorziening grondbezit		-141						-141
Voorziening Kanaal Almelo - De Haandrik (opstallen)		-878						-878
Voorraad opstallen AGF		-3.000		-3.000				-6.000
Voorraad grond AGF		-						-
Voorraad grond Boscompensatie		-1.325		-1.325				-2.650
Totale afwaardering in bezit zijnde gronden		-108.873		-38.105		-		-
Boekwaarde grondvoorraad		152.292		49.866		-43.715		158.443

Openbaarheidsparagraaf

Openbaarheidsparagraaf

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid in werking getreden. De Wet open overheid (Woo) is de vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet heeft tot doel een

transparante overheid te bevorderen en de informatiehuishouding van de overheid op orde te brengen.

Een belangrijk verschil met de Wob is dat de Woo naast informatieverstrekking op verzoek (passief) overheidsorganisaties ook verplicht zelf informatie gefaseerd openbaar te maken (actief). De komende jaren is de inzet erop gericht om meer informatie actief openbaar te maken en daarmee de transparantie te vergroten.

Wij gaan over tot het actief publiceren van de informatiecategorieën op het moment dat er een koninklijk besluit wordt genomen over de inwerkingtreding van de actieve openbaarmakingsplicht voor de verschillende informatiecategorieën. Vooruitlopend op de wettelijke verplichting oefenen wij op beperkte schaal met het publiceren van documenten.

In de Woo is een verplichting opgenomen dat de actief openbaar te maken informatie gepubliceerd moet worden op een door het Rijk te ontwikkelen publicatieplatform. Eind 2022 is, na een advies van het Adviescollege ICT-toetsing, bekend geworden dat de ontwikkeling van het beoogde platform wordt stopgezet en de opzet in zijn geheel herzien. Dit betekent dat er zoals nu bekend is geworden slechts een centrale verwijsindex komt die verwijst naar de decentraal gerealiseerde publicatie platformen. Tussentijds is al wel aan de overheden gevraagd om op een eigen platform alvast informatie uit eigen beweging openbaar te maken. Nu moet dus ook verder onderzocht worden wat een goede permanente oplossing zou zijn voor zo'n eigen publicatie platform, zodat wij deze uiteindelijk aan kunnen sluiten op de nationale Woo-verwijsindex.

Actief openbaar maken

Er is nu grotendeels geïdentificeerd waar de informatie die binnen de actieve openbaarmakingscategorieën valt zich bevindt binnen de organisatie. Medio 2023 is de start gemaakt met het verder zoeken naar een eigen publicatieplatform. Hierin is de urgentie verder toegenomen omdat het uitgestelde Platform Open Overheidsinformatie (Plooi) nu niet meer door gaat en in de plaats hiervan er slechts een verwijsindex zal worden gerealiseerd. Uit de verkenning is gebleken dat er een aantal opties zijn om duurzaam te gaan publiceren vanuit Provincie Overijssel die ook aan sluiten bij onze zaaksystemen door middel van een API. In 2024 willen wij zorgen dat er een goed voorstel op tafel komt voor een eigen publicatieplatform en dat we gefaseerd kunnen beginnen met het publiceren van de eerste wettelijk verplichte actieve openbaarmakingscategorieën. Hiernaast vindt er onderzoek plaats naar informatie categorieën die niet binnen de 11 wettelijke vallen om te kijken of er vanuit eigen beweging op "hot topics" ook informatie actief openbaar gemaakt kan gaan worden. Dit onderzoek zal worden voortgezet in 2024.

Passieve openbaarmaking

Met de inwerkingtreding van de Woo zijn de Wob-verzoeken veranderd in Woo-verzoeken. Dit heeft voor grote wijzigingen gezorgd. Niet alleen neemt het aantal Woo verzoeken toe van 2022 tot 2023, ook neemt de omvang van de verzoeken en de complexiteit van deze verzoeken toe. Er wordt ingeschat dat wij in 2023 tussen de 100 tot 150 verzoeken zullen ontvangen. Richting 2024 wordt gewerkt aan het creëren van centrale formatie die ervoor moet gaan zorgen dat woo verzoeken centraal en niet langer decentraal binnen de eenheden zelf afgehandeld gaan worden. Dit moet leiden tot meer uniformiteit in de manier van afhandelen. Hogere mate van juridische controle op dit proces en een snellere levertijd van de te ontsluiten documenten. De werving van nieuw personeel hiervoor zou in Q4 2023/Q1 2024, voltooid moeten zijn waardoor wij vanaf Q2 2024 een volledig lopende centrale aanpak gerealiseerd hebben. Hiermee realiseren we ook de set aanbevelingen van de Rekenkamer Oost (uit 2022) en wij verwachten u bij de jaarrekening 2024 hier verder over te kunnen informeren.

Financiën

Budgettair perspectief

Inleiding

Bij deze begroting 2024 presenteren we een geactualiseerd budgettair perspectief ten opzichte van de begroting 2023. Het betreft een saldo van alle baten en lasten. De doorgevoerde mutaties ten opzichte van de begroting 2023 lichten wij toe. In onderstaande "uitklaptabellen" doen we dat per individuele mutatie. De toelichting als geheel is opgenomen onder 'Toelichting budgettair perspectief'.

We maken onderscheid tussen beïnvloedbare en niet beïnvloedbare mutaties en hanteren de categorieën structureel en incidenteel. Niet beïnvloedbare mutaties zijn onder andere de autonome ontwikkelingen en Statenbesluiten met een financieel effect, die zijn genomen na vaststelling van de begroting 2023. De beïnvloedbare mutaties bevatten onder andere de reservering van een groot deel van de investeringsimpuls uit het coalitieakkoord in de Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel.

Als onderdeel van de (autonome) ontwikkelingen is in het budgettair perspectief rekening gehouden met de korting die het Rijk doorvoert op het Provinciefonds met ingang van 2026 en de (onzekere) ontwikkeling van de inflatie. Om extra benodigde indexering van budgetten op te kunnen vangen houden we buffers aan. Voor een fors deel hebben deze buffers betrekking op investerings- en exploitatiebudgetten voor infrastructuur.

Na verwerking van alle mutaties resteert in de Algemene reserve een vrije ruimte van € 3,2 miljoen. In de jaarschijven 2025 tot en met 2027 resteert achtereenvolgens € 2,1 miljoen, € 4,6 miljoen en € 1,8 miljoen. Voor de nieuwe coalitieperiode reserveren we € 30 miljoen. Deze reservering is opgenomen onder de beïnvloedbare mutaties.

Budgettair perspectief 2024 - 2027

Budgettair perspectief totaal					(x € 1.000)
	Algemene reserve	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldi conform Begroting 2023	11.754	25.220	24.832	19.287	19.287
Beïnvloedbare mutaties	40.000	-184.580	-29.930	-12.330	-12.980
Niet beïnvloedbare mutaties	92.140	18.655	7.242	-2.274	-4.507
Mutaties vrije ruimte Algemene Reserve	-140.705	140.705	0	0	0
Stand Begroting 2024	3.189	0	2.144	4.683	1.800

Budgettair perspectief structureel					(x € 1.000)
	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	
Structurele saldi conform Begroting 2023	18.626	15.163	7.868	7.868	
Beïnvloedbare mutaties	-2.595	-2.595	-2.595	-3.245	
Niet beïnvloedbare mutaties	8.045	7.327	-2.164	-3.758	
Stand Begroting 2024	24.076	19.895	3.109	865	

Budgettair perspectief incidenteel					(x € 1.000)
	Algemene reserve	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<i>Incidentele saldi conform Begroting 2023</i>	11.754	6.594	9.669	11.419	11.419
Beïnvloedbare mutaties	40.000	-181.985	-27.335	-9.735	-9.735
Niet beïnvloedbare mutaties	92.140	10.610	-85	-110	-749
Mutaties vrije ruimte Algemene Reserve	-140.705	140.705			
Stand Begroting 2024	3.189	-24.076	-17.751	1.574	935

Mutaties budgettair perspectief

Bedragen x €1.000

Mutaties budgettair perspectief	AR	2024	2025	2026	2027
Structureel - Beïnvloedbaar					
Overige mutaties					
Bestuursondersteuning GS	0	-216	-216	-216	-216
Exploitatie Enschede - Munster/Dortmund	0	0	0	0	-650
Ruimtelijke taken	0	-614	-614	-614	-614
Sociale veiligheid spoor	0	-840	-840	-840	-840
VTH taken	0	-329	-329	-329	-329
Watertaken	0	-596	-596	-596	-596
Totaal Overige mutaties	0	-2.595	-2.595	-2.595	-3.245
Structureel - Niet beïnvloedbaar					
Recente besluitvorming					
Beheerplan infrastructurele kapitaalgoederen (BIK 2024-2027)	0	-8.380	-8.380	-8.380	-8.380
Jaarstukken 2022	0	-194	-194	-194	-194
Monitor Overijssel 2022-II	0	2.256	4.126	3.926	3.900
Monitor Overijssel 2023-I	0	2.094	663	609	647
Totaal Recente besluitvorming	0	-4.224	-3.785	-4.039	-4.027
Autonome ontwikkelingen					
Extra indexering infrastructuur (structurele buffer)	0	-2.900	-3.000	-3.000	-3.000
Extra indexering infrastructuur (vervangingsinvesteringen)	0	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
Indexeringen	0	-10.650	-10.550	-10.550	-10.550
Meicirculaire 2023	0	24.400	24.400	16.900	16.900
Motorrijtuigenbelasting (indexering)	0	3.300	3.300	3.300	3.300
Motorrijtuigenbelasting	0	1.000	1.000	1.000	1.000

Mutaties budgettair perspectief	AR	2024	2025	2026	2027
(volume)					
Ontwikkelingen provinciefonds	0	0	-1.250	-3.000	-5.000
Septembercirculaire 2023	0	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	0	13.550	12.300	3.050	1.050
Overige mutaties					
Actualiseren kapitaallasten	0	-90	-116	-119	-123
Actualiseren obligatie- en SVN portefeuille	0	24	15	7	-1
Afronding	0	4	6	5	7
Beveiligingssysteem	0	-60	-60	-60	-60
Data op orde: Archiefwet	0	-123	-123	-123	-123
Data op orde: GIS	0	-306	-360	-360	-360
Faunaschades	0	-500	-500	-500	-500
Haarvaten op peil	0	100	100	125	125
Omgevingswet	0	-57	0	0	0
Snelfietsroutes 2024	0	47	0	0	0
Toevoegen jaarschijf 2027	0	0	0	0	404
Verhoging vergoedingen PS	0	-320	-320	-320	-320
WOO vrijval middelen	0	0	170	170	170
Totaal Overige mutaties	0	-1.281	-1.188	-1.175	-781
Totaal Structureel - Niet beïnvloedbaar	0	8.045	7.327	-2.164	-3.758
Incidenteel - Beïnvloedbaar					
Overige mutaties					
Bodem en ondergrond	0	-350	-350	-350	-350
Initiatiefvoorstel arbeidsmigranten	0	-100	-100	0	0
Invasieve exoten	0	-300	-300	-300	-300
Klimaatadaptatie	0	-675	-675	-675	-675
Omgevingsvisie	0	-350	0	0	0
Ondermijning	0	-310	-310	-310	-310
Reservering infrastructuur	0	-22.800	0	0	0
Reservering volgende coalitieperiode	-10.000	0	-5.000	-7.500	-7.500
Ruimtelijke taken	0	-600	-600	-600	-600
Totaal Overige mutaties	-10.000	-25.485	-7.335	-9.735	-9.735
Investeringsimpuls					
Ons platteland, landbouw en natuur	0	-41.000	0	0	0
Ons water- en energiesysteem	0	-35.300	0	0	0
Onze economie	0	-47.500	0	0	0
Onze sociale samenleving	0	-13.500	-20.000	0	0
Onze woningen, bereikbaarheid en ruimte	0	-43.700	0	0	0
Totaal Investeringsimpuls	0	-181.000	-20.000	0	0
Dekking					

Mutaties budgettair perspectief	AR	2024	2025	2026	2027
investeringsimpuls					
Beschikbaar budget cofinanciering	0	10.000	0	0	0
Reservering voor huidige coalitieperiode	50.000	0	0	0	0
Taakstelling reserve uKvO	0	6.500	0	0	0
Vrijval egaliseringsreserve BTW compensatiefonds	0	8.000	0	0	0
Totaal Dekking investeringsimpuls	50.000	24.500	0	0	0
Totaal Incidenteel - Beïnvloedbaar	40.000	-181.985	-27.335	-9.735	-9.735
Incidenteel - Niet beïnvloedbaar					
Recente besluitvorming					
Jaarstukken 2022	35.094	-1.626	0	0	0
Monitor Overijssel 2022-II	2.784	1.826	-44	-44	-18
Monitor Overijssel 2023-I	62.969	-2.094	59	59	59
N760 duurzaam en veilig	0	-1.400	0	0	0
Uitvoering motie gezamenlijke ambities 2023 - 1e tranche	-2.000	0	0	0	0
Uitvoering motie gezamenlijke ambities 2023 - 2e tranche	-5.337	-500	0	0	0
Totaal Recente besluitvorming	93.510	-3.794	15	15	41
Overige mutaties					
Afronding	0	-1	0	0	-1
Beklemming ontwikkelingen 2023	-1.370	0	0	0	0
Haarvaten op peil	0	-100	-100	-125	-125
Reservering infrastructuur (baggeropgave)	0	-5.000	0	0	0
Snelfietsroutes 2024	0	-47	0	0	0
Toevoegen jaarschijf 2027	0	0	0	0	-664
Vrijval lening A1	0	19.552	0	0	0
Totaal Overige mutaties	-1.370	14.404	-100	-125	-790
Totaal Incidenteel - Niet beïnvloedbaar	92.140	10.610	-85	-110	-749
Totaal mutaties budgettair perspectief	132.140	-165.925	-22.688	-14.604	-17.487

Toelichting budgettair perspectief

Structurele mutaties

In de onderstaande tekst zijn de structurele mutaties opgenomen.

Meicirculaire 2023

De verwerking van de meicirculaire komt overeen met de informerende brief over de provinciale financiën D2023-06-006151. Onderstaande toelichting is daarop gebaseerd. Samengevat worden bij deze begroting de inkomsten uit het provinciefonds verhoogd met € 24,4 miljoen per jaar. Ongeveer € 11 miljoen van dit bedrag is een compensatie voor de

loon- en prijsstijging. Door de korting op het provinciefonds die het Rijk toepast vanaf 2026 blijft de verhoging vanaf dat jaar beperkt tot € 16,9 miljoen.

In het vervolg onder dit punt lichten we deze mutatie nader toe.

Conform de bestaande uitgangspunten ramen we de accresontwikkeling één jaar vooruit. We verwerken in deze begroting dus de cumulatieve accresontwikkeling van 2024. De ontwikkeling in de jaren daarna in principe dus niet. Als de meerjarenraming een negatieve accresgroei laat zien, verwerken we dit wel direct. Dit hebben we al gedaan bij de begroting van 2023, waarbij we rekening hebben gehouden met de afname van het accres in 2026 ten opzichte van 2023.

Het accres van het provinciefonds bestaat uit een compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen en uit een volumecomponent (de autonome groei). De compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen hebben we nodig om de kosten van indexatie te kunnen dekken. Net als de accresontwikkeling, verwerken we de indexering van onze eigen begroting één jaar vooruit.

In de informerende brief over de financiën staat een grafiek die de verwachte groei van het accres in de komende jaren laat zien. Door de ontwikkeling te splitsen in een volumecomponent en inflatiecomponent is beter te analyseren wat de oorsprong is van de meerjarige effecten. De inflatiecorrectie werkt meerjarig door, de groei van het volume niet vanwege de aftopping in 2026. In de grafiek is verder aangegeven in hoeverre de accresontwikkeling meerjarig is verwerkt in de actuele meerjarenbegroting 2023 (blauwe lijn) en wat naar aanleiding van de meicirculaire nu wordt verwerkt in de meerjarenbegroting 2024-2027 (rode lijn).

Het accres in 2023 stijgt licht met circa € 2,2 miljoen. Dit komt voornamelijk door een correctie voor inflatie in 2022 die het Rijk vorig jaar heeft aangekondigd. Vorig jaar was het accres vastgesteld op basis van inflatiecijfers van maart 2022, terwijl de inflatie gedurende het jaar aanzienlijk is gestegen.

Het verwachte positieve accres in 2024 bedraagt cumulatief (dus inclusief het accres in 2023) € 24,4 miljoen. Dat wordt nu verwerkt in deze begroting. De forse stijging komt door zowel een aanzienlijke groei in het volume (hogere rijksuitgaven) als de hoge inflatie. Dit accres is niet structureel te verwerken in de meerjarenbegroting vanwege het terugvallende accres in 2026. Rekening houdend met de gedeeltelijke compensatie van deze terugval en de terugkeer van de opschalingskorting, bedraagt de terugval voor Overijssel circa € 12,3 miljoen (2026 ten opzichte van 2024).

Het verwachte volumeaccres in 2025 bedraagt circa € 5 miljoen. Dit accres wordt bij de perspectiefnota 2025 geraamd in de meerjarenbegroting, op basis van de actuele ramingen die er dan zijn. De terugval van het accres in 2026 ten opzichte van 2025 zal uitkomen op circa € 17,3 miljoen.

Cumulatief zou het geraamde accres in 2026 normaal gesproken uitkomen op € 24,4 miljoen (accres 2023 en 2024). Door de terugval van € 12,3 miljoen is in 2026 maximaal rekening te houden met een cumulatief accres van € 12,1 miljoen. In de begroting is reeds rekening gehouden met een terugval van € 4,8 miljoen in 2026. Daardoor valt de raming van het provinciefonds in 2026 per saldo € 16,9 miljoen hoger uit dan nu begroot. Het is belangrijk te realiseren dat het structurele accres voor circa € 11 miljoen te maken heeft de inflatiecorrectie. Daar staan ook indexatiekosten in onze begroting tegenover en dat levert dus in principe geen vrije ruimte op. Zie daarvoor ook de toelichting op de indexeringen.

Septembercirculaire 2023

Naar aanleiding van de miljoenennota 2024 van het Rijk verschijnt de septembercirculaire met daarin de doorwerking van de besluitvorming van het Rijk op het accres van het provinciefonds. De effecten zijn bij het schrijven van de begroting nog niet bekend en worden meegenomen in de Monitor 2023-II.

Ontwikkelingen provinciefonds

Voor de zomer bent u via de brief over de provinciale financiën (zie notubiz) geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de provinciale financiën. Door de vele ontwikkelingen is de onzekerheid rondom onze structurele inkomsten groot. Eén van de ontwikkelingen is de nieuwe verdeling van het provinciefonds. Zoals in de informerende brief aangegeven, lijkt op basis van het ontwerpmodel eerder een negatief dan een positief effect te verwachten van de nieuwe verdeling. Een negatief herverdeleeffect zou samenvallen met onder andere de aanzienlijke terugval in het accres en de mogelijke terugkeer van de opschalingskorting vanaf 2026. Voorzichtigheidshalve stellen we voor om rekening te houden met een (beperkt) structureel negatief effect op de algemene uitkering uit het provinciefonds, van € 1,25 miljoen in 2025 oplopend naar € 5,0 miljoen vanaf 2027.

Alle ontwikkelingen tezamen maken het onmogelijk om het geheel aan huidige en toekomstige structurele opgaven ook structureel te dekken. Voor een aantal onontkoombare ontwikkelingen op structurele taken zijn we genooddaakt om deze voorlopig met incidentele middelen te dekken. Het gaat dan bijvoorbeeld om taken op het gebied van ruimte, klimaatadaptatie en ondermijning.

Indexeringen

Jaarlijks indexeren we onze begroting om de stijgende kosten vanwege inflatie te kunnen opvangen. De afgelopen periode was sprake van zeer hoge inflatiecijfers en onzekere voorspellingen. Niet op alle begrotingsonderdelen is de impact van inflatie even groot. Zo is in de bouwsector de inflatie veel hoger. Daarnaast zijn sommige prijsstijgingen direct merkbaar, bijvoorbeeld vanwege bepaalde contractafspraken, andere effecten ijlen na. Om deze redenen is vorig jaar, naast een relatief lage reguliere indexering van 3%, een indexatiebuffer ingesteld om gedurende het jaar onontkoombare hogere prijsstijgingen te vangen. Ook bij deze begroting vragen de ontwikkelingen rond inflatie de nodige aanvullende besluitvorming.

De besluitvorming bestaat in hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

- Het regulier indexeren van de structurele begroting (baten en lasten) met 2,9% en de OV begroting (baten en lasten) met het 5-jaarsgemiddelde van 3,9%. Dit leidt per saldo tot een structureel negatief effect van afgerond € 10,6 miljoen vanaf 2024.
- Het aanhouden van de bestaande structurele buffer voor indexeringen.
- Het aanvullend indexeren van het structurele budget voor vervangingsinvesteringen met € 1,6 miljoen vanaf 2024.
- Het aanvullend instellen van een structurele buffer voor indexeringen op het gebied van infrastructuur van afgerond € 3,0 miljoen vanaf 2024.
- Het aanvullend instellen van een incidentele buffer voor investeringen in infrastructuur van € 27,8 miljoen, primair bestemd voor het opvangen van stijgende kosten door inflatie.

Samengevat leidt de voorgestelde besluitvorming rond indexeringen in 2024 tot een negatief structureel effect van € 15,2 miljoen en een negatief incidenteel effect van € 27,8 miljoen.

Structurele indexeringen

Reguliere indexering (2,9% en OV 3,9%)

De begroting 2024 indexeren we, conform de reguliere uitgangspunten, op basis van de geharmoniseerde consument- en prijsindex (HICP) in het huidige begrotingsjaar (2023). Deze index bedraagt 2,9%, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan van het CPB. Dit percentage wordt toegepast op de structurele lasten in de begroting. In het

coalitieakkoord is opgenomen dat in 2024 het tarief voor de opcenten op de MRB ook wordt geïndexeerd met het reguliere indexpercentage van 2,9%. Hetzelfde percentage geldt voor de legestarieven. De besluitvorming over de tarieven van provinciale leges en belastingen is onderdeel van de Belastingverordening 2024.

We nemen de personeelslasten ook mee in de reguliere indexering. De werkelijke ontwikkeling van deze lasten hangt samen met de CAO afspraken. Omdat er nog geen CAO is voor 2024, betreft de indexering een voorlopige reservering van € 3,0 miljoen structureel. In deze reservering is rekening gehouden met de aanvulling op de CAO die in 2023 is gedaan.

Voor de OV begroting wordt uitgegaan van het 5-jaarsgemiddelde van de OV-index. Deze bedraagt voor de begroting 2024 3,9%. Vanwege de zeer hoge inflatie stijgt het gemiddelde fors, maar blijft de begroting de eerste jaren waarschijnlijk achter bij de werkelijke kostenontwikkeling. De risicoreserve OV is bedoeld om deze schommelingen te kunnen opvangen. De hoge inflatie van dit moment zal de komende vijf jaar nog doorwerken in het gemiddelde, waardoor uiteindelijk de structurele begroting weer in de pas zal lopen.

Per saldo leidt de reguliere indexering tot een negatief structureel effect van € 10,6 miljoen in 2024. Dit is exclusief de extra inkomsten vanuit de opcenten MRB, als gevolg van de indexering.

Buffer voor indexeringen

Vorig jaar is een structurele buffer voor indexeringen ingesteld om onontkoombare kostenstijgingen door inflatie te kunnen opvangen. De buffer bedraagt in 2024 nog € 3,9 miljoen en vanaf 2025 € 4,4 miljoen structureel. Vanwege de onzekerheid rond de inflatie en mogelijke nog na-ijlende effecten, is het voorstel om deze algemene buffer voor indexeringen in stand te houden.

Aanvullende indexeringen infrastructuur

De kosten op het gebied van infrastructuur zijn voor een belangrijk deel afhankelijk van de inflatie binnen de grond-, weg- en waterbouwsector (GWW-sector). De prijsindex van de GWW-sector wijkt veel af van de HICP. In 2023 is de prijsindex van de GWW-sector circa 13%. Dat is 10% hoger dan waar de begroting mee is geïndexeerd per 2023. Naar aanleiding daarvan is in het afgelopen jaar vanuit de algemene buffer voor prijsindexeringen de begroting voor het dagelijks onderhoud al structureel gecorrigeerd. Dat is nog niet gebeurd voor de overige structurele lasten op het gebied van infrastructuur. Bij deze begroting is het voorstel om voor de vervangingsinvesteringen vanaf 2024 een aanvullende structurele storting te doen van € 1,6 miljoen en voor overige ontwikkelingen een structurele buffer voor indexeringen op infrastructuur aan te houden van per saldo € 3,0 miljoen (in 2024). Omdat het verschil in inflatie al in 2023 opspeelt, is in het budgettair perspectief rekening gehouden met het ingaan van de verhoging van de buffer per 2023. Een eventueel voorstel daartoe wordt opgenomen in de Monitor 2023-II.

Vervangingsinvesteringen

Begin dit jaar is het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK) 2024-2027 door u vastgesteld. Daarin is een vervangingsopgave opgenomen van in totaal € 56 miljoen. Ter dekking van de kapitaallasten was een jaarlijkse storting van € 14 miljoen in de Reserve Dekking Kapitaallasten (RDKA) opgenomen in het voorstel. De raming van de vervangingsopgave in het nieuwe BIK was gebaseerd op het prijspeil 2022. De prijsstijgingen in de grond- weg- en waterbouw sector waren daarnaast de afgelopen jaren veel hoger dan de gemiddelde inflatie. Om het BIK conform de uitgangspunten (sober en doelmatig) uit te kunnen voeren, zijn daarom bovenop de reguliere indexering van de

begroting aanvullende budgetten noodzakelijk. Bij deze begroting is het voorstel de raming voor vervangingsinvesteringen bij te stellen op basis van de prijsindex van de GWW sector. Dat leidt tot een aanvullende structurele storting van € 1,6 miljoen bovenop de reguliere indexering tussen 2022 en 2024 (€ 0,9 miljoen). Vanaf 2024 storten we daarmee jaarlijks € 16,5 miljoen in de RDKA. Daarmee kan de komende BIK periode (2024-2027) in totaal 4 x € 16,5 miljoen = € 66 miljoen aan vervangingsinvesteringen worden gepleegd (op basis van het prijspeil 2024).

Groot onderhoud (voorziening)

De kosten voor het groot onderhoud lopen via de egalisatievoorziening beheer en onderhoud. De structurele dotatie aan de voorziening en de jaarlijks benodigde onttrekking vindt plaats op basis van het meerjarig uitvoeringsprogramma (MUP), een afgeleide van het BIK. Begin 2024 actualiseren we het uitvoeringsprogramma. Daarbij zal de prijsontwikkeling op lopende en toekomstige projecten als gevolg van inflatie in beeld worden gebracht. Ook de baggeropgave (zie verderop) zal bij de actualisatie worden betrokken.

Bij deze begroting zijn de ramingen gebaseerd op het reguliere indexpercentage van 2,9%. Vanwege de hoge GWW-index zal een aanvullende structurele dotatie in de voorziening noodzakelijk zijn om het MUP te kunnen uitvoeren (op basis van het indexatieverschil van 10% in 2023 gaat het om circa € 2,5 miljoen). We stellen voor om de uiteindelijk benodigde aanvullende dotatie te bepalen op basis van de actualisatie van het MUP begin 2024 en bij deze begroting een structurele buffer in te stellen om deze hogere dotatie op te kunnen vangen.

Jaarlijks wordt op basis van de beginstand van de voorziening een 'instandhoudingsbijdrage' toegevoegd aan de voorziening. Zo blijven 'gespaarde' middelen in de voorziening op een reëel niveau. Bij deze begroting wordt uitgegaan van het reguliere indexpercentage. Mede daardoor valt de instandhoudingsbijdrage van de voorziening de komende jaren lager uit. Het voorstel is om het voordeel dat hieruit ontstaat (€ 100.000 in 2024, oplopend naar € 400.000 vanaf 2025) toe te voegen aan de in te stellen buffer. De werkelijk benodigde instandhoudingsbijdrage voor de komende jaren kan naar aanleiding van de actualisatie begin 2024 vanuit de buffer worden gedekt.

Overige structurele lasten infrastructuur

Naast de structurele lasten die voortvloeien uit het BIK, zijn er nieuwe investeringen in provinciale infrastructuur die leiden tot structurele afschrijvingslasten. Voor deze investeringen, zoals de Vloedbeltverbinding en de bediencentrale voor brug- en sluisbediening, zijn structurele middelen gereserveerd binnen de begroting. Door inflatie staan oorspronkelijke ramingen onder druk. Het voorstel is om ook hiertoe de structurele buffer voor indexeringen op infrastructuur in te stellen.

Met de voorgestelde structurele buffer van in totaal € 3,0 miljoen, oplopend naar ruim € 3,3 miljoen vanaf 2025 is naar verwachting voldoende ruimte om de huidige inflatie binnen de GWW-sector op alle structurele begrotingsposten op te kunnen vangen. De (eerste) benutting van de buffer wordt naar verwachting bij de Perspectiefnota 2025 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Samenvattend: structurele indexeringen

Per saldo leidt de voorgestelde besluitvorming tot een negatief structureel effect van € 15,2 miljoen vanaf 2024. Dat komt voort uit de reguliere indexering van € 10,6 miljoen, de aanvullende storting in de RDKA voor de vervangingsinvesteringen van € 1,6 miljoen en de aanvullende buffer voor infrastructuur van € 3,0 miljoen.

Het negatieve effect maakt deel uit van het totale budgettaire perspectief. Als binnen het

budgettair perspectief uitsluitend naar de structurele indexatie wordt gekeken, dan is het grootste deel van de stijgende lasten te dekken door de indexatie van de baten. Door de indexatie van het provinciefonds ontvangen we vanaf 2024 circa € 11 miljoen structureel extra (zie toelichting meicirculaire 2023). De indexatie van de opcenten MRB leidt tot extra inkomsten van € 3,3 miljoen. Het verschil van € 0,9 miljoen komt ten laste van de structurele vrije ruimte.

Incidentele indexeringen

Incidentele buffer investeringen infrastructuur

De inflatie heeft ook impact op lopende en geplande investeringen, waarvan de reservering in het verleden heeft plaatsgevonden. Deze incidentele budgetten worden niet automatisch geïndexeerd, omdat bij het vaststellen van de budgetten rekening wordt gehouden met prijsstijgingen tot en met het jaar waarin de investering wordt gerealiseerd. Door de zeer hoge inflatie lopen de ramingen echter uit de pas met de werkelijke kostenontwikkeling.

Het gaat in hoofdlijnen om de volgende projecten en benodigde reservering:

- Voor de afronding van projecten uit het BIK 2019-2023 is een aanvullende reservering benodigd van € 6,5 miljoen.
- Voor verschillende geplande investeringen is een aanvullende reservering benodigd van € 20 miljoen, waaronder voor het knooppunt Raalte en de rondweg Weerselo.

De bedragen zijn inschattingen, waarbij de kostenstijgingen grotendeels, maar niet uitsluitend, te maken hebben met inflatie. Het voorstel is om het totaal van de middelen bij deze begroting te reserveren en deze pas toe te kennen aan de verschillende projecten als er een nader uitgewerkt voorstel ligt, inclusief een toelichting op de aard en oorsprong van de kostenstijging. Bij de definitieve besluitvorming kunnen eventuele kostenafwegingen binnen projecten worden betrokken.

Incidentele reservering voorziening beheer en onderhoud

Zoals eerder vermeld, is het voor het reëel houden van de reservering binnen de voorziening beheer en onderhoud, nodig om op basis van de beginstand jaarlijks een instandhoudingsbijdrage toe te voegen aan de voorziening. In 2023 was de instandhoudingsbijdrage lager dan wanneer deze was gebaseerd op de GWW-index. Naar verwachting is er daarom een eenmalige extra dotatie benodigd (op basis van het verschil van 10% gaat het om circa € 1,3 miljoen).

Daarnaast was in het BIK aangegeven dat de opgave van het baggeren van de vaarwegen voorzien is, maar nog niet exact te ramen valt. De baggeropgave werd voorheen boekhoudkundig gezien als investering, maar vanwege een aanscherping in het BBV moeten de lasten via de voorziening lopen. Door deze administratieve wijziging vindt de lastneming eerder plaats. Omdat de opgave al op korte termijn moet worden uitgevoerd en de voorziening niet negatief mag zijn, zal er eenmalig een extra storting in de voorziening nodig zijn. Dit zal uiteindelijk resulteren in een lagere structurele storting, waarmee over de tijd gezien de impact budgetneutraal is. Het voorstel is om vooruitlopend op een nadere uitwerking voor de baggeropgave € 5,0 miljoen te reserveren.

Beide punten zullen worden betrokken bij de actualisatie van het meerjarig uitvoeringsprogramma dat aan de voorziening ten grondslag ligt. Deze actualisatie vindt begin 2024 plaats. De benutting van de incidentele en structurele reserveringen voor het groot onderhoud zal in samenhang worden bezien. Een voorstel volgt waarschijnlijk bij de Perspectiefnota 2025.

Samenvattend: incidentele reserveringen

Het voorstel is om € 27,8 miljoen incidenteel te reserveren voor het opvangen van primair

inflatie-gerelateerde kostenstijgingen op lopende infrastructuurprojecten en de voorziening beheer en onderhoud. En daarnaast € 5,0 miljoen incidenteel te reserveren voor de baggeropgave.

Het voorstel is om ter dekking € 5 miljoen van de reeds beschikbare buffer voor indexeringen in 2023 te benutten. Een deel van de kostenstijging zal mogelijk ook al in 2023 (bij de monitor 2023-II) leiden tot voorstellen. Daar is dan al dekking voor aanwezig in de begroting 2023. De resterende reservering van € 27,8 miljoen zal bij deze begroting ten laste gaan van de vrije ruimte in het budgettaire perspectief. Het voorstel is de reservering te storten in de Algemene reserve KvO.

Motorrijtuigenbelasting (indexering)

In het coalitieakkoord is opgenomen dat in 2024 het tarief voor de opcenten op de MRB wordt geïndexeerd met het reguliere indexpercentage van 2,9%. Hierdoor nemen de verwachte inkomsten vanaf 2024 structureel toe met € 3,3 miljoen.

Motorrijtuigenbelasting (volume)

Op basis van de meest recente tellijsten van de belastingdienst is de verwachting dat de inkomsten uit de MRB structureel toenemen met € 1,0 miljoen. Dit komt door een stijging van het aantal auto's en het gemiddelde gewicht. De stijging zal ook leiden tot hogere inkomsten in 2023. De wijziging van de begroting 2023 wordt meegenomen bij de monitor 2023-II.

Omgevingswet

Voor de periode na inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet, zal er sprake zijn van een toename van structurele personele kosten die hangen samenhangen met de uitvoering van de nieuwe wet. Hierbij gaat het onder andere om een procesbeheerder, coördinator Digitaal stelsel omgevingswet (DSO) en doorontwikkelkosten (inclusief extra beheerkosten) van het DSO.

De extra kosten kunnen gedekt worden uit de extra baten in verband met invoering van milieuleges onder de omgevingswet. Voor het eerste jaar ramen we de legesinkomsten voor een half jaar, omdat de behandeling van aanvragen zeker zes maanden duurt. Daardoor ontvangen we het eerste half jaar geen inkomsten, waardoor we per saldo nog extra kosten maken in 2024 (€ 57.000). Vanaf 2025 zijn we uitgegaan van een inschatting voor de milieuleges voor een heel jaar. We gaan er daarbij vanuit dat de kosten en de opbrengsten van de omgevingswet budgetneutraal zijn. De komende jaren houden we een vinger aan de pols hoe de kosten en opbrengsten onder de omgevingswet zich ontwikkelen.

Faunaschades

Faunabeheer gaat om de balans tussen ecologie (het beschermen van soorten) en economie (het voorkomen van schade door soorten). Door verschillende uitspraken van de rechtbank en de Raad van State en het (nog) niet vaststellen van een provinciaal faunabeleidskader zijn er momenteel weinig mogelijkheden voor eigenaren om preventieve maatregelen te nemen die schade door wilde dieren voorkomen. De gemiddelde schade over de jaren 2014 tot en met 2016 bedroeg circa € 765.000. Het schadebedrag in 2021 bedroeg circa € 1.995.000, waarvan 92% voor ganzenschade. De verwachting is dat het uit te betalen bedrag aan schadevergoeding de komende jaren verder sterk op zal lopen. Vanaf 2024 verhogen wij structureel het budget jaarlijks met € 500.000. Wij proberen de schade zoveel mogelijk te beperken.

Verhoging vergoedingen PS

De vergoeding voor Statenleden gaat omhoog van € 1.329 naar € 1.895 bruto per maand. Provincies dienen de kosten zelf te dekken. Wij stellen u daarom voor vanaf 2024 structureel

€ 320.000 beschikbaar te stellen. De verhoging gaat in 2023 al in. De hogere kosten in 2023 nemen we mee in de Monitor 2023-II.

Ruimtelijke taken

Wij zien een intensivering op onze ruimtelijke taken omdat de druk op de ruimte toeneemt.

Grote opgaven zoals energietransitie, transitie landelijk gebied, klimaatadaptatie en woningbouw vragen veel ruimte waarbij, anders dan voorheen, sprake is van concurrerende ruimteclaims. Ook juridisch lopen we tegen grenzen aan zoals stikstofwetgeving. Verder zijn de opgaven op het water en klimaatdomein steeds evidentier. Dit alles maakt dat zowel het ruimtelijk domein als het waterdomein als het woondomein steeds complexer worden en er steeds meer keuzes zijn die niet lokaal opgelost of afgewogen kunnen worden. Dit betekent extra druk op de provincies om te coördineren en regionaal af te stemmen en vergt intensieve inzet van de provincie in zowel het maken van beleid (Omgevingsvisie en Ruimtelijke puzzel) als in de samenwerking met partners bij zowel rijksoverheid als regiopartners. Voor de intensivering van onze ruimtelijke taken stellen we voor om vanaf 2024 structureel € 0,6 miljoen beschikbaar te stellen voor extra personele inzet en incidenteel tot en met 2027 jaarlijks € 0,6 miljoen aan programmakosten.

Watertaken

De wettelijke zorgplicht voor de drinkwatervoorziening staat onder druk, omdat de vraag naar drinkwater toeneemt (we gebruiken meer per persoon en daarbovenop meer door woningbouw) en er steeds minder (schoon) water beschikbaar is, met name in de droge zomers. Dit is merkbaar doordat drinkwater-winsvergunningen worden overschreden, het drinkwaterbedrijf nieuwe bedrijven niet overal meer kan aansluiten en het steeds lastiger is bestaande vergunningsruimte in te zetten. Dit maakt dat we versneld op zoek moeten naar nieuwe winningen met name in Twente en in moeten zetten op waterbesparing. Ook het beschermen van bestaande winningen is een opgave. We stellen voor om vanaf 2024 structureel € 0,6 miljoen beschikbaar te stellen waarvan € 0,3 miljoen voor extra personele capaciteit en € 0,3 miljoen voor o.a. onderzoek en procedurekosten.

VTH taken

De afgelopen jaren is met een minimale bezetting op gebied van water (grond-, zwem- en waterwet) inzet gepleegd op onze vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken. Er zijn structurele achterstanden ontstaan waar de rekenkamer rapporten over gepubliceerd heeft. Hiernaast vraagt onder andere de kaderrichtlijn water, de klimaat- en drinkwateropgave en de PPLG om een onontkoombare grotere inzet en wordt er meer gevraagd op gebied van registraties en monitoring. We stellen voor om vanaf 2024 structureel € 0,3 miljoen beschikbaar te stellen voor extra personele inzet op de VTH-taken.

Exploitatie Enschede – Munster/Dortmund

In de huidige concessie Enschede – Munster/Dortmund geldt een tijdelijke afspraak waarbij een deel van de exploitatie van de treinverbindingen Enschede – Münster aan Nederlandse zijde vanuit Duitsland gefinancierd wordt. Met het aflopen van de huidige concessie eind 2026 eindigt ook deze afspraak en zullen de exploitatiekosten naar rato verdeeld worden. Daarnaast wordt een algemene kostenstijging verwacht. Nu betaalt Overijssel 23% van de spoorverbinding aan Nederlandse zijde. Vanaf 2027 zal Overijssel voor de spoorverbinding aan Nederlandse zijde 2/3 van de kosten gaan betalen. Voor Overijssel betekent dit een verhoging van de exploitatiekosten met € 650.000 per jaar vanaf 2027 om het huidige voorzieningenniveau van deze grensoverschrijdende lijnen te kunnen continueren.

Sociale veiligheid spoor

Om de sociale veiligheid op de spoorverbindingen in Overijssel (Zwolle-Emmen, Zwolle-Kampen en Zwolle-Enschede) te verbeteren is in overleg met de vervoerders afgesproken een veiligheidsteam in te stellen dat o.a. incidenten snel kan aanpakken. De kosten daarvan zijn geraamd op € 1,5 miljoen per jaar tot en met 2027.

Het rijk (Justitie en Veiligheid) heeft tot en met 2027 voor deze aanpak op de treinverbinding Zwolle-Emmen een bijdrage van € 0,5 miljoen per jaar beschikbaar gesteld. Naast een bijdrage van de provincie Drenthe € 0,2 miljoen wordt van Overijssel een bijdrage gevraagd van € 0,34 miljoen per jaar. Om deze aanpak uit te breiden naar de andere treinverbindingen Zwolle-Kampen en Zwolle-Enschede is jaarlijks € 0,5 miljoen nodig om de sociale veiligheid op het spoor te verbeteren. We stellen daarom voor om in totaal vanaf 2024 structureel € 0,8 miljoen beschikbaar te stellen voor de sociale veiligheid op de

spoorverbindingen in Overijssel. Deze bijdrage is ook benodigd in het begrotingsjaar 2023. Daarmee is in het budgettair perspectief rekening gehouden. De besluitvorming daarover komt terug in de monitor 2023-II.

Bestuursondersteuning GS

Voor een goede ondersteuning van GS is het noodzakelijk om voldoende formatie voor woordvoering en secretariaat te hebben. De afgelopen vier jaar de ondersteuning van een zesde gedeputeerde incidenteel gefinancierd. Deze inzet zal, onder andere vanwege de majeure opgave in het landelijk gebied, structureel worden. Wij stellen daarom voor vanaf 2024 structureel € 0,2 miljoen beschikbaar te stellen voor de bestuursondersteuning van GS.

Data op orde: Archiefwet

De nieuwe wetgeving ten aanzien van digitale informatiehuishouding vraagt steeds meer van ons archiefbeheer binnen de provincie en de toezichthoudende rol die we hebben op gemeenten. Uit de accountants- en controlrapportages van de afgelopen jaren komt naar voren dat we een stevige opgave hebben om de digitale informatiehuishouding binnen de provincie op orde te brengen en (weer) te gaan voldoen aan wetgeving zoals de Wet open overheid Archiefwet, Wet hergebruik overheidsinformatie, Wet elektronische bekendmaking en het Wetsvoorstel digitale overheid (inclusief Wet Digitale Toegankelijkheid). Om die bijdrage te leveren en ook op dit onderdeel het toezicht richting de gemeenten en waterschappen actief te kunnen blijven invullen is 1 fte extra nodig om uitvoering te kunnen geven aan deze wettelijke taak. We stellen voor hiervoor vanaf 2024 structureel € 0,1 miljoen beschikbaar te stellen.

Data op orde: GIS

Binnen de provincie maken we veel gebruik van het Geografisch Informatiesysteem (GIS). Dit systeem maakt het mogelijk om diverse gegevens (data) te beheren, analyseren en te delen met anderen. Illustraties van het gebruik zijn bijvoorbeeld de Droogtemonitor, de Cultuurhistorische waardenkaart, de GGA-stikstofhub en de Baggertoolbox. We zijn in 2021 gestart met het project "Toekomstvaste GIS" omdat (1) de leverancier stopt met de ondersteuning van onze GIS-applicatie, (2) data-opslag in de VS plaatsvindt en we dit naar Europa willen halen, (3) we provinciebreed toe willen naar 'cloud'-oplossingen, (4) de gebruikers de applicatie zelf meer actief willen gebruiken in de samenwerking met andere partijen. De kosten die gemoeid zijn met de doorontwikkeling van het GIS kunnen voor een deel vanuit de huidige exploitatiebegroting worden gedekt. Voor het deel dat wij niet uit bestaande budgetten kunnen dekken stellen wij u voor in 2024 € 0,31 miljoen en vanaf 2025 € 0,36 miljoen structureel beschikbaar te stellen.

WOO vrijval middelen

In de Perspectiefbrief 2020 heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van € 420.000 voor implementatie en uitvoering van de Wet Open Overheid (WOO). Van deze € 420.000 is in 2020 € 250.000 gedurende 5 jaren bestemd voor het op orde brengen van de informatiehuishouding. De vrijval van deze middelen is reeds in het budgettair perspectief bij de Begroting 2023 verwerkt.

De resterende € 170.000 is gereserveerd voor uitvoering van de WOO. In 2022 hebben wij via het provinciefonds middelen vanuit het Rijk ontvangen voor uitvoering van de WOO. Deze middelen zijn toereikend om de kosten voor uitvoering van de WOO te dekken. De door u beschikbaar gestelde middelen zijn daarom niet langer benodigd. Wij stellen daarom voor de eerder door u beschikbaar gestelde middelen voor uitvoering van de WOO van € 170.000 vanaf 2025 structureel te laten vrijvallen aan de algemene middelen.

Beveiligingssysteem

Eind 2020 is vastgesteld dat de software van het in 2007 aangeschafte beveiligingssysteem (M3000) niet meer voldoet aan onze informatiebeveiligingsvereisten. Na een verkenning is in 2021 een Europese aanbesteding gestart om de software van het beveiligingssysteem te vervangen. In het aanbestedingstraject is bekend geworden dat het uitsluitend vervangen van de software niet mogelijk is. De software is te veel geïntegreerd met de gebruikte

hardware.

Daarop zijn wij een nieuwe Europese aanbesteding gestart voor de vervanging van zowel de software als de hardware van het beveiligingssysteem. Voor de vervanging is een investeringsbudget van € 800.000 benodigd. De afschrijvingslasten bedragen € 60.000 per jaar. Wij stellen u voor om een investeringsbudget van € 360.000 beschikbaar te stellen voor vervanging van het beveiligingssysteem en structureel € 60.000 beschikbaar te stellen ter dekking van de afschrijvingslasten van de investering.

Actualiseren obligatie- en SVN portefeuille

Voor deze begroting zijn de laatste inzichten over de rentebaten van de SVn-leningen en de obligatieportefeuille vergeleken met de ramingen. Dit leidt tot een kleine structurele meevaller van jaarlijks circa € 15.000.

Toevoegen jaarschijf 2027

De toevoeging van jaarschijf 2027 heeft een positief effect van € 404.000 op het structurele resultaat in jaarschijf 2027 en een negatief effect van € 664.000 op het incidentele resultaat in jaarschijf 2027, per saldo een negatief effect van € 260.000, hetgeen voornamelijk wordt veroorzaakt door de kosten voor de PS-verkiezingen (1 keer in de 4 jaar) van € 265.000.

Beheerplan infrastructurele kapitaalgoederen (BIK 2024-2027)

Met de vaststelling van het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027 (PS22-000124) is extra budget toegekend voor dagelijks beheer en onderhoud, de Voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Jaarstukken 2022

Via het Statenvoorstel resultaatbestemming en begrotingswijzigingsvoorstellen bij jaarstukken 2022 (PS23-000330) is € 0,2 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor onderhoud infrastructuur (Vechtdalverbinding).

Monitor Overijssel 2022-II

Monitor 2022-II (PS/2022/1108507) leverde een structureel voordeel op, vooral als gevolg van een hogere provinciefondsuitkering (deels incidenteel, deels structureel) en hogere opbrengsten vanuit de opcenten motorrijtuigenbelasting.

Monitor Overijssel 2023-I

Monitor 2023-I (PS23-000506) leidde tot een structureel voordeel, vooral als gevolg van hogere dividendopbrengsten voor Wadinko en de BNG.

Incidentele mutaties

In de onderstaande tekst zijn de incidentele mutaties opgenomen.

Initiatiefvoorstel arbeidsmigranten

In februari heeft u het initiatiefvoorstel arbeidsmigranten (2023 PS23-000035) aangenomen. Voor het bereiken van de beoogde doelen die wij samen met onze partners willen realiseren stellen wij voor incidenteel € 0,2 miljoen beschikbaar te stellen (onder andere voor de regiefunctie en extra pilots).

Omgevingsvisie

De ontwikkeling van de nieuwe Omgevingsvisie vraagt tijd en aandacht in de samenwerking met onze partners, het borgen van de samenhang met andere trajecten en een gedegen afweging van functies die allemaal ruimte nodig hebben. Wij zullen met elkaar kijken hoe het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie zich verhoudt tot het coalitieakkoord en hoe we verder met elkaar gaan op inhoud en proces. Op basis van de kosten van het programma sinds de start is er een extra bijdrage nodig van € 350.000, met name voor het participatieve proces dat nog nodig is tot vaststelling van een definitieve nieuwe Omgevingsvisie (voorzien in 2025). Wij stellen u voor om incidenteel € 350.000 aanvullend beschikbaar te stellen voor de omgevingsvisie.

Ruimtelijke taken

Zie toelichting onder structureel

Bodem en ondergrond

Bodem en ondergrond maken onlosmakelijk onderdeel uit van onze ruimtelijke ordening.

Recent zijn in de ondergrond regelmatig zeer zorgwekkende stoffen aangetroffen zoals PFAS. Dit maakt dat onze beleidsmatige taak op bodem en ondergrond de komende jaren intensiveert. Ook vraagt dit om intensivering van onze samenwerking met regiopartners en gemeenten. Onze beleidsmatige taken dekken wij nu voor een groot deel uit incidentele middelen uit de Reserve Bodemsanering. Deze reserve is echter bedoeld voor de daadwerkelijke uitvoering van bodemsaneringen. Gegeven de opgave die voor ons ligt stellen wij u voor om voor de periode 2024-2027 incidenteel € 350.000 per jaar beschikbaar te stellen.

Klimaatadaptatie

Om in 2050 nog prettig te kunnen leven in onze provincie moeten we maatregelen treffen om beter voorbereid te zijn op het veranderende klimaat. Wettelijke basis hiervoor ligt in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) onderdeel van het Deltaprogramma, is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en water robuust in te richten. Het Deltaplan versnelt en intensiveert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Het DPRA voorziet in een planmatige aanpak om op lokaal en regionaal niveau tot maatregelen voor een klimaatbestendige inrichting te komen.

We doen dat samen met onze partners als Overijssel in vier DPRA regio's. Gezamenlijk maken wij (proces)kosten voor de realisatie van de zeven doelstellingen van het DPRA. Uitvoering van het DPRA loopt nog tot en met de huidige deltabeslissingen (2027) en is een doorlopend proces. Voor onze bijdrage in de (proces) kosten is geen dekking voor de periode na 2023. Wij stellen u daarom voor om hiervoor de komende vier jaar jaarlijks incidenteel € 0,675 miljoen beschikbaar te stellen.

Invasieve exoten

Op steeds meer plekken zien we exoten, plant- en diersoorten die hier van nature niet thuishoren. Een deel van deze exoten is invasief, dat wil zeggen dat ze zich hier gevestigd hebben én zich snel uitbreiden. Ze kunnen daarmee tot overlast leiden (bijvoorbeeld dichtgroei van wateren), ziekten meebrengen of inheemse soorten verdringen. De bestrijding van invasieve exoten is een wettelijke taak die bij de provincies is neergelegd. We verwachten dat het aantal invasieve soorten en de overlast ervan de komende jaren toe zal nemen. Dat vraagt van onze meer inzet dan nu, en daarmee ook meer financiële middelen voor het uitvoeren van deze wettelijke taak. Voor de periode 2024 t/m 2027 stellen wij voor het budget met € 300.000 per jaar te verhogen.

Ondermijning

Om de basis binnen de provincie op orde te houden geven wij allereerst uitvoering aan onze wettelijke taak op basis van de wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob-taak)). Deze wet geeft ons de mogelijkheid de achtergrond van bedrijven en personen met wie wij zaken doen, te screenen. Ten tweede is het van belang dat wij als provincie op het terrein van weerbaarheid informatie kunnen uitwisselen met andere overheden (waaronder gemeenten, politie, etc.) en samen kunnen optrekken. Ten aanzien van deze basistaken hebben we de afgelopen jaren 2,5 fte ingezet en deze gedekt uit incidentele middelen. Wij stellen voor deze inzet de komende vier jaar te continueren en daarvoor vanaf 2024 jaarlijks € 0,3 miljoen incidenteel beschikbaar te stellen.

Vrijval Lening A1

De provincie Overijssel heeft in 2013 een Bestuursovereenkomst met het Rijk gesloten om de capaciteitsuitbreiding van de A1 te financieren en geld beschikbaar te stellen voor versnelde uitvoering. Onderdeel van de overeenkomst betrof de voorfinanciering van € 27,5 miljoen in de vorm van een renteloze lening, terug te betalen uiterlijk 1-1-2024. In de lening is een bedrag van € 10,5 miljoen opgenomen voor aanvullende maatregelen uit te voeren door het Rijk dat bij terugbetaling van de lening in mindering wordt gebracht op het uitstaande bedrag. Gedurende de uitvoeringsperiode zijn van de aanvullende maatregelen in overleg met het Rijk door de Provincie een aantal maatregelen uit het afgesproken pakket

zelf uitgevoerd. Hierdoor wordt per saldo € 19,5 miljoen terugbetaald. Door de aflossing valt het beslag binnen de AFR van € 19 miljoen vrij ten gunste van de Algemene reserve.

Beklemming ontwikkelingen 2023

Een aantal autonome ontwikkelingen die bij deze begroting worden verwerkt, hebben ook invloed op de begroting 2023. Een aanpassing van de jaarschijf 2023 kan uitsluitend plaatsvinden bij de perspectiefnota en een van de twee monitoren. Omdat er geen perspectiefnota was dit jaar, vinden deze wijzigingen plaats bij de monitor 2023-II. Om bij deze begroting en binnen het budgettaire perspectief al rekening te houden met noodzakelijke wijzigingen, die impact hebben op de vrije ruimte, stellen we voor hiervoor een bedrag van € 1,4 miljoen te beklemmen binnen de Algemene Reserve. Deze beklemming kan worden opgeheven bij het effectueren van de wijzigingen bij de monitor 2023-II.

De beklemming heeft betrekking op de volgende onderdelen, die ook bij de afzonderlijke onderdelen zijn toegelicht:

Een hoger verwacht accres van € 2,2 miljoen

Een hogere verwachte opbrengst vanuit de opcenten MRB van € 1,0 miljoen

Een reservering voor extra indexeringen op infrastructuur van € 3,3 miljoen

De lasten voor sociale veiligheid op het spoor van € 0,9 miljoen

De lasten voor de verhoging van de vergoedingen voor PS van € 0,2 miljoen

De lasten voor de investeringen in een nieuw GIS van € 0,2 miljoen

Investeringsimpuls

Als onderdeel van het coalitieakkoord is een investeringsimpuls aangekondigd van € 307 miljoen. Hiervan is € 46 miljoen als (autonome) ontwikkelingen direct verwerkt bij deze begroting. De reservering van € 60 miljoen voor de elektrificatie van spoorlijnen wordt gedekt vanuit het spaarbudget voor spoor en weg. De overige impuls van € 201 miljoen wordt toegevoegd aan de Algemene reserve KvO. De definitieve bestemming van deze middelen vindt plaats via separate Statenvoorstellen.

Per hoofdstuk uit het coalitieakkoord gaat het om:

Ons platteland: € 41,0 miljoen

Ons water- en energiesysteem: € 35,3 miljoen

Onze woningen, bereikbaarheid en ruimte: € 43,7 miljoen

Onze economie: € 47,5 miljoen

Onze sociale samenleving: € 33,5 miljoen (waarvan € 20 miljoen in 2025 beschikbaar komt, bij de start van de nieuwe beleidsperiode cultuur).

Een nadere uitsplitsing van de investeringsimpuls is opgenomen in het separate Statenvoorstel dat tegelijk met deze begroting aan u is toegezonden.

Reservering volgende coalitieperiode

In het coalitieakkoord is opgenomen dat voor de volgende coalitieperiode een bedrag van € 30 miljoen wordt gereserveerd. Dit bedrag wordt de komende periode in tranches gespaard en beklemd binnen de Algemene reserve.

Reservering voor huidige coalitieperiode

In de vorige coalitieperiode is een bedrag van € 50 miljoen gereserveerd voor deze coalitieperiode. Deze middelen komen nu beschikbaar en zetten we in ter dekking van de investeringsimpuls.

Beschikbaar budget cofinanciering

Vanuit de vorige coalitieperiode resteert een bedrag van € 10 miljoen voor cofinanciering. We stellen voor deze middelen in te zetten ter dekking van de nieuwe investeringsimpuls. Als onderdeel van de investeringsimpuls zijn nieuwe specifieke reserveringen gedaan voor cofinanciering, bijvoorbeeld voor regiodeals (€ 10 miljoen) en het MIRT Zwolle (€ 7,2 miljoen).

Taakstelling reserve uKvO

In de uitvoeringsreserve KvO zitten middelen van nog lopende investeringsprogramma's. De verschillende budgetten zijn voorzien van een einddatum. Een groot deel van de programma's uit de afgelopen coalitieperiode loopt eind 2023 af. Naar verwachting zal een deel van de middelen niet worden uitgeput en bij de jaarrekening vrijvallen. Vooruitlopend daarop stellen we voor een algemene taakstelling te doen van € 6,5 miljoen op de uitvoeringsreserve, wat als dekking fungeert voor de nieuwe investeringsimpuls. De taakstelling zal bij de jaarrekening 2023 vereffend worden met de werkelijke vrijvallende middelen.

Vrijval egalisereserve BTW compensatiefonds

Sinds 2014 hebben we een egalisereserve voor het BTW compensatiefonds. Jaarlijks wordt op basis van de accresontwikkeling van het provinciefonds het 'plafond' vastgesteld voor de compensatie van de BTW. Bij een overschrijding van het plafond wordt de provinciefondsuitkering verlaagd. Bij een onderschrijding van het plafond wordt het restant alsnog uitgekeerd. De reserve is bedoeld om schommelingen in de uitkering op te kunnen vangen. De afgelopen jaren is er systematisch sprake geweest van een onderschrijding van het plafond, waardoor de egalisereserve alleen in omvang is toegenomen. We stellen voor om van het saldo in de reserve (ruim € 10 miljoen) € 8 miljoen te laten vrijvallen, ter dekking van de investeringsimpuls. We overwegen om op een later moment u voor te stellen deze reserve volledig op te heffen.

Snelfietsroutes 2024

De afschrijving op materiële vaste activa start op 1 januari volgend op het jaar van in gebruik name. Als gevolg van een later moment van in gebruik name van de snelfietsroute Vriezenveen-Vroomshoop valt er een bedrag van € 47.000 vrij aan geraamde kapitaallasten.

Haarvaten op peil

Voor dekking van de uitgaven voor de uitvoering van de bestuursovereenkomst Haarvaten Op peil storten wij € 0,450 miljoen in de bestemmingsreserve Zoetwatervoorziening Oost-Nederland en verlagen tijdelijk het budget voor regionaal waterbeheer met eenzelfde bedrag. In bestuursovereenkomst Haarvaten Op peil zijn de afspraken over investeringen in zoetwatermaatregelen in de haarvaten van het watersysteem van Overijssel formeel vastgelegd tussen provincie, twee waterschappen en vier terrein beherende organisaties. Deze afspraken zijn een uitwerking van de bestuursovereenkomst Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON) 2e fase 2022-2027.

Jaarstukken 2022

Via het Statenvoorstel resultaatbestemming en begrotingswijzigingsvoorstellen bij jaarstukken 2022 (PS23-000330) is voor het jaar 2024 € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld voor het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UVP) op de prestaties 4.3.1 en 4.6.10.

Monitor Overijssel 2022-II

Monitor 2022-II (PS/2022/1108507) leverde een incidenteel voordeel op, vooral als gevolg van een hogere provinciefondsuitkering (deels incidenteel, deels structureel).

Monitor Overijssel 2023-I

Het incidentele voordeel van de Monitor in de jaren 2022 en 2023, ter grootte van € 63,0 miljoen is toegevoegd aan de Algemene reserve. Het voordeel is vooral veroorzaakt door extra rente- en dividendbaten.

N760 duurzaam en veilig

In de PS-vergadering is besloten extra budget vrij te maken om gelijktijdig met de rehabilitatie van de N760 de weg veilig en duurzaam in te richten (PS23-000452).

Uitvoering motie gezamenlijke ambities 2023 - 1e en 2e tranche

Een deel van de vrije ruimte in de Algemene reserve bij de begroting 2023 is benut voor invulling van de gezamenlijke ambities. Deze zijn in de begroting verwerkt via de statenvoorstellen PS22-000149 (1e tranche) en PS23-000024 (2e tranche).

Incidenteel - Beïnvloedbaar

Meerjarig overzicht van baten en lasten

Inleiding

De onderstaande tabellen geven een meerjarig overzicht van alle inkomsten (baten) en uitgaven (lasten). Enkele tabellen zijn uit te klappen voor meer detailinformatie. De overzichten zijn een resultaat van alle besluitvorming tot en met deze begroting . Voor een overzicht van de financiële wijzigingen in deze begroting verwijzen we naar het budgettair perspectief.

- Met de tabellen 'Saldo baten en lasten kerntaken' en 'Saldo baten en lasten overig' presenteren we het meerjarige saldo van alle inkomsten en uitgaven. In 2024 is het saldo van alle inkomsten en uitgaven +/- € 0,4 miljoen.
- De tabel 'Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves' laat zien wat we de komende jaren per saldo toevoegen / onttrekken aan de reserves. In 2024 onttrekken we per saldo € 0,4 miljoen aan de reserves om het saldo van alle inkomsten en uitgaven te dekken. We benutten de komende jaren onze reserves om te kunnen investeren in de opgaven.
- Met de tabel 'Geraamd resultaat' laten we zien wat we met de huidige vooruitzichten elk jaar overhouden. Dit komt overeen met de saldi in het budgettair perspectief.
- Onderaan deze pagina staat tot slot een nadere uitsplitsing van en toelichting op de Algemene dekkingsmiddelen.

Saldo baten en lasten kerntaken

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	584	620	935	305	305	305
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	2.562	2.609	1.204	1.204	1.245	1.245
1.1.3 Ontwikkelen en uitvoeren bodem- en ondergrondagenda	125	271	0	0	0	0
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.735	1.400	0	0	0	0
1.1.5 Programma Omgevingswet	664	1.085	0	0	0	0
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond	5.670	5.985	2.139	1.509	1.550	1.550
1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen						
1.2.1 Bevorderen waterkwaliteit	863	1.025	0	0	0	0
1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem	0	0	1.036	1.036	1.093	1.093
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	7.363	9.579	9.579	9.579
1.2.2 Werken aan voldoende	1.675	16.178	0	0	0	0

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
oppervlakte- en grondwater						
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.618	1.411	1.119	1.141	1.163	1.163
1.2.4 Bescherming tegen overstromingen en wateroverlast	135	113	0	0	0	0
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	36	67	96	96	96	96
1.2.7 IJsseldelta programma	1.270	1.471	0	0	0	0
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	5.597	20.265	9.614	11.853	11.932	11.932
1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	258	576	332	332	273	273
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	21	23	22	22	21	20
Totaal 1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht	279	599	355	354	294	294
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	1.798	5.309	725	650	730	730
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	6.208	8.363	4.534	648	500	0
1.4.3 Actieplan Leefbaar Platteland	901	1.441	0	0	0	0
1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen	1.300	4.050	1.100	0	0	0
1.4.9 Oude prestatie 2018 8.1.3 Noordoost Twente	0	0	0	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving	10.207	19.163	6.360	1.298	1.230	730
1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	0	0	1.434	1.434	1.434	1.434
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.785	9.175	9.829	9.829	9.594	9.594
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	29.537	55.186	29.731	26.278	26.034	25.533
02. Milieu en energie						
2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en	90	369	71	71	71	71

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
kaderstelling milieu en gezondheid						
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	3.110	4.028	4.107	4.065	4.065	4.065
Totaal 2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen	3.200	4.397	4.178	4.136	4.136	4.136
2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	7.979	16.162	1.121	1.258	1.060	560
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	980	880	6	5	5	5
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	55	55	55	55	55
Totaal 2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	9.014	17.097	1.182	1.318	1.120	620
2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	9.628	14.795	62	53	48	43
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	709	65	67	67	67	67
Totaal 2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	10.337	14.861	129	120	115	110
2.4 Een duurzaam landelijk gebied						
2.4.1 Programma Toekomstgerichte erven	1.095	834	0	0	0	0
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.680	3.778	3.069	3.032	3.032	3.031
Totaal 02. Milieu en energie	31.326	40.966	8.558	8.607	8.403	7.897
03. Vitaal platteland						
3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit						
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	426	487	501	501	501	501
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	1.288	2.476	1.913	900	900	900
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	35	529	320	260	260	260
3.1.4 Beheer natuurterreinen	21.505	24.005	24.898	23.553	24.347	24.347
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.783	4.052	4.165	4.218	4.218	4.218
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	1.242	2.968	569	569	569	569
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	652	946	879	909	909	909
Totaal 3.1 Beschermen:	29.932	35.464	33.246	30.910	31.705	31.705

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
behouden en vergroten van biodiversiteit						
3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur						
3.2.1 Beheer landschap	1.631	3.782	937	437	437	437
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	0	0	687	687	687	687
3.2.2 Projecten die relatie tussen natuur en mensen bevorderen	1.009	1.480	0	0	0	0
Totaal 3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur	2.640	5.262	1.624	1.124	1.124	1.124
3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van natuur en economie						
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof	1.220	1.165	1.214	1.211	1.211	1.211
3.3.2 Nationale parken	229	165	0	0	0	0
3.3.3 Stimuleren natuurinclusief denken en werken	516	300	0	0	0	0
3.3.4 Faunabeheer	2.482	3.028	2.797	2.877	2.877	2.877
3.3.5 Invasieve exoten	216	477	624	624	624	624
Totaal 3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van natuur en economie	4.663	5.135	4.635	4.712	4.712	4.712
3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	119	208	214	214	214	214
3.4.2 Innovatieprogramma Agro&Food	2.415	2.933	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	2.176	1.170	0	0	0	0
Totaal 3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem	4.709	4.311	214	214	214	214
3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie						
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	39.516	54.149	60.607	72.547	64.432	40.480
3.5.2 Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest Overijssel	3.508	9.157	0	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	5.549	5.713	3.763	3.763	3.763	3.763
3.5.4 Gebiedsgerichte aanpak Stikstof	2.627	25.045	0	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	2.176	4.628	0	0	0	0
3.5.6 Provinciaal programma landelijk gebied	1.083	9.175	0	0	0	0

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal 3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie	54.459	107.867	64.370	76.310	68.195	44.243
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	10.991	16.052	14.494	13.021	13.021	12.752
Totaal 03. Vitaal platteland	107.395	174.090	118.583	126.291	118.971	94.750
04. Mobiliteit						
4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken						
4.1.1 Beleidsontwikkeling mobiliteit	0	21	0	0	0	0
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.783	2.095	1.407	1.407	1.407	1.407
Totaal 4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken	1.783	2.117	1.407	1.407	1.407	1.407
4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer						
4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer	1.100	1.735	0	0	0	0
4.2.2 Verduurzamen spoorlijnen	-274	755	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	105.345	109.119	108.713	108.715	108.749	109.611
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	564	331	0	0	0	0
Totaal 4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer	106.734	111.941	108.713	108.715	108.749	109.611
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	7.960	17.714	8.898	7.720	7.720	7.720
4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek						
4.4.1 Port of Logistics Overijssel (POLO)	375	679	0	0	0	0
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	495	621	753	753	753	753
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek	870	1.300	753	753	753	753
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	7.146	9.585	2.469	2.469	2.469	2.469
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	3.810	5.201	4.615	4.615	4.615	4.615
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	10.957	14.786	7.084	7.084	7.084	7.084
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer						
4.6.1 A1	0	0	0	0	0	0
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	1.857	2.315	1.985	1.852	1.852	1.852

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.6.12 Vloedbeltverbinding	0	0	0	0	0	25
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	0	0	1.454	3.523	9.407	0
4.6.3 N35 – Lopende projecten	550	3.046	0	0	0	0
4.6.5 N50	7.500	0	0	0	0	0
4.6.6 N307	22	83	83	661	661	661
4.6.7 Vechtdalverbinding (N340/N377 en N48)	0	0	4.640	4.640	4.640	4.640
4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten	5.615	6.045	6.622	6.716	6.482	6.346
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	15.543	11.489	14.784	17.392	23.043	13.524
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	14.034	14.112	13.963	13.814	13.814	13.814
4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	14.246	15.909	16.918	16.923	16.867	16.859
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	20.395	21.904	23.906	23.711	23.718	23.742
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	344	1.523	1.117	1.933	1.933	1.933
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	18.491	1.339	724	0	0	0
Totaal 4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur	53.476	40.674	42.665	42.567	42.517	42.533
Totaal 04. Mobiliteit	211.356	214.132	198.266	199.452	205.086	196.445
05. Regionale economie						
5.1 Arbeidsmarkt en onderwijs in verbinding						
5.1.1 Arbeidsmarkt en onderwijs	1.332	2.011	0	0	0	0
5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds						
5.2.1 Regio Deal Twente	1.869	1.000	0	0	0	0
5.2.1 Regio Deals Twente en Zuid- en Oost-Drenthe	0	0	571	286	0	0
5.2.2 Regio Deal Zwolle	6.231	9.407	0	0	0	0
5.2.3 Cleantech Regio	0	899	0	0	0	0
5.2.5 Nationaal Groeifonds	0	311	0	0	0	0
Totaal 5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds	8.100	11.616	571	286	0	0
5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie						
5.3.1 Werklocaties: basis op orde	171	4.125	0	0	0	0
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	26	84	87	87	87	87
5.3.3 Topwerklocaties	379	421	240	244	248	252
5.3.4 Internationaliseren	781	710	200	0	0	0
Totaal 5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie	1.357	5.340	527	331	335	339

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.4 Vrijetijdseconomie als banenmotor						
5.4.1 Gastvrij Overijssel	755	4.078	465	465	465	465
5.4.2 Festivals en evenementen	973	1.492	0	0	0	0
Totaal 5.4 Vrijetijdseconomie als banenmotor	1.727	5.570	465	465	465	465
5.5 Innovatief bedrijfsleven						
5.5.1 Basisinfrastructuur	0	0	4.942	4.942	4.942	4.942
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	4.902	5.233	0	0	0	0
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	7.349	6.444	155	197	197	197
5.5.3 Europese programma's	6.375	8.752	12.534	12.223	11.487	10.331
5.5.4 Verstrekken risicokapitaal	-1.860	0	0	0	0	0
5.5.5 Circulaire economie	961	1.723	0	0	0	0
Totaal 5.5 Innovatief bedrijfsleven	17.728	22.152	17.631	17.362	16.625	15.469
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	4.332	5.282	4.873	4.684	4.790	4.715
Totaal 05. Regionale economie	34.576	51.972	24.066	23.127	22.215	20.988
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.1 Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst						
6.1.1 Materieel erfgoed	4.073	5.042	4.246	3.692	3.692	3.692
6.1.2 Immaterieel erfgoed	2.276	2.992	2.507	1.863	1.863	1.863
Totaal 6.1 Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst	6.349	8.034	6.753	5.555	5.555	5.555
6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod						
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	6.963	5.983	5.317	3.759	3.759	3.759
6.2.2 Cultureel aanbod vernieuwen en ontwikkelen	383	860	526	266	266	266
Totaal 6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod	7.346	6.843	5.843	4.024	4.024	4.024
6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor talent						
6.3.1 Cultuur is jong geleerd en meedoen is de kunst	1.352	3.152	2.315	0	0	0
6.3.3 Talent heeft de toekomst	1.323	1.465	1.399	1.254	1.254	1.254
Totaal 6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor talent	2.676	4.617	3.714	1.254	1.254	1.254
6.4 Toekomstbestendige bibliotheken in Overijssel						
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	3.300	5.476	4.143	3.588	3.588	3.588
6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die meer bewegen						

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.5.1 Overijsselaars bewegen een leven lang	409	971	725	809	809	809
6.5.2 Iedereen doet mee	1.113	1.709	1.137	1.137	1.137	1.137
6.5.4 Verbetering van gezondheid voor iedereen	75	356	0	0	0	0
Totaal 6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die meer bewegen	1.597	3.035	1.862	1.946	1.946	1.946
6.6 Een sterk zelforganiserend vermogen						
6.6.1 Duurzame en eigentijdse voorzieningen en diensten	894	2.383	997	997	997	997
6.6.2 Versterking maatschappelijke initiatieven en inzet vrijwilligers	616	1.704	724	724	724	724
Totaal 6.6 Een sterk zelforganiserend vermogen	1.509	4.087	1.721	1.721	1.721	1.721
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	890	2.275	2.036	1.882	1.775	1.775
Totaal 06. Cultuur en sociale kwaliteit	23.667	34.367	26.073	19.970	19.864	19.864
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.1 Bestuurlijke inrichting en samenwerking	17	221	26	26	26	26
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	6	55	9	9	9	9
7.1.3 Financieel toezicht	19	33	0	0	0	0
7.1.4 Archieftoezicht	0	1	0	0	0	0
7.1.5 Ondernijning	420	361	125	228	228	228
7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	208	851	207	207	207	207
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	670	1.521	367	470	470	470
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur						
7.2.1 Kennisontwikkeling en -deling	141	431	277	277	277	411
7.2.2 Trendbureau Overijssel	242	300	309	309	309	309
7.2.3 Digitale overheid, datastrategie en data-analyse	636	716	0	0	0	0
7.2.3 Kennis, onderzoek en datagedreven werken	0	0	851	851	851	851
7.2.4 Eigentijdse invulling participatie	255	337	0	0	0	0
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	1.273	1.785	1.437	1.437	1.437	1.570
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Samenwerking met partners	90	340	945	945	945	945
7.3.2 Lobby en relatiebeheer	370	465	0	0	0	0
7.3.3 Communicatie	298	589	1.367	987	1.042	1.057
7.3.4 Bezwaar en beroep	46	20	21	21	21	21

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
7.3.5 Bestuur	0	0	2.124	2.124	2.124	2.124
7.3.5 Verstevigen samenspel PS-GS	1.921	4.116	0	0	0	0
7.3.6 Provinciale Staten	0	0	2.447	2.447	2.447	2.578
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	2.724	5.531	6.904	6.524	6.579	6.725
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	11.387	6.732	5.743	5.557	5.557	5.557
Totaal 07. Kwaliteit openbaar bestuur	16.054	15.568	14.450	13.987	14.042	14.322
Totaal Lasten	453.910	586.282	419.727	417.711	414.616	379.800
Baten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond						
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	675	390	0	0	0	0
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	7.145	1.400	0	0	0	0
1.1.5 Programma Omgevingswet	62	0	0	0	0	0
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening op en onder de grond	7.881	1.790	0	0	0	0
1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen						
1.2.1 Bevorderen waterkwaliteit	248	320	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	7.362	9.579	9.579	9.579
1.2.2 Werken aan voldoende oppervlakte- en grondwater	321	12.736	0	0	0	0
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.375	1.065	1.085	1.107	1.129	1.129
1.2.4 Bescherming tegen overstromingen en wateroverlast	25	0	0	0	0	0
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	74	36	37	37	37	37
1.2.7 IJsseldelta programma	977	672	0	0	0	0
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen	3.021	14.829	8.484	10.723	10.745	10.745
1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	0	331	0	0	0	0
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	221	196	175	169	164	158
Totaal 1.3 Vraag en aanbod woningen zijn in evenwicht	221	527	175	169	164	158

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	411	771	0	0	0	0
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	513	1.846	0	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving	925	2.617	0	0	0	0
1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	0	0	3.035	3.035	3.035	3.035
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	107	0	0	0	0	0
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	12.155	19.762	11.694	13.927	13.944	13.938
02. Milieu en energie						
2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	0	0	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	471	241	558	868	868	868
Totaal 2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid, en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen	471	241	558	868	868	868
2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	2.252	15.387	542	707	0	0
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	131	0	17	17	16	16
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	55	55	55	55	55
Totaal 2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst	2.438	15.442	614	778	71	71
2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	732	95	107	76	52	32
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	41	41	43	43	43	43
Totaal 2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem	774	136	150	118	95	75

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2.4 Een duurzaam landelijk gebied						
2.4.1 Programma Toekomstgerichte erven	0	188	0	0	0	0
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	126	0	0	0	0	0
Totaal 02. Milieu en energie	3.809	16.007	1.321	1.765	1.034	1.014
03. Vitaal platteland						
3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	331	927	707	707	707	707
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	71	0	0	0	0	0
Totaal 3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit	401	927	707	707	707	707
3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur						
3.2.1 Beheer landschap	78	0	0	0	0	0
3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem						
3.4.2 Innovatieprogramma Agro&Food	703	825	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	1.971	70	0	0	0	0
Totaal 3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem	2.673	895	0	0	0	0
3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie						
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	19.458	22.039	17.965	18.371	0	0
3.5.2 Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest Overijssel	3.152	8.457	0	0	0	0
3.5.4 Gebiedsgerichte aanpak Stikstof	706	0	0	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	1.923	4.445	0	0	0	0
3.5.6 Provinciaal programma landelijk gebied	1.076	1.300	0	0	0	0
Totaal 3.5 Ontwikkelen: Ontwikkelopgave, Veenweideprogramma, Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, Bossenstrategie	26.315	36.240	17.965	18.371	0	0
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	148	0	0	0	0	0

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal 03. Vitaal platteland	29.616	38.062	18.672	19.078	707	707
04. Mobiliteit						
4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	880	487	0	0	0	0
4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer						
4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer	836	0	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	54.085	53.575	50.016	50.048	50.081	50.293
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	94	0	0	0	0	0
Totaal 4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer	55.015	53.575	50.016	50.048	50.081	50.293
4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek						
4.4.1 Port of Logistics Overijssel (POLO)	19	0	0	0	0	0
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	43	0	0	0	0	0
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek	62	0	0	0	0	0
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	1.144	1.478	0	0	0	0
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	522	0	0	0	0	0
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	1.665	1.478	0	0	0	0
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer						
4.6.5 N50	1.770	0	0	0	0	0
4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten	0	0	0	0	0	0
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	1.770	0	0	0	0	0
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	225	0	0	0	0	0
4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	394	388	399	399	399	399
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	19	0	0	0	0	0
Totaal 4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur	413	388	399	399	399	399
Totaal 04. Mobiliteit	60.029	55.928	50.415	50.447	50.480	50.692

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
05. Regionale economie						
5.1 Arbeidsmarkt en onderwijs in verbinding						
5.1.1 Arbeidsmarkt en onderwijs	160	0	0	0	0	0
5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds						
5.2.2 Regio Deal Zwolle	4.881	8.057	0	0	0	0
5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie						
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	460	1.053	0	0	0	0
5.3.3 Topwerklocaties	39	0	0	0	0	0
Totaal 5.3 Aantrekkelijke vestigingslocatie	499	1.053	0	0	0	0
5.4 Vrijtijdseconomie als banenmotor						
5.4.1 Gastvrij Overijssel	6	8	0	0	0	0
5.5 Innovatief bedrijfsleven						
5.5.1 Basisinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	118	100	0	0	0	0
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	1.954	201	0	0	0	0
5.5.3 Europese programma's	1.825	0	0	0	66	0
Totaal 5.5 Innovatief bedrijfsleven	3.897	302	0	0	66	0
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	103	0	0	0	0	0
Totaal 05. Regionale economie	9.546	9.420	0	0	66	0
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.2 Breed en professioneel cultureel aanbod						
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	508	333	333	0	0	0
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal 06. Cultuur en sociale kwaliteit	508	333	333	0	0	0
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.5 Ondermijning	276	239	0	0	0	0
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur						
7.2.1 Kennisontwikkeling en - deling	27	30	30	30	30	30
7.2.3 Digitale overheid, datastrategie en data-analyse	52	55	0	0	0	0
7.2.3 Kennis, onderzoek en	0	0	55	55	55	55

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
datagedreven werken						
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur	79	84	85	85	85	85
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Samenwerking met partners	0	0	143	143	143	143
7.3.2 Lobby en relatiebeheer	83	42	0	0	0	0
7.3.4 Bezwaar en beroep	1	0	0	0	0	0
7.3.5 Verstevigen samenspel PS-GS	91	0	0	0	0	0
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	176	42	143	143	143	143
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	95	0	0	0	0	0
Totaal 07. Kwaliteit openbaar bestuur	625	365	228	228	228	228
Totaal Baten	116.288	139.876	82.663	85.444	66.459	66.578
Gerealiseerd resultaat	-337.623	-446.406	-337.064	-332.267	-348.157	-313.221

Toelichting saldo baten en lasten

In de eerste tabel specificeren wij de lasten (€ 419,7 miljoen in 2024) en baten (€ 82,7 miljoen in 2024) voor de Kerntaken 1 tot en met 7. De tweede tabel bevat de lasten (€ 65,8 miljoen) en baten (€ 0,9 miljoen) voor overhead en de lasten (€ 6,0 miljoen) en baten (407,6 miljoen) voor de overige algemene dekkingsmiddelen. Onder de inkomsten voor de overige algemene dekkingsmiddelen vallen de baten uit het provinciefonds en de opcenten van de motorrijtuigenbelasting. Met deze twee tabellen zijn alle begrote kosten en opbrengsten in 2024 in beeld, met uitzondering van de stortingen in - en de onttrekkingen aan de reserves. Het saldo van de kosten en opbrengsten in de eerste twee tabellen is € 0,4 miljoen. Dat bedrag wordt onttrokken aan de reserves. Dit ziet u terug in de derde tabel: 'Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves'.

De begrote lasten voor de Kerntaken 1 tot en met 7 zijn in 2024 € 166 miljoen lager dan in 2023. Voor € 85 miljoen wordt dit veroorzaakt door aflopende projecten en programma's uit de investeringsprogramma's van voorgaande coalitieperiodes. Daarbij komt dat de middelen voor de investeringsagenda uit het huidige coalitieakkoord in hoofdzaak nog gereserveerd zijn in de Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel en pas op basis van toekomstige investeringsvoorstellen aan de begroting worden toegevoegd. Voor het overige worden de lagere begrote lasten verklaard door lagere bestedingen ten laste van diverse reserves en specifieke uitkeringen van het Rijk. Voorbeelden zijn lagere bestedingen ten laste van de Algemene risicoreserve (PAS-melders, € 25 miljoen), de Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland (€ 10 miljoen), specifieke uitkeringen voor Bodemsanering (totaal € 14 miljoen) en de Specifieke uitkering voor de Regiodeals (€ 8,5 miljoen). De bestedingsritmes ten laste van reserves en specifieke uitkeringen variëren van jaar tot jaar en worden toegelicht bij de betreffende reserves en uitkeringen. Die toelichtingen vindt u onder het onderdeel Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen. Dat item is opgenomen onder 'Financiën', dat u vindt in de menubalk bovenaan de startpagina van de begroting.

De baten voor de Kerntaken 1 tot en met 7 zijn € 57 miljoen lager dan in 2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere bijdragen vanuit de ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk. Als gevolg van bovengenoemde lagere bestedingen in deze categorie vallen

ook toevoegingen vanuit deze uitkeringen aan de begroting lager uit. De ontvangen uitkeringen worden op de balans verantwoord en op basis van gerealiseerde bestedingen toegevoegd aan de begroting.

Saldo baten en lasten overig

Bedragen x €1.000

Baten en lasten overig	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
10. Overhead						
10.0 Overhead	26.742	31.010	29.830	30.131	30.215	30.278
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten overhead	22.526	32.707	35.939	34.992	34.989	35.000
Totaal 10. Overhead	49.268	63.717	65.769	65.123	65.203	65.278
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.864	-9.506	-1.162	-1.167	-1.170	-1.170
20.20 Onvoorzien	0	5.695	7.208	7.997	8.031	8.007
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen	-1.864	-3.811	6.045	6.831	6.861	6.837
Totaal Lasten	47.404	59.906	71.814	71.954	72.064	72.115
Baten						
10. Overhead						
10.0 Overhead	772	742	764	764	764	764
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten overhead	1.745	97	100	100	100	100
Totaal 10. Overhead	2.518	840	864	864	864	864
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	374.023	401.537	407.591	386.823	372.475	370.475
Totaal Baten	376.540	402.377	408.455	387.687	373.339	371.339
Saldo baten en lasten overig	329.136	342.471	336.641	315.733	301.275	299.224

Saldo baten en lasten totaal

Bedragen x €1.000

Baten en lasten totaal	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	537.882	646.188	491.541	491.810	491.364	453.715
Baten	492.828	542.254	491.118	473.131	439.798	437.917
Saldo baten en lasten totaal	-45.055	-103.934	-422	-18.678	-51.566	-15.798

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x €1.000

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	83.026	98.411	233.895	31.825	13.719	13.670
20.40 Mutaties bestemmingsreserves						
20.40.1 Mutaties bestemmingsreserves KT 1	2.000	0	100	100	125	125
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	16.000	15.395	15.647	13.784	13.034	12.610
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	50.566	38.626	33.952	31.474	31.474	31.474
20.40.5 Mutaties bestemmingsreserves KT 5	23.800	12.182	4.307	4.307	4.307	4.307
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	21.786	25.509	3.553	0	0	0
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsreserves	114.152	91.713	57.559	49.665	48.940	48.517
Totaal Lasten	197.178	190.124	291.454	81.490	62.659	62.187
Baten						
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	106.432	116.608	194.240	11.813	11.207	11.159
20.40 Mutaties bestemmingsreserves						
20.40.1 Mutaties bestemmingsreserves KT 1	1.574	2.494	0	0	0	0
20.40.2 Mutaties bestemmingsreserves KT 2	5.659	702	506	506	1.015	514
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	27.575	39.190	48.950	59.736	69.242	44.623
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	20.742	19.187	11.293	11.153	11.153	11.153
20.40.5 Mutaties bestemmingsreserves KT 5	5.756	10.769	12.759	12.449	11.646	10.481
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	74.495	105.108	24.129	4.512	9.962	55
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsreserves	135.800	177.449	97.636	88.355	103.018	66.826
Totaal Baten	242.232	294.058	291.876	100.168	114.225	77.985
Saldo onttrekkingen en toevoegingen aan reserves	45.055	103.934	422	18.678	51.566	15.798

Geraamd resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
20.50.1 Resultaat	36.568	0	0	2.145	4.684	1.801
Gerealiseerd resultaat	36.568	0	0	2.145	4.684	1.801

Uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- **Lokale heffingen:** de inkomsten uit de door ons geheven opcenten op de motorrijtuigenbelasting.
- **Algemene uitkeringen:** de inkomsten die we conform de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vanuit het Provinciefonds ontvangen.
- **Dividend:** dividend en winstuitkeringen van alle deelnemingen en daarnaast de rentebaten op de perpetuele obligaties van BNG Bank en de converteerbare lening aan Enexis.
- **Saldo financieringsfunctie:** de rentebaten op uitzettingen. Het gaat dan om rente op de rekeningcourant en deposito's bij de schatkist, rente op verstrekte leningen aan decentrale overheden en verbonden partijen en rente over de obligatieportefeuille. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering.
- **Overige algemene dekkingsmiddelen:** alle nog te verdelen baten en lasten, exclusief de post onvoorzien en mutaties op de reserves.

Bedragen x €1.000

Uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
20.00.2 Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	0
20.00.3 Dividend	-24	4	4	4	4	4
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	344	296	-167	-171	-174	-174
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.184	-9.806	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal Lasten	-1.864	-9.506	-1.162	-1.167	-1.170	-1.170
Baten						
20.00.1 Lokale heffingen	117.728	117.000	121.300	124.800	124.800	124.800
20.00.2 Algemene uitkeringen	224.392	234.827	257.311	248.791	234.741	232.741
20.00.3 Dividend	24.334	41.996	13.047	12.609	12.609	12.609
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	7.568	17.420	15.933	623	325	325
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	1	-9.706	0	0	0	0
Totaal Baten	374.023	401.537	407.591	386.823	372.475	370.475
Saldo uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen	375.886	411.044	408.754	387.989	373.644	371.644

Structurele en incidentele baten en lasten

Inleiding en spelregels

Het overzicht van structurele en incidentele baten en lasten toont per budget of dit een structureel of incidenteel karakter heeft. Uit dit overzicht blijkt of onze begroting een duurzaam financieel evenwicht kent. Duurzaam financieel evenwicht betekent dat de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten; de structurele baten dienen daarbij gelijk of hoger te zijn dan de structurele lasten. Voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een duurzaam financieel evenwicht van de Begroting en meerjarenramingen een van de toetspunten in haar toezicht op de provinciale financiën. Ons beleid voor structurele en incidentele baten en lasten bevat hoofdregels en uitzonderingen. Deze zijn vastgesteld bij de Kerntakenbegroting 2013 (PS/2012/759) en vervolgens bij elke Begroting geactualiseerd. Wij hanteren voor dit onderdeel de volgende spelregels.

Hoofdregels

- *Het karakter van baten en lasten bepalen we vooraf.*
Deze hoofdregel zorgt ervoor dat de gehele looptijd bij de bepaling van het karakter in ogenschouw wordt genomen.
- *Het karakter van baten en lasten wijzigt gedurende de looptijd niet.*
Deze hoofdregel voorkomt dat er ongewenste verschuivingen tussen incidentele en structurele lasten en baten optreden in de loop van de tijd.
- *Incidentele lasten en baten doen zich niet langer dan vier begrotingsjaren voor.*
Deze hoofdregel is de invulling van het begrip incidenteel. Afwijkend van de suggestie in de toelichting op het BBV is gekozen voor vier jaar. Hierdoor vallen lasten en baten die slechts voor één bestuursperiode worden toegekend binnen de definitie van incidenteel.
- *Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en de met onttrekkingen samenhangende lasten zijn incidenteel.*
Deze hoofdregel is de invulling van het gestelde in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader. Dit omdat Provinciale Staten op elk gewenst moment de bestemming van reserves kan wijzigen.
- *De opbrengsten van dividenden worden als incidenteel aangemerkt.*
Deze hoofdregel is bedoeld om recht te doen aan de onzekerheid over of en welke bedragen ontvangen worden.

Uitzonderingen

- *Kapitaallasten kunnen slechts als incidenteel aangemerkt worden als geen vervangingsinvesteringen voorzien zijn.*
Deze uitzondering op de hoofdregel zorgt ervoor dat kapitaallasten van investeringen die binnen de termijn van vier jaar worden afgeschreven maar wel vervangen worden, niet als incidenteel worden aangemerkt. Door de vervangingsinvesteringen blijven de lasten wel doorlopen.
- *Onttrekkingen aan reserves ter dekking van kapitaallasten worden als structureel aangemerkt als de bijbehorende kapitaallasten ook als structureel aangemerkt zijn.*
Deze uitzondering op de hoofdregel is de invulling van het gestelde in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader.
- *Van gegarandeerde dividenden wordt 60% als structureel aangemerkt.*
Als er geen onduidelijkheid over de verwachte dividendstromen bestaat, dan wordt 60% van de verwachte dividendstroom als structureel opgenomen. De resterende 40% blijft de hoofdregel volgen en wordt als incidenteel gekenmerkt. Deze uitzondering geldt ook voor rentebaten op leningen die afhankelijk zijn van het behaalde resultaat door de uitgevende partij.

- *Bijdragen van derden en de bijbehorende lasten worden als incidenteel aangemerkt voor zover deze zich gedurende een bepaalde tijd voordoen.*
Deze uitzondering op de hoofdregel zorgt ervoor dat in de tijd beperkte bijdragen van derden en de bijbehorende lasten niet leiden tot structurele lasten en baten die voortvloeien uit de bedrijfsvoering van de provincie.
- *De jaarlijkse toevoegingen aan de Uitvoeringsreserve NNN worden als structureel aangemerkt.*
Gelet op de lange periode en het feit dat de jaarlijkse toevoegingen uit het structurele saldo zijn gefinancierd, worden deze als structureel aangemerkt.

Hierna volgt het overzicht van structurele en incidentele baten en lasten, gepresenteerd op sub totaal voor incidenteel en structureel. U kunt deze overzichten desgewenst uitklappen voor een groter detailniveau.

Structurele en incidentele lasten en baten

Bedragen x €1.000

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Incidenteel						
Lasten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	334	323	630	0	0	0
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	1.964	1.800	600	600	600	600
1.1.3 Ontwikkelen en uitvoeren bodem- en ondergrondagenda	125	271	0	0	0	0
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	-84	0	0	0	0	0
1.1.5 Programma Omgevingswet	664	1.085	0	0	0	0
1.2.1 Bevorderen waterkwaliteit	248	320	0	0	0	0
1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem	0	0	350	350	350	350
1.2.2 Werken aan voldoende oppervlakte- en grondwater	1.638	15.968	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	7.352	9.569	9.569	9.569
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	814	656	0	0	0	0
1.2.7 IJsseldelta programma	1.270	1.471	0	0	0	0
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	0	331	100	100	0	0
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	0	0	0	0	0	0
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	1.798	5.309	725	650	730	730
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	6.208	8.363	4.534	648	500	0
1.4.3 Actieplan Leefbaar Platteland	901	1.441	0	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen	1.300	4.050	1.100	0	0	0
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	0	362	80	80	0	0
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	17.181	41.751	15.471	11.997	11.749	11.249
02. Milieu en energie						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	63	300	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	12	42	63	21	21	21
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	7.939	16.118	1.076	1.212	1.015	514
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	980	880	0	0	0	0
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	9.578	14.722	0	0	0	0
2.3.2 Financiering van projecten door Energiefonds Overijssel	660	0	0	0	0	0
2.4.1 Programma Toekomstgerichte erven	1.095	834	0	0	0	0
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	583	1.051	25	0	0	0
Totaal 02. Milieu en energie	20.910	33.946	1.164	1.233	1.035	535
03. Vitaal platteland						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	1.026	1.653	1.013	0	0	0
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	1	108	118	0	0	0
3.1.4 Beheer natuurterreinen	0	0	0	0	0	0
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	208	380	0	0	0	0
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	662	2.415	0	0	0	0
3.2.1 Beheer landschap	1.235	3.357	500	0	0	0
3.2.2 Projecten die relatie tussen natuur en mensen bevorderen	485	646	0	0	0	0
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof	541	19	19	0	0	0
3.3.2 Nationale parken	229	165	0	0	0	0
3.3.3 Stimuleren natuurinclusief denken en werken	516	300	0	0	0	0
3.3.4 Faunabeheer	543	909	0	0	0	0
3.3.5 Invasieve exoten	0	0	300	300	300	300
3.4.2 Innovatieprogramma Agro&Food	2.415	2.933	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	2.138	1.170	0	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	39.516	54.149	60.607	72.547	64.432	40.480
3.5.2 Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest Overijssel	3.508	9.157	0	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	343	400	0	0	0	0
3.5.4 Gebiedsgerichte aanpak Stikstof	2.627	25.045	0	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	2.176	4.628	0	0	0	0
3.5.6 Provinciaal programma landelijk gebied	1.083	9.175	0	0	0	0
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	1.965	3.357	2.171	752	752	483
Totaal 03. Vitaal platteland	61.215	119.966	64.728	73.599	65.484	41.263
04. Mobiliteit						
4.1.1 Beleidsontwikkeling mobiliteit	0	21	0	0	0	0
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.057	697	0	0	0	0
4.2.1 Transities Openbaar Vervoer	1.100	1.735	0	0	0	0
4.2.2 Verduurzamen spoorlijnen	-274	755	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	7.234	4.400	2.752	2.784	2.818	3.030
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	564	331	0	0	0	0
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	1.326	8.214	1.178	0	0	0
4.4.1 Port of Logistics Overijssel (POLO)	375	679	0	0	0	0
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	0	0	0	0	0	0
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	5.392	7.535	0	0	0	0
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	0	707	0	0	0	0
4.6.1 A1	0	0	0	0	0	0
4.6.3 N35 – Lopende projecten	550	3.046	0	0	0	0
4.6.5 N50	7.500	0	0	0	0	0
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	303	605	132	0	0	0
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	0	0	1.454	3.523	9.407	0
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	49	413	144	0	0	0
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	681	0	0	0	0	0
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	-714	0	0	0	0	0
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	75	925	0	0	0	0
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	18.491	1.339	724	0	0	0
Totaal 04. Mobiliteit	43.708	31.405	6.385	6.307	12.225	3.030

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
05. Regionale economie						
5.1.1 Arbeidsmarkt en onderwijs	1.332	2.011	0	0	0	0
5.2.1 Regio Deal Twente	1.869	1.000	0	0	0	0
5.2.1 Regio Deals Twente en Zuid- en Oost-Drenthe	0	0	571	286	0	0
5.2.2 Regio Deal Zwolle	6.231	9.407	0	0	0	0
5.2.3 Cleantech Regio	0	899	0	0	0	0
5.2.5 Nationaal Groeifonds	0	311	0	0	0	0
5.3.1 Werklocaties: basis op orde	171	4.125	0	0	0	0
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	0	0	0	0	0	0
5.3.3 Topwerklocaties	147	185	0	0	0	0
5.3.4 Internationaliseren	781	710	200	0	0	0
5.4.1 Gastvrij Overijssel	317	3.627	0	0	0	0
5.4.2 Festivals en evenementen	973	1.492	0	0	0	0
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	253	324	0	0	0	0
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	7.246	6.337	16	0	0	0
5.5.3 Europese programma's	6.375	8.752	12.534	12.223	11.487	10.331
5.5.4 Verstrekken risicokapitaal	-1.860	0	0	0	0	0
5.5.5 Circulaire economie	961	1.723	0	0	0	0
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	364	462	410	338	338	263
Totaal 05. Regionale economie	25.159	41.364	13.731	12.847	11.825	10.594
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.1.1 Materieel erfgoed	592	1.454	554	0	0	0
6.1.2 Immaterieel erfgoed	518	1.182	644	0	0	0
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	3.396	2.328	1.585	0	0	0
6.2.2 Cultureel aanbod vernieuwen en ontwikkelen	138	602	260	0	0	0
6.3.1 Cultuur is jong geleerd en meedoen is de kunst	1.352	3.152	2.315	0	0	0
6.3.3 Talent heeft de toekomst	139	268	173	0	0	0
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	466	889	555	0	0	0
6.5.2 Iedereen doet mee	96	603	0	0	0	0
6.5.4 Verbetering van gezondheid voor iedereen	75	356	0	0	0	0
6.6.1 Duurzame en eigentijdse voorzieningen en diensten	0	1.500	0	0	0	0
6.6.2 Versterking maatschappelijke initiatieven en inzet vrijwilligers	0	1.000	0	0	0	0
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	94	154	73	0	0	0
Totaal 06. Cultuur en sociale kwaliteit	6.867	13.487	6.159	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1.1 Bestuurlijke inrichting en samenwerking	17	195	0	0	0	0
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	6	55	0	0	0	0
7.1.3 Financieel toezicht	16	25	0	0	0	0
7.1.5 Ondernijning	270	239	0	0	0	0
7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	42	650	0	0	0	0
7.2.1 Kennisontwikkeling en - deling	34	233	0	0	0	133
7.2.4 Eigentijdse invulling participatie	255	337	0	0	0	0
7.3.5 Verstevenigen samenspel PS-GS	0	131	0	0	0	0
7.3.6 Provinciale Staten	0	0	0	0	0	131
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	170	220	435	252	252	252
Totaal 07. Kwaliteit openbaar bestuur	810	2.087	435	252	252	517
10. Overhead						
10.0.0 Overhead	139	1.611	807	57	57	57
10.66.66 Personeelsgebonden kosten overhead	0	1.600	800	0	0	0
Totaal 10. Overhead	139	3.211	1.607	57	57	57
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	0	0	0	0	0	0
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	-23.854	-21.770	-22.670	-22.699	-25.199	-25.199
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	83.026	98.411	233.895	31.825	13.719	13.670
20.40.1 Mutaties bestemmingsreserves KT 1	2.000	0	100	100	125	125
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	10.000	10.145	11.147	10.034	10.034	10.010
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	41.405	30.221	17.478	15.000	15.000	15.000
20.40.5 Mutaties bestemmingsreserves KT 5	23.800	12.182	4.307	4.307	4.307	4.307
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	21.786	25.509	3.553	0	0	0
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen	158.163	154.699	247.810	38.567	17.986	17.914
Totaal Lasten	334.152	441.915	357.489	144.860	120.614	85.158
Baten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	508	390	0	0	0	0
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	3.696	0	0	0	0	0
1.1.5 Programma Omgevingswet	62	0	0	0	0	0
1.2.1 Bevorderen	248	320	0	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
waterkwaliteit						
1.2.2 Werken aan voldoende oppervlakte- en grondwater	282	12.563	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	7.352	9.569	9.569	9.569
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	209	0	0	0	0	0
1.2.7 IJsseldelta programma	977	672	0	0	0	0
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	0	331	0	0	0	0
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	411	771	0	0	0	0
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	513	1.846	0	0	0	0
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	0	0	1.600	1.600	1.600	1.600
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	6.906	16.893	8.952	11.169	11.169	11.169
02. Milieu en energie						
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	23	0	0	0	0	0
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	2.252	15.387	542	707	0	0
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	131	0	0	0	0	0
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	594	0	0	0	0	0
2.4.1 Programma Toekomstgerichte erven	0	188	0	0	0	0
Totaal 02. Milieu en energie	3.000	15.574	542	707	0	0
03. Vitaal platteland						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	0	240	0	0	0	0
3.2.1 Beheer landschap	78	0	0	0	0	0
3.4.2 Innovatieprogramma Agro&Food	703	825	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	1.878	70	0	0	0	0
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	19.458	22.039	17.965	18.371	0	0
3.5.2 Gebiedsgerichte Aanpak Noordwest Overijssel	3.152	8.457	0	0	0	0
3.5.4 Gebiedsgerichte aanpak Stikstof	706	0	0	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	1.923	4.445	0	0	0	0
3.5.6 Provinciaal programma landelijk gebied	1.076	1.300	0	0	0	0
Totaal 03. Vitaal platteland	28.975	37.375	17.965	18.371	0	0
04. Mobiliteit						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	846	487	0	0	0	0
4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer	836	0	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	4.759	933	729	761	795	1.007
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	94	0	0	0	0	0
4.4.1 Port of Logistics Overijssel (POLO)	19	0	0	0	0	0
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	1.144	1.478	0	0	0	0
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	0	0	0	0	0	0
4.6.5 N50	1.770	0	0	0	0	0
4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten	0	0	0	0	0	0
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	19	0	0	0	0	0
Totaal 04. Mobiliteit	9.486	2.897	729	761	795	1.007
05. Regionale economie						
5.1.1 Arbeidsmarkt en onderwijs	160	0	0	0	0	0
5.2.2 Regio Deal Zwolle	4.881	8.057	0	0	0	0
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	460	1.053	0	0	0	0
5.3.3 Topwerklocaties	39	0	0	0	0	0
5.4.1 Gastvrij Overijssel	6	8	0	0	0	0
5.5.1 Basisinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	18	0	0	0	0	0
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	1.954	201	0	0	0	0
5.5.3 Europese programma's	1.825	0	0	0	66	0
Totaal 05. Regionale economie	9.343	9.320	0	0	66	0
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	508	333	333	0	0	0
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1.5 Ondernijning	270	239	0	0	0	0
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00.2 Algemene uitkeringen	2.737	71	91	21	21	21
20.00.3 Dividend	13.332	29.324	5.481	5.043	5.043	5.043
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	4.345	15.000	15.000	0	0	0
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	1	0	0	0	0	0
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	106.432	116.608	194.240	11.813	11.207	11.159
20.40.1 Mutaties bestemmingsreserves KT 1	1.574	2.494	0	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
20.40.2 Mutaties bestemmingsreserves KT 2	5.659	702	506	506	1.015	514
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	27.575	39.190	48.950	59.736	69.242	44.623
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	19.761	17.411	3.737	2.023	2.023	2.023
20.40.5 Mutaties bestemmingsreserves KT 5	5.756	10.769	12.759	12.449	11.646	10.481
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	74.495	105.108	24.129	4.512	9.962	55
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen	261.667	336.677	304.892	96.102	110.159	73.918
Totaal Baten	320.154	419.308	333.413	127.109	122.188	86.093
Totaal Incidenteel	-13.997	-22.607	-24.076	-17.751	1.574	935
Structureel						
Lasten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	251	296	305	305	305	305
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	597	809	604	604	645	645
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.818	1.400	0	0	0	0
1.2.1 Bevorderen waterkwaliteit	615	706	0	0	0	0
1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem	0	0	686	686	743	743
1.2.2 Werken aan voldoende oppervlakte- en grondwater	37	210	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	11	11	11	11
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	804	755	1.119	1.141	1.163	1.163
1.2.4 Bescherming tegen overstromingen en wateroverlast	135	113	0	0	0	0
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	36	67	96	96	96	96
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	258	245	232	232	273	273
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	21	23	22	22	21	20
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	0	0	1.434	1.434	1.434	1.434
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.785	8.812	9.750	9.750	9.594	9.594
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	12.356	13.435	14.260	14.281	14.285	14.285
02. Milieu en energie						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	26	69	71	71	71	71

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	3.098	3.986	4.044	4.044	4.044	4.044
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	40	44	45	45	45	45
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	0	0	6	5	5	5
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	55	55	55	55	55
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	50	73	62	53	48	43
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	50	65	67	67	67	67
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.097	2.728	3.044	3.032	3.032	3.031
Totaal 02. Milieu en energie	10.416	7.021	7.394	7.373	7.368	7.362
03. Vitaal platteland						
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	426	487	501	501	501	501
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	262	823	900	900	900	900
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	34	421	201	260	260	260
3.1.4 Beheer natuurterreinen	21.505	24.005	24.898	23.553	24.347	24.347
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.575	3.672	4.165	4.218	4.218	4.218
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	580	553	569	569	569	569
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	652	946	879	909	909	909
3.2.1 Beheer landschap	396	425	437	437	437	437
3.2.2 Projecten die relatie tussen natuur en mensen bevorderen	524	834	0	0	0	0
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	0	0	687	687	687	687
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof	680	1.146	1.195	1.211	1.211	1.211
3.3.4 Faunabeheer	1.939	2.119	2.797	2.877	2.877	2.877
3.3.5 Invasieve exoten	216	477	324	324	324	324
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	119	208	214	214	214	214
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	38	0	0	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	5.206	5.313	3.763	3.763	3.763	3.763
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	9.026	12.695	12.323	12.269	12.269	12.269
Totaal 03. Vitaal platteland	46.179	54.125	53.855	52.692	53.487	53.487
04. Mobiliteit						
4.1.3 Slim inzetten van	726	1.398	1.407	1.407	1.407	1.407

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
duurzame systemen en netwerken						
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	98.111	104.719	105.960	105.931	105.931	106.581
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	6.634	9.500	7.720	7.720	7.720	7.720
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	495	621	753	753	753	753
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	1.754	2.050	2.469	2.469	2.469	2.469
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	3.810	4.493	4.615	4.615	4.615	4.615
4.6.6 N307	22	83	83	661	661	661
4.6.7 Vechtdalverbinding (N340/N377 en N48)	0	0	4.640	4.640	4.640	4.640
4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten	5.615	6.045	6.622	6.716	6.482	6.346
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	1.554	1.710	1.852	1.852	1.852	1.852
4.6.12 Vloedbeltverbinding	0	0	0	0	0	25
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	13.985	13.699	13.819	13.814	13.814	13.814
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	13.564	15.909	16.918	16.923	16.867	16.859
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	21.110	21.904	23.906	23.711	23.718	23.742
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	269	598	1.117	1.933	1.933	1.933
Totaal 04. Mobiliteit	167.648	182.727	191.881	193.145	192.861	193.415
05. Regionale economie						
5.3.2 Werklocaties provinciale participaties	26	84	87	87	87	87
5.3.3 Topwerklocaties	232	236	240	244	248	252
5.4.1 Gastvrij Overijssel	438	451	465	465	465	465
5.5.1 Basisinfrastructuur	0	0	4.942	4.942	4.942	4.942
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	4.648	4.909	0	0	0	0
5.5.2 Bevorderen innovatie en ondernemerschap	104	107	139	197	197	197
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	3.968	4.820	4.463	4.346	4.452	4.452
Totaal 05. Regionale economie	9.417	10.608	10.335	10.280	10.390	10.394
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.1.1 Materieel erfgoed	3.481	3.588	3.692	3.692	3.692	3.692
6.1.2 Immaterieel erfgoed	1.758	1.810	1.863	1.863	1.863	1.863
6.2.1 Een basis voor cultureel aanbod	3.566	3.655	3.732	3.759	3.759	3.759
6.2.2 Cultureel aanbod vernieuwen en ontwikkelen	246	258	266	266	266	266
6.3.3 Talent heeft de toekomst	1.184	1.197	1.226	1.254	1.254	1.254
6.4.1 Een leven lang lezen èn leren	2.834	4.587	3.588	3.588	3.588	3.588
6.5.1 Overijsselaars bewegen	409	971	725	809	809	809

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
een leven lang						
6.5.2 Iedereen doet mee	1.016	1.105	1.137	1.137	1.137	1.137
6.6.1 Duurzame en eigentijdse voorzieningen en diensten	894	883	997	997	997	997
6.6.2 Versterking maatschappelijke initiatieven en inzet vrijwilligers	616	704	724	724	724	724
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	796	2.121	1.963	1.882	1.775	1.775
Totaal 06. Cultuur en sociale kwaliteit	16.800	20.880	19.914	19.970	19.864	19.864
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1.1 Bestuurlijke inrichting en samenwerking	0	26	26	26	26	26
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	0	0	9	9	9	9
7.1.3 Financieel toezicht	3	8	0	0	0	0
7.1.4 Archieftoezicht	0	1	0	0	0	0
7.1.5 Ondernijning	149	121	125	228	228	228
7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	166	201	207	207	207	207
7.2.1 Kennisontwikkeling en -deling	107	198	277	277	277	277
7.2.2 Trendbureau Overijssel	242	300	309	309	309	309
7.2.3 Digitale overheid, datastrategie en data-analyse	636	716	0	0	0	0
7.2.3 Kennis, onderzoek en datagedreven werken	0	0	851	851	851	851
7.3.1 Samenwerking met partners	90	340	945	945	945	945
7.3.2 Lobby en relatiebeheer	370	465	0	0	0	0
7.3.3 Communicatie	298	589	1.367	987	1.042	1.057
7.3.4 Bezwaar en beroep	46	20	21	21	21	21
7.3.5 Bestuur	0	0	2.124	2.124	2.124	2.124
7.3.5 Verstevenigen samenspel PS-GS	1.921	3.985	0	0	0	0
7.3.6 Provinciale Staten	0	0	2.447	2.447	2.447	2.447
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	11.217	6.512	5.308	5.305	5.305	5.305
Totaal 07. Kwaliteit openbaar bestuur	15.244	13.481	14.015	13.734	13.790	13.805
10. Overhead						
10.0.0 Overhead	26.603	29.400	29.023	30.073	30.157	30.221
10.66.66 Personeelsgebonden kosten overhead	22.526	31.107	35.139	34.992	34.989	35.000
Totaal 10. Overhead	49.128	60.506	64.161	65.066	65.146	65.221
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00.2 Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	0
20.00.3 Dividend	-24	4	4	4	4	4
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	344	296	-167	-171	-174	-174
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	21.670	11.964	21.670	21.699	24.199	24.199
20.20.1 Onvoorzien	0	5.695	7.208	7.997	8.031	8.007

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	6.000	5.250	4.500	3.750	3.000	2.600
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	9.161	8.405	16.474	16.474	16.474	16.474
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen	37.151	31.614	49.689	49.754	51.534	51.111
Totaal Lasten	364.340	394.397	425.505	426.295	428.726	428.943
Baten						
01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	166	0	0	0	0	0
1.1.4 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	3.449	1.400	0	0	0	0
1.2.2 Werken aan voldoende oppervlakte- en grondwater	39	172	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	0	10	10	10	10
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.166	1.065	1.085	1.107	1.129	1.129
1.2.4 Bescherming tegen overstromingen en wateroverlast	25	0	0	0	0	0
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	74	36	37	37	37	37
1.3.2 Toekomstbestendig maken van de woningvoorraad	221	196	175	169	164	158
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	0	0	1.435	1.435	1.435	1.435
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	107	0	0	0	0	0
Totaal 01. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	5.248	2.870	2.742	2.759	2.776	2.769
02. Milieu en energie						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	0	0	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	448	241	558	868	868	868
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	0	0	17	17	16	16
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	55	55	55	55	55
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	138	95	107	76	52	32
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	41	41	43	43	43	43
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	126	0	0	0	0	0
Totaal 02. Milieu en energie	809	433	780	1.058	1.034	1.014
03. Vitaal platteland						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur	331	687	707	707	707	707

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
en landschap						
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	71	0	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	92	0	0	0	0	0
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	148	0	0	0	0	0
Totaal 03. Vitaal platteland	642	687	707	707	707	707
04. Mobiliteit						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	35	0	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	49.326	52.642	49.286	49.286	49.286	49.286
4.4.4 Robuust goederenvervoer netwerk	43	0	0	0	0	0
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	522	0	0	0	0	0
4.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	225	0	0	0	0	0
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	394	388	399	399	399	399
Totaal 04. Mobiliteit	50.544	53.031	49.686	49.686	49.686	49.686
05. Regionale economie						
5.5.1 Basisinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
5.5.1 Basisinfrastructuur en innovatie	100	100	0	0	0	0
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	103	0	0	0	0	0
Totaal 05. Regionale economie	203	100	0	0	0	0
06. Cultuur en sociale kwaliteit						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	0	0	0	0	0	0
07. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1.5 Ondermijning	6	0	0	0	0	0
7.2.1 Kennisontwikkeling en - deling	27	30	30	30	30	30
7.2.3 Digitale overheid, datastrategie en data-analyse	52	55	0	0	0	0
7.2.3 Kennis, onderzoek en datagedreven werken	0	0	55	55	55	55
7.3.1 Samenwerking met partners	0	0	143	143	143	143
7.3.2 Lobby en relatiebeheer	83	42	0	0	0	0
7.3.4 Bezwaar en beroep	1	0	0	0	0	0
7.3.5 Verstevigen samenspel PS-GS	91	0	0	0	0	0
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	95	0	0	0	0	0
Totaal 07. Kwaliteit openbaar bestuur	355	126	228	228	228	228
10. Overhead						
10.0.0 Overhead	772	742	764	764	764	764

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
10.66.66 Personeelsgebonden kosten overhead	1.745	97	100	100	100	100
Totaal 10. Overhead	2.518	840	864	864	864	864
20. Algemene dekkingsmiddelen						
20.00.1 Lokale heffingen	117.728	117.000	121.300	124.800	124.800	124.800
20.00.2 Algemene uitkeringen	221.654	234.757	257.220	248.770	234.720	232.720
20.00.3 Dividend	11.002	12.672	7.566	7.566	7.566	7.566
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	3.223	2.420	933	623	325	325
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-9.706	0	0	0	0
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	981	1.775	7.556	9.130	9.130	9.130
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen	354.588	358.919	394.575	390.890	376.542	374.542
Totaal Baten	414.906	417.004	449.581	446.191	431.835	429.809
Totaal Structureel	50.565	22.607	24.076	19.895	3.109	865
Saldo	36.568	0	0	2.145	4.684	1.801

Structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

De lasten in onderstaande tabel representeren de toevoegingen aan reserves. De baten representeren de geraamde onttrekkingen aan de reserves.

Bedragen x €1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Structureel						
Lasten						
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	6.000	5.250	4.500	3.750	3.000	2.600
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	9.161	8.405	16.474	16.474	16.474	16.474
Totaal Lasten	15.161	13.655	20.974	20.224	19.474	19.074
Baten						
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	981	1.775	7.556	9.130	9.130	9.130
Totaal Structureel	-14.180	-11.879	-13.418	-11.094	-10.344	-9.944
Saldo structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-14.180	-11.879	-13.418	-11.094	-10.344	-9.944

Balans

Inleiding

De balans is het overzicht van onze bezittingen, vreemd vermogen en eigen vermogen op een bepaald moment. De balans bestaat uit activa en passiva, welke met elkaar in

evenwicht zijn. Activa zijn de bezittingen en passiva zijn de middelen waarmee de activa gefinancierd worden (eigen vermogen en vreemd vermogen).

Zoals voorgeschreven in wet- en regelgeving presenteren wij hier de geraamde standen van de balans per 2024 (begin- en eindstanden), 2025, 2026 en 2027 (eindstanden). Bij balansposten waarin grote mutaties plaatsvinden treft u een toelichting aan. Bij balansposten die moeilijk of niet te ramen zijn, zijn de standen van de Jaarrekening 2022 als uitgangspunt gehanteerd.

Overzicht balans - activa

Bedragen x €1.000

Activa	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Vaste activa					
01. Immateriële vaste activa					
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0
Totaal 01. Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
02. Materiële vaste activa					
Woonruimten	93	79	64	49	34
Bedrijfsgebouwen	29.436	35.697	34.312	32.730	31.282
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	372.266	386.781	381.878	392.766	379.558
Vervoermiddelen	807	807	767	727	687
Machines, apparaten en installaties	8.804	10.037	9.240	8.526	7.820
Overig	301	3.214	2.953	2.692	2.445
Totaal 02. Materiële vaste activa	411.707	436.615	429.214	437.490	421.826
03. Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	174.926	178.426	181.926	185.426	187.926
Kapitaalverstrekingen aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
Kapitaalverstrekingen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0
Leningen aan deelnemingen	391.872	426.267	430.575	422.775	332.175
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Leningen aan openbare	20.551	1.000	0	0	0

Activa	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
lichamen zoals bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden					
Overige langlopende leningen	22.146	20.517	18.816	17.722	11.529
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	44.923	41.008	26.389	26.573	26.757
Totaal 03. Financiële vaste activa	654.418	667.218	657.706	652.496	558.387
Totaal Vaste activa	1.066.125	1.103.833	1.086.920	1.089.986	980.213
vlottende activa					
04. Voorraden					
Grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	0	0	0	0	0
Gereed product en handelsgoederen	151.773	157.924	144.893	151.407	135.578
Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0
Totaal 04. Voorraden	151.773	157.924	144.893	151.407	135.578
05. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar					
Vorderingen op openbare lichamen	49.087	49.087	49.087	49.087	49.087
Verstrekke kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.294	0	0	0	0
Overige verstrekke kasgeldleningen	0	0	0	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0	0	0	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	584.960	518.184	507.381	448.204	557.358
Overige vorderingen	6.106	6.106	6.106	6.106	6.106
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0	0	0	0

Activa	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen	1.630	703	409	409	409
Totaal 05. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	652.077	574.080	562.983	503.806	612.960
06 Liquide middelen					
Kas- en banksaldi	109	109	109	109	109
07. Overlopende activa					
Van Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0	0	0	0	0
Van de Nederlandse Rijksoverheid nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingdoel	5.425	8.554	12.355	16.181	18.756
Van overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingdoel	79	79	79	79	79
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren komen	32.503	32.503	32.503	32.503	32.503
Totaal 07. Overlopende activa	38.007	41.136	44.937	48.763	51.338
Totaal Vlottende activa	841.966	773.249	752.922	704.084	799.985
Totaal activa	1.908.091	1.877.082	1.839.842	1.794.070	1.780.198

Toelichtingen mutaties activa 2024

- De per saldo toename van de materiële vaste activa (€ 24,9 miljoen) betreft de (vervangings)investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken (€ 26,3 miljoen) en reguliere vervangingsinvesteringen in de overige categorieën (€ 13,2 miljoen) verminderd met de reguliere afschrijvingen (€ 14,6 miljoen).
- De per saldo toename van de financiële vaste activa (€ 12,8 miljoen) bestaat uit verschillende onderdelen.

- In de categorie 'kapitaalverstrekkingen' wordt € 3,5 miljoen verstrekt aan Innovatiefonds Overijssel I.
- In de categorie 'leningen aan openbare lichamen' wordt lening A1 afgelost voor € 19,6 miljoen.
- In de categorie 'leningen aan deelnemingen' wordt € 35,0 miljoen verstrekt aan EFO en Lening SPV Hengelo neemt af met € 0,6 miljoen.
- In de categorie 'overige langlopende leningen' wordt € 2,3 miljoen afgelost door SVn en de Lening Collectieven Agrarisch Natuurbeheer van € 1,3 miljoen wordt afgelost. Voor de lening Photodelta wordt € 2,0 miljoen verstrekt.
- In de categorie 'overige uitzettingen' wordt € 3,9 miljoen ontvangen aan aflopende obligaties in portefeuille.
- De voorraad grond neemt in 2024 toe met € 6,1 miljoen. Dit is het gevolg van begrote mutaties in meerdere voorraadrubrieken. De voorraad grond voor het Natuurnetwerk Nederland daalt met € 16,1 miljoen. Dit is het saldo van grondaankopen (€ 61,4 miljoen) enerzijds en afwaardering van gronden (33,8 miljoen en verkopen (€ 43,7 miljoen) anderzijds. De voorraad grond voor het anticiperend grondfonds stijgt met € 22 miljoen, als gevolg van aankopen (€ 25,0 miljoen) en de daarop toe te passen afwaardering (€ 3,0 miljoen). De voorraad grond voor boscompensatie stijgt met € 0,2 miljoen als gevolg van begrote aankopen van € 1,5 miljoen en de daarop toe te passen afwaardering van € 1,3 miljoen.
- De per saldo afname van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar (€ 78,0 miljoen) betreft 3 componenten:
 - de afname van de categorie 'rekening-courantverhouding met het Rijk' (€ 66,8 miljoen). Dit betreft het effect van alle ramingen in deze begroting; uiteindelijk is dit zichtbaar in het tegoed dat wij in de schatkist van het Rijk moeten aanhouden;
 - de afname van de categorie 'verstrekte kasgeldleningen conform art. 1.a. Wet Fido' (€ 10,3 miljoen). Dit betreft een reguliere aflossing begin 2024;
 - de per saldo afname van de categorie 'overige uitzettingen' (€ 0,9 miljoen). Dit betreft de opgebouwde rente op obligaties in portefeuille (couponrente) en overige leningen die het volgende jaar worden ontvangen.

Voor meer details verwijzen wij u naar het bijlagenboek. Deze vindt u onder de '**Bijlagen**'-knop rechtsboven.

Overzicht balans - passiva

Bedragen x €1.000

Passiva	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Vaste passiva					
01. Eigen vermogen					
Algemene reserves	713.685	753.340	773.351	775.862	778.373
Bestemmingsreserves	851.548	811.469	772.779	718.702	700.393
Resultaat	0	0	2.144	6.828	8.629
Totaal 01. Eigen vermogen	1.565.233	1.564.809	1.548.274	1.501.392	1.487.395
02. Voorzieningen					
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	38.695	31.407	28.336	28.421	28.627
Egalisatievoorzieningen	7.311	602	842	1.667	1.386
Van derden verkregen middelen	863	662	483	326	169
Totaal 02. Voorzieningen	46.869	32.671	29.661	30.414	30.182

Passiva	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
03. Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar					
Obligatieleningen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	1.853	1.853	1.853	1.853	1.853
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0	0	0	0
Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0
Waarborgsommen	7	7	7	7	7
Totaal 03. Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	1.860	1.860	1.860	1.860	1.860
Totaal Vaste passiva	1.613.962	1.599.340	1.579.795	1.533.666	1.519.437
Vlottende passiva					
04. Netto-vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar					
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0	0	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0	0	0	0
Banksaldi	0	0	0	0	0
Overige schulden	29.764	29.764	29.764	29.764	29.764
Totaal 04. Netto-vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	29.764	29.764	29.764	29.764	29.764
05. Overlopende passiva					
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn	154.273	154.273	154.273	154.273	154.273

Passiva	Beginsaldo 2024	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen					
Van Europese overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	0	0	0	0	0
Van de Nederlandse Rijksoverheid ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	103.853	87.466	69.771	70.128	70.485
Overige vooruitontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	6.239	6.239	6.239	6.239	6.239
Totaal 05. Overlopende passiva	264.365	247.978	230.283	230.640	230.997
Totaal Vlottende passiva	294.129	277.742	260.047	260.404	260.761
Totaal passiva	1.908.091	1.877.082	1.839.842	1.794.070	1.780.198

Toelichtingen mutaties passiva 2024

Voor de toelichting op de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen verwijzen wij naar het afzonderlijk onderdeel daarvoor in deze begroting. Voor meer details verwijzen wij u naar het bijlagenboek, deze vindt u onder de '**Bijlagen**'-knop rechtsboven.

De bedragen op de post 'resultaat' betreffen de cumulatieve saldi in de respectievelijke jaarschijven 2024 en verder.

Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen

Inleiding

Een belangrijk onderdeel van het provinciale vermogen wordt gevormd door reserves, voorzieningen en doeluitkeringen.

Reserves worden gevormd voor:

- Het opvangen van algemene risico's (bufferfunctie van de algemene reserves).
- Toekomstige besteding aan een van te voren bepaald doel (bestemmingsreserves).

Voorzieningen worden gevormd voor:

- Min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden.
- Schattingen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering (zoals rechtsgedingen en reorganisaties).
- Egalisatie van de in de tijd onregelmatig gespreide lasten (zoals groot onderhoud).

Doeluitkeringen worden gevormd door:

- Niet bestede middelen afkomstig van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die krachtens het BBV niet meer als voorziening maar als overlopend passief op de balans worden opgenomen.

Spelregels

Het kader voor de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen van de provincie Overijssel wordt gevormd door de Nota reserves, voorzieningen & doeluitkeringen provincie Overijssel 2021 (PS/2021/0127125, zie statenvoorstel). Dit kader bewerkstelligt een doelmatige en doeltreffende omgang met de betreffende onderdelen en zorgt ervoor dat de uitvoering van het provinciaal beleid adequaat wordt ondersteund. Ook zorgt een eenduidig kader voor inzicht in de vermogensopbouw en het weerstandsvermogen.

Reserves

Bedragen x €1.000

Reserves	Beginsaldo 2024	Toevoeging	Rente	Onttrekking	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Algemene reserves								
Algemene risicoreserve	48.031	0	0	0	48.031	48.031	48.031	48.031
Algemene reserve	140.063	17.147	0	-142.641	14.569	19.569	27.069	34.569
Algemene reserve egalisatie plafond BCF	16.810	0	0	-8.000	8.810	8.810	8.810	8.810
Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel	17.796	209.300	0	-10.500	216.596	236.596	236.596	236.596
Algemene reserve grondzaken	60.729	1.830	0	-10.000	52.559	44.389	36.219	28.049
Algemene financieringsreserve	430.256	5.618	0	-23.099	412.775	415.956	419.137	422.318
Totaal Algemene reserves	713.685	233.895	0	-194.240	753.340	773.351	775.862	778.373
Bestemmingsreserves								
Reserve Europese programma's	42.572	4.307	0	-12.760	34.119	25.977	18.638	12.463
Reserve provinciale infrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve waterwegen	865	3	0	-868	0	0	0	0
Reserve bodemsanering	17.661	0	0	-506	17.155	16.649	15.635	15.121
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	95.142	3.553	0	-24.128	74.567	70.055	60.093	60.038
Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland	226.409	15.647	0	-48.950	193.106	147.155	90.947	58.936
Reserve afrekening pMJP/ILG	2.043	0	0	0	2.043	2.043	2.043	2.043
Reserve dekking kapitaallasten activa	336.157	17.787	0	-7.557	346.387	353.731	361.075	368.419
Reserve mobiliteitsprogramma's verkeer en vervoer	44.723	1.162	0	-2.155	43.730	41.707	39.684	37.661
Reserve openbaar vervoer	30.000	0	0	0	30.000	30.000	30.000	30.000
Reserve drinkwater	688	0	0	0	688	688	688	688
Reserve Zoetwatervoorziening Oost-Nederland	1.074	100	0	0	1.174	1.274	1.399	1.524

Reserves	Beginsaldo 2024	Toevoeging	Rente	Onttrekking	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Reserve Sporen en Wegen	53.500	15.000	0	0	68.500	83.500	98.500	113.500
Reserve Verstrekte subsidies	714	0	0	-714	0	0	0	0
Totaal Bestemmingsreserves	851.548	57.559	0	-97.638	811.469	772.779	718.702	700.393
Resultaat								
Resultaat	0	0	0	0	0	2.144	6.828	8.629
Totaal reserves	1.565.233	291.454	0	-291.878	1.564.809	1.548.274	1.501.392	1.487.395

Voorzieningen

Bedragen x €1.000

Voorzieningen	Beginsaldo 2024	Toevoeging	Instandhouding	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan regulier									
Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers	8.626	479	0	0	-420	8.685	8.744	8.803	8.862
Voorziening Kanaal Almelo de Haandrik schadeloosstelling	20.205	0	0	0	-7.462	12.743	9.494	9.397	9.397
Voorziening reorganisatie	433	0	0	0	-74	359	285	212	158
Voorziening resultaten gebiedsexploitaties	9.431	0	189	0	0	9.620	9.813	10.009	10.210
Totaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan regulier	38.695	479	189	0	-7.956	31.407	28.336	28.421	28.627
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden									
Voorziening besteding grondwaterheffing	863	748	0	0	-949	662	483	326	169
Egalisatievoorziening									
Voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur	7.311	23.693	212	0	-30.614	602	842	1.667	1.386
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan gesaldeerd									
Voorziening waarderisico opstellen Kanaal Almelo de Haandrik	878	0	0	0	0	878	878	878	878
Voorziening dubieuze vorderingen	2.328	0	0	0	0	2.328	2.328	2.328	2.328
Voorziening Energiefonds Overijssel	14.126	0	0	0	0	14.126	14.126	14.126	14.126
Voorziening grondbezit	141	0	0	0	0	141	141	141	141
Voorziening Innovatiefonds I	2.519	0	0	0	0	2.519	2.519	2.519	2.519

Voorzieningen	Beginsaldo 2024	Toevoeging	Instandhouding	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Voorziening Innovatiefonds II	2.515	0	0	0	0	2.515	2.515	2.515	2.515
Voorziening lening A1	8.852	0	0	- 8.852	0	0	0	0	0
Voorziening lening Stichting WMC	500	0	0	0	0	500	500	500	500
Voorziening participatie HMO	3.557	0	0	0	0	3.557	3.557	3.557	3.557
Voorziening revolving fund grondvoorraad	32	0	0	0	0	32	32	32	32
Voorziening waarderisico ILG opstellen en gronden	12.323	0	0	0	0	12.323	12.323	12.323	12.323
Totaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan gesaldeerd	47.771	0	0	- 8.852	0	38.919	38.919	38.919	38.919
Totaal voorzieningen	94.640	24.920	401	- 8.852	-39.519	71.590	68.580	69.334	69.101

Doeluitkeringen

Bedragen x €1.000

Doeluitkeringen	Beginsaldo 2024	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
Vooruitontvangen doeluitkeringen							
Doeluitkeringen Europese Unie							
Doeluitkering Europese POP3-subsidies RvON / Kavelruil	0	0	0	0	0	0	0
Doeluitkering LIFE+	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Doeluitkeringen Europese Unie	0	0	0	0	0	0	0
Doeluitkeringen Rijk							
BZK C13 Specifieke uitkering Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed	1.177	0	0	1.177	1.177	1.177	1.177
BZK C41 Specifieke uitkering Flexpools	13	0	0	13	13	13	13
BZK C58 Specifieke uitkering Verkenning Grenslandagenda NL-NR	27	0	0	27	27	27	27
BZK C59 Specifieke uitkering Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	0	0	0	0	0	0	0
BZK C75/C75B Regio Deal Regio Zwolle	287	0	0	287	287	287	287
BZK C81 Specifieke uitkering tbv opstellen en uitvoeren van woondeals	0	0	0	0	0	0	0
BZK C86 Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	1.159	0	0	1.159	1.159	1.159	1.159
EZK F11 Specifieke uitkering	0	0	0	0	0	0	0

Doeluitkeringen	Beginsaldo 2024	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
MKB Deals							
EZK F12 Specifieke uitkering MIT-regeling 2018-2019-2020	0	0	0	0	0	0	0
EZK F14 Specifieke uitkering MIT-regeling 2021	1	0	0	1	1	1	1
EZK F25 Specifieke uitkering ten behoeven van de MIT 2022	0	0	0	0	0	0	0
EZK F28 Specifieke uitkering tijdelijke regeling capaciteit klimaat+energie	1.491	0	0	1.491	1.491	1.491	1.491
IenW E1/E52 Specifieke uitkering Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020/2021	3.328	1.763	0	5.091	6.117	6.117	6.117
IenW E10 Specifieke uitkering Snelfietsroutes	0	0	0	0	0	0	0
IenW E12 Specifieke uitkeringen Bermmaatregelen N-Wegen	437	0	0	437	437	437	437
IenW E15B Specifieke uitkering Regionale aanpak laadinfrastructuur	227	0	0	227	227	227	227
IenW E20 Specifieke uitkering Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	444	0	0	444	444	444	444
IenW E33 Specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)	96	0	0	96	96	96	96
IenW E38 Specifieke uitkering Stimuleren veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	16	0	0	16	16	16	16
IenW E44 Impulsregeling Klimaatadaptatie	1.543	0	0	1.543	1.543	1.543	1.543
IenW E53 Specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	355	0	0	355	355	355	355
IenW E56 Specifieke uitkering Doelmatig & duurzaam gebruik Verkeersinfrastructuur '21 (E56)	243	0	0	243	243	243	243
IenW E57 Zero Emissie bussen	713	357	0	1.070	1.427	1.784	2.141
IenW E58 Specifieke uitkering tijdelijke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	843	0	0	843	843	843	843
IenW E74 Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen decentraal spoor	0	11.701	11.701	0	0	0	0
IenW E75 Incidentele specifieke uitkering Realisatie werkzaamheden perceel recreatieterreinen in het kader van IJsseldelta fase 2	117	0	0	117	117	117	117
IenW E79 Specifieke uitkering bodemsanering Blekerijweg 4 en 4-1	1.259	0	542	717	10	10	10
IenW E83 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemopgaven 2022	1.669	0	0	1.669	1.669	1.669	1.669

Doeluitkeringen	Beginsaldo 2024	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2024	Eindsaldo 2025	Eindsaldo 2026	Eindsaldo 2027
IenW E94 Bodemsanering 2022	7.500	0	0	7.500	7.500	7.500	7.500
LNV L7 Specifieke uitkering IBP Veenweide	0	0	0	0	0	0	0
LNV L7 Specifieke uitkering IBP Twente	0	0	0	0	0	0	0
LNV L8 Specifieke uitkering Opkoopregeling veehouderijen	17.014	0	0	17.014	17.014	17.014	17.014
LNV L10 Specifieke uitkering Impulsgelden Veenweide Klimaatakkoord	5.848	0	0	5.848	5.848	5.848	5.848
LNV L16 Specifieke uitkering Programma Natuur	44.911	0	17.965	26.946	8.575	8.575	8.575
LNV L24 Specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied versnellingsvoorstellen en PAS melders	24	0	0	24	24	24	24
LNV L25 Specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	13.111	0	0	13.111	13.111	13.111	13.111
OCW D13 Specifieke uitkering ter versterking van de regionale culturele infrastructuur; 'Verbreding en vernieuwing'	0	333	333	0	0	0	0
Totaal Doeluitkeringen Rijk	103.853	14.154	30.541	87.466	69.771	70.128	70.485
Totaal Vooruitontvangen doeluitkeringen	103.853	14.154	30.541	87.466	69.771	70.128	70.485
Nog te ontvangen doeluitkeringen							
Doeluitkeringen Rijk							
Doeluitkering treindienst Zwolle Emmen	-859	0	484	-1.343	-1.851	-2.384	-3.120
IenW E49 Specifieke uitkering Bodemsanering Asbest Overijssel	-1.265	0	0	-1.265	-1.265	-1.265	-1.265
IenW E87 Specifieke uitkering Deltaprogramma Zoetwater	-3.301	4.707	7.352	-5.946	-9.239	-12.532	-14.371
Totaal Doeluitkeringen Rijk	-5.425	4.707	7.836	-8.554	-12.355	-16.181	-18.756
Doeluitkering overige overheden							
Doeluitkering Veilige vakantieparken Overijssel	-79	0	0	-79	-79	-79	-79
Totaal Nog te ontvangen doeluitkeringen	-5.504	4.707	7.836	-8.633	-12.434	-16.260	-18.835
Totaal doeluitkeringen	98.349	18.861	38.377	78.833	57.337	53.868	51.650

Personeelsgebonden lasten

Ontwikkelingen

Coalitieakkoord Schouder aan Schouder

Het Coalitieakkoord Schouder aan Schouder is in juli 2023 verschenen. Onmisbaar bij het realiseren van onze doelstellingen is de inzet van menskracht. Conform de afspraken uit de Perspectiefnota 2021 blijven wij inzetten op evenwicht tussen eigen personeel en inhuur.

- Wij streven naar een provinciale organisatie in balans: om optimaal te kunnen presteren gaat het om het binden van voldoende mensen via duurzame arbeidsrelaties om de structurele werkvoorraad te borgen. Waarbij de betrokkenheid bij de provincie en onze opgaven, de verankering van deskundigheid/expertise en de continuïteit van het netwerk met onze partners/belanghebbenden in de omgeving belangrijke aandachtspunten zijn.
 - Wij bieden vooraleerst kansen aan eigen medewerkers (talentmanagement) respectievelijk bevorderen de interne flexibiliteit door flexpooling. Die laatste omvat groepen eigen medewerkers die door ons flexibel kunnen worden ingezet, zoals programma- en projectleiders, trainees.
 - Waar mogelijk geven wij de voorkeur aan het in dienst nemen boven de inzet van inhuurprofessionals. Wanneer wij inhuurprofessionals inzetten is dat een beargumenteerde keuze, zijn wij een zorgvuldige opdrachtgever en handelen wij overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving.
 - Een bedrijfsmatige afweging kan leiden tot het inzetten van vaste contracten op langjarig incidenteel geld waarbij we tijdig zorgen voor krimp van de formatie als het budget weer afneemt'; hiertoe wordt langjarig vooruitgekeken.
- Wij verstaan onder de inzet van inhuurprofessionals de personele capaciteit, die niet in dienst is van de provincie, maar die tijdelijk aan de organisatie wordt toegevoegd voor het uitvoeren van in tijd afgebakende programma's/projecten, incidentele specifieke klussen en het opvangen van fluctuaties in de bedrijfsvoering. Onderliggende redenen of situaties die kunnen leiden tot de inzet van inhuurprofessionals zijn specifieke kennis, deskundigheid of ervaring die benodigd is, maar niet voorhanden in de provinciale organisatie. Ook continuïteit speelt een belangrijke rol: (tijdelijke) vervanging bijvoorbeeld omdat een medewerker wordt toegevoegd aan een programmateam of uitvalt als gevolg van ziekte.
- nb: voor informatie over de participatiebanen en trainee-ship zie de paragraaf bedrijfsvoering.

Salarissen en personeelsgebonden kosten

In het onderstaande overzicht zijn de begrote bedragen voor de salarissen en personeelsgebonden kosten opgenomen voor het begrotingsjaar 2024 en meerjarig 2025 tot en met 2027. Meerjarig daalt het personeelsbudget vanaf het jaar 2024 omdat de projecten uit het oude coalitie-akkoord aflopen. De vertaling van het coalitie-akkoord Schouder aan Schouder in plannen met bijbehorende uitwerking zal in de komende periode plaatsvinden. Naast personeelsgebonden kosten kennen we ook vergoedingen voor bestuurders van de provincie, kosten van voormalig personeel en enkele overige kosten. Deze kosten maken geen deel uit van de personeelsgebonden kosten. De begrote kosten voor PS-leden zijn op grond van het kabinetsbeleid verhoogd en blijven verder in de meerjarenbegroting constant.

	Jaarrekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begrotingswijzigingen	Actuele Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Subtotaal	76.954	81.284	10.342	91.626	90.065	86.830	86.591	86.258
Salarislasten inclusief sociale lasten	77.165	77.464	10.671	88.135	87.411	85.019	84.780	84.462
Uitzendkrachten en externe deskundigheid	6.192	3.917	-329	3.588	2.755	1.911	1.911	1.896
Overige gerelateerde personeelskosten *	-2.532	-97	0	-97	-100	-100	-100	-100
Interne doorbelasting naar programmabudget **	-3.870	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.144	2.152	0	2.152	2.112	2.112	2.112	2.112
Reis- en verblijfkosten	430	854	0	854	879	879	879	879
Onkostenvergoedingen	72	7	0	7	7	7	7	7
Opleiding, studie, cursus, congressen	849	1.023	0	1.023	1.052	1.052	1.052	1.052
Overige kosten	792	268	0	268	173	173	173	173

Totaal	79.098	83.436	10.342	93.778	92.177	88.942	88.703	88.369
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

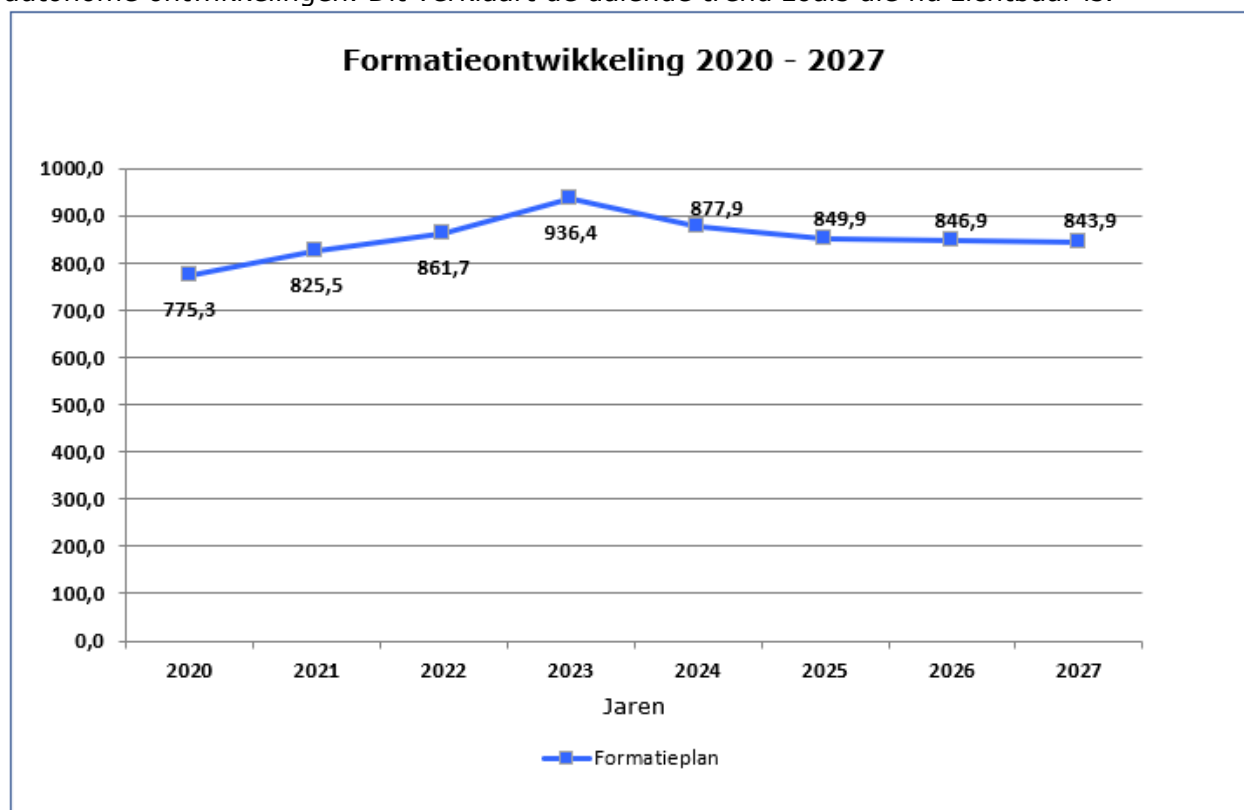
	Jaarrekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begrotingswijzigingen	Actuele Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vergoeding PS-leden	866	880	0	880	1.200	1.200	1.200	1.200
Vergoeding GS-leden, uitkeringen en pensioenen oud-leden	802	1.113	0	1.113	1.113	1.113	1.113	1.113
Jaarwedde CdK	217	215	0	215	215	215	215	215
Voormalig personeel / seniorenbeleid	13	24	0	24	24	24	24	24
Salaris stagiaires	81	52	0	52	52	52	52	52
Bedrijfs hulpverlening	14	54	0	54	54	54	54	54
Totaal	1.993	2.338	0	2.338	2.658	2.658	2.658	2.658

* ontvangen uitkeringen en vergoedingen detachering

** doorbelaste salariskosten naar programmabudget

Formatieontwikkeling

In onderstaande grafiek wordt de formatieontwikkeling weergegeven. In de vorige coalitieperiode is een transitie ingezet om minder afhankelijk te worden van inhuur en meer activiteiten te laten verrichten door eigen personeel. Dit is zichtbaar in de formatieontwikkeling zoals die heeft plaatsgevonden. Voor de jaren 2024 en verder is in de formatiegetallen nog geen rekening gehouden met de middelen die u in het coalitieakkoord Schouder aan Schouder beschikbaar heeft gesteld voor de personele gevolgen van autonome ontwikkelingen. Dit verklaart de dalende trend zoals die nu zichtbaar is.

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen

Financiën

In dit hoofdstuk maken wij alle overige baten en lasten inzichtelijk. Het betreft hier de onderdelen 'overhead' waarin alle bedrijfsvoeringsbudgetten zijn opgenomen en de 'algemene dekkingsmiddelen', waarin met name de algemene inkomsten zijn opgenomen. Een nadere uitsplitsing van de algemene dekkingsmiddelen is te vinden onder financiën - meerjarig overzicht van baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2024
Lasten	
10.0 Overhead	
10.0.0 Overhead	29.830
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten overhead	
10.66.66 Personeelsgebonden kosten overhead	35.939
20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	
20.00.3 Dividend	4
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	-167
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.000
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.162
20.20 Onvoorzien	
20.20.1 Onvoorzien	7.208
Totaal Lasten	71.814
Baten	
10.0 Overhead	
10.0.0 Overhead	764
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten overhead	
10.66.66 Personeelsgebonden kosten overhead	100
20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	
20.00.1 Lokale heffingen	121.300
20.00.2 Algemene uitkeringen	257.311
20.00.3 Dividend	13.047
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	15.933
20.00.5 Overige algemene dekkingsmiddelen	0
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	407.591
Totaal Baten	408.455
Saldo baten en lasten	336.641

Organisatie

Organisatie

Provinciale staten

Provinciale Statenverkiezingen worden één keer in de vier jaar gehouden, waarbij leden rechtstreeks door de stemgerechtigde inwoners van de provincie worden gekozen. In maart 2023 hebben de meest recente Provinciale Statenverkiezingen plaatsgevonden. Het aantal Statenleden van een provincie is afhankelijk van het aantal inwoners. Voor Overijssel is het aantal zetels vastgesteld op 47. De samenstelling van Provinciale Staten is als volgt:

Partij	Aantal Zetels
BBB	17 zetels
CDA	4 zetels
VVD	4 zetels
Groen Links	4 zetels
PvdA	3 zetels
Christen Unie	3 zetels
PVV	2 zetels
SGP	2 zetels
D66	2 zetels
JA21	2 zetels
Partij voor de Dieren	1 zetel
SP	1 zetel
Volt	1 zetel
Forum voor Democratie	1 zetel
Totaal	47 zetels

Statengriffie

De statengriffie heeft primair tot doel om de Provinciale Staten te ondersteunen in haar functioneren. De ondersteuning door de statengriffie behelst onder meer de secretariële ondersteuning van Provinciale Staten en Statencommissies. De taken zijn daarnaast

aangevuld met taken op het gebied van communicatie, procesmatige advisering, voorlichting en controle. De griffier van de Provinciale Staten is mw. R. (Renée) Wiggers.

Gedeputeerde staten

BBB - E.G. (Liesbeth) Grijsen

- Wonen, inclusief woondeals Twente en West-Overijssel
- Ruimtelijke ordening, Omgevingsvisie en Omgevingswet
- IPO-bestuur
- Participatie en maatschappelijk draagvlak
- Regio Stedendriehoek
- 2e aanspreekpunt PPLG-gebiedsproces Vechtdal
- 1e loco

BBB – M.R.H.M. (Maurits) von Martels

- Landbouw
- Natuur
- Ontwikkelopgave Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland
- Coördinerend portefeuillehouder Provinciaal Programma Landelijk gebied
- 1e aanspreekpunt PPLG-gebiedsprocessen Noordwest-Overijssel, Noordoost-Twente, Salland, WestTwente, Zuidoost-Twente
- 6e loco

VVD – E.N.W. (Erwin) Hoogland

- Regionale economie
- Mkb
- Bedrijventerreinen
- Binnenstedelijk, detailhandel
- Logistiek, inclusief havens
- Circulaire economie
- Internationaal, Europa, grensoverschrijdende samenwerking
- Technology Base
- Toerisme en recreatie
- Regio Twente
- 2e loco

GL – M.P. (Martijn) Dadema

- Waterkwantiteit en -kwaliteit, Actieplan Water
- Coördinerend portefeuillehouder klimaatadaptatie
- Mobiliteit
- Kanaal Almelo-De Haandrik
- Natuur voor Elkaar
- Inclusiviteit en diversiteit
- Handhaving
- 1e aanspreekpunt PPLG-gebiedsproces Vechtdal en 2e aanspreekpunt PPLG-gebiedsprocessen Noordwest-Overijssel, Noordoost-Twente, Salland, West-Twente, Zuidoost-Twente
- Regio Zwolle
- 3e loco

PvdA – T.A. (Tijs) de Bree

- Energietransitie
- Financiën
- Deelnemingenbeleid
- Sociaal
- Cultuur en evenementen
- Financieel toezicht

- Milieu, Omgevingsdiensten
- 4e loco
- SGP – G.H. (Gert Harm) ten Bolscher*
- Leefbaar platteland
- Sociaal-economisch perspectief landelijk gebied, plattelandsvisie
- Erfcoaches
- Innovatie, inclusief Agro&Food, sociale innovatie en energie-innovatie
- Digitalisering
- Arbeidsmarkt, inclusief vakmanschap en regionale scholingsfondsen
- Vergunningverlening
- Erfgoed, materieel en immaterieel
- Grondbeleid
- Facilitair en huisvesting
- 5e loco
- CdK – A.P. (Andries) Heidema*
- Voorzitterschap GS en PS
- Kwaliteit openbaar bestuur
- Rijkstaken
- Ondermijning en integriteit
- Externe betrekkingen, lobby
- Personeel en organisatie
- Interbestuurlijk toezicht

Ambtelijke organisatie

De provinciale organisatie wordt gevormd door een directie en acht eenheden. Elke eenheid bestaat uit meerdere teams.

Concern Management Team

In het Concern Managementteam vindt strategische sturing en besluitvorming plaats. Het Concern Managementteam vervult de voortrekkersrol in het voorbereiden van het strategisch beleid en de koersbepaling van de organisatie. Het heeft de verantwoordelijkheid voor provinciale opgaven en de concernresultaten. Het Concern Managementteam bestaat uit de directie en de hoofden van de eenheden. De directie is eindverantwoordelijk voor het functioneren van de hele ambtelijke organisatie en het realiseren van provinciale doelen.

De Directie bestaat uit:

- De heer N. (Nico) Versteeg, Provinciesecretaris / Algemeen Directeur
- De heer B.W.A.H. (Bart) Parmet, Directeur strategie

Project- en Programmamanagement

De eenheid Project- en Programmamanagement levert daadkrachtige programma- / projectorganisaties ten behoeve van de realisatie van de investeringsagenda, professionaliseert het ambtelijk opdrachtnemerschap en ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgeverschap en levert daarbij procesexpertise. Hoofd van de eenheid is de heer C.J. (Cees) Timmer.

Ruimte en Bereikbaarheid

De eenheid Ruimte en Bereikbaarheid is verantwoordelijk voor de strategie, beleidsontwikkeling en beleidsrealisatie in het fysiek ruimtelijke domein met als structurende elementen als water, ondergrond en infrastructuur. Hoofd van de eenheid is mevrouw M. (Marjolijn) Boot.

Economie en Cultuur

De eenheid Economie en Cultuur is verantwoordelijk voor de regionale economische strategie- en beleidsontwikkeling waaronder energie, innovatie, arbeidsmarkt, agro & food, biobased, vrijetijdseconomie, sociaal-cultureel vestigingsklimaat, expertisecentrum

deelnemingen en expertisecentrum Europa (programma's en projecten). Hoofd van de eenheid is de heer A.J. (Alfred) Peterson.

Natuur en Milieu

De eenheid Natuur en Milieu is verantwoordelijk voor de strategie- en beleidsontwikkeling op natuur- en landschapsbeleid en -beheer. Ook is de eenheid verantwoordelijk voor de milieu- en saneringsopgaven in de provincie. Hoofd van de eenheid is mevrouw N.F. (Nicole) Olland.

Wegen en Kanalen

De eenheid Wegen en Kanalen is verantwoordelijk voor de programmering en de uitvoering van beheer, onderhoud en nieuwbouwprojecten van de provinciale infrastructuur en verkeersmanagement (projecten). Hoofd van de eenheid is de heer E. (Erik) Jungerius.

Publieke Dienstverlening

De eenheid Publieke Dienstverlening verstrekt vergunningen, subsidies, beleidsinformatie en GIS-bestanden en is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving van de door haar afgegeven vergunningen. Hoofd van de eenheid is de heer E. (Erik) Jungerius.

Bedrijfsvoering

De eenheid Bedrijfsvoering levert diensten en kaders passend bij provinciale opgaven op het brede terrein van de bedrijfsvoering voor bezoekers, medewerkers, management en bestuur. Hoofd van de eenheid is de heer C.J. (Cees) Timmer.

Bestuurs- en concernzaken

De eenheid Bestuurs- en concernzaken opereert op het snijvlak van het bestuurambtelijke management en bestuurlijke verhoudingen, faciliteert / ondersteunt besluitvorming voor het College en concernbrede overleggen, is verantwoordelijk voor strategische advisering op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur en voor concerncontrol, en ondersteunt de CdK in haar Rijkstaken. Hoofd van de eenheid is mevrouw J.M. (Josée) Woertman.